

Programmarekening 2022

Inhoudsopgave

Bestuurlijke inleiding	3
Rekening in één oogopslag	8
Leeswijzer	11
Programmaplan.....	13
Programma 1 Vitaliteit	14
Programma 2 Leefomgeving	32
Programma 3 Bedrijvigheid	66
Programma 4 Bestuur en ondersteuning.....	76
Algemene dekkingsmiddelen.....	91
Paragrafen	96
Paragraaf Lokale heffingen	97
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	103
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	107
Paragraaf Financiering	117
Paragraaf Bedrijfsvoering	123
Paragraaf Verbonden partijen	124
Paragraaf Grondbeleid	136
Paragraaf Open overheid	150
Paragraaf Opvang ontheemden	151
Financiële jaarrekening	153
Balans	154
Totaaloverzicht resultaat per programma	156
Waarderingsgrondslagen voor het opstellen van de jaarrekening	158
Toelichting op de balans.....	161
Toelichting op de programma's	171
Overzicht van incidentele baten en lasten	201
Structureel evenwicht	205
Bijlage 1: SISA-verantwoording	207
Bijlage 2: Overzicht investeringskredieten	240
Bijlage 3: Wet normering topinkomens	249
Bijlage 4: Overzicht mutaties van de reserves.....	251
Bijlage 5: Overhevelingen	257
Bijlage 6: Risico-inventarisatie	264
Bijlage 7: Overzicht baten en lasten per taakveld	267

Bestuurlijke inleiding

Beste lezer,

Hierbij presenteren wij u de jaarrekening over 2022. Wij leggen hiermee als college verantwoording af over het uitgevoerde beleid van het afgelopen jaar en over de daarbij horende inkomsten en uitgaven.

Zoals vastgesteld in de begroting hebben we daarbij ingezet op evenwicht tussen inkomsten en uitgaven (sluitende begroting), toepassen van door de raad vastgestelde uitgangspunten van 'toekomstbestendig begroten' en het treffen van voorbereidingen voor de uitvoering van het raadsakkoord. Daarbij hebben we bewogen binnen de beperkte financiële ruimte die er is.

Omdat we ons realiseren dat dit ook de uitdaging is voor veel van onze inwoners, hebben we ervoor gekozen de stijging van gemeentelijke lasten zo veel mogelijk te beperken.

1. Van de ene mondiale crisis naar een volgende

De wereld is groter dan onze eigen gemeente. Ook in 2022 hebben onze inwoners en wij als organisatie dat nadrukkelijk ervaren. We zijn opnieuw geconfronteerd met de onvoorspelbaarheid en ingrijpendheid van ontwikkelingen op wereldniveau. Van het beheersen van een pandemie bewogen we plotseling naar een situatie waarin we met de opvang van veel extra vluchtelingen te maken kregen. Met de viering van 825 jaar Lisse hebben we extra gelegenheid willen scheppen om elkaar weer te ontmoeten na een periode van lockdowns en sociaal isolement.

Net als corona had de oorlog in Oekraïne voor ons als gemeente ingrijpende gevolgen. Niet in de laatste plaats door een groot beslag op de beschikbare menskracht. Deze ontwikkeling volgde op een periode waarin we als gemeente veel extra taken hebben gekregen, door zowel beleid van het Rijk als tijdelijk door de confrontatie met een pandemie. Daarnaast kregen we te maken met een energiecrisis en de verdere economische effecten van de oorlog. Veel inwoners hebben ervaren wat de gevolgen zijn van stijgende prijzen van energie of bouwmaterialen, en andere oplopende kosten.

Deze ontwikkelingen hebben ook consequenties voor onze inkomsten en uitgaven op korte, maar vooral op langere termijn. Bij het behandelen van de Kadernota en ons langere termijnperspectief komen we daarop nog uitgebreid terug.

2. Nieuw college van start met een raadsakkoord

Voor onze eigen organisatie was 2022 het jaar waarin de gemeenteraad een raadsakkoord opstelde en een nieuw college voor de uitvoering ervan aan de slag ging. Het akkoord stelt nieuwe ambities vast om van Lisse nu en straks een fijne plek te maken om te wonen, werken en recreëren.

Het college stond daarbij voor de uitdaging om tegen de achtergrond van een nieuwe crisis met bestaande capaciteit en financiële ruimte zoveel mogelijk van de ambities waar te maken. We hebben samen met onze medewerkers veel werk verzet en toch een belangrijk aantal resultaten behaald. De vorming van een nieuw college en het opnemen van de ambities van het raadsakkoord in werkprogramma's en de begroting waren belangrijke elementen daarvan. We doen in deze jaarrekening van dit alles uitgebreid verslag.

3. Een eerste blik op het resultaat van de jaarrekening

We hebben 2022 afgesloten met een positief resultaat van € 5,0 miljoen.

Het college heeft - anders gezegd - minder uitgegeven dan er is binnengekomen, maar ziet zich structureel voor de opgave gesteld om een fors tekort op de begroting te voorkomen. Het structurele resultaat (structurele inkomsten minus structurele uitgaven) is namelijk € 0,1 miljoen

In 2022 hebben we eenmalige inkomsten gehad uit bijvoorbeeld de verkoop van een pand en de uitkering van het Rijk viel hoger uit dan we hadden begroot. Het resultaat is – anders gezegd – positiever uitgevallen door incidentele en ook door in de omvang moeilijk voorspelbare inkomsten.

In de Kadernota bieden we als college een vooruitblik en komen we met voorstellen om inkomsten en uitgaven de komende jaren beter in balans te brengen en te houden.

4. Over het waarmaken van onze ambities

We bieden in deze jaarrekening een overzicht langs vier programma's voor gemeentelijk beleid en de bijbehorende activiteiten: vitaliteit, leefomgeving, bedrijvigheid en bestuur en ondersteuning. Per thema hebben we beschreven wat onze ambities zijn en wat we ervoor hebben gedaan. Vervolgens hebben we daarvan in beeld gebracht wat het ons heeft gekost.

In 2022 gold voor de hele organisatie dat we te maken hadden met een tekort aan menskracht (uitvoeringscapaciteit). Ondanks het feit dat er vanuit de organisatie veel werk is verzet, betekende dat op veel dossiers ook minder voortgang dan we hadden voorzien.

A. Vitaliteit

Maatschappelijke agenda (MAG)

Samen met onze maatschappelijke partners zijn we gestart met het opstellen van een Maatschappelijke Agenda (MAG), in de vorm van uitvoeringsprogramma's voor de zeven pijlers van dit programmaonderdeel. Hiervoor hebben we samen met onze partners een convenant Wonen, Werken, Welzijn gesloten.

Jeugdhulp

In de organisatie en de betaalbaarheid van de jeugdzorg hebben we belangrijke stappen gezet. We zijn in 2022 in regionaal verband gestart met de nieuwe Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland (SOZ). Daarnaast voorziet een praktijkondersteuner huisarts jeugd GGZ in een uitgebreide intake van jeugdigen met GGZ-problematiek, waarvan de dekking in 2022 structureel is gemaakt.

Nieuwe Wet Inburgering

In 2022 hebben we hard gewerkt aan de voorbereiding op de invoering van de nieuwe Wet Inburgering per 1 januari van dit jaar. Gemeenten krijgen door deze wet de regie op inburgering en moeten inburgeraars een traject op maat aanbieden.

Maatschappelijke zorg

In de maatschappelijke zorg lag de nadruk in 2022 op het lokaal en regionaal organiseren ervan, met als voorbeelden andere vormen van beschermd wonen, zoals 'beschermd wonen thuis' en 'beschermd wonen light' voor jongeren.

Naast de ontwikkeling van beleid hebben we aandacht besteed aan belangrijke activiteiten. Als voorbeelden onder het thema vitaliteit noemen we de vrijwilligersprijzen die zijn uitgereikt op de Keukenhof, en de Verenigingsdag begin december. Beide activiteiten stonden in het teken van het waarderen en ondersteunen van vrijwilligerswerk en mantelzorg.

B. Leefomgeving

Bouw van extra woningen voor diverse groepen

Veel van onze inwoners zijn op zoek naar een woning. Het gaat om een groep met zeer uiteenlopende woonwensen. In 2022 zijn 115 woningen opgeleverd, verdeeld over vier locaties. Als gemeente leveren we in de voorbereiding en samenwerking met diverse partners met name onze bijdrage aan de uitbreiding van het aantal betaalbare woningen. Een voorbeeld is het project

Geestwater, dat staat voor vernieuwend bouwen met veel woningen voor mensen met een lager inkomen.

Mobiliteit en ontsluiting noordelijke Duin- en Bollenstreek

Met onze partnergemeenten Hillegom, Teylingen, Katwijk en Noordwijk hebben we in 2022 een plan ingediend bij de provincie om de bereikbaarheid van de noordkant van onze regio te verbeteren. De provincie heeft hier vervolgens een flink bedrag voor beschikbaar gesteld. Op dit moment worden de maatregelen verder uitgewerkt.

Uitvoeringsprogramma Energietransitie

In 2022 hebben we een vliegende start gemaakt met een campagne over besparing op energiegebruik voor inwoners. We werken samen met verschillende partners, waaronder actieve inwoners die zich hebben verenigd, bijvoorbeeld in de stichting Lisse Duurzaam. Door de inzet van energiecoaches hebben we inwoners geholpen bij bijvoorbeeld betere isolatie en het plaatsen van zonnepanelen.

Vorbereiding introductie Omgevingswet

De komst van de Omgevingswet betekent voor de overheid een verandering in het denken over een veilige en gezonde (fysieke) leefomgeving. Door de Omgevingswet wordt niet langer allerlei sectoraal beleid op elkaar wordt gestapeld (zoals parkeernormen, structuurvisies, detailhandelsbeleid en woonbeleid) maar gaan we uit van integrale gebiedsontwikkeling. In 2022 hebben we de introductie van de Omgevingswet en de verandering van onze werkwijze verder voorbereid.

C. Bedrijvigheid

Evaluatie Intergemeentelijke Structuurvisie Duin- en Bollenstreek

In 2022 hebben we met vier regionale partnergemeenten onderzoek laten doen naar de effectiviteit en verbetermogelijkheden van onze bestaande Intergemeentelijke Structuurvisie. Op deze manier willen we aan de bal blijven waar het gaat om bescherming en verbetering van bijvoorbeeld onze regionale economische en landschappelijke kwaliteiten. De resultaten van het onderzoek zijn onlangs bekendgemaakt.

Detailhandel en bedrijventerreinen

We zijn in 2022 gestart met het opstellen van een regionale bedrijventerreinenstrategie. De bedoeling daarvan is om kaders vast te stellen die ons helpen bij gewenste transformaties en/of het ontwikkelen van nieuwe terreinen. Hiermee willen we de terreinen toekomstbestendig maken.

Revitalisering winkelcentrum Blokhuis

In 2022 hebben we samen met eigenaren van het winkelcentrum en het dorpshart plannen gemaakt voor de revitalisering van het Blokhuis. Het gaat daarbij om nieuwe bestrating, waar de gemeente ook aan meebetaalt, en vernieuwing van de gevelbekleding, die geheel voor rekening van de ondernemers is. Hiermee investeren we samen in de vitaliteit van ons centrum.

D. Bestuur en ondersteuning

Onze dienstverlening hoort aan te sluiten bij de wensen en behoeften van de samenleving. De oorlog in Oekraïne en het laatste deel van de corona-periode hebben opnieuw aangetoond wat het belang is van een flexibele organisatie. In 2022 zijn verdere digitalisering van de dienstverlening en datagedreven sturen daarvoor belangrijke ontwikkelingen geweest.

Datagedreven sturing en monitoring

Het Programma Datagedreven Sturing (DgS) is gestart op 1 juli 2020 en kent een looptijd van drie jaar. In de eerste twee jaar is een organisatie opgezet die zelfstandig in staat is complexe

dataprodukten te ontwikkelen. Voorbeelden daarvan zijn rapporten, monitors, dashboards, kaartlagen maar ook volledige applicaties. In het laatste deel van 2022 is veel aandacht besteed aan het overbrengen van de werkzaamheden van de programma- naar de lijnorganisatie.

Regionale samenwerking gebiedsgericht werken

In 2022 is onder de vlag 'Wat ertoe doet' ambtelijk en bestuurlijk gewerkt aan meer samenwerking tussen de Duin- en Bollenstreek-gemeenten. Enerzijds met de bedoeling om de bestuurlijke drukte in onze regio te verminderen en anderzijds om ons samen te verbinden met een gemeenschappelijke uitvoeringsagenda op de thema's die voor ons allen belangrijk zijn.

In 2022 is regionaal de Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek in de gemeenteraden gepresenteerd. Vervolgens is de uitvoeringsorganisatie voor de realisatie hiervan voorbereid en een kwartiermaker geselecteerd.

Participatie en communicatie

In 2022 hebben we op verschillende manieren inwoners en andere partners betrokken bij de ontwikkeling van beleid en plannen. Bijvoorbeeld door het inzetten van ons digipanel voor het terrassenbeleid en door meer uitgebreide participatie bij de ontwikkeling van Greveling Zuid. Participatie en consultatie zijn essentieel om onze gezamenlijke krachten voor Lisse te bundelen, maar we ervaren ook hoe belangrijk het is om daarover te blijven leren. Met de werkgroep Participatie van de raad blijven we daarover in gesprek.

5. Een toekomstbestendige begroting

In december 2021 is de notitie 'Toekomstbestendig begroten' vastgesteld. Daarin hebben we samen met de raad de ambities benoemd voor het structureel gezond maken van onze financiën. Deze ambities blijven uitgangspunt voor ons handelen. Tegen de achtergrond van de crises waarmee we de laatste jaren te maken hebben gekregen, en de onvoorspelbaarheid van economische en financiële ontwikkelingen als gevolg daarvan, blijft het structureel in balans brengen van inkomsten en uitgaven van groot belang.

Financiële resultaten

We sluiten het jaar 2022 af met een positief saldo van € 5,0 miljoen. In de 2^e Tussenrapportage 2022 was nog sprake van € 1,0 positief. Het structurele resultaat van de programmarekening bedraagt € 0,1 miljoen negatief.

Zoals eerder aangegeven wordt het resultaat positief beïnvloed door incidentele inkomsten. Bijvoorbeeld uit de verkoop van een pand. Daarnaast hadden we hogere inkomsten dan begroot door de algemene uitkering uit het Gemeentefonds, en compenseerde het Rijk ons volledig voor de kosten van de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne.

In het resultaat over 2022 zijn ook overgehevelde budgetten voor uitvoering van beleid opgenomen. In totaal gaat het om € 2,1 miljoen aan doorgeschoven prestaties. Dat is fors meer dan het gemiddelde van 1,1 miljoen van de jaren ervoor.

6. **Tot slot**

Deze jaarrekening is de eerste waarin het huidige college verantwoording aflegt over de uitvoering van het raadsakkoord voor deze bestuursperiode. We staan samen met onze partners voor stevige uitdagingen om ons dorp voor nu en straks een fijne plek te laten zijn. Deze jaarrekening helpt ons met de behandeling van de Kadernota om daarvoor samen met de raad een duurzame en gezonde financiële basis te leggen.

Namens het college,

Kees van der Zwet
Wethouder Financiën

Rekening in één oogopslag

Inleiding

De gemeente maakt elk jaar een programmarekening om te laten zien waaraan zij het afgelopen jaar geld heeft besteed, als verantwoording naar onze inwoners. In de Programmarekening 2022 doen wij verslag van de activiteiten en bereikte resultaten van ons college in 2022. Uitgangspunt van onze verantwoording is de door de raad vastgestelde Programmabegroting 2022.

De rekening in één oogopslag geeft op hoofdlijnen inzicht gegeven in de financiële resultaten over het gevoerde beleid in 2022. Daarnaast geeft de rekening ook de belangrijkste financiële trends weer, waaronder de ontwikkeling van het resultaat en de financiële kengetallen. Voor een meer gedetailleerd inzicht in de beleidsprestaties en de bijbehorende financiën verwijzen wij u naar de programma's.

Wij stellen voor om, in aanvulling op het besluit bij de 2e Tussentijdse rapportage 2022, een aantal budgetten ten laste van het resultaat beschikbaar te stellen voor 2023 voor een bedrag van € 1.467.926 (in 2020: € 0,9 miljoen). De totale overheveling naar 2023 komt daarmee op € 2.085.706. De voorgestelde overheveling van budgetten naar 2023 heeft betrekking op het budget dat in 2022 is gereserveerd voor geplande projecten die nog niet (volledig) zijn gerealiseerd. Het is, voor deze projecten, nodig de geplande uitvoering door te trekken naar 2023 en daarom de daarbij behorende (resterende) budgetten over te hevelen.

Effecten opvang ontheemden

In februari 2022 begon de oorlog in Oekraïne, waarmee een grote vluchtelingenstroom op gang kwam richting de rest van Europa en dus ook Nederland. De HLT-gemeentes stonden daardoor acuut voor de uitdaging om Oekraïense ontheemden op te vangen. De middelen vanuit het Rijk waren in 2022 voldoende om de gemaakte kosten te kunnen opvangen. Voor meer informatie verwijzen we naar de paragraaf 'Opvang ontheemden'.

Analyse jaarrekeningresultaat

Het jaar 2022 sluiten we af met een positief resultaat van € 5.029.186 (in 2021 € 5.301.826 positief). Bij de 2e Tussentijdse Rapportage 2022 werd een positief resultaat geraamd van afgerond € 1.042.000. Het verschil tussen het geraamde en werkelijke resultaat is afgerond € 4,0 miljoen. Het structurele resultaat werd bij de 2e Tussentijdse rapportage 2022 nog geraamd op € 90.000 negatief en komt bij de Programmarekening 2022 uit op € 113.000 negatief. Het positieve verschil van € 4,0 miljoen tussen het geraamde en werkelijk resultaat heeft op hoofdlijnen de volgende oorzaken:

- De algemene uitkering viel € 0,8 miljoen hoger uit door de extra middelen in de Decemercirculaire 2022. Het grootste gedeelte van deze middelen is bestemd voor de energietoeslag in 2023 en daarom wordt ook voorgesteld om deze over te hevelen naar 2023.
- Als gevolg van de vaststelling van het nieuwe beleidsplan Beschoeiingen valt de voorziening Beschoeiingen vrij, waardoor het resultaat € 0,1 miljoen hoger uitvalt dan geraamd.
- De verkoop van het pand aan de Bondstraat werd in 2022 afgerond in plaats van in 2023. Deze opbrengst was daarom niet in de Begroting 2022 opgenomen. Het resultaat valt hierdoor € 0,5 miljoen hoger uit. De gemeenteraad is hiervan bij de behandeling van de 2e Tussentijdse rapportage 2022 op de hoogte gesteld.
- Eind 2022 is de controle van de Belastingdienst over de jaren 2016 tot en met 2020 afgerond. De gemeente heeft een naheffing inclusief rente ontvangen van € 230.000. Het resultaat valt hierdoor € 0,2 miljoen lager uit.

- Als gevolg van de herclustering van de openbare verlichting bij de vorige energieleverancier hebben we over de jaren 2019 tot en met 2021 geld terug ontvangen in december 2022. Het resultaat valt hierdoor € 0,3 miljoen hoger uit.
- Als gevolg van de controle door de accountant valt de winstneming op het project Sportlaan hoger uit dan begroot. Het resultaat valt daardoor € 0,2 miljoen hoger uit dan begroot.
- De kosten aan HLTsamen vallen € 0,5 miljoen hoger uit dan begroot. Dit is € 0,1 miljoen minder dan gerapporteerd in de Bestuursrapportage 2022 van HLTsamen.
- Voor de opvang van ontheemden hebben we € 0,3 miljoen meer ontvangen dan we hebben uitgegeven. Voor het restantbedrag is een overheveling naar 2023 aangevraagd.
- Voor de energietoeslag in 2022 is het bedrag niet volledig uitgegeven. Het resultaat valt hierdoor € 0,3 miljoen hoger uit.
- De budgetten voor armoedebelasting zijn in 2022 niet volledig uitgegeven. Het resultaat valt hierdoor € 0,3 miljoen hoger uit.
- De grondslagen voor het berekenen van de pensioenverplichting voor (oud)wethouders zijn geactualiseerd. De nieuwe sterftetabel en de hogere rekenrente zorgt dat een deel van de voorziening vrijvalt. Het resultaat valt hierdoor € 0,4 miljoen hoger uit.
- In 2022 zijn niet alle activiteiten uitgevoerd. Deze activiteiten zullen in 2023 worden uitgevoerd als het voorstel tot overhevelingen wordt overgenomen. Zie hiervoor bijlage 6.

De meeste van de genoemde positieve effecten op het resultaat hebben een incidenteel karakter en werken dan ook niet structureel door naar de toekomst. Voor een uitgebreide analyse van het resultaat per programma verwijzen we naar het hoofdstuk "Toelichting op de programma's".

Financiële positie

	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Netto schuldquote	121,5%	164,5%	105,1%
- <i>Gecorrigeerd voor verstrekte leningen</i>	106,4%	153,9%	92,1%
Solvabiliteit	19,2%	13,2%	21,2%
Grondexploitatie	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	2,48%	0,7%	-0,16%
Belastingcapaciteit	107%	118%	126%
Ratio weerstandsvermogen	4,3	1,7	5,5

De schuldpositie en de solvabiliteit van de gemeente vragen nog steeds om de nodige aandacht. De solvabiliteit per 31 december 2022 is 21,2%, hoger dan bij de Programmabegroting 2022 verwacht. Oorzaak is dat het resultaat 2022 positief is uitgevallen. Uit de begrote solvabiliteit (in de Programmabegroting 2023) voor de periode tot en met 2026 blijkt dat de solvabiliteit verder afneemt, maar de uitgangspositie voor de komende jaren is minder negatief dan verwacht.

Het kengetal voor de schuldpositie bedraagt 105,1%, gecorrigeerd voor verstrekte leningen komt het uit op 92,1%. Dit is lager dan bij de Programmabegroting 2022 en dat is positief. Dit wordt veroorzaakt doordat de baten hoger liggen als gevolg van de hogere algemene uitkering, de verkoopopbrengsten en de extra inkomsten voor de opvang van ontheemden. De meerjarige verwachting is dat de netto schuldquote boven de 130% komt en blijft.

Het kengetal voor de structurele exploitatieruimte komt volgens de richtlijnen van het BBV uit op -0,16%. Dit betekent dat de structurele lasten in 2022 hoger waren dan de structurele baten. Bij de 2e Tussentijdse rapportage 2022 hebben we de kosten voor de energiekosten verhoogd. Door een teruggave hebben we uiteindelijk een onderbesteding van € 0,3 miljoen. Volgens het BBV is deze

teruggave structureel van aard. Hierdoor geeft dit kengetal een vertekend beeld, omdat de energiekosten structureel wel hoger uit gaan vallen.

De weerstandsratio komt uit op 5,5 en valt daardoor in de categorie 'uitstekend'. Uit de ratio blijkt dat de gemeente nog steeds in staat is om tegenvallers op te vangen. Zie voor meer informatie de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing".

Leeswijzer

Inleiding

De inrichting van de programmarekening wordt door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven en bestaat uit het jaarverslag en de jaarrekening.

Jaarverslag

Het jaarverslag bestaat uit het programmaplan en de paragrafen.

De Programmarekening 2022 is het laatste planning en controlproduct, die wordt opgesteld volgens de door de raad vastgestelde indeling in 2019. Voor de jaren vanaf 2023 is door de raad een nieuwe indeling vastgesteld. De indeling in deze programmarekening is:

1. Vitaliteit
2. Leefomgeving
3. Bedrijvigheid
4. Bestuur en ondersteuning

Hierna volgt het onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen".

Met deze indeling in programma's en thema's ontstaat een logische clustering van beleid. Dit versterkt de integraliteit en programmasturing. Daarnaast ontstaat er meer aansluiting tussen het coalitieakkoord, de programmabegroting en de programmarekening. Elk thema bevat een clustering van de landelijk voorgeschreven taakvelden.

Inzicht per thema

Elk programma geeft per thema inzicht in de doelstellingen ("wat wilden wij bereiken?"). Aan de hand van een beschrijving van de activiteiten ("wat hebben wij daarvoor gedaan?") leggen we vervolgens uit hoe we deze doelstellingen hebben bereikt. Deze activiteiten waren onze ambities specifiek voor 2021. Reguliere, jaarlijks terugkerende taken, zonder bijzonderheden, zijn evenals vorig jaar, niet meer in de toelichting opgenomen. De activiteiten worden aangegeven met een letter(doel) met daarachter het nummer van de activiteit (bijvoorbeeld A1, A2, A3). Als er een nummer(activiteit) of een letter(doel) ontbreekt, dan is deze activiteit of dit doel vóór 2022 afgerond of vervallen en daarom niet meer meegenomen in het begrotingsjaar 2022 (bijvoorbeeld A1, A3, A4).

Elk thema wordt afgesloten met de verplichte beleidsindicatoren en - waar van toepassing - de prestatie-indicatoren. De beleidsindicatoren zijn verplicht voorgeschreven gegevens die een trend kunnen signaleren. Deze gegevens worden voornamelijk vanuit externe bronnen verkregen. Deze informatie is ook beschikbaar op www.waarstaatjegemeente.nl.

Financieel overzicht

Elk programma sluit af met het financiële overzicht "wat heeft het gekost?". In dit overzicht staan per taakveld de lasten en baten vermeld. Dit geldt ook voor de mutaties in de reserves. Alle lasten zijn negatief opgenomen, alle baten positief. In de tabellen waar de bedragen afgerond zijn op € 1.000, kunnen afrondingsverschillen in totaalstellingen optreden. Na de vier programma's geven we inzicht in de algemene dekkingsmiddelen, de overhead, de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting.

Totaaloverzicht van programma elementen

Naast het programmaplan geven de paragrafen een totaaloverzicht van de elementen die in diverse programma's opgenomen zijn. Zoals de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' of 'Verbonden partijen'. Wij gebruiken de standaardindeling van het BBV.

De jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit de financiële jaarrekening en een aantal bijlagen.

Financiële jaarrekening

In de financiële jaarrekening zijn de waarderingsgrondslagen voor het opstellen van de jaarrekening opgenomen. De balans en de toelichting op de balans geven inzicht in de financiële bezittingen en schulden van de gemeente. Naast de balans en de toelichting daarop is een totaaloverzicht opgenomen van de lasten en baten per programma en per taakveld. We geven inzicht in de verschillen en verklaren de verschillen tussen de begroting en de realisatie. Als laatste is er een specificatie opgenomen van de incidentele baten en lasten en leggen we uit waarom deze baten en lasten incidenteel zijn.

Bijlagen

Bij de jaarrekening zijn de volgende bijlagen opgenomen:

- De SiSa-verantwoording. Single information, Single audit (SiSa) is de manier waarop mede overheden (provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen) aan het Rijk ieder jaar verantwoorden of en hoe ze de specifieke uitkeringen hebben besteed.
- Het overzicht met de financiële stand van zaken van alle investeringskredieten met een korte toelichting.
- De inkomens- en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen op grond van de Wet Normering Topinkomens.
- Het overzicht van alle mutaties van de reserves.
- De Rapportage Interbestuurlijk Toezicht opgenomen. Hierin geven wij voor 6 thema's aan de provincie Zuid-Holland (als toezichthouder) aan of deze op orde zijn.
- Het overzicht met alle voorgenomen (budget)overhevelingen van 2022 naar 2023.
- De risico-inventarisatie, waarin de geïdentificeerde risico's zijn opgenomen met een toelichting van de impact van het risico en een inschatting van de mogelijke financiële effecten.
- Het overzicht met de baten en lasten per taakveld is opgenomen in bijlage 8.

Programmaplan

Programma 1 Vitaliteit

Hieronder zijn de Trends en Ontwikkelingen uit de Programmabegroting 2022 gegeven. Voor de jaarrekening kijken we naar afwijkingen.

Algemeen

Het Domein Maatschappelijke Ontwikkeling (hierna: MO) binnen de werkorganisatie HLTsamen heeft een lastig jaar achter de rug. Dit heeft onder meer te maken gehad met een disbalans tussen werkvoorraad en beschikbare capaciteit, een hoog verzuim, veel personeelsswisselingen en openstaande vacatures. Hoewel er ook veel zaken conform afspraak en planning zijn gerealiseerd heeft MO in diverse opgaven en dossiers onvoldoende voortgang geboekt. Inmiddels is in 2023 hiervoor een verbetertraject gestart.

Maatschappelijke agenda (MAG)

In 2022 is samen met de partners gewerkt vanuit de ambities in de MAG. Er is een start gemaakt met het werken met uitvoeringsprogramma's voor de zeven pijlers.

Integrale verordening sociaal domein

Door beperkte ambtelijke capaciteit en gemaakte prioriteiten is er in 2022 nog geen begin gemaakt met de Integrale verordening.

Praktijkondersteuner Huisarts (POH)-jeugd geestelijke gezondheidszorg

Een POH-jeugd GGZ voorziet in een uitgebreide intake van jeugdigen met ggz-problematiek. De dekking hiervoor is in 2022 structureel gemaakt.

Jeugdhulp

De nieuwe Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland (SOZ) is in 2022 gestart.

Nieuwe Wet Inburgering

Na een jaar vertraging is op 1 januari 2023 de nieuwe Wet Inburgering van kracht geworden. Gemeenten krijgen de regie op inburgering en moeten inburgeraars een traject op maat aanbieden.

In 2022 is gewerkt aan de voorbereiding van de invoering. Zo is de verordening wet inburgering vastgesteld. Daarnaast hebben we geïnvesteerd in het opzetten en borgen van om de verschillende verplichte onderdelen, samen met de omliggende gemeenten en de betrokken uitvoeringspartners.

Inburgeraars stromen niet meteen vanaf 1 januari 2022 in naar de diverse onderdelen van de inburgering, om meerdere redenen:

- De ISD doet eerst een brede intake voordat de inburgeraar kan instromen naar een taalklas.
- De instroom binnen de gemeente is beperkt, waardoor het tijd kost voordat er voldoende deelnemers om een klas te vullen.
- De onderdelen Participatie verklaring, Module Arbeidsparticipatie en Omgaan met geld worden pas ingezet als inburgeraars al enige tijd in de gemeente wonen en enkele taallessen hebben gehad. Er is enige kennis van de Nederlandse taal gewenst om deze onderdelen te kunnen volgen.

Maatschappelijke zorg

In 2022 lag de focus onder meer op de voorbereiding van de regionale en lokale toegang tot maatschappelijke zorg en het organiseren van andere vormen van beschermd wonen, zoals "beschermd wonen thuis" en "beschermd wonen light" voor jongeren.

De decentralisatie van Maatschappelijke Zorg per 1 januari 2023 is gerealiseerd.

Onderwijs

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een leven lang leren stimuleren.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A3	Samen met maatschappelijke partners voeren we acties uit het Taalpact Bollenstreek uit. Daarmee zetten we in op het verminderen van (digitale) laaggeletterdheid.	In 2022 is een netwerkbijeenkomst over laaggeletterdheid georganiseerd. We hebben sturing gegeven op de verschillende actielijnen van het Taalpact. Partners uit deze actielijnen hebben diverse acties uitgevoerd, zoals het volgen van trainingen door vrijwilligers voor het herkennen en doorverwijzen van laaggeletterden.
A4	We voeren het bestaande Integraal HuisvestingsPlan uit.	Dit is uitgesteld vanwege prioriteit voor lopende projecten. Er zijn stappen gezet om hiervoor externe inhuur in te zetten.
A5	Voorbereiden van de nieuwbouw/renovatie van De Lisbloem.	In 2023 vindt eerst een actualisatie plaats van het Integraal Huisvestingsplan (onderwijs) en het Integraal accommodatieplan. Pas daarna kan duidelijkheid worden gegeven over de aanpak voor De Lisbloem.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Meer leerlingen tijdig (binnen 3 maanden) op een passende onderwijsplek met jeugdhulp waar passend en nodig, met de nadruk op normaliseren.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	In samenwerking met onderwijs en de jeugdhulppartners zetten we in op de juiste zorg op het juiste moment en de juiste plek.	In het Samenwerkingsverband (SWV) Voortgezet Speciaal Onderwijs Duin- en Bollenstreek werken het SWV PO Duin en Bollenstreek, het SWV Voortgezet Onderwijs (VO) Leiden, Midden Holland Rijnstreek en het SWV VO Amstelland Meerlanden Zuid-Kennemerland samen. In 2022 hebben zij het Ondersteuningsplan 2022-2026 vastgesteld De scholen werken daarin samen met de gemeenten, VoorIeder1, Regionaal Bureau Leerplicht, Jeugdhulpregio Holland Rijnland, Welzijnswijk, Jeugdgezondheidskwartier, Jeugdhulpaanbieders, Veiligheidsregio en de VSV convenantpartners. Speerpunten zijn: - Doorlopende ontwikkellijnen; - Innoverend netwerk van voorzieningen; - Integrale samenwerking tussen onderwijs en de jeugdhulp in de regio; - Ouders en leerlingen zijn optimaal betrokken; - Het Samenwerkingsverband: een kennisintensieve netwerkorganisatie.
C2	Samen met onderwijs, jeugdhulp en het Regionaal Bureau Leerplicht werken we aan passende onderwijsplekken met jeugdhulp of jeugdhulp met onderwijs, zogenoemde arrangementen. In het speciaal onderwijs is algemeen toegankelijke jeugdhulp op school beschikbaar voor alle leerlingen waardoor problemen niet onnodig escaleren en leerlingen op school kunnen blijven.	Dit is onderdeel van het Ondersteuningsplan 2022-2026.

C3	We voeren de acties uit de ontwikkelagenda Regionale Educatieve Agenda 2019-2023 (REA) uit. In samenwerking met onderwijs, jeugdhulp en het Regionaal Bureau Leerrecht bieden we onderwijs met jeugdhulp of jeugdhulp met onderwijs aan, zogenoemde arrangementen. In het gespecialiseerd onderwijs is jeugdhulp op school algemeen toegankelijk, waardoor problemen niet onnodig escaleren en leerlingen op school kunnen blijven.	Er zijn afspraken gemaakt binnen Holland Rijnland om de afspraken van 2019 op te volgen en te verbeteren. Algemeen toegankelijke jeugdhulp in het gespecialiseerd onderwijs is daarvan een voorbeeld. Vroegtijdig signaleren is van groot belang om verzuim te kunnen voorkomen of beperken. Scholen hebben een belangrijke taak in het signaleren van verzuim. Samen met JGZ/GGD, de jeugd- en gezinsteams en de samenwerkingsverbanden in de regio maken we afspraken over samenwerking bij situaties waarbij de schoolgang niet lukt.
C4	We voeren het vastgestelde onderwijskansenbeleid uit.	In 2022 is het onderwijskansenbeleid geïmplementeerd. Voor voorschoolse educatie is er een nieuwe aanbieder bij gekomen.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland (Regionaal Bureau Leerrecht)	Schoolbesturen Kinderopvangorganisaties Ondernemers, onderwijs- en onderzoeksinstituten Bibliotheek

Gezondheid & Vitaliteit

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Voorkomen is beter dan genezen.
Inwoners van Lisse worden gezonder en vitaler.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	In lijn met de zes pijlers van positieve gezondheid (lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren) versterken wij de samenwerking tussen de eerstelijnsgezondheidszorg, welzijn, sport en cultuur. Het gebruik van 'Lekker in je lijf' en 'Welzijn op recept' wordt gestimuleerd. Wij voeren het Preventieakkoord 'Lisse positief gezond' uit.	In 2022 heeft het team LisseActief uitvoering gegeven aan het preventieakkoord Gezonde Leefstijl (zie A2): Lisse Positief Gezond 2021. Ook het Wijksamenwerkingsverband Lisse is aangesloten bij het preventieakkoord.
A2	Wij voeren het Preventieakkoord 'Lisse positief gezond' uit en bevorderen een gezonde leefstijl van onze inwoners: gezond eten en drinken, meer bewegen en sporten en minder overmatig alcoholgebruik en roken. Dat doen we met onder meer gezonde sportkantines, een gezond kookcafé, een 'beweeg en doe'-route en de aanleg van watertappunten. Op basis van overleg met de eerste lijn, Zorg & Zekerheid en Welzijn, bevorderen wij de samenwerking en verwijzing tussen zorgprofessionals. We stellen een uitvoeringsparagraaf over vitaliteit op voor 2021 - 2024 op. Deze paragraaf is onderdeel van de Maatschappelijke agenda.	- Wij hebben het Preventieakkoord 'Lisse positief gezond' uitgevoerd inclusief het bevorderen van een gezonde leefstijl van onze inwoners: gezond eten en drinken, meer bewegen en sporten en minder overmatig alcoholgebruik en roken. Dat is onder meer gebeurd gezonde sportkantines, een gezond kookcafé, een 'beweeg en doe'-route en de aanleg van watertappunten. - Op basis van overleggen met het Wijksamenwerkingsverband (WSV), Zorg & Zekerheid en Welzijnskompas, is het gebruik van 'Welzijn op Recept' gestimuleerd. - In 2022 is een start gemaakt met het uitvoeringsprogramma Vitaliteit 2023.
A3	In 2022 starten we met de uitvoeringsprogramma's van de Maatschappelijke Agenda. In het uitvoeringsprogramma 'Vitaliteit' wordt het onderdeel volksgezondheid geactualiseerd. Dit doen we aan de hand van de zes pijlers van positieve gezondheid.	In 2022 is een start gemaakt met de uitvoeringsprogramma's 2023 van de Maatschappelijke Agenda.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Meer inwoners kunnen een leven lang sporten en bewegen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	De nota 'Sporten, bewegen en spelen 2019-2022', het Preventieakkoord en het Nationale Sportakkoord vallen samen in het uitvoeringsprogramma Vitaliteit.	In 2022 hebben we uitvoering gegeven aan de nota 'Sporten, Bewegen en Spelen'. Het team LisseActief heeft hiervoor een integraal werkplan opgesteld en daaraan uitvoering gegeven.

B3	De JOGG (jongeren op gezond gewicht)-regisseur geeft uitvoering aan het programma 'Jongeren op gezond gewicht'. Dit maakt deel uit van de ambities en doelstellingen vanuit het meerjarenprogramma 'Sporten, bewegen en spelen 2019-2022'. Vanuit de gemeente Lisse is in 2020 een Team buurtsportcoaches gevormd . De JOGG is onderdeel van dit team en sluit aan bij de landelijke JOGG-aanpak. De JOGG-regisseur is de lokale verbinder van een groeiend werknet. Dit werknet gaat uit van een integrale aanpak op verschillende niveaus en maakt in de praktijk de omgeving waarin kinderen opgroeien duurzaam gezonder. We richten ons op thuis, de school, de buurt, de sport en vrije tijd, het werk en de online media. Deze omgevingen moeten verleiden tot consumptie van gezonde voeding, tot meer bewegen en voldoende ontspanning en slaap. Het meerjarenprogramma 'Sporten, bewegen en spelen 2019-2022' bevat 3 ambities (1. Een leven lang bewegen, 2. een sportieve basis voor de jeugd, 3. Bewegen, spelen, sporten in de openbare ruimte) opgenomen, waaraan vijftien doelstellingen zijn gekoppeld. Thema's als gezonde voeding (waterlessen) en meer bewegen (Sjors Sportief) zijn activiteiten om de doelstellingen te behalen.	De Jongeren Op Gezond Gewicht regisseur heeft uitvoering gegeven aan het plan van aanpak. Deze activiteiten zijn gekoppeld aan het jaarverslag van het Meerjarenprogramma 'Sporten, bewegen en spelen 2019-2022'. Daarnaast maakt de JOGG-regisseur deel uit van het Team LisseActief.
B4	We streven ernaar om sport, gezondheid en sociale duurzaamheid een plek te geven in de omgevingsvisie.	De Sportregisseur is aangesloten bij het opstellen van de Omgevingsvisie en neemt hierin het belang van sport, gezondheid en sociale duurzaamheid mee.
B5	We maken beweeg- en kindvriendelijke locaties en stimuleren daarmee dat kinderen kunnen spelen.	In 2022 is het een jaar eerder aangelegde fitplein in het Mondriaanpark officieel geopend.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
RDOG Hollands Midden (GGD)	Speeltuinverenigingen Uitvoeringsorganisaties maatschappelijk vastgoed Sportaanbieders Zorgaanbieders

Sociaal domein

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Voorkomen is beter dan genezen. Mogelijk maken van de inclusieve samenleving in Lisse.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A11	We stimuleren de samenwerking tussen het wijksamenwerkingsverband en de welzijnsorganisatie, bijvoorbeeld via het Samenwerkingsverband Wonen Welzijn Zorg. Dit vloeit voort uit het Preventieakkoord.	Er is een ambitieovereenkomst Wonen Welzijn Zorg getekend met partijen in de gemeente, met daarin samenwerkingsafspraken. In 2022 is hiervoor een kwartiermaker gezocht, die in 2023 is gestart.
A2	We gebruiken de monitor sociaal domein (en andere data) om meer zicht te krijgen op de maatschappelijke outcome/effecten te krijgen. We richten een monitor in voor de integrale toegang. We volgen hierin de voortgang op prestatie-indicatoren die we hebben afgesproken met 'Voor Ieder1'. We monitoren actuele gegevens over jeugdhulp via een online dashboard.	Er is een concept Gegevens Levering Overeenkomst (GLO) opgesteld. Ondertekening vindt in 2023 plaats. Er is nog geen monitor voor de integrale toegang ingericht, doordat Voor Ieder 1 nog geen nieuw systeem heeft, waarin de gegevens geregistreerd worden. De gegevens voor jeugdhulp zijn gemonitord via een online dashboard. In het voorjaar 2022 heeft u de raadsbrief Sturen op jeugdhulp ontvangen, met daarbij de Monitor sturen op jeugdhulp. Daarnaast zijn er in samenwerking met het programma Datagedreven Sturen diverse producten voor het sociaal domein opgeleverd, zoals een app voor registratie van vluchtelingen en een dashboard eenzaamheid. Dit dashboard is te vinden op www.hltincijfers.nl .
A3	We ontwikkelen en transformeren van een aantal maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen op het terrein van thuisadministratie, sociaal netwerk, belevingsgerichte dagbesteding en ondersteuning mantelzorgers. De programmering van deze algemene voorzieningen is met name gericht op inwoners met een lichte zorgindicatie in verband met een GGZ-kwetsbaarheid en/of verslaving, een licht verstandelijke beperking, beginnende dementie of zorg voor een naaste.	Aan de hand van de onderzoeksopzet (2021) en de opdracht zijn gesprekken gevoerd met partners en er zijn collectieve bijeenkomsten gehouden om te onderzoeken op welke wijze maatwerkvoorzieningen omgezet kunnen worden in algemene voorzieningen. Bij de uitvoering is de inbreng van maatschappelijke organisaties noodzakelijk. In 2022 zijn we verder met deze maatschappelijke organisaties in gesprek gegaan en hebben een begin gemaakt met het opzetten van een open inloop-/ ontmoetingscentrum.
A4	Eind 2021 is het Servicepunt Werk geïntegreerd in de Maregroep. De Maregroep en Servicepunt Werk zien erop toe dat meer mensen naar werk worden begeleid. Onderdeel van het integratieproces was het benoemen van Kritische Prestatie Indicatoren (KPI). Aan de hand van deze KPI's zullen we de prestaties volgen en waar nodig bijsturen.	In 2021 is MareGroep gefuseerd met het SPW en draagt sinds september 2021 de naam Provalu. Provalu is op het gebied van re-integratie de uitvoeringsorganisatie van de Gemeenschappelijke Regeling Kust-, Duin- en Bollenstreek (GR KDB), waarin de gemeente Lisse met nog 6 gemeenten vertegenwoordigd is. In oktober 2022 is binnen de GR KDB gestart met het project "Sturing & Samenwerking". Hierin wordt nieuw (kaderstellend) beleid gemaakt om de samenwerking te bevorderen en de dienstverlening te verbeteren. Naast verheldering m.b.t. rollen, taken en verantwoordelijkheden worden nieuwe prestatieafspraken gemaakt.

A5	Met Holland Rijnland onderzoeken we interventies om de bijstandsinstroom te beperken. We dragen bij aan de vorming van regionale mobiliteitsteams die extra ondersteuning aan werkzoekenden gaan geven. Dit voeren we uit in nauwe samenwerking met lokale teams.	Provalu zet in op duurzame plaatsing van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Door in te zetten op duurzaamheid in plaats van kortlopende contracten hebben we de kans op instroom in de bijstand verkleind. Daarnaast is tijdens de Corona crisis het aantal werklozen niet zorgelijk gestegen en herstelde de economie zich sneller dan verwacht. Dit vertaalde zich in een lichte terugloop van het aantal bijstandsgerechtigden. In samenwerking met Holland Rijnland en het Regionale Mobiliteitsteam wordt nu ingezet op betere matching tussen werkzoekenden en werkgevers in de regio, onder andere door CV's gericht op vaardigheden.
A6	We zetten de lokale zorg- en veiligheidstafel jeugd voort. Naar aanleiding van de positieve ervaringen met de zorg- en veiligheidstafel voor jeugd verkennen we hoe we ook bij de zorg en veiligheid voor volwassenen de samenwerking verder kunnen versterken.	De organisaties vanuit zorg en veiligheid stemmen hun samenwerking tijdens de Zorg en Veiligheidstafels. Deelnemer is onder andere het jongerenwerk (Welzijnswartier). Zij hebben de afgelopen jaren gewerkt aan professionalisering. Dat houdt in dat ze activiteiten opzetten vanuit een onderbouwde methodiek. Doel is om jongeren zelfredzamer te maken en in hun kracht te zetten. De projecten, en activiteiten (zoals de inloop), dragen daaraan bij. De opdracht voor het jongerenwerk is geschreven op basis van de MAG opgroeien en opvoeden. Jongerenwerkers hebben een belangrijke rol in de jeugdketen, zowel preventief als repressief en kunnen (zorgelijke) signalen die zij opvangen, doorgeven aan andere ketenpartners, bijvoorbeeld op de Zorg- en Veiligheidstafel.
A7	We voeren de notitie 'Mantelzorgondersteuning en -waardering 2022' uit.	We hebben de notitie 'Mantelzorgondersteuning en -waardering 2022' uitgevoerd, onder andere door het aanbieden van de Adempauzeregeling voor mantelzorgers 2022. Mantelzorgers kunnen via deze regeling gebruik maken van huishoudelijke hulp, respijtzorg aan huis of maatwerk. We hebben eind 2022 de Adempauzeregeling voor vier jaar vastgesteld. Op regionaal niveau werken we verder met Zorg en Zekerheid en zorgorganisaties aan een passend aanbod voor respijtzorg. Mantelzorgers kunnen nu gebruik maken van Beter Thuis met Dementie. Daarnaast kunnen zij via WelzijnsKompas gebruik maken van individueel advies of aansluiten bij Supportgroepen (lotgenotencontact). Bij het mantelzorgcompliment hadden de mantelzorgers in 2022 de keuze tussen een VVV-bon en een bon voor lokale ondernemers. We werken aan een actieve participatie van mantelzorgers bij de beleidscyclus. Zo heeft er een gesprek plaatsgevonden tussen mantelzorgers, wethouder en raadsleden.
A8	Een groep van lokale eerstelijns (geboortezorg)partijen, maatschappelijke organisaties en de gemeente heeft een coalitie gevormd en het actieplan 'Kansrijke Start' opgesteld. In 2022 gaat deze coalitie de acties uitvoeren. Het actieplan is vooral gericht op een betere samenwerking. Zo versterken zij hun mogelijkheden op vroegsignalering. Dat vergroot de kans dat alle pasgeboren kinderen in Lisse, samen met hun ouders, een goede start hebben, met minder risico's en kwetsbaarheden. 'Kansrijke Start' zet hiermee in op de vroege preventie.	Lokale coalitiepartijen tekenden een intentieverklaring (samenwerkingsovereenkomst) waarin ambities, doelstellingen en afspraken zijn geformuleerd. Medio 2022 heeft de feestelijke, eerste bijeenkomst plaatsgevonden, waarbij alle partijen aanwezig waren. In vervolgbijeenkomsten wordt besproken in hoeverre de acties zijn vormgegeven. Er is bijzondere aandacht voor de programma's 'Nu Niet Zwanger' en het 'Prenataal huisbezoek'.
A9	We stimuleren het gebruik van 'Welzijn op Recept' bij huisartsen en inwoners.	We stimuleren het gebruik van 'Welzijn op Recept' bij het wijk Samenwerkingsverband Lisse en Welzijnskompas.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Hulp en ondersteuning voor wie het nodig heeft, zodat zij weer 'samenredzaam' zijn.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	Vanaf 1 januari 2022 gaan we werken met de nieuwe systematiek van inkoop. We hebben contracten afgesloten voor de zeven segmenten met de geselecteerde jeugdhulpaanbieders. Hiermee beogen we de komende jaren kwalitatief goede en betaalbare jeugdhulp te realiseren. Daarnaast nemen we extra maatregelen om de kosten in de jeugdzorg beheersbaar te houden. Ook pakken we als gemeente het accountmanagement op en versterken het contractmanagement van TWO.	Vanaf 1 januari 2022 zijn de nieuwe contracten jeugdhulp met jeugdhulpaanbieders ingegaan. In deze contracten zijn de doelen uit het inkoopplan opgenomen, zoals direct passende hulp, normaliseren, en een passende onderwijsplek. Daarnaast is een aantal maatregelen genomen om de kosten in de jeugdhulp beheersbaar te houden, waaronder het versterken van de samenwerking met de lokale toegangsorganisaties, het project wachtlijstaanpak GGZ en onderzoek naar het zorglandschap en het maximaliseren van het aantal uren op verschillende vormen van ambulante zorg. Ter versterking van de regionale inkoop jeugdhulp, de samenwerking in de regio Holland Rijnland en sturing op jeugdhulp is een nieuwe bedrijfsvoeringsorganisatie Jeugdzorg opgericht. Deze gemeenschappelijke regeling, Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland (SO Zorg) genaamd, vervangt de TWO jeugdhulp.
B2	We gaan verder met het uitvoeren van het programma 'Omzien naar elkaar' en het convenant 'Maatschappelijke Opvang'. Tegelijkertijd treffen we voorbereidingen voor de decentralisatie per 2023. Dit doen we samen met gemeenten van de Duin- en Bollenstreek. We stemmen af met centrumgemeente Leiden en de andere Holland Rijnland-gemeenten.	In 2022 hebben we in Holland Rijnland gezamenlijk gewerkt aan de voorbereiding van de decentralisatie maatschappelijke zorg per 2023. Binnen Holland Rijnland zijn er samenwerkingsafspraken opgesteld, inclusief financiële afspraken en een dienstverleningsovereenkomst (DVO). We hebben een regionaal team ingericht, inclusief de regionale toegang voor de regionale voorzieningen. Tussen de sub regio's is een op- en afbouwplan opgesteld voor voorzieningen ten behoeve van de Maatschappelijke zorg. Binnen de Duin- en Bollenstreek zijn er 2022 specifieke voorbereidingen uitgevoerd ten behoeve van de decentralisatie van de maatschappelijke zorg, zoals: - afronding van de aanbesteding Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang; - opdrachtverlening aan de ISD Bollenstreek om de maatschappelijke zorg uit te voeren; - afspraken tussen de vijf gemeenten in de Duin- en Bollenstreek opgesteld en vastgelegd in een 'Regeling zonder meer'; - een start gemaakt met de gecontracteerde zorgaanbieders om te werken aan de transformatiedoelen. Ook zijn er drie pilots uitgevoerd, namelijk Beschermd Wonen Light (een specifieke woonvorm voor jongeren), Beschermd Wonen Thuis (ambulante begeleiding met 24/7 oproepbaarheid en inzetbaarheid van zorg) en de inzet van de wijk-GGD voor een goed lopende zorg- en veiligheidsketen.
B3	We voeren de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg uit.	We hebben verschillende uitvoeringstaken van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg uitbesteed aan de GGD.
B4	De integrale toegang, 'VoorIeder1', is in 2021 gestart. Dit team geeft integrale hulp en ondersteuning aan jeugdigen en volwassenen.	In 2022 is de Integrale Toegang, Voor Ieder 1, doorontwikkeld, na de start in 2021. Inwoners van alle leeftijden hebben nu één plek waar zij terecht kunnen met hun vragen voor advies, ondersteuning en hulp. Inwoners die (tijdelijk) niet in hun eigen kracht staan worden ondersteund tot zij weer zelfredzaam zijn of met hulp van anderen weer in hun kracht staan als zij zelf een ondersteuningsvraag hebben. Vraagstukken binnen één gezin worden nu integraal opgepakt.

B6	We voeren het nieuwe beleidsplan 'Schuldhelpverlening' uit. We breiden het aantal organisaties uit dat meedoet aan de afspraken over vroegsignalerings van schulden.	Vroegsignalering is sinds in 1 januari 2021 een wettelijk verplichte taak voor gemeenten. De uitvoering wordt gedaan door de ISD (Intergemeentelijke Sociale Dienst) Bollenstreek. De ISD is aangesloten bij het Landelijk Convenant Vroegsignalering. Het aantal organisaties, dat signalen meldt, is uitgebreid. In het eerste kwartaal van 2023 zal het beleidsplan Schuldhelpverlening geëvalueerd worden, de vroegsignalering is daar een belangrijk onderdeel van. Daarnaast hebben we ons in 2022 aangesloten bij de Nederlandse Schuldhelproute.
B7	We voeren de maatregelen uit het armoedebeleid 'Iedereen doet mee' uit.	Het armoedebeleid is conform de nota uitgevoerd. We hebben een eerste netwerkbijeenkomst voor schuldhelpverlening georganiseerd. Tijdens de corona-crisis hebben we mondkapjes en zelftesten verstrekt aan partnerorganisaties, ten behoeve van minima. In het kader van energiearmoede is er een aanpak voor kleine energiebesparende maatregelen uitgevoerd. Daarnaast is in samenwerking met de ISD de energietoeslag uitgekeerd.
B8	We verlengen de pilot POH-jeugd GGZ met een jaar. Met de inzichten uit de pilot wordt de inzet van de POH-jeugd verder ontwikkeld, met aangescherpte kaders en een duidelijker opdracht op het gebied van netwerksamenwerking en normaliseren.	De pilot is bestemdigd en loopt goed. In 2022 zijn 111 cliënten geholpen door de Praktijkondersteuner Jeugd-GGZ, 48 van hen hadden voldoende aan die ondersteuning en konden vervolgens zelfstandig verder. De cliënten weten de praktijk ondersteuner goed te vinden. Voor Ieder 1 heeft positieve berichten ontvangen van cliënten die gebruik hebben gemaakt van de Praktijkondersteuner Jeugd-GGZ.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Iedereen doet mee en werkt samen, voor het grotere doel 'Iedereen kan meedoen'.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C10	We voeren de lokale aanpak eenzaamheid 2020-2022 uit.	De kerngroep eenzaamheid (met partners zoals WelzijnsKompas, Welzijnskwartier, Stek-wonen, Marente en Berkhout) heeft gewerkt aan de aanpak van eenzaamheid. Activiteiten waren een digitale inspiratiebijeenkomst voor inwoners en partners, trainingen, een train de trainer en de Week van de Ontmoeting. Maatschappelijke organisaties die we subsidiëren dragen met hun activiteiten bij aan het tegengaan van eenzaamheid.
C2	We stimuleren en belonen burgercreativiteit en burgerinitiatieven voor de buurtcohesie, onder andere met een lokaal fonds.	In 2022 ging het met name om: - Overleg met het lokaalfonds over ingediende verzoeken. Bespreken waar er overlap zit, waar aanvulling nodig is en indien mogelijk doorverwijzen naar andere initiatieven of organisaties. - Ondersteunen bij ideeën van inwoners die de buurt leuker, veiliger en schoner willen maken. samenkomst,, groener en veiliger - Stimuleren van burendagen en financiële bijdrage vanuit het wijkbudget bij burendagen. - Stimuleren en adviseren bij groenprojecten. - Adviseren van de verenigingen bij het oprichten van de vereniging, het versterken van het bestuur en het werven van vrijwilligers.

C5	We voeren het beleid doorlopende lijnen van 18- naar 18+ uit.	In 2022 is gewerkt aan de overgang van 18- naar 18+. De toegang (Voor ieder1) heeft hierin een uitvoerende rol. Wanneer Voor Ieder 1 signaleert dat een jeugdige 17 jaar is, vormt zich een samenwerking met de hulpverlening voor volwassenen. Er is het afgelopen jaar veel geïnvesteerd in het perspectiefplan. Dit plan omschrijft de uitstroommogelijkheden van een jeugdige en of/welke zorg hierbij wenselijk is. Bovendien is er binnen de teams geïnvesteerd in kennis rondom de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), zodat de overgang van de Jeugdwet naar WMO soepel verloopt.
C6	We voeren de regiovisie Hollands Midden 2019-2023 uit voor de aanpak en bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling.	In 2022 hebben wij in de regio uitvoering gegeven aan de regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling. Het betrof onder meer het eerder en beter in beeld krijgen van huiselijk geweld en kindermishandeling door de verdere implementatie van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Er zijn nieuwe samenwerkingsafspraken tussen Veilig Thuis en Voor Ieder 1 geïmplementeerd.
C7	We voeren de notitie 'Ouder worden in Lisse' uit. De conclusies en aanbevelingen in de notitie nemen we mee in de uitvoeringsprogramma's van de Maatschappelijke Agenda.	De notitie 'Ouder worden in Lisse' (2018) is meegenomen in het traject rondom de ambitieovereenkomst Wonen, Welzijn en Zorg HLT. Deze ambitieovereenkomst is ondertekend in november 2022. Uw raad is hierover in december geïnformeerd via de raadsbrief 'Ambitieovereenkomst wonen + welzijn + zorg HLT'.
C8	Uitvoeren van het beleid in 2021.	In 2022 wordt in het Samenwerkingsverband Wonen, Welzijn en Zorg via een projectmatige aanpak een eerste aanzet gegeven voor mogelijke laagdrempelig aanbod en ontmoetingsplekken voor ouderen. Daarnaast is de ambitieovereenkomst Wonen, Welzijn en Zorg HLT door de partners getekend.
C9	We maken uitvoeringsprogramma's voor de Maatschappelijke Agenda.	In 2022 is een start gemaakt met het maken van uitvoeringsprogramma's 2023.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) RDOG Hollands Midden (GGD) Holland Rijnland	Voor ieder 1 Onderwijs Bibliotheek Organisaties sport en cultuur Welzijnsorganisaties Eerstelijnszorg Aanbieders jeugdhulp en Wmo Politie Woningcorporatie Adviesraad sociaal domein Advies- en belangenorganisaties ouderen

Verbonden partijen

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Beleidsindicatoren

Sociaal domein

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroting 2022	NL	Bron
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	668,8	nb	670	805,5 (2021)	LISA
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolkingen t.o.v. de beroepsbevolking	73,2%	nb	71,5%	70,4% (2021)	CBS
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	203,7	nb	Totaal aantal mensen: 251	431,2 (2021)	CBS
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	nb	nb	76,8	202,0 (2020)	CBS
Clënten met een maatwerk-arrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	640	590	803	640 (2022)	CBS/ GMSD
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	3%	nb	63	6% (2021)	CBS
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	1%	nb	-	2% (2021)	CBS
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	15,8%	12,0%	A	10,7% (2022)	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	1,2%	0,8%	B	1,1% (2022)	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,4%	nb	C	0,3% (2022)	CBS
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	nb	nb	D	1% (2020)	CBS

A: Streven is door de inzet van preventie, normalisering, vroeg signalering en het organiseren van passende zorg het percentage jongeren met jeugdhulp terug te dringen.

B: Jeugdbeschermingsmaatregelen worden opgelegd door de rechter. Streven is de voorliggende zorg en hulp en de nazorg aan gezinnen te optimaliseren, waardoor het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen afneemt.

C: Jeugdreclasseringsmaatregelen worden opgelegd door de rechter. Streven is integrale zorg aan en begeleiding van jeugdigen, die in aanraking komen met de politie, waardoor het aantal jongeren met een jeugdreclasseringsmaatregel afneemt.

D: Met de integrale zorg aan en begeleiding van jeugdigen streven we ernaar het aantal jongeren, dat na een delict voor de rechter komt, te verminderen.

De beleidsindicatoren zijn landelijk vastgesteld in de Regeling beleidsindicatoren gemeenten. Hierin staat welke indicatoren verplicht opgenomen moeten worden in de programmarekening, in welke eenheid zij gepresenteerd worden en wat de bron is. Dit betekent dat wij hier geen andere gegevens presenteren.

Toelichting indicator Banen

Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit gaat zowel om fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.

Toelichting indicator Netto arbeidsparticipatie

Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Toelichting indicator Personen met een bijstandsuitkering

Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

Toelichting indicator Lopende re-integratie- voorzieningen

Het aantal re-integratie-voorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Toelichting indicator Cliënten met een maatwerk-arrangement Wmo

Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo.

Toelichting indicator Kinderen in uitkeringsgezin

Het percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan.

Toelichting indicator Werkloze jongeren

Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV Werkbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie.

Toelichting indicator Jongeren met jeugdhulp

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Toelichting Jongeren met jeugdbescherming

Dit betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een jeugdbeschermingsmaatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

Toelichting indicator Jongeren met jeugdreclassering

Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd

18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.

Toelichting indicator Jongeren met delict voor de rechter

Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmarekening nog niet bekend. Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:

<https://www.waarstaategemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/>

Onderwijs

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroting 2022	NL	Bron
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	nb	nb	E	2,7 (2020)	DUO/ Ingrado
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	11	nb	E	20 (2021)	DUO/ Ingrado
Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,0%	nb	E	1,9 (2021)	DUO/ Ingrado

E: Onze ambitie is in samenwerking met onderwijs, integrale toegang en jeugdhulp leerlingen optimaal te begeleiden en daarmee het aantal verzuimers en vsv'ers verder terug te dringen

Toelichting indicator Absoluut verzuim

Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige of kwalificatieplichtige jongere niet bij een onderwijsinstelling staat ingeschreven en niet beschikt over een vrijstelling. 2021 gaat over schooljaar 2020/2021.

Toelichting indicator Relatief verzuim

Het relatieve aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren zonder vrijstelling dat langer dan 4 opeenvolgende weken niet ingeschreven was op een school. 2021 gaat over schooljaar 2020/2021.

Toelichting indicator Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend.

Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:

<https://www.waarstaategemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/>

Gezondheid & Vitaliteit

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroting 2022	NL	Bron
Niet-sporters	Percentage niet-sporters van het totaal aantal inwoners	nvt	nvt	-	49,3% (2020)	Gezondheids-enquête (CBS, RIVM en GGD)

Toelichting indicator Niet sporters

Het percentage niet-wekelijkse sporters (minstens één keer per week) t.o.v. totale bevolking van 19 jaar en ouder.

nvt: Dit onderzoek wordt 1 keer per vier jaar uitgevoerd.

Kaderstellende stukken

Onderwijs

- Programma Voortijdig schoolverlaten Holland Rijnland 2017-2020
- Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp Duin en Bollenstreek 2019-2023
- Fantastische lijnen onderwijs en arbeidsmarkt (dagbesteding) Holland Rijnland 2017-2020
- Onderwijskansenbeleid 2020-2023
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2016-2019
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs
- Beleidsregels handhaving Wet kinderopvang 2018
- Verordening Leerlingenvervoer

Gezondheid & Vitaliteit

- Meerjarenprogramma 'Sporten, bewegen en spelen 2019-2022'

Sociaal domein

- Maatschappelijke agenda Lisse
- Sturingsplan Jeugdhulp Holland Rijnland 2018-2019
- Contourennota Servicepunt Werk Duin- en Bollenstreek

Notitie mantelzorgondersteuning en –waardering 2022

Notitie ouder worden in Lisse 2021

- Algemene subsidieverordening Lisse 2017
- Verordening Maatschappelijke Ondersteuning 2020
- Verordening Jeugdhulp 2015
- Verordeningen Participatiewet
- Iedereen doet mee, Een gezamenlijke aanpak voor uitkomen met het inkomen,

Beleidsnota Lisse 2019-2022

- Omzien naar elkaar, Uitvoeringsprogramma maatschappelijke zorg en beschermd wonen

Duin- en Bollenstreek 2018-2020

- Beleidsplan schulddienstverlening ISD Bollenstreek 2016-2020
- Gemeenschappelijke Regeling ISD Bollenstreek
- Gemeenschappelijke Regeling Kust-, Duin- en Bollenstreek
- Gemeenschappelijke Regeling Regionale Dienst Openbare Gezondheid Hollands Midden

(GGD)

Gemeenschappelijke Regeling Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland

- Gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland
- Programmaplan Jeugdhulpaanbod vanaf 2021 Duin & Bollenstreek
- Regionaal Inkoopplan Jeugdhulp

Cultuur

- Aandacht voor Cultuur!, Beleidsnota cultuur 2016 – 2019

Kunst en Cultuur

- Beleidskompas Bibliotheek Bollenstreek 2020-2023

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2021	2022	2022 na wijziging	2022

Thema Onderwijs

Onderwijshuisvesting	-2.530	-2.436	-2.472	-2.585
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-732	-512	-979	-946
Openbaar basisonderwijs	-194	-81	-106	-196

Thema Sociaal domein

Samenkracht en burgerparticipatie	-1.717	-1.659	-2.658	-3.322
Wijkteams	-1.516	-1.538	-1.572	-1.386
Arbeidsparticipatie	-222	-299	-299	-267
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-345	-472	-402	-444
Inkomensregelingen	-5.630	-4.478	-7.217	-6.474
Geëscaleerde zorg 18-	-353	-499	-500	-498
Maatwerkdienstverlening 18-	-4.321	-4.747	-5.225	-5.066
Maatwerkdienstverlening 18+	-5.119	-5.045	-5.354	-5.423
Begeleide participatie	-1.623	-1.622	-1.882	-1.748
Geëscaleerde zorg 18+	-17	-17	-17	-15

Thema Gezondheid & Vitaliteit

Sportbeleid en activering	-1.088	-1.126	-1.164	-1.515
Sportaccommodaties	-1.748	-2.551	-2.537	-2.753
Volksgesondheid	-1.641	-1.440	-1.423	-1.480
Totaal lasten	-28.796	-28.522	-33.807	-34.118

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2021	2022	2022 na wijziging	2022

Thema Onderwijs

Onderwijshuisvesting	448	322	510	582
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	345	61	540	479

Thema Sociaal domein

Samenkracht en burgerparticipatie	104	0	594	1.945
Wijkteams	1	0	0	16
Inkomensregelingen	4.601	3.670	3.890	3.619
Maatwerkdienstverlening 18-	17	0	0	0
Begeleide participatie	0	-105	0	0

Thema Gezondheid & Vitaliteit				
Sportbeleid en activering	9	0	38	122
Sportaccommodaties	599	397	397	907
Volksgezondheid	86	0	25	49
Totaal baten	6.210	4.345	5.994	7.720

Saldo voor resultaatbestemming	-22.587	-24.179	-27.820	-26.404
---------------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2021	2022	2022 na wijziging	2022
Toevoegingen reserves	-2.018	-2.457	-2.719	-2.719
Onttrekkingen reserves	4.832	4.074	4.670	4.510
Totaal reserves	2.813	1.617	1.951	1.791

Saldo na resultaatbestemming	-19.775	-22.562	-25.867	-24.612
-------------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Programma 2 Leefomgeving

Trends en ontwikkelingen

Schaarse ruimte

Het zoeken naar balans tussen wonen, werken, recreëren en verblijven geeft een continue spanning. En daarbij maakt de energie- en warmtetransitie ook aanspraak op de schaarse ruimte. Het is een uitdaging om de concurrerende ruimtevragen integraal af te wegen en waar mogelijk multifunctioneel gebruik te maken van ruimte. De volgende ontwikkelingen leiden tot extra ruimtevraag:

> Door de krapte op de woningmarkt is het voor starters, spoedzoekers, kwetsbare groepen en huishoudens met lage en middeninkomens moeilijk om een betaalbare woning te vinden. Dit raakt zowel aan de huur- als de koopsector. Bijbouwen blijft urgent, omdat het woningtekort de komende jaren nog verder zal oplopen.

Daarnaast ontstaan er steeds meer één- en tweepersoonshuishoudens die een andere woonvraag hebben dan de traditionele gezinnen. De uitstroom uit de maatschappelijke opvang en beschermd wonen draagt bij aan deze ontwikkeling. Er is een toenemende vraag naar flexibele en tijdelijke woonruimte, onder andere voor spoedzoekers. Ook de arbeidsintensieve bollenteelt leidt tot een toestroom van arbeidsmigranten met een vraag naar huisvesting.

De rijksoverheid wil meer landelijke sturing op de volkshuisvesting. Hiervoor heeft zij meerdere wetsvoorstellen in voorbereiding en maakt zij regionale afspraken met provincies en gemeenten. Dit moet zorgen voor meer betaalbare woningbouw, versnelling in realisatie en een betere samenwerking tussen partijen onderling.

> Met de toenemende verstedelijking neemt de behoefte aan recreatie en groen toe. Inwoners hebben behoefte aan voldoende gebieden van goede kwaliteit voor bewegen, recreëren, natuur en rust. Ook de vraag naar accommodaties en voorzieningen stijgt. De toenemende behoefte aan ruimte om te recreëren en ontspannen concurreert met andere fysieke ruimtevragers, zoals woningbouw of duurzame energieopwekking.

> De toenemende verstedelijking leidt tot zwaardere belasting van de bestaande infrastructuur en vervoersvormen. Dat zorgt voor knelpunten in de capaciteit, veiligheid en leefbaarheid. Sterke en duurzamere vormen van ontsluiting en mobiliteit vragen om extra ruimte. De coronacrisis en het thuiswerken laten zien dat de behoefte om in de nabije omgeving groene ommetjes en prettige recreatieve verbindingen groot is.

> De komende jaren zet de krimp van het aantal bedrijven in de bollensector door. Dat resulteert in verdergaande schaalvergroting en specialisatie binnen de sector, met aandacht voor duurzaam bodembeheer.

> Voor de omschakeling van fossiele naar duurzame energiebronnen is veel ruimte nodig, zowel boven de grond (zonneweides en windturbines) als ondergronds (warmtesystemen). Ook voor het klimaatbestendig inrichten is extra ruimte nodig; denk aan waterberging, meer groen in woonwijken.

> In het programma Zuid-Hollands Landelijk Gebied Zuid-Holland (ZH-PLG) voor het deelgebied Duin- en Bollenstreek wordt invulling gegeven aan de opgaven voor natuur, water, klimaat en stikstof. Voor een toekomstbestendig bollenteeltgebied is vooral de wateropgave en het vergroten van de biodiversiteit van belang.

Klimaat

Veranderingen in het klimaat worden meer en meer zichtbaar en voelbaar. De zeespiegel stijgt en het bodempeil daalt verder. Extreme neerslag en droogte zullen vaker voorkomen. Bescherming tegen hoogwater en verzilting en zorgen voor voldoende zoetwater zijn de centrale opgaven. Onze regio moet klimaatbestendig worden.

Daarnaast moeten de CO₂-emissies omlaag. In het Interbestuurlijk Programma (IBP) zijn het Rijk en de decentrale overheden overeengekomen om gezamenlijk te streven naar een CO₂-reductie van 49% in 2030. Het Klimaatakkoord bevat concrete maatregelen om deze doelstelling te halen. De komende jaren betekent dit dat we allerlei duurzame veranderingen moeten inpassen in de leefomgeving. Denk hierbij aan het verduurzamen van de gebouwde omgeving en de omschakeling naar duurzame energie. Op lokaal niveau zijn de beleidskaders hiervoor, vormgegeven in de Lokale Energiestrategie (LES) en de Transitievisie Warmte (TVW), reeds vastgesteld. Voor de uitvoering stelt het Rijk additionele financiële middelen beschikbaar. Deze ontwikkelingen vergen actieve betrokkenheid van vele organisaties, bedrijven en inwoners.

Meer integraal werken

De komst van de Omgevingswet betekent voor de overheid een verandering in het denken over een veilige en gezonde (fysieke) leefomgeving. Een belangrijk verschil tussen de Omgevingswet en de 'oude manier van werken' is dat niet langer allerlei sectoraal beleid op elkaar wordt gestapeld (zoals parkeernormen, structuurvisies, detailhandelsbeleid en woonbeleid) maar dat wordt uitgegaan van integrale gebiedsontwikkeling. In deze gebiedsontwikkelingen worden zaken zoals klimaatadaptatie, erfgoed, mobiliteit, biodiversiteit en veiligheid ook betrokken bij een integrale afweging.

Veiligheid

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een veilige woon- en leefomgeving voor onze inwoners.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
------------	-------------------------	------------------------------

A1	We maken het Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2023 operationeel in het jaarlijks Veiligheidsjaarplan (2022). Prioriteiten zijn: ondermijning, cybercrime, jeugd en overlast/ maatschappelijke onrust, verkeer en buurtbemiddeling.	Het veiligheidsplan 2020-2023 is deels operationeel gemaakt. Door de vluchtelingencrisis is ook in 2022 een deel van de medewerkers openbare orde en veiligheid (OOV) niet aan de reguliere werkzaamheden toegekomen. Verschillende medewerkers zijn geheel of grotendeels vrijgesteld van hun reguliere werkzaamheden en ingedeeld in de crisisorganisatie. Dit heeft ertoe geleid dat niet alle activiteiten conform planning zijn uitgevoerd. Ondermijning De afgelopen periode hebben we geïnvesteerd in het verbeteren van het zicht op ondermijning, de weerbaarheid van de gemeentelijke organisatie en het integraal aanpakken van casuïstiek. De samenwerkingsstructuren zijn ontwikkeld en de resultaten van die versterking zijn zichtbaar geworden. Signaleren: o.a. preventief toezicht en integrale controles, (door)ontwikkelen datagedreven werken en blijvend investeren in awareness d.m.v. trainingen en (publieks)campagnes. Wat hebben wij gedaan? - We hebben diverse integrale controles op verschillende locaties binnen de gemeente uitgevoerd. - Binnen onze eigen organisatie heeft een aantal collega's, voor wie dit op grond van hun functie relevant is, trainingen op het vlak van ondermijning gevolgd om het bewustzijn rond dit thema te vergroten. - Om de informatiepositie te verbeteren en te vergroten, hebben we actief ingezet op het ontwikkelen dan wel aanschaffen van software die meer inzicht geeft in de problematiek op het vlak van ondermijnende criminaliteit en het mogelijk maakt signalen effectiever en efficiënter op te pakken. Bibob In 2022 waren weer de nodige Bibob-casussen. Dit heeft te maken met enkele overnames en de start van nieuwe ondernemers. Cybercrime Er is verder ingezet op samenwerking met de politie op het gebied van voorlichting en onderzoek. Hiervoor is het project 'HackShield' uitgevoerd. Dit is een videogame voor jongeren waar ze op een speelse manier leren zich te wapenen tegen digitale risico's. Een belangrijk onderdeel van dit spel is dat de jongeren hun ervaringen met ouders en grootouders moeten delen. Hierdoor wordt deze groep ook geïnformeerd over de mogelijke "gevaaren" van de digitale wereld. Jeugd en overlast In het jaar 2022 is er geen noemenswaardige jeugdoverlast geweest. Veel ontmoetingsplaatsen zijn, gedurende de coronacrisis voor jongeren, zoals horeca, buurthuizen en sportaccommodaties, lange tijd gesloten geweest. In 2022 was alles weer open en nam het aantal sociale contacten in de openbare ruimte weer toe. Ondanks deze heropening en een grote groep jongeren die voor het eerst aan gemeenschappelijke sociale activiteiten deelnam, is geen sprake geweest van een toename van overlast. De overgrote meerderheid van de jongeren houdt zich erg goed aan de regels. Maatschappelijke onrust In 2022 is er in de gemeente Lisse geen sprake geweest van maatschappelijke onrust.
----	---	---

A2	Het KVO Meer en Duin (Keurmerk Veilig Ondernemen) is in uitvoering, in samenwerking met de ondernemers. Ondernemers, politie en gemeente werken samen aan een veilig ondernemersklimaat.	De uitvoering van het KVO Meer en Duin is verder opgepakt. Naast de schouw en enkele kleine werkzaamheden is er onder de ondernemers een enquête gehouden. Naar aanleiding van de enquête is er een analyse opgesteld met een plan van aanpak voor 2023. Binnen enkele maanden zal de eerste ster worden uitgereikt en de werkgroep structureel bij elkaar komen.
A3	We actualiseren de Algemeen Plaatselijke Verordening (alleen juridisch/technisch indien noodzakelijk).	De tweejaarlijkse herziening zal plaatsvinden in het laatste kwartaal van 2023
A4	We toetsen het coffeeshopbeleid.	Het huidige coffeeshopbeleid voldoet aan de nu geldende wetgeving, er zijn geen aanpassingen nodig.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Duurzame oplossingen door veiligheid en zorg combineren.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	We zetten de pilot 'Zorg en veiligheid jeugd' voort met een lokale zorg- en veiligheidstafel. Bij overlastgevende jeugd kiezen we voor outreachend jongerenwerk, in nauwe samenwerking met de inwoners en politie.	In 2022 zijn er meerdere individuele jongeren besproken aan de Zorg- en Veiligheidstafel Jeugd. De algemene Zorg- en Veiligheidstafels, waar algemene ontwikkelingen op het gebied van jeugd worden gedeeld, hebben doorgang gevonden.
B2	We pakken multiproblematiek aan door veiligheid en zorg te combineren. Dit vraagt ontschotting op casusniveau (veiligheid, zorg, huisvesting enzovoort: problematiek integraal aanpakken).	Er zijn in 2022 geen casussen geweest waarbij openbare orde in het geding was.
B3	We voeren de Wet verplichte GGZ uit.	Proces is vastgesteld er is geen casuïstiek geweest

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Doelgerichte en integrale actie op het aanpakken van ondermijnende criminaliteit.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
------------	-------------------------	------------------------------

C1	We zetten het programma 'Ondermijning' voort. We geven uitvoering aan de speerpunten daarvan, te weten: drugscriminaliteit, witwassen, en arbeidsuitbuiting. De focus ligt op het signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende criminaliteit. Signaleren: preventief toezicht en integrale controles, het (door)ontwikkelen van datagedreven werken en blijvend investeren in awareness via trainingen en (publieks)campagnes. Voorkomen: verder bouwen aan een weerbare organisatie en samenleving, door middel van een preventieve aanpak (mensenhandel, arbeidsmigranten, KVO) en barrières opwerpen in beleid (zoals sluitingsbeleid Opiumwet en Prostitutiebeleid). Het sluitingsbeleid Opiumwet werd in 2021 vastgesteld. - Aanpakken: gerichte aanpak van casuïstiek, branche- en gebiedsgerichte aanpak, aanpak van hennepcultuur en drugshandel en uitvoeren van integrale projecten (onder andere RIEC /LSI). - Speerpunten 2022: maatschappelijke coalities, focus op sleutelpersonen, inzet op faciliterende branches, voorkomen van criminele aanwas.	We zetten het programma 'Ondermijning' voort. We geven uitvoering aan de speerpunten daarvan, te weten: drugscriminaliteit, witwassen, en arbeidsuitbuiting. De focus ligt op het signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende criminaliteit. - Overeenkomstig de drie sporen in het programma hebben we het afgelopen jaar verdere stappen gezet in het voorkomen, signaleren en aanpakken van ondermijnende activiteiten. - We hebben het opvolgen van signalen en het uitlopen van casuïstiek gecontinueerd. - We hebben ingezet op de verbetering van de informatiepositie om ervoor te zorgen dat er gericht interventies gestart kunnen worden. - Ten aanzien van drugscriminaliteit hebben we een integraal informatiebeeld opgesteld om meer zicht te krijgen op de problematiek op dit vlak. De bevindingen zijn vertaald in een plan van aanpak dat in 2023 in samenwerking met de betrokken partners uitgevoerd wordt. - Over arbeidsuitbuiting hebben we in het derde kwartaal van 2022 een publiekscampagne gelanceerd om de bewustwording bij de samenleving te vergroten en de meldingsbereidheid te verhogen. - Witwassen in een continue punt van aandacht (geweest) in het opvolgen van signalen en het uitlopen van casuïstiek. - Vanuit het samenwerkingsverband het Regionale Informatie en Expertise Centrum (RIEC) fungeert de burgemeester namens de regio als voorzitter van de ondermijningstafel, waarbinnen zij deelneemt en zorgt zij dat de kwaliteit binnen het gehele thema ondermijning gewaarborgd is. Ondermijning in cijfers voor het jaar 2022: Overzicht aantal binnengekomen signalen <table><tr><th>Gemeente</th><th>Intern</th><th>Extern</th><th>MMA</th><th>Totaal</th><th></th></tr><tr><td>Hillegom</td><td>8</td><td></td><td>16</td><td></td><td>42</td></tr><tr><td>Lisse</td><td>6</td><td>8</td><td></td><td>24</td><td></td></tr><tr><td>Teylingen</td><td>7</td><td>7</td><td>19</td><td>33</td><td></td></tr><tr><td>Totaal HLT</td><td>25</td><td>29</td><td>69</td><td>123</td><td></td></tr></table> Overzicht integrale controles <table><tr><th>Gemeente</th><th>Aantal</th></tr><tr><td>Hillegom</td><td>2</td></tr><tr><td>Lisse</td><td>2</td></tr><tr><td>Teylingen</td><td>3</td></tr><tr><td>Totaal HLT</td><td>7</td></tr></table> Signaleren: preventief toezicht en integrale controles, het (door)ontwikkelen van datagedreven werken en blijvend investeren in awareness via trainingen en (publieks)campagnes. - We hebben diverse integrale controles op verschillende locaties binnen de gemeente uitgevoerd. - Binnen onze eigen organisatie heeft een aantal collega's, voor wie dit op grond van hun functie relevant is, trainingen op het vlak van ondermijning gevolgd om de bewustzijn rond dit thema te vergroten. - Op de informatiepositie te verbeteren en te vergroten, hebben we actief ingezet op het ontwikkelen dan wel aanschaffen van software die meer inzicht biedt in de problematiek op het vlak van ondermijnende criminaliteit en het mogelijk maakt signalen effectiever en efficiënter op te pakken. Voorkomen: verder bouwen aan een weerbare organisatie en samenleving, door middel van een preventieve aanpak (mensenhandel, arbeidsmigranten, KVO) en barrières opwerpen in beleid (zoals	Gemeente	Intern	Extern	MMA	Totaal		Hillegom	8		16		42	Lisse	6	8		24		Teylingen	7	7	19	33		Totaal HLT	25	29	69	123		Gemeente	Aantal	Hillegom	2	Lisse	2	Teylingen	3	Totaal HLT	7
Gemeente	Intern	Extern	MMA	Totaal																																						
Hillegom	8		16		42																																					
Lisse	6	8		24																																						
Teylingen	7	7	19	33																																						
Totaal HLT	25	29	69	123																																						
Gemeente	Aantal																																									
Hillegom	2																																									
Lisse	2																																									
Teylingen	3																																									
Totaal HLT	7																																									

		sluitingsbeleid Opiumwet 2021 en Prostitutiebeleid). - Elk jaar organiseren we publiekscampagnes om verschillende thema's in het kader van de aanpak ondermijning voor het voetlicht te brengen. Het afgelopen jaar hebben we o.a. een campagne georganiseerd over arbeidsuitbuiting om de bewustwording bij de samenleving te vergroten en de meldingsbereidheid te verhogen. - Binnen onze eigen organisatie heeft een aantal collega's, voor wie dit vanuit de functie gezien relevant is, trainingen op het vlak van ondermijning gevolgd ten einde de bewustzijn rond dit thema te vergroten.
--	--	--

C3	We werken verder aan kwalitatieve huisvesting van arbeidsmigranten, met aandacht voor informatiepositie en veiligheidscontroles (in samenwerking met brandweer). We pakken (georganiseerde) ondermijnende criminaliteit aan. Georganiseerde, ondermijnende criminaliteit is op het eerste gezicht niet zichtbaar, zoals: drugslaboratoria, hennepwekerijen, mensenhandel, witwaspraktijken en vastgoedfraude. Ook in de gemeente Lisseis sprake van criminele, ondermijnende activiteiten en misstanden. Om ondermijnende criminaliteit aan te pakken en te voorkomen, werken we intensief en integraal samen met partners zoals politie, het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst. De afgelopen jaren heeft de ontwikkeling en de versterking van de lokale aanpak van ondermijning centraal gestaan. Belangrijke onderdelen van de aanpak zijn werken aan een weerbare samenleving en organisatie. Ook is aandacht besteed aan preventie en informatiegestuurd werken en het verbeteren van de informatiepositie en het netwerk. De structuur is neergezet en de resultaten daarvan zijn zichtbaar. De focus voor 2022 ligt vooral op het verstevigen van de bestaande aanpak, verdere verdieping met als specifieke doelgroep ondernemers/het bedrijfsleven en daarmee samenhangende organisaties en netwerken/coalities. Ook in de communicatie staant de ondernemer en het bedrijfsleven centraal. Daarnaast zijn de inzet op faciliterende branches en het voorkomen van criminele aanwas speerpunten voor 2022. De inhoudelijke aandacht gaat uit naar de speerpunten drugs, arbeidsuitbuiting en witwassen met de focus op het signaleren, voorkomen en aanpakken.	In 2022 is ingezet op het verbeteren van de informatiepositie van de gemeente ten aanzien van arbeidsmigranten, is er gewerkt aan een eenduidige manier van registreren en zijn er stappen gezet op het gebied van regionale samenwerking in de Duin- en Bollenstreek en in Holland Rijnland-verband. Dit zal een vervolg moeten krijgen in een tweede fase van het actieprogramma arbeidsmigranten.
----	---	---

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Veilig en legaal bouwen en voorkomen van strijdig gebruik.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
D1	We voeren het handhavingsbeleid 2019-2022 uit op basis van handhavingsprogramma's (prioriteiten zijn onder andere APV en BWT-toezicht en handhaving).	Het Handhavingsuitvoeringsprogramma 2022 is vastgesteld in het college en ter kennisname gebracht aan de gemeenteraad. De boa's hebben zich voornamelijk beziggehouden met het afhandelen van alle handhavingsverzoeken, meldingen en klachten. Dit zijn doorgaans meldingen/verzoeken over zwerfafval, foutief aanbieden huishoudelijke afval, honden, jeugdoverlast, uitstallingen en parkeren. Het project handhaving Buitengebied loopt grotendeels volgens planning, maar heeft de in 2021 opgelopen vertraging, door de aandacht voor handhaving in het kader van de coronamaatregelen, nog niet helemaal ingelopen. Het project loopt dan ook door in 2023.

D2	We bereiden veranderingen voor in de VTH-taken als gevolg van de wet Kwaliteitsborging voor het bouwen en de invoering van de Omgevingswet (van kracht op 1 juli 2022).	De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen treden naar verwachting op 1 januari 2024 in werking. De voorbereiding voor handhaving van beide wetten is voortgezet.
D3	We voeren het project 'Handhaving Buitengebied 2019-2022' over ruimtelijke duurzaamheid uit. Toezicht en handhaving rond illegale bouw en gebruik in het buitengebied ten behoeve van behoud Bollengebied pakken we intensief op.	Het project handhaving buitengebied ISG is in 2019 gestart en zou tot eind 2022 doorlopen. Doel van het project is om strijdig gebruik van bollengrond tegen te gaan en verrommeling op te ruimen, om het areaal bollengrond waarop geteeld kan worden te herstellen. We handhaven met menselijke maat, we gaan met de betrokkenen in gesprek om op die manier de betrokkenen te bewegen het strijdig gebruik te staken en de verrommeling aan te pakken. Het project handhaving Buitengebied loopt grotendeels volgens planning, al heeft het in 2021 wel enige vertraging opgelopen door extra inzet op de handhaving van coronamaatregelen. Die vertraging is nog niet helemaal ingelopen en het project loopt dan ook door in 2023.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Veiligheidsregio Hollands Midden Omgevingsdienst West Holland	Politie, GHOR, CJG/JGT, Veiligheidshuis Hollands Midden, Brijder, Halt Welzijnswijk, Reclassering, OM, RIEC, Belastingdienst, onderwijs, woningcorporatie, Jeugdbescherming West, ondernemers

Mobiliteit

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Betere auto-, fiets- en OV-bereikbaarheid.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	We stellen het Mobiliteitsplan met uitvoeringsprogramma mobiliteit vast en voeren dit uit. Plan en programma sluiten aan op de systematiek van de Omgevingswet en op de inhoud van de omgevingsvisie. Het project is gestart in 2020. Toen zijn de mobiliteitsvisie, het plan en bijbehorend uitvoeringsprogramma vastgesteld.	Het mobiliteitsplan Lisse is door de raad vastgesteld in januari 2022. Na vaststelling zijn meerdere activiteiten uit het plan uitgevoerd, zoals de actualisatie van het parkeerbeleid en gedragscampagnes. Ook is gewerkt aan het Maatregelenpakket Noordelijke Ontsluiting Duin- en Bollenstreek. In 2023 wordt gestart met het opstellen van een integraal uitvoeringsprogramma mobiliteit waarin de overige activiteiten uit het mobiliteitsplan worden gepland in tijd en middelen.
A2	We actualiseren de verkeers- en parkeertellingen in het najaar van 2022 (tweejaarlijkse jaarlijkse actualisatie).	De parkeertellingen zijn succesvol afgerond in 2022. De verkeertellingen zijn na uitvoering onvolledig gebleken en worden in maart 2023 door het ingeschakelde bureau opnieuw uitgevoerd. Hieraan zijn voor de gemeente geen additionele kosten verbonden.
A3	We geven opvolging aan het onderzoek naar de verkeersveilige inpassing van de HOV-route op de Sportlaan. Dat doen we door de aanpassingen en de maatregelen op het bestaande wegennet verder uit te werken en voor te bereiden richting uitvoering.	Voor een verkeersveilige inpassing van HOV over de Sportlaan, wordt de in november 2021 vastgestelde voorkeursvariant verder uitgewerkt en voorbereid richting uitvoering. Naast deze aanpassingen wordt er gewerkt aan de voorbereiding van aanvullende maatregelen op het bestaande wegennetwerk om het HOV te verbeteren.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Blijvende aandacht voor verkeersveiligheid.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening

B1	Met het uitvoeringsprogramma 'Mobiliteit' hebben we nadrukkelijk aandacht voor verkeersonveilige situaties. In het programma nemen we maatregelen om deze onveilige situaties op te lossen.	Vanuit het mobiliteitsplan en het nog op te stellen uitvoeringsprogramma mobiliteit hebben we nadrukkelijke aandacht gehad voor verkeersonveilige situaties, door onder andere: - Meldingen te behandelen en maatregelen te treffen, zoals bijvoorbeeld het leggen van NP tegels of het plaatsen van verkeersborden; - Roulerend per 6 weken staan er 3 verkeersdisplays op plaatsen waarvan men aangeeft dat door de snelheid van verkeer een verkeersonveilig (gevoel) ontstaat; - Verkeersomleidingen gaan via de meest veilige route met extra aandacht voor de fiets en voetganger; - Er is elke zes weken overleg met nood- en hulpdiensten om (mogelijk) onveilige situaties te bespreken en zo nodig een kleine aanpassing te doen zoals een parkeerverbod instellen; - Gedragsbeïnvloeding door middel van verschillende campagnes (o.a. Onze scholen zijn weer begonnen, het verkeersexamen en de cursus Doortrappen); - Per week wordt in het programma ViaStat gereden snelheden bekeken en de eventuele ongevalslocaties. Daarnaast worden steeds weer nieuwe maatregelen getroffen om te zorgen voor de bereikbaarheid en de daarmee samenhangende verkeersveiligheid tijdens het bollenseizoen zoals navigatie uit bebording en bemensing van rotondes tijdens spitsuren. Er wordt volop gewerkt aan de plannen voor de herinrichting van de Spekkelaan met name gericht op de veiligheid voor de fietser en wandelaar. Bij de realisatie van Nieuw Trompenburg wordt ook de Vuursteeglaan d.m.v. bebording aangepast. Er zijn nog steeds gesprekken met provincie over de fietstunnel N208/Stationsweg. Als de richtlijnen zijn geformuleerd door het CROW gaan we onderzoeken welke (delen van) 50 km/u wegen omgezet kunnen worden in 30 km/u straten. Deze ontwikkelingen worden nauwgezet gevolgd. Als laatste is er volop aandacht voor verkeersveiligheid (stimuleren fiets gebruik) in de ontwerpfase van nieuwbouwwijk Geestwater.
B2	We continueren de lopende verkeerseducatie-acties met VVN, alle scholen en Holland Rijnland voor jongeren. We faciliteren de landelijke acties en stimuleren en faciliteren de verkeersbrigadiers bij lagere scholen. Regionaal en/of landelijk worden nieuwe educatieve en/of voorlichtingscampagnes ontwikkeld.	We hebben in 2022 de lopende verkeerseducatie-acties gecontinueerd voor jongeren met VVN, alle scholen en Holland Rijnland. We hebben de landelijke acties gefaciliteerd en de verkeersbrigadiers bij lagere scholen gestimuleerd en gefaciliteert. Regionaal en/of landelijk worden nieuwe educatieve en/of voorlichtingscampagnes ontwikkeld.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Duurzamere mobiliteit.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
------------	-------------------------	------------------------------

C1	We versnellen de plaatsingsprocedure voor laadpalen door het beleid 'Laadinfrastructuur' uit te voeren.	In 2022 is een participatieproces doorlopen voor de opstelling van een laadpalenkaart, met de locaties voor nieuwe laadpalen in de gemeente Lisse. In het kader van de in 2021 vastgestelde beleidsvisie en beleidsregels voor laadinfrastructuur, moet nog een aantal zaken bij besluit vastgesteld worden. Naast een collegebesluit voor de nieuwe laadpalenkaart, dient ook de toewijzingsprocedure voor locaties en de voorwaarden voor deelname hieraan vastgesteld te worden. Eind 2022 waren deze stukken bijna voltooid: ze kunnen verder opgesteld en vastgesteld worden in 2023. Daarna kunnen de laadpaallocaties in de markt worden gezet en kunnen de overeenkomsten met een of meerdere laadpaalexploitanten worden afgesloten.
C2	In het mobiliteitsplan en uitvoeringsprogramma 'Mobiliteit' hebben we nadrukkelijk aandacht voor vormen van duurzame mobiliteit.	In het vastgestelde Mobiliteitsplan is "Lisse gaat voor duurzame mobiliteit" een van de hoofdambitie, met twee speerpunten voor mobiliteitsvormen: we stimuleren elektrisch rijden en we zetten in op duurzame mobiliteit. A. We stimuleren elektrisch rijden Eind 2022 hadden volledig elektrische personenauto's een aandeel van 3,7% (RVO, Electric Vehicles Statistics in the Netherlands, 23 januari 2023) binnen het gehele Nederlandse wagenpark van personenauto's. Om elektrisch rijden verder te stimuleren is het noodzakelijk om te voorzien in voldoende laadinfrastructuur. In 2022 is een participatieproces uitgevoerd voor nieuwe locaties voor laadpalen. Naar verwachting kunnen in de loop van 2023 nieuwe laadpalen binnen de gemeente Lisse worden gerealiseerd. B. We zetten in op duurzame mobiliteit Naast elektrisch rijden stimuleren we ook het gebruik van - andere vormen van - duurzame mobiliteit, zoals lopen, fietsen en openbaar vervoer. Er wordt verder onderzocht waar loop- en fietsnetwerken versterkt kunnen worden, mede door de aanpak van bestaande knelpunten. Door in gesprek te blijven met de diverse stakeholders binnen het openbaar vervoer, zowel via weg als spoor, blijft de gemeente werken aan een goede bereikbaarheid van Lisse per openbaar vervoer.
C3	De ambities voor duurzame parkeervoorzieningen komen voort uit de omgevingsvisie. De huidige CROW-parkeernormen worden na vaststelling van het uitvoeringsprogramma omgezet in een nieuwe parkeernota.	In 2022 zijn de werkzaamheden gestart rond het nieuwe parkeerbeleid van de gemeente Lisse. Met een online participatietool zijn reacties bij bewoners opgehaald. In het parkeerbeleid worden parkeervoorzieningen voor deelvoertuigen en het laden van elektrische voertuigen benoemd. Het geactualiseerde parkeerbeleid wordt in 2e kwartaal 2023 opgeleverd.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Betere ontsluiting van de Duin- en Bollenstreek.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
D1	Wij zorgen dat de gemeentelijke belangen goed naar voren komen in de verschillende processen en projecten die spelen rondom het verbeteren van de bereikbaarheid van de noordelijke Bollenstreek. Zo komt er een evenwichtig maatregelenpakket voor de korte en middellange termijn tot stand en kan de uitvoering worden voorbereid.	Met ondersteuning van een Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse (MKBA) is een afgewogen multimodaal maatregelenpakket op gebied van fiets, openbaar vervoer en auto gepresenteerd. Dit heeft ertoe geleid dat Provinciale Staten van Zuid-Holland in november 2022 de eerdere bezuiniging van 20 miljoen euro ongedaan hebben gemaakt.

D2	We geven actief uitvoering aan de Regionale Strategie Mobiliteit.	Er ligt nog geen uitvoeringsprogramma. We geven inmiddels uitvoering aan de in de RSM opgenomen activiteiten op het gebied van regionale doorfietsroutes en het project Maatregelenpakket Noordelijke Ontsluiting Duin- en Bollenstreek.
----	---	--

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Regiogemeenten/ gemeente Haarlemmermeer Burgers, bedrijfsleven en belanghebbenden Provincies Noord- en Zuid-Holland VVN/ Fietzersbond/ Politie Vervoerregio Amsterdam Openbaarvervoerbedrijven Keukenhof

Wonen

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een meer passend woningaanbod voor alle doelgroepen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	Jaarlijks zetten we in op een divers aanbod van betaalbare woningen voor senioren en starters/jongeren, zodat er een passend woningaanbod ontstaat.	In het Woonprogramma 2020-2024 is vastgelegd dat 60% van de plancapaciteit wordt gereserveerd voor betaalbare en goedkope woningen. Er is extra aandacht voor de senioren en starters. In 2022 is een intentieovereenkomst getekend met de Stichting Knarrenhof voor de ontwikkeling van een Knarrenhof op de Ruishornlaan 25. Ook is de uitvoeringsfase van het project Tiny Houses gestart. In 2022 is provinciale subsidie ontvangen voor de eerste fase van het project Geestwater voor 45 sociale huurwoningen.
C2	In 2022 en 2023 stellen we een nieuwe regionale huisvestingsverordening op voor Holland Rijnland, zodat er een transparant verdeelsysteem is dat inspeelt op de huidige woningmarkt.	In 2022 is de concept-regionale huisvestingsverordening Holland Rijnland 2023 opgesteld en vrijgegeven voor inspraak. De verordening wordt in 2023 regionaal vastgesteld.
C3	In 2022 krijgen we inzicht in de huisvestingsopgave voor arbeidsmigranten en faciliteren de daaruit voortvloeiende woonopgave, zodat voor arbeidsmigranten passende huisvesting beschikbaar komt.	De vijf gemeenten in de Duin- en Bollenstreek werken gezamenlijk aan een integrale aanpak rondom o.a. huisvesting, veiligheid en registratie van arbeidsmigranten. In de tussentijd is de Beleidsregel 'ruimtelijke randvoorwaarden logiesgewijze huisvesting tijdelijke arbeidsmigranten' aangepast zodat deze in de praktijk beter toepasbaar is. Daarnaast is er in opdracht van de Greenport ook namens de gemeente een onderzoek uitgevoerd naar het arbeidspotentieel in de Duin- en Bollenstreek. Ook daaruit kan een woonopgave voortvloeien. Dit is onderdeel van fase 1 van het vastgestelde Actieprogramma arbeidsmigranten.
C4	Jaarlijks faciliteren we de woonopgave als gevolg van de transitie en transformatie maatschappelijke opvang en beschermd wonen. We bevorderen initiatieven op dit vlak. Zo anticiperen we op de toekomstige woonvraag.	Per 2023 is de Maatschappelijke zorg (Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang) door gedecentraliseerd. Om de uitstroom uit de MO/BW te bevorderen zijn voldoende geschikte woningen nodig in alle gemeenten. Over de benodigde aantallen woningen/woonplekken per gemeente worden met de corporaties afspraken gemaakt die worden vastgelegd in de Prestatieafspraken vanaf 2023. In samenwerking met woningcorporatie Stek is in 2022 in de gemeente een woning verhuurd voor Beschermd Wonen light; een woonhuis waar een aantal jongeren met begeleiding zich voorbereidt op zelfstandig wonen.
C5	Jaarlijks verstrekken we startersleningen, zodat starters hun eerste stap op de koopmarkt kunnen zetten.	In 2022 zijn 15 startersleningen verstrekt voor woningen met een aankoopssom die niet hoger is dan de NHG-grens.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Stimuleren van een innovatieve en duurzame woningmarkt in Lisse.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
D1	Jaarlijks onderzoeken we innovatieve woonconcepten voor tijdelijke en/of flexibele huisvesting, zodat passende huisvesting beschikbaar wordt voor allerlei doelgroepen, waaronder spoedzoekers.	Voor het project Tiny Houses heeft de gemeenteraad in 2022 een spelregelkader en selectieleidraad vastgesteld. Navolgend is gestart met de uitvoeringsfase.

D2	Jaarlijks bevorderen we samen met stakeholders initiatieven en faciliteren de woonopgave, zodat ouderen langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen.	Twintig partners, waaronder zorgpartijen, welzijnsorganisaties en woningcorporatie Stek, hebben eind 2022 het ambitiedocument Wonen+Welzijn+Zorg HLT ondertekend. Hierin zijn de ambities opgenomen om ouderen nu en in de toekomst in hun eigen omgeving kunnen laten wonen, met een goede kwaliteit van leven. De strategische doelen van het ambitiedocument zijn prettig wonen, betrokken gemeenschap en passende zorg. Een essentiële verandering is dat er samen met inwoners en partijen uit de buurt/wijk wordt gekeken naar wat nodig is. Binnen het programma Leefomgeving ligt de focus op het doel prettig wonen. Dit betekent onder meer inzetten op voldoende geschikte en betaalbare woningen, ook voor specifieke doelgroepen en voor wonen met zorg.
D3	Jaarlijks zetten we in op verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en realisatie van duurzame nieuwbouw volgens het uitvoeringsprogramma 'Duurzaamheid', zodat de woonvoorraad toekomstbestendig wordt.	Duurzaamheid is fundamenteel in het Woonprogramma 2020-2024. Voor nieuwe woningbouwontwikkelingen hanteren we het kader Duurzame Gebiedsontwikkeling. De Lokale Energiestrategie en de Transitievisie Warmte beschrijven de uitgangspunten voor de bestaande woningvoorraad. We zijn actief aan de slag gegaan met het stimuleren van energiebesparing en het ondersteunen van eigenaren om gebouwen gereed te maken voor transitie. Daarnaast verstrekken we duurzaamheidsleningen en maken we prestatieafspraken met Stek. In de prestatieafspraken is opgenomen dat woningen van Stek met energielabels F en G in 2025 een A-label hebben en de woningen met E-label voor 2028 zijn verduurzaamd. Met Stek hebben we afgesproken dat nieuwbouw standaard voldoet aan de eisen voor Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG) is; het streven is Nul Op de Meter (NOM). Bij groot onderhoud en mutatie brengt Stek standaard energetische voorzieningen aan, zoals isolatie en zonnepanelen.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Voorzien in de lokale en (boven)regionale woningbehoefte (kwantitatief en kwalitatief)

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	Jaarlijks voeren we het meerjarig woningbouwprogramma Lisse uit en monitoren dit om tijdig te kunnen bijsturen.	De provincie Zuid Holland heeft in 2021 de woningbehoefteraming (WBR2021) vastgesteld op subregionaal niveau. De gewenste toename van de woningvoorraad tot 2030 in de vier gemeenten van de subregio noord (Hillegom, Lisse, Noordwijk en Teylingen) is 6.650 woningen. In subregionale afstemming neemt Lisse daarvan ruim 1.000 woningen op zich. In 2022 is de woningvoorraad van Lisse met 61 woningen toegenomen tot 12.325 woningen. We continueren de inspanningen om de gewenste toename te realiseren. Jaarlijks rapporteren we via het Projectenboek over de realisatiecijfers van het woningbouwprogramma.
A2	Jaarlijks stemmen we de programmering en fasering van de woningbouwproductie regionaal af, om in de regio het gewenste woningbouwprogramma te realiseren.	De provincie Zuid Holland heeft in 2021 de woningbehoefteraming (WBR2021) vastgesteld op subregionaal niveau. De gewenste toename van de woningvoorraad tot 2030 in de vier gemeenten van de subregio noord (Hillegom, Lisse, Noordwijk en Teylingen) is 6.650 woningen. In (sub)regionale afstemming en na provinciale goedkeuring neemt Lisse daarvan ruim 1.000 woningen op zich. In de vastgestelde Omgevingsvisie zijn deze cijfers verwerkt. De inspanningen om de gewenste toename te realiseren worden gecontinueerd.

A3	Jaarlijks monitoren we de demografische en overige ontwikkelingen op de woningmarkt, om waar nodig te kunnen bijsturen.	Bij het opstellen van de concept-regionale woonagenda zijn de demografische ontwikkelingen in regionaal verband geanalyseerd en verwerkt. De vergrijzing van de bevolking is daarin meegenomen. Dit is in lijn met het woonprogramma 2020-2024, waarin extra aandacht is voor verschillende doelgroepen zoals senioren en starters.
----	---	---

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Beschikken over actueel woonbeleid is samenwerking met betrokken partners.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	We voeren het woonprogramma 2020-2024 'Evenwicht op de woningmarkt' uit via een jaarlijks uitvoeringsprogramma. Dit uitvoeringsprogramma sluit aan op de omgevingsvisie en geeft inzicht in de ambities, doelstellingen en prioriteiten.	In het Woonprogramma 2020-2024 is vastgelegd dat we 60% van de plancapaciteit reserveren voor betaalbare en goedkope woningen. Er is extra aandacht voor de doelgroepen senioren en starters. Bij koopwoningen zetten we in op marktconform bouwen. De ingevoerde zelfbewoningsplicht en een anti-speculatiebeding voor nieuwbouwwoningen tot € 450.000 zijn toegepast bij nieuwe anterieure overeenkomsten. Ook is de doelgroepenverordening bij nieuwe bestemmingsplannen opgenomen.
B3	We actualiseren het woonprogramma om in te spelen op de ontwikkelingen op de woningmarkt.	In 2022 is een nieuwe concept-Regionale Woonagenda Holland Rijnland (RWA) opgesteld en eind 2022 vrijgegeven voor inspraak door de gemeenteraad. De RWA speelt in op de ontwikkelingen op de woningmarkt. Het actualiseren van het gemeentelijke woonprogramma volgt op de vaststelling van de RWA.
B4	Jaarlijks sluiten we prestatieafspraken met Stek en Huurdersbelangenvereniging Bollenstreek, voeren deze uit en monitoren ze. Dit leidt tot afspraken over betaalbaarheid, voldoende woningen voor diverse doelgroepen, duurzame woningen, wonen met zorg en de huisvesting van bijzondere doelgroepen.	In de Prestatieafspraken 2022 hebben we vastgelegd hoe we de volkshuisvestelijke opgaven in de gemeente aanpakken. Hierin is aandacht besteed aan betaalbaarheid, beschikbaarheid, wonen en zorg, duurzaamheid en leefbaarheid. Aan de prestatieafspraken is het afgelopen jaar uitvoering gegeven en de voortgang is tussentijds gemonitord. Om de doorstroming te verbeteren was afgesproken om lokaal maatwerk in te zetten voor senioren die een sociale huurwoning in de gemeente achterlaten. Daarnaast was afgesproken dat jongeren bij specifieke woningen voorrang krijgen zonder dat zij daarbij hun inschrijftijd kwijtraken. In december 2022 zijn de nieuwe meerjarige prestatieafspraken 2023-2025 ondertekend door de gemeente, Stek en de Huurdersbelangenvereniging Bollenstreek.
B5	Jaarlijks voeren we de Regionale Woonagenda Holland Rijnland uit.	De doelen uit de Regionale Woonagenda Holland Rijnland 2017 (RWA) zijn meegenomen in het woonprogramma. In het Woonprogramma 2020-2024 is opgenomen dat 25% van de toe te voegen woningen bestaat uit sociale huur. In nieuwbouwplannen wordt actief gestuurd op het toevoegen van voldoende sociale huurwoningen, middeldure huurwoningen en betaalbare koopwoningen. In 2022 is de concept-Regionale Woonagenda Holland Rijnland opgesteld en vrijgegeven voor inspraak door de gemeenteraad. De vaststelling is voorzien in 2023.
B6	In 2022 actualiseren we de Regionale Woonagenda om in te spelen op de grote en groeiende druk op de woningmarkt.	In 2022 is de nieuwe concept-Regionale Woonagenda Holland Rijnland (RWA) opgesteld en vrijgegeven voor inspraak door de gemeenteraad. De RWA speelt in op de grote en groeiende druk op de woningmarkt. Vaststelling van de RWA wordt medio 2023 verwacht.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Woningcorporatie Stek Huurlersbelangenvereniging Bollenstreek Zorgaanbieders

Implementatie Omgevingswet

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Via de instrumenten van de Omgevingswet werken we samen met alle relevante partijen aan een veiligere en gezondere leefomgeving, waarbij innovatie, participatie en creativiteit voorop staan.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	We stellen de omgevingsvisie, het omgevingsplan en bijbehorende programma's op, en monitoren, evalueren en/of actualiseren deze.	De gemeente heeft gewerkt met de omgevingsvisie, nieuwe initiatieven werden getoetst aan de ontwikkelrichtingen. Er zijn diverse voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd, zoals het opstellen van het omgevingsplan, deelname aan VNG werkgroepen en werken met het nieuwe digitale stelsel Omgevingswet.
A3	We stellen een omgevingsplan op volgens de wettelijke vereisten.	Gestart wordt met een Leidraad voor het Omgevingsplan waarin we de structuur en het proces van het op te stellen omgevingsplan vastleggen.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Optimale dienstverlening. Daar waar nodige een traject van cultuurverandering bij bestuurders en ambtenaren.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	We organiseren bijeenkomsten en proeftuinen voor ambtenaren, bestuurders, samenwerkingspartners en initiatiefnemers om de nieuwe manier van werken te introduceren.	In de aanloop naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet hebben we ons als organisatie verder ontwikkeld om te werken in de geest van de Omgevingswet en om ons niveau van dienstverlening op peil te houden. Het werken met een Omgevingstafel op casusniveau is hiervan een belangrijk onderdeel. Alle processtappen zijn hierbij voor iedereen duidelijk in beeld gebracht.
B2	We werken met serviceformules die uitgaan van de één-loket-gedachte (zie programma 4 'Dienstverlening').	Door het werken met serviceformules worden producten die voldoen aan sneltoetscriteria (Snel-serviceformule) gescheiden van de complexere aanvragen (Ontwerpformule). De intake- en omgevingstafel bij Vergunningen vormt nu het reguliere proces voor complexe aanvragen (Ontwerpformule). Initiatieven worden sneller en meer integraal met expertise van andere teams en ketenpartners beoordeeld. De meer eenvoudige producten (Snel-service) worden door het team Vergunningen zo snel mogelijk afgehandeld.
B3	We ontwikkelen kaders voor de vormgeving van (overheids)participatie onder de Omgevingswet (zie programma 4 'Participatie').	In afstemming en in samenwerking met Programma Participatie is er afgelopen jaar gewerkt aan verschillende tools om de initiatiefnemer te faciliteren in het doorlopen van een participatietraject. Het komende jaar zullen deze tools beschikbaar worden gesteld, als onderdeel van de toolbox. Vanuit de Omgevingswet is meegewerkt aan het opstellen van het participatiebeleid. Dit is in verschillende fasen verlopen waarbij onder meer geleerde lessen meegenomen zijn om vervolgens te kunnen komen tot een concept. Dit concept van het participatiebeleid wordt momenteel afgestemd met de portefeuillehouder.

B4	We voeren het strategisch communicatie- en participatieplan uit.	De structurele wijze van communiceren, via onder meer nieuwsbrieven en digitale bijeenkomsten met de organisatie en het bestuur over de wijzigingen die de Omgevingswet met zich meebrengt, is in afwachting van de inwerkingtreding van de wet ook in 2022 voortgezet. Ook zijn we nog steeds op landelijk niveau aangehaakt en werken we mee aan de voorbereiding van de publiekscampagne als de wet in werking treedt.
B5	We passen competentieprofielen aan.	In overleg met enkele kernteams en personeelszaken zijn de wijzigingen in de rollen van medewerkers bij uitvoering van de Omgevingswet inzichtelijk gemaakt. Wijzigingen in de competentieprofielen zijn in beeld gebracht, inclusief welke ontwikkelingen nog nodig en wenselijk zijn.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een digitale ontsluiting van gegevens en infrastructuur, die aansluit op het landelijke Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) passend bij de invoering van de Omgevingswet.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	We wisselen kennis uit en werken samen met partners.	Op structurele basis vindt kennisuitwisseling en overleg plaats met de ketenpartners; zowel op beleidsinhoud als bij het aanpassen van de werkprocessen aan de komende wet. Doordat systemen nu steeds meer gaan werken, kunnen we ook gezamenlijk aan de gehele keten van het DSO werken.
C2	We lanceren pilots die aansluiten op het landelijke digitale stelsel Omgevingswet.	Ook in 2022 is vanuit het Rijk hard gewerkt aan het digitale stelsel Omgevingswet. Nadat bleek dat er te weinig tijd was voor het testen van het systeem door de provincie en gemeenten, is de invoering van de Omgevingswet weer uitgesteld. Inmiddels is de beoogde startdatum 1 januari 2024.
C3	We realiseren de noodzakelijke IT-architectuur (applicaties en gegevens) om nieuwe processen te ondersteunen.	De interne IT-architectuur is gerealiseerd, maar er moeten nog wel steeds aanpassingen worden gedaan gestuurd vanuit de Landelijke Voorziening DSO.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Omgevingsdienst West-Holland RDOG Hollands Midden (GGD Hollands Midden) Veiligheidsregio Hollands Midden	Ministerie van Binnenlandse zaken VNG Omgevingswet Livinglab Zuid Holland (Hogeschool Leiden) Provincie Zuid-Holland Hoogheemraadschap van Rijnland Omliggende gemeenten Inwoners en initiatiefnemers

Gebiedsontwikkeling

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Duurzame gebiedsontwikkeling en realiseren van nieuwe woningen voor doelgroepen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A2	We stimuleren en faciliteren (woningbouw)plannen die bijdragen aan de doelen zoals geformuleerd in de omgevingsvisie en het woonprogramma.	Mede door de grote vraag naar woningen zijn er veel initiatiefnemers die plannen hebben voor de bouw van nieuwe woningen. We stimuleren plannen waarbij zoveel mogelijk doelen worden behaald op het gebied van duurzaamheid en woonprogramma. Met alle eisen die we stellen, bijvoorbeeld op het gebied van parkeren, en de uitdagingen die binnenstedelijk bouwen met zich meebrengen, zoals sloop--/saneringskosten en participatie, is de puzzel soms maar moeilijk te leggen en duren trajecten vaak langer dan gewenst. Daarbij komen nog de wijzigende marktomstandigheden sinds de zomer van 2022. Door alle inspanningen van beide zijden behalen we gezamenlijk met initiatiefnemers toch mooie resultaten. Voor Geestwater is de anterieure overeenkomst getekend tussen gemeente, woningcorporatie Stek en projectontwikkelaar Amvest. De volgende fase van Waterkanten/Sportlaan is afgerond, met het opleveren van woningen en de inrichting van de openbare ruimte, waarbij rekening is gehouden met klimaatadaptieve maatregelen. In 2022 zijn de projecten Elka, Havenkwartier, Nieuw Meerzicht en Trompenburg afgerond.
A3	Waar mogelijk versnellen we de woningbouwproductie en -processen waarbij de gemeente een actieve rol heeft.	Met het tekenen van diverse intentie- en samenwerkingsovereenkomsten zijn stappen gezet om de locaties Grevelingen-zuid, Frans Halsstraat 6 en Geestwater verder te brengen. Door intensief samen te werken met de beoogde ontwikkelende partijen wordt voortgang geboekt. Gemeente en Stek hebben afspraken gemaakt om de corporatie sneller te betrekken bij woningbouwprojecten. Doel is dat een projectontwikkelaar en de corporatie sneller tot elkaar te komen. En komt er geen overeenstemming, dan wordt dit vroegtijdig bekend en kan de capaciteit efficiënter ingezet worden.
A4	We zetten in op een kader voor duurzame gebiedsontwikkeling bij gesprekken en onderhandelingen met initiatiefnemers, projectontwikkelaars en bedrijven. Daarbij staan energietransitie, warmtetransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie centraal.	De methode Duurzame gebiedsontwikkeling (DGO) is verankerd in de anterieure overeenkomst voor gebiedsontwikkeling. Er is een artikel over DGO toegevoegd en het bijbehorende projectformulier is als bijlage opgenomen. Het projectformulier bevat de thema's energietransitie, duurzame mobiliteit, water & klimaatadaptatie, circulaire economie & materialen, natuur & milieu en welzijn & gezondheid. Aan de hand van dit formulier worden de thema's en ambities met de ontwikkelaar besproken en ingevuld. Het formulier wordt ook gehanteerd bij principeverzoeken en vergunningen en de methode is geïntegreerd in de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR).

A5	We gaan onverminderd door met de GOM voor de aanpak van verrommeling, ten behoeve van economische structuurversterking en ruimtelijke kwaliteitsverbetering.	In 2022 is op basis van een door de vijf colleges in de Duin- en Bollenstreek vastgestelde bestuursopdracht gestart met de evaluatie van de ISG 2016. Bureau Wing is hiervoor ingeschakeld. Enquêtes over het beleidsinstrument ISG zijn breed uitgezet onder de betrokkenen. Op 19 december 2022 in een gezamenlijke radenbijeenkomst georganiseerd in Leeuwenhorst in Noordwijkerhout met een goede opkomst. De gegevens uit de enquêtes worden verwerkt. Op 30 en 31 januari 2023 hebben de stakeholderbijeenkomsten plaats gevonden. De planning is om in het voorjaar de evaluatie (in concept) gereed te hebben en deze te delen in een gezamenlijke radenbijeenkomst en de bestuurlijke besluitvorming voor de zomervakantie 2023 af te ronden.
----	--	--

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V.	Woningbouwcorporaties Projectontwikkelaars Bedrijven Particuliere initiatiefnemers

Openbare ruimte en duurzaamheid

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een aantrekkelijke gemeente met specifieke aandacht voor groen, milieu, biodiversiteit en beweging.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	We voeren het nieuwe beleid c.q. uitvoeringsprogramma 'Spelen, Sport en Bewegen in de buitenruimte' uit.	In 2021 zijn alle speelplekken bereikbaar en toegankelijk gemaakt voor mensen in rolstoelen rollators en kinderwagens. Ieder jaar worden er speelplekken in participatie heringericht zoals het uitvoeringsprogramma voorschrijft. Dit is ook in 2022 gebeurd. Er is daarnaast een aantal speelplekken verwijderd. In de toekomst zullen er nog meer verwijderd worden om het onderhoud en herinrichting van andere speelplekken mogelijk te maken. Alle punten in het programma zijn opgepakt, het herinrichten van speelplekken komt jaarlijks terug en zal niet stoppen.
A10	Op basis van het traject rond de omgevingsvisie leggen we (nieuwe) kaders en uitgangspunten voor het groenbeleid voor. Op basis daarvan stellen we een nieuw groenbeheerplan c.q. uitvoeringsprogramma op.	In 2021 is het nieuwe groenbeheerplan met uitvoeringsprogramma vastgesteld en in werking getreden.
A2	We voeren het gebiedsprogramma 'B(I)oeiende Bollenstreek 2016' uit. Daarmee leveren we een bijdrage aan landschap, recreatie, natuur en economie van de streek.	In 2022 is gewerkt aan de afronding van de lopende projecten van dit gebiedsprogramma. Voor Lisse betreft dit het project entree N207/N208 wat zo goed als gereed is. Alleen de kunstwerken moeten nog worden gerealiseerd; daarmee kan naar verwachting in de tweede helft van 2023 worden gestart. Tegelijkertijd met het plaatsen van de kunstwerken zal het groen rondom deze worden aangelegd. Het kunstwerk aan de Zwartelaan loopt vertraging op; het is onduidelijk hoe dit traject gaat lopen. Wellicht moet er een nieuw ontwerp worden gemaakt.
A5	We werken het maatregelenpakket voor klimaatadaptatie uit op basis van in 2021 vastgestelde ambities (afgestemd op de doelstellingen van klimaatadaptatie uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie). Hierbij kijken we naar combinaties met reguliere beheer- en onderhoudsmaatregelen.	In het Programma Water en Klimaatadaptatie hebben we alle projecten in kaart gebracht voor de periode 2023-2027. We hebben geanalyseerd welke overlast van klimaatontwikkeling (op basis van de klimaatstresstest 2019) zich kan voordoen en welke maatregelen nodig zijn om overlast te voorkomen. Met deze inzichten kan de gemeente actief sturen op het combineren van geplande werkzaamheden en klimaatadaptatief inrichten, en zodoende doelmatig en efficiënt te werken.
A6	We stellen een integraal waterbeheerplan c.q. uitvoeringsprogramma op (Programma Water en Klimaatadaptatie PKWA) waarin ook een maatregelenpakket voor klimaatadaptatie wordt opgenomen. In dit plan is ook aandacht voor meer biodiversiteit in bermen en oevers.	Zie ook A5. Het PWKA is opgesteld, in dit programma hebben we knelpunten geanalyseerd in onze watergangen en maatregelen genomen. Voorgestelde algemene maatregel is de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Dit geeft meer waterberging, maar ook meer ontwikkeling van biodiversiteit - in het water én op de oevers.
A7	We optimaliseren de samenwerking met de Omgevingsdienst West-Holland bij het invullen van de (milieu) taken.	We gebruiken hiervoor het jaar rond de afstemmingsmomenten met ODWH, en volgen daarnaast een planning & controlsystematiek op basis van werkplan en (tussentijdse) rapportages.
A8	We zorgen voor gerichte communicatie aan de inwoners over hun eigen invloed op de leefomgeving (bijvoorbeeld over de trias energetica, milieuvervuiling, geluidsoverlast en vergroening ten behoeve van waterberging).	De gemeente werkt samen met inwoners aan verschillende onderwerpen met een relatie met de leefomgeving: energiecoaches, de lokale energiecoaches, groene projecten als Alle Tuinen Groen, zwerfafval, de inzet van De Groene Uitdaging als platform met duurzame verhalen van en voor de gemeenschap.

A9	We leveren een bijdrage aan een (mogelijk) nieuw gebiedsprogramma voor de Duin- en Bollenstreek aan de hand van de visie 'Rijke Groenblauwe Leefomgeving' van de provincie Zuid-Holland.	Het huidige gebiedsprogramma loopt tot 2024 wordt nu geëvalueerd; in 2023 wordt een nieuw programma ontwikkeld. In de Duin- en Bollenstreek wordt momenteel invulling gegeven aan het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied onder de regie van de provincie. Hierbij staan de opgaven op het gebied van natuur, water, klimaat en stikstof centraal. Voor een toekomstbestendig bollenteeltgebied is vooral de wateropgave en het vergroten van de biodiversiteit van belang.
----	--	--

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Lisse circulair in 2040.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	Afvalcommunicatie en -voorlichting: op basis van het afvalbeleidsplan geven we voorlichting om bewustzijn te creëren over een duurzame omgang met afval. Dit stimuleert inwoners tot afvalscheidinga en hergebruik.	Er is in brede zin gecommuniceerd met de inwoners over nut en noodzaak van afval scheiden, zowel digitaal als analoog (krant). Hierbij heeft de nadruk gelegen op het scheiden van GFT+E en PBD. Met de Meerlanden is afgesproken een kringloopcontainer op de werf te zetten om bruikbare goederen van de afvalbak te redden.
B3	Op basis van in 2020 uitgevoerde metingen over afvaldumpingen en bijplaatsingen voeren we gerichte optimalisaties door ter bevordering van afvalscheiding.	De werkwijze van 2021 is voortgezet. Er is op verschillende plaatsen opgetreden. Er is met Meerlanden gekeken of de voorzieningen voldoen en waar nodig zijn ze aangepast. Verder wordt geëxperimenteerd met een bord in verschillende talen om inwoners aan te spreken op gewenst gedrag.
B4	We doen onderzoek naar een nieuwe (gezamenlijke) milieustraat 3.0, die past in de context van een circulaire economie.	De potentiële locatie die in 2021 is geïdentificeerd blijkt niet haalbaar. Op dit moment ligt dit project stil.
B5	Jaarlijks voeren we sorteertanalyses uit naar de samenstelling van het gescheiden en ongescheiden afval. Op basis van die uitkomsten voeren we gerichte optimalisaties en eventuele beleidswijzigingen door ter bevordering van afvalscheiding.	In 2022 is de sorteertanalyse uitgevoerd. Het restafval in Lisse bevat nog redelijk deel GFT+E. Er zal in 2023 extra op worden ingezet om dit eruit te krijgen.
B6	We ronden het onderzoek af naar uniforme tarieven voor straatreiniging, onkruidbestrijding en gladheidsbestrijding.	Het college wil in 2023 een besluit zal nemen over het aansluiten bij de uniforme tarieven, op basis van wat in 2022 uit het onderzoek naar voren is gekomen.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Energieneutrale gemeente in 2050 en op termijn klimaatneutraal.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
------------	-------------------------	------------------------------

C1	We nemen actief deel en geven uitvoering aan het Energieakkoord Holland Rijnland (2017-2025).	Vanuit het Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025 hebben we verdere stappen gezet in de samenwerking om de energietransitie sneller dichterbij te brengen. De uitvoering van het Energieakkoord vindt onder andere plaats in de Regionale Energiestrategie (RES), waarvan een lokale uitwerking volgt in de Lokale Energiestrategie (LES) en de Transitievisie Warmte (TVW). In 2022 is uitvoering gegeven aan de RES 1.0 vanuit het opgestelde ondersteuningsprogramma. Voor de uitvoering van de LES en TVW is een uitvoeringsprogramma opgesteld dat in het vierde kwartaal van 2022 door het college is vastgesteld en is gepresenteerd aan de raad.
C2	We stellen het uitvoeringsprogramma '(Lokale) Energiestrategie' op en voeren dit uit.	Het uitvoeringsprogramma is in 2022 opgesteld en door het college in het vierde kwartaal vastgesteld en aan de raad gepresenteerd. Er zijn diverse projecten en activiteiten uitgevoerd. Zo is in samenwerking met Winst uit je Woning een actie opgezet voor inwoners die te maken hebben met energiearmoede. Zij hebben ondersteuning gehad van een speciale energiebespaardienst met professionele coaches die hen hebben geholpen om energie te besparen. Daarnaast kregen deze bewoners een waardebon van €70 voor kleine energiebesparende maatregelen. De gemeente heeft hierbij 1.512 bewoners benaderd om gebruik te maken van de actie.
C3	We stellen het uitvoeringsprogramma 'Warmtetransitie' op en voeren dit uit.	Op 1 november 2022 is het Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2022-2026 vastgesteld. Met dit meerjarenprogramma werken we aan het behalen van onze tussentijdse doelen voor 2030 zoals gesteld in de TVW en de LES. Het programma biedt de basis voor de uitvoering van de thema's: energie besparen, warmte, zon op daken en zonnepanelen en windturbines. Onder deze thema's zijn diverse projecten en activiteiten uitgewerkt, waarvan een deel in 2023 tot uitvoering zal komen. Naast het opstellen van het Uitvoeringsprogramma zijn verschillende projecten en activiteiten uitgevoerd. Zo is de campagne Allemaal Duurzaam uitgewerkt en is de organisatie voor de uitvoering opgezet. Daarnaast is in samenwerking met Lisse Duurzaam een scholenproject opgezet waarbij ruim 130 leerlingen hebben meegedacht over energiebesparing.
C5	We voeren het nieuwe duurzaamheidsbeleid Lisse uit en monitoren dit in 2021 opgestelde beleid. Hetzelfde geldt voor het hieraan gekoppelde uitvoeringsprogramma waarin de activiteiten per thema nader worden gespecificeerd.	Het duurzaamheidsbeleid is in februari 2022 door de raad goedgekeurd. Over 2022 wordt voor het eerst een jaarverslag opgesteld, dat naar verwachting in mei zal verschijnen. Dit verslag volgt de inhoud van het uitvoeringsprogramma, waar nodig aangevuld met andere relevante onderwerpen.
C6	De raad heeft de RES 1.0 vastgesteld op 17 juni 2021. Op basis van nieuwe inzichten, innovaties en ervaringen leveren wij een bijdrage aan het opstellen van de RES 2.0.	Er is uitvoering gegeven aan de RES 1.0 op basis van het ondersteuningsprogramma.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Openbare ruimte is klimaatbestendig.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
------------	-------------------------	------------------------------

D1	We werken het maatregelenpakket voor klimaatadaptatie uit op basis van de in 2021 vastgestelde ambities (afgestemd op de doelstellingen van klimaatadaptatie uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie). Dit plan wordt onderdeel van het nieuwe integrale waterbeheerplan, ook wel Programma Water en Klimaatadaptatie (PWKA) genoemd.	Het PWKA is afgerond en wordt nu bestuurlijk aangedragen.
D2	We voeren de bewustwordingscampagne 'Operatie Steenbreek' uit: op basis van de gelijknamige landelijke campagne voeren we jaarlijks bewustwordingscampagnes uit die zijn gericht op het vergroenen van tuinen.	In 2022 zijn er in het kader van de "Alle tuinen groen" campagne verschillende acties geweest: • Tegels eruit, planten erin! (bewoners konden bij het tuincentrum tegels inleveren en kregen daarvoor planten terug) • Fiets zoekt groen (een fietsroute langs o.a. groene tuinen om bewoners te stimuleren hun eigen tuinen te vergroenen) • GroenDoenPlein (georganiseerd in Teylingen maar voor heel HLT, hier kwamen veel groene thema's bij elkaar om mensen bewust te maken om te verduurzamen) • Tuinambassadeurs (de gemeente Lisse heeft enkele enthousiaste bewoners die als 'tuinambassadeurs' andere bewoners kunnen helpen om hun tuinen te vergroenen) • NK Tegelwippen (Lisse heeft dit jaar de meeste tegels gewipt van alle gemeenten in de Duin- en Bollenstreek)
D3	Jaarlijks actualiseren we de leidraad 'Duurzame (her)inrichting van de openbare ruimte' aan de hand van nieuwe ontwikkelingen en ervaringen die voortkomen uit de toepassing van de methode 'Duurzame Gebiedsontwikkeling'.	De leidraad wordt elk jaar in het vierde kwartaal geactualiseerd. Dit jaar zullen de nieuwe klimaateisen van het hoogheemraadschap worden toegevoegd aan de Duurzame Gebiedsontwikkeling.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland Omgevingsdienst West-Holland Meerlanden N.V. Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek Veiligheidsregio Hollands Midden Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. Werkvoorziening Kust, Duin- en Bollenstreek - MareGroep	Hoogheemraadschap Rijnland Provincie Zuid-Holland Inwoners Bedrijven

Maatschappelijk vastgoed

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	Wij onderzoeken en prioriteren verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed, zoals het gemeentehuis, sportaccommodaties en sociaal culturele accommodaties. Op basis van de uitkomsten leggen we vervolgstappen en acties voor ter besluitvorming.	De verduurzaming van de maatschappelijke accommodaties is in afwachting van gemeentebreed verduurzaming- en accommodatiebeleid.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Uitvoering geven aan de nieuwbouw van de Ter Specke-hal en accommodatie FC Lisse.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
D4	We zetten het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed en de accommodaties van derden efficiënt en effectief in. In 2021 is de nieuwe Ter Speckehal gerealiseerd en de oude hal afgebroken. In 2022 wordt de accommodatie van FC Lisse en de herinrichting van het parkeerterrein afgerond.	In 2022 is de accommodatie van FC Lisse heringericht. De herinrichting van het parkeerterrein zal in 2023 plaatsvinden.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het efficiënt en effectief inzetten van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed en de accommodaties van derden.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	We voeren het richtinggevend plan bezuinigingen accommodaties 'Stenen voor stenen' uit.	We hebben in 2022 deze taak-qua beheer- in voldoende mate kunnen uitvoeren. Daarnaast zijn –in het laatste deel van het jaar- de eerste voorbereidende stappen gezet om voor een aantal nieuwe projecten tot planvorming te komen.
A2	We faciliteren en stimuleren het bij elkaar brengen/clusteren van functies en activiteiten.	In 2022 is een verenigingsdag georganiseerd waar onder ander dit thema is verkend met verschillende organisaties. Daarnaast is dit onderwerp opgenomen in de ambitieovereenkomst Wonen, Welzijn, Zorg.
A3	We investeren in de samenwerking tussen instellingen/organisaties en verenigingen om elkaar te versterken in efficiënt gebruik van locaties en voorzieningen.	In 2022 is een verenigingsdag georganiseerd waar onder ander dit thema is verkend met verschillende organisaties.
A5	We vernieuwen de beheer- en exploitatieovereenkomsten van gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties.	In 2022 is het niet gelukt om de beheer- en exploitatieovereenkomst voor de gemeentelijke binnensportaccommodaties te vernieuwen. Dit gebeurt nu in 2023.

A6	We geven uitvoering aan de opdracht om het pand (De Greef) locatie Ruishornlaan 21 en het pand op de locatie Bondstraat 13 te herontwikkelen/af te stoten.	Het pand aan de Bondstraat 11-13 is verkocht in december 2022 en overgedragen aan de koper in december 2022. In 2023 is Vivaldipark 6 (beter bekend als 't Muzenhuis) aangekocht als nieuwe locatie voor het jongerenwerk van Welzijnskompas, dat gebruik maakt van de Greef aan de Ruishornlaan 21. De verhuizing zal in het najaar van 2023 plaatsvinden.
----	--	--

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Herontwikkeling van vrijkomend maatschappelijk vastgoed.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	We herbestemmen en herontwikkelen locaties van vrijkomend vastgoed volgens de uitgangspunten zoals gecommuniceerd naar de raad in maart 2021.	De locatie Bondstraat 11-13 is afgestoten in 2022.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
	Huurders / gebruikers Verenigingen Woningbouwcorporatie Sportfondsen Bescal FC Lisse Omwonenden Particuliere initiatiefnemers

Verbonden partijen

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroting 2022	NL	Bron
Gemiddelde WOZ-waarde	Per duizend euro	€ 324	€357	€322	€ 317 (2022)	CBS
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	6,1	nb	19,9	8,9 (2021)	Basis-registratie adressen en gebouwen
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar (%)	79,4%	80,3%	79,4%	70,3% (2022)	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Gemiddeld totaalbedrag in euro's	€ 779	€956	€779	€ 823 (2022)	COELO
Gemeentelijke woonlasten meer-persoonshuishouden	Gemiddeld totaalbedrag in euro's	€ 868	€1.059	€868	€ 950 (2022)	COELO

Toelichting indicator Gemiddelde WOZ waarde

De gemiddelde WOZ waarde van woningen.

Toelichting indicator Nieuwgebouwde woningen

Het aantal nieuwgebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen zoals transformaties.

Toelichting indicator Demografische druk

De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Toelichting indicator Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Toelichting indicator Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Indicator	Eenheid	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroting 2022	NL	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	Hoeveelheid restafval per inwoner in kilo's	97	95	90	169 (2021)	CBS
Hernieuwbare elektriciteit	% elektriciteit opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa	nb	nb	9,4%	26,8% (2020)	RWS

Toelichting indicator Omvang huishoudelijk restafval

Dit betreft het huis-aan-huis ingezameld afval exclusief het grofvuil. Het loslaten van diftar in combinatie met de gevolgen van een toename van het afval als gevolg van corona/meer thuiswerken zorgt voor een stijging van de tonnages restafval. De hoeveelheid restafval blijft echter nog onder de landelijke norm van 100 kg per inwoner

Toelichting indicator Hernieuwde elektriciteit

Het % hernieuwbare energie, ook wel duurzame of groene energie genoemd. Dit is energie afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld zoals uit wind, waterkracht, zon, bodem, buitenluchtwarmte en biomassa.

* NB: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmarekening nog niet bekend.

Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/>

Indicator	Eenheid	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroting 2023	NL	Bron
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren (in de leeftijd 12 - 17 jaar)	150	71	80	80 (2021)	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2,0	2,6	2,4	1,8 (2021)	CBS
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	1,7	2,4	2,7	4,3 (2021)	CBS
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	0,9	1	1	1,3 (2021)	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	3,5	3,1	3,5	6,0 (2021)	CBS

Toelichting indicator Verwijzingen Halt

Het aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

Toelichting indicator Winkeldiefstallen

Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

Toelichting indicator Geweldsmisdrijven

Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Toelichting indicator Diefstallen uit woning

Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.

Toelichting indicator Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte)

Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd

wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

* NB: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmarekening nog niet bekend.

Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/>

Kaderstellende stukken

- Wet veiligheidsregio's
- Regionaal Crisisplan
- Integraal Veiligheidsbeleid Lisse 2020-2023
- Handhavingsuitvoeringsprogramma
- Algemene Plaatselijke Verordening Lisse
- Drank- en horecaverordening 2014
- Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport 2016
- Regionale Structuurvisie, 2020 Holland Rijnland
- Prestatieafspraken Wonen Lisse
- Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst West-Holland
- Afgesproken ambities met Omgevingsdienst West-Holland in het werkplan
- Wegenbeleidsplan Lisse 2017-2021
- Visie Ruimte en Mobiliteit provincie Zuid-Holland
- Regionale Strategie Mobiliteit 2021 Holland Rijnland
- Beleidsregel Parkeernormen 2019
- Beleidsplan Openbare Verlichting 2018-2022
- Beleidsplan Civiel Kunstwerken 2018-2022
- Beleid Laadinfrastructuur 2021
- Regionale Omgevingsagenda, 2021 Holland Rijnland
- Regionale Energiestrategie (RES) Holland Rijnland 2021
- Regionale Strategie Mobiliteit (RSM) Holland Rijnland 2021
- Nota Grondbeleid Lisse
- Woonvisie Lisse 2020-2024
- Ambitiedocument Wonen+Welzijn+Zorg HLT
- Regionale Woonagenda Holland Rijnland 2017
- Verordening Erfgoedcommissie Lisse 2019
- Integraal Afvalwaterketenplan 2017-2021
- Bomenbeleidsplan 2014-2030
- Groenprogramma Holland Rijnland, gebiedsprogramma 2016-2020
- Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025
- Richtinggevend plan Duurzaamheid Lisse 2040
- Gemeentelijke afvalstoffenverordening en uitvoeringsbesluit
- Wet Milieubeheer (Wmb)
- Herziening accommodatiebeleid 2016

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2021	2022	2022 na wijziging	2022

Thema Veiligheid

Openbare orde en veiligheid	-750	-734	-843	-669
Crisisbeheersing en brandweer	-1.498	-1.638	-1.651	-1.605

Thema Mobiliteit

Verkeer en vervoer	-3.185	-2.876	-3.229	-2.993
Parkeren	-132	-184	-141	-136

Thema Wonen

Wonen en bouwen	-1.076	-912	-959	-837
Ruimtelijke ordening	-3.448	-641	-1.381	-2.438

Thema Openbare ruimte en duurzaamheid

Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.530	-2.184	-2.449	-2.137
Riolering	-1.692	-1.425	-1.403	-1.393
Afval	-2.507	-2.894	-2.930	-2.690
Milieubeheer	-1.137	-1.165	-1.246	-1.057
Begraafplaatsen en crematoria		-3	-3	
Totaal lasten	-17.955	-14.656	-16.235	-15.955

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2021	2022	2022 na wijziging	2022

Thema Veiligheid

Openbare orde en veiligheid	7	20	20	15
Crisisbeheersing en brandweer	167	110	110	105

Thema Mobiliteit

Verkeer en vervoer	1.438	184	303	412
Parkeren	5	7	7	10

Thema Wonen

Wonen en bouwen	1.009	810	900	893
Ruimtelijke ordening	2.836	0	2.048	3.260

Thema Openbare ruimte en duurzaamheid

Openbaar groen en (openlucht) recreatie	370	53	53	51
Riolering	2.593	2.130	2.130	2.108

Afval	3.497	4.137	4.049	4.085
Milieubeheer	142	0	0	0
Totaal baten	12.064	7.451	9.620	10.939

Saldo voor resultaatbestemming	-5.891	-7.205	-6.615	-5.017
---------------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2021	2022	2022 na wijziging	2022
Toevoegingen reserves	0	0	-417	-417
Onttrekkingen reserves	593	410	82	102
Totaal reserves	593	410	-335	-315

Saldo na resultaatbestemming	-5.297	-6.794	-6.949	-5.332
-------------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Programma 3 Bedrijvigheid

Economie

In het Interbestuurlijk Programma (IBP) wordt gesproken over regionale economie als versneller. Hiermee wordt de ambitie 'werken aan regionale economische structuurversterking' uitgesproken. De economische agenda Duin- en Bollenstreek heeft een vergelijkbare doelstelling: het versterken van de regionale economie zonder dat het ten koste gaat van de woonaantrekkelijkheid. In 2018 is de Economic Board Duin- en Bollenstreek geïnstalleerd om de doelstellingen te realiseren. Omdat 2021 het laatste jaar van de economische agenda is, is in 2021 een evaluatie uitgevoerd.

Bollensector

De komende jaren zet de schaalvergroting in combinatie met de krimp van het aantal bedrijven in de bollensector door. Veel bedrijven gaan steeds meer specialiseren. Daarnaast zet de focus op duurzaam bodembeheer de komende jaren door. Door meer rotatie van gewassen ontstaat meer vraag naar areaal dat geschikt is voor bloembollen. Deze ontwikkelingen leggen een (nog) grotere druk op het ruimtegebruik in de streek. Met de oprichting van Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM) is in 2009 gestart met het optimaal inrichten van de beschikbare ruimte in de streek. Desondanks zien we de afgelopen jaren dat telers meer en meer hectares in andere gebieden opzoeken voor hun teelt. De sector ziet de Bollenstreek niettemin nog altijd als haar bakermat vanwege de aanwezigheid van kennispartners (KAVB, BKD, Hobaho, CNB, e.a.), toeleveranciers, de band met Keukenhof en de nabijheid van kennisinstellingen (Leiden, Delft, Amsterdam) en onderwijsinstellingen (Wellant, Hogeschool Leiden, Hogeschool Inholland). Er wordt samengewerkt met diverse partners in de Stichting Greenport.

Arbeidsmigranten

De arbeidsintensieve agrarische bedrijfstak (bollenteelt) en andere sectoren zoals logistiek, horeca en distributie, zorgen voor een toestroom van arbeidsmigranten. Dit leidt tot verschillende opgaven, zoals het stimuleren van deelname aan onze lokale samenleving en het tegengaan van illegale of slechte huisvestingssituaties. Dit vraagt om een integrale afweging en om oplossingen voor integratie en huisvesting waarbij het evenwicht ten opzichte van de andere doelgroepen in stand moet blijven. Bestaande beleidsterreinen werken samen aan een aanpak.

Detailhandel en bedrijventerreinen

De lokale economie in het algemeen en de detailhandel in het bijzonder zijn tijdens de coronacrisis onder enorme druk komen te staan. Ook structurele ontwikkelingen, zoals de opkomst van online winkelen en verdere internationalisering van productieprocessen, hebben gevolgen voor de lokale economie. Door de steunpakketten is nog lastig te bepalen wat de structurele effecten zullen zijn.

Regionale economie

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Versterken economische positie van Duin- en Bollenstreek

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	Binnen het kader van een nog te ontwikkelen meer strategische regionale economische agenda Duin- en Bollenstreek activiteiten (laten) ondersteunen binnen de triple helix, die in lijn zijn met de aanbevelingen van het raadsbesluit Evaluatie economische samenwerking duin- en bollenstreek.	In 2022 heeft Bureau Buiten een advies opgesteld voor een nieuwe periode van Economische samenwerking binnen de triple helix. Hierbij zijn onder andere de adviezen uit de evaluatie van de Economic Board door Decisio meegenomen. Voorgesteld is een nieuwe, bredere Economic Board te realiseren gericht op de thema's Duurzame Greenport, Kennisintensieve maakindustrie, Gezond toerisme. Ook is een relatie gelegd naar de prioriteiten uit de Uitvoeringsagenda DBS. Via een Europese aanbesteding is getracht tot een nieuwe Economic Board te komen. Dat heeft niet tot inschrijvingen geleid. In 2023 wordt gekeken hoe hieraan verder invulling kan worden gegeven.
A2	Ondersteunen van de activiteiten van de stichting Greenport Duin- en Bollenstreek.	De stichting heeft onder andere activiteiten ontwikkeld op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt, duurzaamheid, positionering van de Greenport, de gevolgen van corona, landelijke Greenport-programma's en onderzoeksprogramma's op het gebied van circulariteit en biodiversiteit. De programmamanager is vertrokken en is vooralsnog vervangen door een interim manager.
A3	Waar mogelijk lokale initiatieven aanhaken bij de regionale samenwerking om zo de effecten voor Lisse te maximaliseren (en andersom).	De economic board was in een afrondend jaar. Nieuwe initiatieven konden dus niet worden ingebracht
A4	Intensiveren van de samenwerking tussen Stichting Lisse Marketing en de regiopartners waar het de promotie van de aantrekkelijkheid van de streek voor recreatie en toerisme betreft.	Er wordt binnen de stichting Promotie Duin- en Bollenstreek samengewerkt aan het promoten van de streek.
A5	Uitvoeren uitvoeringsagenda van de strategische agenda Duin- en Bollenstreek.	Er is een kwartiermaker gezocht om dit proces te gaan begeleiden. Op de economische punten is gewerkt aan een nieuw uitvoeringsprogramma en is via een Europese aanbesteding gezocht naar een nieuwe Economic Board. Dit laatste is in 2022 nog niet gelukt.
A6	Verkennen van strategische samenwerking met omliggende gemeenten (ook buiten de Duin- en Bollenstreek).	Dit heeft plaatsgevonden binnen de strategische Agenda Ruimte DBS.
A7	Uitvoeren uitvoeringsagenda van de regionale strategische agenda ruimte.	Hiervoor is een kwartiermaker gezocht.
A8	In de Duin- en Bollenstreek verkennen we of en hoe de verschillende kernen elkaar kunnen versterken, en maken hier waar mogelijk uitvoeringsafspraken over.	Bestuurlijk is dit niet verder besproken.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Economic Board Duin- en Bollenstreek Omliggende gemeenten Stichting Greenport Duin- en Bollenstreek Provincie Zuid-Holland Provincie Noord-Holland Metropoolregio Amsterdam

Lokale economie

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Behoud van Lisse als centrum van de bloembollensector op het gebied van kennis, expertise én toerisme.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	Versterken van de Greenport via de rol als aandeelhouder in GOM, via deelname aan de stichting Greenport Duin- en Bollenstreek en via projecten van de Economic Board Duin- en Bollenstreek.	Er is langs alle sporen inzet geweest op het versterken van de Greenport.
C2	Samenwerken met Keukenhof, op basis van het convenant, op zo'n manier dat heel Lisse en waar mogelijk de Bollenstreek hier profijt van heeft.	Er is overleg geweest met de nieuwe directeur over het actualiseren van het convenant.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Integrale en afgewogen aanpak in het kader van huisvesting van arbeidsmigranten in samenspraak met relevante partijen ten behoeve van het lokale bedrijfsleven.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
D1	De totale omvang en aard in kaart brengen en daarvoor een integraal beleids- en actieplan opstellen.	In 2022 is gewerkt aan het schrijven van de verantwoording van fase 1 van het programma. Door het aantrekken van een nieuwe programmamanager heeft de voortgang enigszins vertraging opgelopen; het opstellen van de verantwoording loopt door tot in het eerste kwartaal van 2023.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een economisch vitaal dorpshart, als ontvangstplek voor de lokale en regionale consument, met een hoog shopping comfort en convenience karakter.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	Op basis van de Omgevingsvisie een uitvoeringsprogramma voor het centrum opstellen.	Als uitvloeisel van het raadsakkoord wordt dit in 2023 opgepakt.
A2	Stimuleren van de ontwikkeling van locaties benoemd in de detailhandelsvisie (waaronder revitalisatie Blokhuis), en in beeld brengen hoe de gemeente deze ontwikkelingen kan bespoedigen.	Er is constructief overleg geweest tussen de diverse pandeigenaren en de gemeente over toekomstige ontwikkelingen. In 2023 wordt aangevangen met de revitalisatie van het winkelcentrum Blokhuis. Nadat de bouwkundige werken in het Winkelcentrum zijn uitgevoerd wordt de bestrating vervangen
A3	Verbinding zoeken met provinciale detailhandelsprogramma's waar dit bijdraagt aan de versterking van ons dorpshart.	Er is gewerkt aan een nieuw terrassenbeleid.
A4	Samenwerken met Stichting Lisse Marketing (SLM).	De weekmarkt heeft een marktcommissie opgericht, er is een marktmeester aangesteld en er zijn meerdere standplaatsen ingevuld. Er is verbinding gelegd tussen de weekmarkt van Lisse en SLM om de promotie van de markt te verbeteren. Gewerkt is aan de verbinding tussen marktcommissie en Dorpshart om de toekomstbestendigheid van de weekmarkt en het centrum te bevorderen.
A5	De samenwerking met ondernemers en eigenaren uit het centrum wordt voortgezet.	Het overleg met de Ondernemersverenigingen en Lisse Marketing heeft frequent plaatsgevonden. Meerdere acties zijn opgepakt.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Voldoende en duurzame bedrijventerreinen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	Kijken hoe we samen met ondernemers de bedrijventerreinen aantrekkelijker, groener en veiliger kunnen inrichten.	Dit is/wordt meegenomen bij het opstellen van de regionale bedrijventerreinen strategie. Ook staat het KVO Meer en Duin op het punt om het convenant te ondertekenen. Er is verbinding gelegd tussen een aantal ondernemers die zich er hard voor maken. Door in verschillende overleggen onder begeleiding van een vertegenwoordiger van het CvV en met de verschillende partners, is de balans op gemaakt wat er speelt op Meer en Duin. Wat als resultaat heeft dat we dat nu gaan vastleggen in een convenant.
B2	Ontwikkelen nieuwe bedrijfslocaties alleen als dit vanuit een breed en regionaal perspectief noodzakelijk is of in relatie tot herplaatsing van bestaande bedrijven. Hierbij rekening houdend met ontwikkelingen op het gebied van o.a. mobiliteit- en ontsluiting, de opgaven voortkomend uit de klimaatstresstest en op het gebied van verduurzaming.	Dit is/wordt meegenomen bij het opstellen van de regionale bedrijventerreinen strategie.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM) Holland Rijnland	Keukenhof Stichting Lisse Marketing Economic Board DBS Stichting Greenport DBS Provincie Zuid-Holland Huisvesters arbeidsmigranten Informatiepunten voor arbeidsmigranten (andere regio's) Dorpshart Lisse Alverha Ondernemers(fonds) Museum Zwarte Tulp

Kunst en Cultuur

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Verbinden:
door krachten te bundelen en dwarsverbanden te leggen kunnen zo veel mogelijk inwoners meedoen aan cultuur.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	Cultureel Café Lisse is een ontmoetingsplek voor het culturele veld. In een nieuwe opzet, die we samen met het culturele veld uitwerken, zetten we het café voort.	In 2022 is er geen Cultureel Café georganiseerd. Na de coronacrisis is deze activiteit niet meer doorgezet. In 2023 gaan we samen met het culturele veld op zoek naar een nieuwe opzet van het cultureel café in relatie tot de Maatschappelijke Agenda.
A2	We continueren de beleidsregel 'Muziek, zang, podiumkunsten en waardevolle activiteiten'.	In 2022 is aan een aantal culturele organisaties voor het uitvoeren van (kleinschalige) evenementen een incidentele subsidie verleend.
A3	We benutten de Bibliotheek Bollenstreek als facilitator van culturele activiteiten.	In 2022 zijn door de bibliotheek diverse activiteiten georganiseerd, waaronder: ☐ Laagdrempelig toegankelijke publieke voorziening "third place" voor alle inwoners van Lisse, om te lezen, leren, werken, ontwikkelen en ontmoeten ☐ Bevorderen taalvaardigheid en bestrijden van laaggeletterdheid: - Taalhuis Bollenstreek, Taalcafé, Leeskringen NT1/NT2, Taal voor jou en jouw kind, trainingen voor het netwerk, collectie, Boekendienst aan Huis voor immobiele inwoners. ☐ Digitale inclusie ter bevordering van zelfredzaamheid: - digitale spreekuren, digitale cursussen zoals Klik & Tik, Digisterker, DigiVitaler, Digitale veiligheid, Digimaatjes, Informatiepunt Digitale Overheid, belastingspreekuren ☐ Jeugd: taalontwikkeling voor de jeugd, vergroten van woordenschat en leesplezier: - Boekstart (0-4 jarigen), Voorleesplan - VoorleesExpress (2-9 jarigen) - Educatie: collecties onderwijs, leesbevorderingsactiviteiten, LeesMonitor, Leesconsulent, Cursus Open Boek, Digitaal portaal, Bibliotheek op school ☐ Een leven lang ontwikkelen: door kennis uitwisseling, kennis creëren, (pro)actief ontplooiën van kwaliteiten worden leefbaarheid, participatie en sociale cohesie versterkt. - Community Library: praatgroepen, workshops, debatten, exposities. - Programmering: lezingen, workshops, co-creaties sessies, opleidingen, leesbevorderende zoek- en vind tools.
A4	In 2021-2022 geven we de laatste kroniek over de jaren 1990 uit. Hiermee is de serie de 'Kleine Kroniek van Lisse' voltooid en is de historie van Lisse over de jaren 1940-1990 beschreven.	De auteur heeft door persoonlijke omstandigheden de kroniek over de jaren 1990 niet kunnen voltooien. De verwachting is dat dit laatste deel in 2023 wordt uitgegeven.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Samenwerken: bevorderen van samenwerking tussen verschillende culturele instellingen onderling én met het onderwijs en andere organisaties in het maatschappelijk veld.
Vergroten van diversiteit van het culturele aanbod en de kwaliteit hiervan.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	We zetten het halfjaarlijks netwerkoeverleg met het onderwijs en de culturele instellingen voort.	Door corona heeft dit overleg in 2022 niet plaatsgevonden. In 2023 wordt dit netwerkoeverleg weer opgepakt en bekeken op welke wijze dit overleg past binnen de doelstellingen van de Maatschappelijke Agenda.
B3	We sluiten met culturele activiteiten aan bij de jaarlijkse Nationale Kunstweek in november.	Tijdens de jaarlijkse Nationale Kunstweek zijn activiteiten door culturele organisaties georganiseerd.
B4	We geven een nieuwe invulling aan de cultuurpagina Lisse. Deze cultuurpagina geeft maandelijks een overzicht van culturele activiteiten/evenementen in de lokale krant De Lisser.	Per 1 juli 2022 is de bibliotheek gestopt met het aanleveren van kopij voor de Cultuurpagina in LisserNieuws. Door bezuinigingen en reorganisatie is hiervoor bij de bibliotheek geen formatie meer beschikbaar. Er is nog geen andere samenwerkingspartner gevonden die de redactionele werkzaamheden voor de cultuurpagina wil overnemen.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Cultuureducatie: bevorderen van de persoonlijke ontwikkeling van kinderen en jongeren. Vergroten van kennis van cultuur én de belangstelling hiervoor.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	We zetten cultuureducatie op de basisscholen in Lisse voort door deelname aan het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit' 2021-2024.	In 2022 hebben de basisscholen in Lisse deelgenomen aan het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit' 2021-2024.
C2	We zetten de jaarlijkse projectweek 'De Zwarte Tulp' voor de brugklasleerlingen van het Fioretti College voort. Dit is een samenwerkingsproject van het Fioretti College met de Lissese culturele instellingen. Het doel: leerlingen leren hun culturele achtergrond en de streek waarin zij opgroeien beter kennen.	In april 2022 hebben brugklasleerlingen van het Fioretti College het project 'De Zwarte Tulp' uitgevoerd. De resultaten van dit project zijn tentoongesteld in het museum.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Commissie Culturele Zaken Kunstcommissie Cultuurverenigingen- en organisaties Bibliotheek Bollenstreek Vereniging Oud Lisse Cultuureducatiegroep Museum de Zwarte Tulp 't Huys Dever Keukenhof Fioretti Basisscholen Lisse VVV Bollenstreek/Kleurrijk Lisse Stichting Lisse Marketing

Verbonden partijen

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroting 2022	NL	Bron
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 64 jaar	164,2	nb	130	165,1 (2021)	LISA
Functiemenging	Index dat verhoudingswaarde aangeeft tussen banen en woningen	47,7%	nb	48%	53,3% (2021)	LISA

Toelichting indicator Vestigingen van (bedrijven)

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Toelichting indicator Functievermenging

De functiemenging index (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmarekening nog niet bekend. Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/>

Kaderstellende stukken

Regionale economie

- Economische agenda Duin- en Bollenstreek, visie 2030 en uitvoeringsprogramma 2016
- Uitvoeringsagenda Economie en Toerisme 2019
- Meerjarenprogramma Greenport Duin- en Bollenstreek 2017-2020
- Intergemeentelijke structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek 2016
- Groenprogramma Holland Rijnland, gebiedsprogramma 2016-2020

Lokale economie

- Detailhandelsvisie 2016-2020
- Fantastische lijnen onderwijs en arbeidsmarkt (dagbesteding) Holland Rijnland
- Convenant huisvesting arbeidsmigranten Holland Rijnland 2014 – 2018
- Bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland

Kunst en Cultuur

- Aandacht voor Cultuur! 2016-2019

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2021	2022	2022 na wijziging	2022

Thema Regionale economie

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-52	-65	-79	-50
Economische promotie	-201	-223	-202	-188
Economische ontwikkeling	-890	-895	-1.005	-1.228

Thema Kunst & Cultuur

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-745	-218	-767	-966
Musea	-77	-77	-77	-76
Cultureel erfgoed	-55	-56	-57	-61
Media	-697	-687	-696	-696
Totaal lasten	-2.717	-2.221	-2.883	-3.264

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2021	2022	2022 na wijziging	2022

Thema Regionale economie

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	8	13	13	9
Economische promotie	83	125	83	102
Economische ontwikkeling	0	0	0	378

Thema Kunst & Cultuur

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	8	23	0	692
Media	201	233	202	203
Totaal baten	300	394	298	1.385

Saldo voor resultaatbestemming	-2.418	-1.827	-2.585	-1.879
---------------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2021	2022	2022 na wijziging	2022
Toevoegingen reserves	0	0	-284	-284
Onttrekkingen reserves	119	0	803	798
Totaal reserves	119	0	520	514

Saldo na resultaatbestemming	-2.299	-1.826	-2.065	-1.365
-------------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

Trends en ontwikkelingen

Onze dienstverlening sluit aan op de wensen en behoeften vanuit de samenleving. De oorlog in Oekraïne en de laatste maanden van de coronacrisis hebben eens te meer het belang van een flexibele organisatie aangetoond. In 2022 zijn verdere digitalisering van de dienstverlening en datagedreven sturen belangrijke ontwikkelingen geweest.

Datagedreven sturen en monitoren

Het Programma Datagedreven Sturing (DgS) is gestart op 1 juli 2020 en kent een looptijd van drie jaar. In de eerste twee jaar van het programma is een organisatie opgezet die zelfstandig in staat is om complexe dataproducten te ontwikkelen – vanaf het inventariseren van de behoefte tot het ontwikkelen en actueel houden van de producten. Voorbeelden van DgS-producten zijn rapporten, monitors, dashboards, kaartlagen maar ook volledige applicaties.

De opgeleverde DgS-producten vervangen in sommige gevallen producten die eerder werden ingekocht bij marktpartijen (bijvoorbeeld de dashboards voor Regie op Kanalen, de Woningmonitor, monitor inkoop en monitor Fixi). De meeste DgS-producten zijn echter 'nieuw' of komen in de plaats van rapporten die eerder door eigen medewerkers in de diverse vakafdelingen werden gemaakt – doorgaans in spreadsheets. Uit de tussentijdse evaluatie blijkt dat de interne opdrachtgevers (de zogenaamde 'Product Owners') tevreden zijn – zowel over de samenwerking met het DgS-team als over de kwaliteit van de geleverde producten. Naast de focus op ontwikkeling van producten en diensten, is er met name in het laatste deel van 2022 veel aandacht geweest voor het overbrengen van de werkzaamheden van de programmaorganisatie naar de lijnorganisatie.

Regionale samenwerking: gebiedsgericht werken

In 2022 is onder de vlag "Wat ertoe doet" ambtelijke en bestuurlijk gewerkt aan een intensivering van de samenwerking tussen de gemeenten in de Duin- en Bollenstreek. Enerzijds met de bedoeling om de bestuurlijke drukte in onze regio te verminderen en anderzijds om samen op te trekken voor een gemeenschappelijke uitvoeringsagenda op de thema's die ons verbinden. En waarvan uitvoering op het niveau van de Duin- en Bollenstreek als geheel het meest effectief is.

In 2022 is de Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek in de gemeenteraden gepresenteerd. Vervolgens is de uitvoeringsorganisatie voor de realisatie hiervan voorbereid en is de kwartiermaker geselecteerd.

Bij het gezamenlijk optrekken in de uitvoeringsagenda is het uitgangspunt dat bestaande beschikbare middelen worden ingebracht in de gezamenlijke uitvoeringsagenda.

Participatie en communicatie

Inwoners hebben steeds meer wensen en stellen ook eisen aan de overheid. Ze verwachten kwaliteit van beleid, willen betrokken zijn bij de totstandkoming ervan en nemen soms zelf het initiatief. Deze ontwikkelingen vragen de gemeente meer en meer om 'van buiten naar binnen' te werken en gezamenlijk op te trekken.

Dit vraagt om heldere communicatie en duidelijke afspraken rondom participatie. De dialoog met onze partners (burgers, bedrijven, verenigingen en instellingen) draagt bij aan een gelijkwaardige samenwerking tussen gemeente en samenleving. Meer ruimte voor burgerinitiatief gaat gepaard met een terughoudende opstelling van de gemeente en een nieuwe verhouding tussen gemeente en inwoners.

Regionale samenwerking

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Versterken belangenbehartiging en versterken van invloed van Lisse binnen Holland Rijnland op een aantal beleidsterreinen zoals bij verkeer en vervoer.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	In 2022 blijft onze gemeente doorlopend betrokken bij belangrijke dossiers op de tafels van Holland Rijnland, zoals het mobiliteitsdossier en de energietransitie. Door de toegenomen samenwerking tussen de HLT-gemeenten en onze partners binnen de Duin- en Bollenstreek zijn wij beter in staat onze ambities te realiseren.	In uitvoering via de structuur rondom de Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek.
B2	Aangaan van een brede samenwerking met bestuurlijke en maatschappelijke partners binnen de Duin- en Bollenstreek. Dit om de belangen van onze gemeente binnen Holland Rijnland te borgen, onder meer op het gebied van energie en mobiliteit.	In uitvoering via Holland Rijnland en Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek (oranje opgave).

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Benutten van onze 'scharnierfunctie' tussen de grote stedelijke gebieden.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	Het ambtelijk en bestuurlijk brede netwerk opbouwen en verder ontwikkelen om zo kansen en mogelijkheden van onze scharnierfunctie nader te onderzoeken.	In uitvoering. Hierbij maken wij ook gebruik van de (bestuurs)structuur rondom de Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Versterken van de positie van Lisse als samenwerkingspartner binnen en buiten de regio.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	Onderhouden van, investeren in en bouwen aan een stevige bestuurlijke samenwerkingsrelatie met onze bestuurlijke partners in de Duin- en Bollenstreek, de gemeente Haarlemmermeer, Holland Rijnland, de MRA en MRDG en externe maatschappelijk partners.	In uitvoering.
A2	Strategische (bestuurlijke) posities innemen en strategische samenwerkingsverbanden aangaan met bestuurlijk en maatschappelijk partners. Zo kan Lisse haar positie en invloed versterken.	In uitvoering via de strategische bestuurlijke overleggen binnen de regio Duin- en Bollenstreek en Kennemerland.
A3	Verder ontwikkelen van het gebiedsgericht werken, samen met de provincie en (regio)gemeenten.	In uitvoering. Ook met name via de actualisatie van de omgevingsvisie en regionale (ruimtelijke) ontwikkelingen.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland	Structuur rondom uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek Haarlemmermeer Schiphol Provincie Zuid-Holland Metropoolregio Amsterdam Metropoolregio Rotterdam Den Haag

Dienstverlening

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We werken daadkrachtig en snel, en staan dichtbij onze inwoners en ondernemers. We streven naar zo mogelijk één relatie met de klant en geven via elk dienstverleningskanaal hetzelfde antwoord. Onze klanten ondervinden geen hinder van onze interne structuur. Wij leveren service op maat; in een keer goed.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	We duiden en geven invulling aan de een-loket-gedachte en zetten het werken met serviceformules voort. De thema's kanaalsynchronisatie, kanaaltransitie (meten en sturen) en kanaalinteractie (newsroom) uit het programma 'Regie op Kanalen' worden doorontwikkeld. We communiceren proactief en in begrijpelijke taal. We helpen onze klanten en versterken hierbij de een-loket-gedachte. We verleiden de klant naar het optimale dienstverleningskanaal.	Dit onderwerp is meegenomen in de organisatieontwikkeling van HLT.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We ondersteunen initiatieven van (groepen van) inwoners en/of ondernemers, vanuit een positieve grondhouding (Ja, mits...) en onderzoeken hoe we initiatieven mogelijk kunnen maken.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	We zetten contactfunctionarissen in voor wijken, verenigingen en ondernemers en bij overheids- en buurtparticipatie (ontwerpformule en ontwikkelformule).	Naast de reguliere inzet hebben we eind 2022 als uitvloeisel van het coalitieakkoord een verenigingenavond georganiseerd. Deze avond stond in het teken van kennismaken en verbinden.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We willen de grenzen bereiken van een maximale digitalisering.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	We gaan zoveel mogelijk producten en diensten digitaliseren en automatiseren. Klanten die niet kunnen meekomen in de digitale wereld, kunnen rekenen op maatwerk.	We verleiden de klant naar onze digitale mogelijkheden. Daar waar mogelijk verbeteren we de digitale toegankelijkheid. Een voorbeeld hiervan in 2022 was de introductie van het digitaal verlengen van het rijbewijs.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De klant waardeert de dienstverlening van de gemeente en er vindt gerichte sturing plaats aan de hand van data en slimme technologieën.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
D1	We meten de klanttevredenheid en de prestatie van onze dienstverlening. We relateren de scores aan onze servicenormen. Mede aan de hand van deze uitkomsten sturen we bij en verbeteren wij onze dienstverlening.	De benchmark WSJG (Waarstaatjegemeente) is in 2022 uitgevoerd. In 2023 volgen de resultaten.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
	Inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) instellingen

Participatie

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De raad positioneren.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	Afstemmen van rollen en verantwoordelijkheden in het kader van (overheids)participatie, met specifieke aandacht voor verwachtingsmanagement. Samen met de raad gaan we aan de slag om vanuit de kracht van ieders rol en helderheid over de opgave de goede stappen te zetten in participatie.	Het beleidskader is opgesteld en wordt momenteel besproken met de portefeuillehouder.

A2	De ontwikkelopgave voor de organisatie is de afgelopen periode in beeld gebracht. Het traject dat is uitgestippeld omvat een programma 'Participatie', dat bestaat uit meerdere projecten. Participatie onder de Omgevingswet loopt in 2022 door en geeft antwoord op de vraag wie, wanneer en op welke wijze de omgeving moet betrekken bij aanpassingen in de fysieke leefomgeving. Dit geldt voor zowel initiatiefnemers van buiten de gemeente als voor de gemeente zelf als initiatiefnemer voor beleid. Medio 2022 wordt de Omgevingswet van kracht en zullen er duidelijke afspraken en tools beschikbaar zijn voor participatie. Het project 'Digitale participatie' dat in 2021 is ingezet, wordt in 2022 verder uitgerold en beheerd. Sinds 2020 wordt er op het digitale vlak geëxperimenteerd met mogelijkheden om inwoners te kunnen laten participeren. Het streven is te komen tot hybride werkvormen (zowel digitaal als fysiek), zodat een zo groot mogelijke doelgroep benaderd en bevraagd kan worden. De raad wordt hierin meegenomen. Ook wordt er vanuit het programma 'Participatie' in 2021 en 2022 verder gewerkt aan een breed participatiebeleid. De strategie bestaat uit een (bestuurlijke) visie en methoden (het 'hoe'). Het beleid komt tot stand door samen met de raad, colleges, inwoners, collega-gemeenten en de werkorganisatie in gesprek te gaan over de reeds opgedane kennis en ervaringen en nieuwe ontwikkelingen. Dat geeft vervolgens input voor de participatieverordening (vervanger inspraak verordening) die mogelijk verplicht wordt. Vooruitlopend hierop zijn in 2021 de participatiepilotprojecten die de raad heeft geïnitieerd geëvalueerd. De uitkomsten hiervan worden meegenomen in het ontwikkelproces voor een breed participatiebeleid. Met name de rolverdeling tussen college, raad, organisatie en inwoners en verwachtingsmanagement zijn punten van aandacht die uit de evaluatie voortkomen. Deze worden meegenomen.	Vanuit het programma participatie is er het afgelopen jaar gewerkt aan de verschillende projecten, met name het project rondom het participatiebeleid. Binnen het participatiebeleid wordt een onderscheid weergegeven tussen communicatie en participatie. Het participatiebeleid heeft als doel een duidelijk kader te scheppen over wat participatie is, wie welke rol aan zou moeten nemen en welke randvoorwaarden gehanteerd dienen te worden binnen participatietrajecten. De opstelling van het participatiebeleid is in verschillende fasen verlopen waarbij o.a. geleerde lessen meegenomen zijn om vervolgens te kunnen komen tot een concept. Dit concept van het participatiebeleid wordt momenteel afgestemd met de portefeuillehouder. De verwachting is dat het participatiebeleid in 2023 voorgelegd zal worden aan de gemeenteraad van Lisse. Het project digitale participatie heeft het afgelopen jaar het handboek digitale participatie opgeleverd. Dit handboek ondersteunt het ambtelijk apparaat ondersteuning te bieden bij participatietrajecten, met name op het digitale vlak. Dit handboek maakt momenteel onderdeel uit van de toolbox. Elementen uit dit handboek zullen in 2023 verder vertaald worden naar een toolbox die ook extern, buiten het ambtelijk apparaat, beschikbaar zal worden gesteld. Daarnaast zijn er trainingen beschikbaar gesteld rondom digitale participatie voor HLTsamen. In afstemming en in samenwerking met Programma Omgevingswet is er in 2022 gewerkt aan verschillende tools om de initiatiefnemer te faciliteren in het doorlopen van een participatietraject. In 2023 zullen deze tools beschikbaar worden gesteld en onderdeel uitmaken van de toolbox. De inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2024.
----	---	---

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Versterken van de bijdrage van inwoners (jongeren) aan vraagstukken in de Lissese samenleving.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
------------	-------------------------	------------------------------

B2	Het project 'Digitale participatie' levert in 2021 tools en werkwijzen op voor het betrekken van onze inwoners bij maatschappelijke vraagstukken. Dit heeft geleid tot digitale mogelijkheden om (jonge) inwoners te motiveren om mee te denken. De pilot 'Grijze pakken' is een mooi voorbeeld van hoe we jongeren hebben weten te betrekken bij het vormen van beleid. De aandachtspunten die uit deze pilot voortkomen, worden meegenomen bij de verdere ontwikkeling van het participatiebeleid. Ook in 2022 verzorgen we communicatie op maat bij het opzetten en uitvoeren van projecten en thema's (inzet sociale media, directe benadering via scholen, inzet 'Denktank Jeugd', enzovoort) Tot slot zetten we in op het werven van jongeren voor het digipanel.	In de verschillende fasen in het project digitale participatie is ingezet op het verkennen van verschillende vormen van enquête-tooling, waaronder swipocratie. Dit is een eenvoudige tool waarbij de gebruiker in een korte tijd een mening kan geven over een maatschappelijk vraagstuk. Hierbij is de optie verkend om gebruikers door te verwijzen naar het digipanel. In het komende jaar zullen de uitkomsten van deze verkenningen verwerkt worden in de toolbox.
----	---	--

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: (Pro-) actief ondersteunen van initiatieven van bewoners.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	We geven duiding en invulling aan overheidsparticipatie (we ondersteunen bewonersinitiatieven). Het op te leveren participatiebeleid (start 2021, doorloop 2022) geeft zowel inwoners als initiatiefnemers, toetsers (eigen organisatie) en initiatiefnemers vanuit de gemeente handvatten voor het samenwerken met de omgeving. Zo bestaat er eenduidigheid over wanneer en hoe er samengewerkt kan worden. Dit geldt ook voor participatie als onderdeel van de Omgevingswet die medio 2022 van kracht wordt. Daarnaast spelen de accountmanagers wijken, bedrijven en verenigingen een belangrijke rol bij het begeleiden en actief ophalen van initiatieven.	Binnen het participatiebeleid wordt een onderscheid weergegeven tussen communicatie en participatie. Het participatiebeleid heeft als doel een duidelijk kader te scheppen over wat participatie is, wie welke rol aan zou moeten nemen en welke randvoorwaarden gehanteerd dienen te worden binnen participatietrajecten. De opstelling van het participatiebeleid is in verschillende fasen verlopen waarbij onder andere geleerde lessen meegenomen zijn om vervolgens te kunnen komen tot een concept. Dit concept van het participatiebeleid wordt momenteel afgestemd met de portefeuillehouder. De verwachting is dat het participatiebeleid in 2023 voorgelegd zal worden aan de gemeenteraad van Lisse.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De organisatie is toegerust om te werken met (ideeën en wensen van) inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
------------	-------------------------	------------------------------

D1	Participatie onder de Omgevingswet loopt in 2022 door en geeft antwoord op de vraag wie, wanneer en op welke wijze de omgeving moet betrekken bij aanpassingen in de fysieke leefomgeving. Dit geldt voor zowel initiatiefnemers van buiten de gemeente als voor de gemeente zelf als initiatiefnemer voor beleid. Medio 2022 wordt de Omgevingswet van kracht en zijn er duidelijke afspraken en tools beschikbaar voor participatie. Het project 'Digitale participatie' dat in 2021 is ingezet, wordt in 2022 verder uitgerold en beheerd. Het streven is te komen tot hybride werkvormen (zowel digitaal als fysiek) zodat een zo groot mogelijke doelgroep benaderd en bevestigd kan worden. De raad wordt hierin meegenomen. Voor de organisatie zijn hiervoor tools ontwikkeld en opgeleverd. Ook vanuit het programma 'Participatie' wordt in 2021 en 2022 verder gewerkt aan een breed participatiebeleid. Dit beleid bestaat uit een (bestuurlijke) visie en methoden (het 'hoe') en komt tot stand door samen met de raad, colleges, inwoners, collega-gemeenten en de werkorganisatie in gesprek te gaan over de reeds opgedane kennis en ervaringen en nieuwe ontwikkelingen. De uitkomst hiervan is een duidelijke aanpak en beschrijving van werkvormen en methoden die de organisatie kan inzetten bij het samenwerken met de omgeving. Daarnaast werken we toe naar omgevingsgericht werken. In elke fase van beleidsontwikkeling zoeken wij actief naar wat inwoners belangrijk vinden door hen (ondernemers en organisaties) te benaderen, te stimuleren om mee te denken en te laten weten welk effect hun inbreng op het resultaat heeft gehad. Zo blijven wij aansluiten op de samenleving.	Vanuit het programma participatie is er het afgelopen jaar gewerkt aan de verschillende projecten, met name het project rondom het participatiebeleid. Binnen het participatiebeleid wordt een onderscheid weergegeven tussen communicatie en participatie. Het participatiebeleid heeft als doel een duidelijk kader te scheppen over wat participatie is, wie welke rol aan zou moeten nemen en welke randvoorwaarden gehanteerd dienen te worden binnen participatietrajecten. De opstelling van het participatiebeleid is in verschillende fasen verlopen waarbij o.a. geleerde lessen meegenomen zijn om vervolgens te kunnen komen tot een concept. Dit concept van het participatiebeleid wordt momenteel afgestemd met de portefeuillehouder. De verwachting is dat het participatiebeleid in 2023 voorgelegd zal worden aan de gemeenteraad van Lisse. Het project digitale participatie heeft het afgelopen jaar het handboek digitale participatie opgeleverd. Dit handboek ondersteunt het ambtelijk apparaat bij participatietrajecten, met name op het digitale vlak. Dit handboek maakt momenteel onderdeel uit van de toolbox. Elementen uit dit handboek zullen het komende jaar verder vertaald worden naar een toolbox die ook extern, buiten het ambtelijk apparaat, beschikbaar zal worden gesteld. Daarnaast zijn er voor HLTsamen trainingen beschikbaar gesteld rondom digitale participatie. In afstemming en in samenwerking met Programma Omgevingswet is er afgelopen jaar gewerkt aan verschillende tools om de initiatiefnemer te faciliteren in het doorlopen van een participatietraject. Het komende jaar zullen deze tools beschikbaar worden gesteld en onderdeel uitmaken van de toolbox. De inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2024.
----	---	--

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
	Inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) instellingen

Communicatie

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Communicatie faciliteert overheidsparticipatie.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	Pilot (raad) en overheidsparticipatie.	Projecten uit de raads werkgroep tot de verkiezingen hebben geleid tot concrete initiatieven: Tiny Houses en Knarrenhof. Na de verkiezingen is een nieuwe raads participatiewerkgroep van start gegaan, met nieuwe doelen voor de komende raadsperiode. De Verenigingsdag in Floralis is een eerste succes, waar raad en verenigingen elkaar ontmoetten op thema's als samenwerking, energie en vrijwilligers/nieuwe leden. Praktijkervaring leert inmiddels dat het woord participatie niet altijd dezelfde betekenis heeft bij alle betrokkenen. In de nieuwe periode wordt gewerkt aan eenduidigheid in begrippen en de daarbij horende verwachtingen.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Communicatieve vaardigheden van de medewerkers verder verbeteren.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	We stimuleren de maatschappelijke sensitiviteit en het omgevingsbewustzijn. Dit doen we door dagelijks een omgevingsbeeld te versturen vanuit de newsroom naar (delen van) de organisatie. Verder stellen we bestuur en organisatie in staat om proactief op communicatie prioriteren te reageren door het inzetten van communicatie. Wij voorzien medewerkers van communicatie-instructies en toolkits en brengen kennis over via adviezen en (georganiseerde) trainingen.	Dit is een doorlopende activiteit. Twee keer per week versturen wij een uitgebreid omgevingsbeeld, voorzien van duiding vanuit communicatie, over de impact van een bericht en welke actie we in de ambtelijke organisatie uitzetten naar aanleiding van het bericht. Ook is er in 2022 gewerkt aan een nieuw intranet voor HLTsamen, waarmee we communicatie instructies en toolkits straks beter kunnen delen met collega's. Daarnaast zetten we schrijfcoaches in om collega's te helpen met heldere brieven en informatie op de digitale kanalen.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Verder versterken verbinding met de samenleving door doordacht online en offline te communiceren.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
D1	We maken een gemeentelijke communicatieaanpak waarmee wij gericht communiceren over thema's die voor inwoners van belang zijn (gezien vanuit onze gemeentelijke taak).	Afgelopen jaar zijn we binnen communicatie gestart met het uitwerken van een communicatieopgave op basis van de organisatieopgave, gerelateerd aan de maatschappelijke opgaven. Dit geeft een beter frame aan onze projecten: waarom doen we dit en voor wie. Welk probleem of uitdaging lossen we hiermee op? Door deze methodische aanpak communiceren we met meer focus op de inwoners, ondernemers en verenigingen. Vanuit de newsroom halen we dagelijks de buitenwereld naar binnen en monitoren we wat er leeft bij inwoners. Wat speelt er onder hen en zien we dat terug in de organisatie? We delen de signalen met de hele organisatie, waardoor er bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid een goede focus is op de samenleving.

D2	Inzetten en doorontwikkelen van het digipanel Lisse, onder andere met frequentere vragenlijsten en flitspeilingen.	In 2022 is het digipanel 'Levendig Lisse' drie keer ingezet: 1. Onderzoek 'Rekenkamercommissie': van 12 t/m 21 januari hebben we online onderzoek uitgezet onder 478 leden van het panel (deelname 26%) 2. Onderzoek 'Energietransitie': van 7 t/m 24 oktober 2022 hebben we online onderzoek uitgezet onder 487 leden van het panel (deelname 42%). 3. Onderzoek 'Uitstallingenbeleid': van 5 t/m 19 december 2022 hebben we online onderzoek uitgezet uitgevoerd onder 486 leden (deelname 40%). Er heeft een interne peiling plaatsgevonden over de inzet van Digipanel en flitspeiling. Daaruit bleek dat deze manieren van consultaties met name worden ingezet bij beleidsontwikkelingen. Vanwege de vorming van het nieuwe college (gemeenteraadskiezingen 2022) en vanwege de inzet van capaciteit in het kader van de coronapandemie en de opvang van vluchtelingen is er minder beleid ontwikkeld. Dit verklaart ook waarom er geen doorontwikkeling heeft plaatsgevonden. Ontoereikend budget bleek ook een reden te zijn om het panel niet in te zetten. Er is wel aandacht geweest voor werving van leden. Dat heeft zeven nieuwe leden opgeleverd.
----	--	--

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Verder versterken van de positionering van de gemeente Lisse.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	Het opstellen en vormgeven van communicatieve speerpunten op basis van het nieuwe regeerakkoord voor de collegeperiode 2022-2026.	Het raadsakkoord is vlak voor de zomer 2022 gepresenteerd. Na de zomer is het college samen met ondersteunende teams aan de slag gegaan met organisatie- en communicatieprioriteiten. De focus heeft in het najaar vooral gelegen op de financiële opdracht vanuit de begroting 2023: de bezuinigingsopgaven. Dit is dan ook één van de communicatieve prioriteiten. Daarnaast wordt er nog gewerkt aan het vaststellen van de organisatieprioriteiten, vanuit het raadsakkoord en ten aanzien van de lopende zaken. Na deze vaststelling kunnen de andere communicatieve speerpunten uitgewerkt worden.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
HLTsamen Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK) * De overige verbonden partijen zijn opgenomen bij het van toepassing zijnde programma.	Digipanel

Verbonden partijen

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022	Bron
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Zie jaarrekening GR HLTsamen	Zie begroting GR HLTsamen	Zie jaarrekening GR HLTsamen	*
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners				*
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen				*
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 359	€ 411	€ 381	*
Overhead	% van de totale lasten	13,0%	12,9%	12,6%	*

* Eigen gegevens

Toelichting indicator Formatie

Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de organisatie op peildatum 1 januari. Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan, dus niet de werkelijke bezetting. Het gaat om formatieplaatsen ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling, een tijdelijke aanstelling of nog openstaan (vacature). Fte is het equivalent van een 36-urige werkweek.

Toelichting indicator Bezetting

Het gaat hier om het werkelijke aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. Terugkijkend op een begrotingsjaar wordt de werkelijke bezetting berekend. Conform de definitie van Vensters voor Bedrijfsvoering is de gemiddelde bezetting in dat begrotingsjaar berekend door het gemiddelde te nemen van de werkelijke bezetting op 1 januari en op 31 december.

Toelichting indicator Externe inhuur

Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een opdrachtgever die bij de organisatie in dienst is i) door een private organisatie met winstoogmerk ii) die tegen betaling personele capaciteit en deskundigheid inzet, iii) zonder arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de ingezette personen.

Toelichting indicator Apparaatskosten

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

Toelichting indicator Overhead

De overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Kaderstellende stukken

Regionale samenwerking

- Kadernota 2020-2023
- Startnotitie 'Klimmen zonder te vallen' (2017)
- Coalitieakkoord 2018-2022 'Samen duurzaam denken, samen vernieuwend doen!'

Dienstverlening

- Kadernota 2020-2023
- Startnotitie 'Klimmen zonder te vallen' (2017)
- Coalitieakkoord 2018-2022 'Samen duurzaam denken, samen vernieuwend doen!'

Participatie

- Kadernota 2020-2023
- Startnotitie 'Klimmen zonder te vallen' (2017)
- Coalitieakkoord 2018-2022 'Samen duurzaam denken, samen vernieuwend doen!'

Communicatie

- Kadernota 2020-2023
- Startnotitie 'Klimmen zonder te vallen' (2017)
- Coalitieakkoord 2018-2022 'Samen duurzaam denken, samen vernieuwend doen!'

Verbonden partijen

- Plan van aanpak Werkorganisatie Hillegom, Lisse, Teylingen: HLT Samen (2015)
- Bedrijfsplan HLT Samen Sterker! (2016)
- Kadernota 2020-2023
- Startnotitie 'Klimmen zonder te vallen' (2017)
- Coalitieakkoord 2018-2022 'Samen duurzaam denken, samen vernieuwend doen!'

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2021	2022	2022 na wijziging	2022

Thema Dienstverlening

Burgerzaken	-611	-594	-724	-613
Beheer overige gebouwen en gronden	-235	-190	-307	-322

Thema Regionale samenwerking

Bestuur	-1.647	-1.732	-1.803	-1.697
---------	--------	--------	--------	--------

Totaal lasten	-2.493	-2.516	-2.834	-2.633
----------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2021	2022	2022 na wijziging	2022

Thema Dienstverlening

Burgerzaken	285	283	308	293
Beheer overige gebouwen en gronden	884	138	560	590

Thema Regionale samenwerking

Bestuur	258	34	69	530
---------	-----	----	----	-----

Totaal baten	1.427	455	937	1.413
---------------------	--------------	------------	------------	--------------

Saldo voor resultaatbestemming	-1.066	-2.060	-1.897	-1.220
---------------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2021	2022	2022 na wijziging	2022
Toevoegingen reserves	0	0	-5	-90
Onttrekkingen reserves	195	40	214	259
Totaal reserves	195	40	209	169

Saldo na resultaatbestemming	-871	-2.020	-1.688	-1.051
-------------------------------------	-------------	---------------	---------------	---------------

Algemene dekkingsmiddelen

Verplichte onderdelen Besluit begroting en verantwoording

Alle lasten en baten die samenhangen met de programma's worden direct op het desbetreffende programma geboekt. De baten in algemene middelen bestaan uit doeluitkeringen, specifieke rijksvergoedingen, huuropbrengsten en dergelijke. Dit onderdeel van de begroting volgt uit artikel 8 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

In Algemene dekkingsmiddelen staan de volgende onderwerpen:

- Lokale heffingen
- Algemene uitkering uit het Gemeentefonds
- Dividenden
- Saldo financieringsfunctie

Lokale heffingen

Dit zijn gemeentelijke belastingen die geen directe relatie hebben met een bepaalde gemeentelijke taak; de besteding is niet geoormerkt. De onroerende zaakbelasting en de precariobelasting vallen hieronder. Dit geldt niet voor de rioolrechten, afvalstoffenheffing, leges, en marktgelden. Deze worden op de desbetreffende programma's verantwoord en zijn geoormerkt voor deze lasten. We verwijzen naar de paragraaf Lokale heffingen voor een uitgebreidere toelichting.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

In de Begroting 2022 is rekening gehouden met de effecten van de Meicirculaire 2021. Bij de 2e Tussentijdse rapportage 2022 zijn de ramingen aangepast tot en met de Septembercirculaire 2022. Het ontvangen bedrag in de jaarrekening 2022 voor de algemene uitkering is inclusief de Decembecirculaire 2022.

In 2022 is de afrekening van het jaar 2020 ontvangen voor een bedrag van € 46.215 en zijn er verrekeningen over 2021 geweest tot een bedrag van € 33.963. De verschillen ontstaan voornamelijk door de wijzigingen in de WOZ-waarden van de betreffende jaren omdat deze later worden vastgesteld dan de overige maatstaven.

In de ontvangen bedragen zijn ook decentralisatie-uitkeringen ontvangen voor de gemaakte kosten als gevolg van de Oekraïne-crisis. Deze kosten en baten zijn verder opgenomen in een afzonderlijke paragraaf.

Algemene uitkering	Begroting 2022	1e Tussentijdse rapportage	2e Tussentijdse rapportage	December-circulaire 2022	Rekening 2022
Maatstaven	19.469.760	20.783.671	21.111.752	21.463.674	21.463.674
Uitkeringsfactor	1.704	1.813	1.823	1.823	1.823
	33.176.471	37.680.796	38.486.724	39.128.278	39.128.278
Geraamde bijdrage tekorten jeugdzorg	1.296.662				
Kortingen OZB	-3.656.248	-3.683.034	-3.683.034	-3.733.339	-3.734.599
Suppletie integratie Soc Domein	1.081	-6.474	-6.474	-6.474	-6.474
Algemene uitkering totaal	30.817.966	33.991.288	34.797.216	35.388.466	35.387.206
Decentralisatie uitkeringen					
Combinatiefuncties Brede Scholen sport en cultuur	97.200	97.200	97.200	97.200	97.200
Gezond in de stad	6.004	12.008	12.008	22.779	22.779
Dec.prov.taken vergunningverl toez en handhaving	26.267	26.267	26.267	26.267	26.267
Voorschoolse vz peuters	32.316	32.316	32.531	32.531	32.531
Armoedebestrijding kinderen	63.086	63.086	63.086	63.086	63.086
Maatschappelijke begeleiding statushouders			61.620	61.620	61.620
Invoeringskosten Omgevingswet	0		201.908	201.908	201.908
Uitvoeringskosten klimaatakkoord	0	195.427	195.427	195.427	195.427
Versterking omgevingsveiligheidsd.	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Einde lening inburgeringsplicht		3.624	3.624	3.624	3.624
Extra capaciteit BOAs	0	32.617	32.617	32.617	32.617
Handhaving Quarantaine	0	395	395	395	395
Gemeenteraadverkiezingen 2022		47.914	47.914	47.914	47.914
Wet kwaliteitsborging bouw			33.114	33.114	33.114
Leerlingenvervoer Oekraïne			11.577	29.429	29.429
Inkomstenderving gemeenten 2021				120.000	120.000
Meerkosten Oekraïne sociaal domein				40.486	40.486
Versterkten sociale basis				16.827	16.827
Integratie uitkering					
Vergoeding raadsleden kleine gemeenten	85.126	87.850	87.850	87.850	87.850
Inburgering	81.415	88.486	88.486	88.486	88.486
Integratie uitkeringen : Deelfonds sociaal domein					
Decentralisatie Participatiewet	1.706.649	1.820.313	1.829.613	1.829.613	1.829.613
Voogdij/18+	518.676	538.011	538.011	538.011	538.011
Totaal diverse uitkeringen	2.617.739	3.046.514	3.364.248	3.570.184	3.570.544
Verschil	33.435.705	37.037.802	38.161.463	38.958.649	38.957.750
Verschil met vorig rekenmoment		3.602.097	1.123.662	797.186	-900

Een bedrag van € 120.000 is daarnaast ontvangen voor de inkomstenderving over 2021 ten gevolge van de coronapandemie. De integratie-uitkeringen zijn in bovenstaande tabel opgenomen. In de maatstaven zijn ook de gelden opgenomen voor de Energietoeslag 2022 en 2023. Totaal is er voor de Energietoeslag een bedrag van ruim € 1,7 miljoen ontvangen.

Dividenden

We ontvangen dividend van Alliander, Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG) en Meerlanden naar rato van het bedrijfsresultaat. Het dividend van Alliander, BNG en Meerlanden is in 2022 ontvangen.

Bedragen x € 1.000

Dividenden	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022
Alliander	449	365	400	400
Bank Nederlandse Gemeenten	23	33	42	42
Meerlanden	37	45	88	88
Totaal dividenden	509	443	530	530

Saldo financieringsfunctie

De notitie Rente van de Commissie BBV geeft aan dat er niet meer rente mag worden toegerekend dan de werkelijke rentelasten. Er is geadviseerd geen rente meer toe te rekenen aan eigen vermogen (voorheen bespaarde rente). Lisse rekent geen bespaarde rente toe aan investeringen.

Lisse hanteert een omslagpercentage van 2% - berekend volgens de omslagrentemethode - voor de toerekening van rente aan investeringen die via kapitaallasten ten laste van de taakvelden komt. Het renteresultaat in Lisse bedraagt € 204.000.

Renteschema

a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering		€	1.788
b. De externe rentebaten	-/-	€	36
Totaal door te rekenen externe rente		€	1.752
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	€	-
c2. De rentelasten van projectfinanciering	-/-	€	34
		-/-	€ 34
Saldo door te rekenen externe rente		€	1.718
d1. Rente over eigen vermogen		€	-
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		€	-
De aan taakvelden toe te rekenen rente		€	1.718
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	€	1.922
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		€	-204
Boekwaarde activa integraal gefinancierd	€	96.107	
Rentepercentage aan taakvelden toe te rekenen rente		1,79%	
Toegepast omslagpercentage		2%	
Verschil (beneden 0,5%)		0,21%	
Afwijking in bedrag		€	204,11

Overhead

Onder overheadkosten verstaan we alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces. Overhead is noodzakelijk om de beleidsdoelen in de begrotingsprogramma's op een effectieve en efficiënte manier te realiseren. Volgens het gewijzigde Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn gemeenten sinds 2017 verplicht om een apart overzicht van de kosten van de overhead op te nemen in het programmaplan. Hierdoor gaan gemeenten op dezelfde manier om met kostentoerekening, waardoor producten en/of diensten beter vergelijkbaar is tussen de gemeenten.

In 2022 bedraagt de totale overhead afgerond € 8.758.000. Dit is 12,6% (in 2021: 11,8%) van de totale gerealiseerde lasten ad € 69.326.000.

De overhead bestaat uit:

bedragen x € 1.000			
Overhead	Realisatie	Gewijzigde Begroting	Realisatie
Deel	2021	2022	2022
Bijdrage HLTsamen (overhead deel)	6.412	6.831	7.798
Huisvesting (gemeentehuis)	338	479	479
Overige overhead (zoals bijdrage VNG)	543	634	480
Totaal Overhead	7.293	7.945	8.758

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 zijn overheidsondernemingen verplicht om vennootschapsbelasting af te dragen over winstgevende activiteiten. Gemeenten zijn in principe vennootschapsbelastingplichtig voor alle werkzaamheden, die als een ondernemingsactiviteit kunnen worden aangemerkt. Een inventarisatie, ondersteund door PWC, wijst uit dat Lisse geen onder de vennootschapsbelasting vallende activiteiten ontplooit.

We hebben de definitieve aanslag vennootschapsbelasting 2019 van de Belastingdienst ontvangen. Die kwam uit op nihil. De aangifte over 2020 is inmiddels ook al ingediend bij de Belastingdienst en we zijn in februari 2023 gestart met het opstellen van de aangifte over 2021.

Onvoorzien

De post onvoorzien is vrijgevallen bij de 2e Tussenrapportage 2022. Er is geen gebruik gemaakt van de post onvoorzien.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2021	2022	2022 na wijziging	2022

Thema Algemene dekkingsmiddelen

Overhead	-7.368	-7.422	-7.907	-8.775
Treasury	-4	314	122	82
Belastingen overig	-450	-405	-405	-451
Overige baten en lasten	-5	-25		-230
Totaal lasten	-7.827	-7.538	-8.190	-9.374

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2021	2022	2022 na wijziging	2022

Thema Algemene dekkingsmiddelen

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	33.437	33.436	38.161	38.970
Overhead	75	0	-38	18
Treasury	521	530	617	687
Belastingen overig	2.395	116	157	147
Overige baten en lasten	-5	0	210	253
OZB niet-woningen	2.305	2.578	2.578	2.570
OZB woningen	2.641	4.108	4.108	4.113
Totaal baten	41.369	40.768	45.793	46.758

Saldo voor resultaatbestemming	33.542	33.230	37.603	37.383
---------------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2021	2022	2022 na wijziging	2022
Toevoegingen reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0

Saldo na resultaatbestemming	33.543	33.230	37.605	37.384
-------------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Algemeen

De lokale heffingen zijn te verdelen in belasting en rechten. In de paragraaf Lokale heffingen wordt aangegeven wat daadwerkelijk aan opbrengsten van belastingen en rechten is ontvangen. De Gemeentewet geeft een limitatieve opsomming van de belastingen die een gemeente mag heffen. De Gemeente Lisse maakt geen gebruik van de wettelijke mogelijkheid om forensenbelasting te heffen.

Belastingen

Tegenover een belasting staat geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de overheid. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel. Onze gemeente heft de volgende belastingen: onroerende zaakbelastingen (OZB), roerende zaakbelastingen (RZB), toeristenbelasting, hondenbelasting en precariobelasting.

Rechten

Rechten zijn betalingen voor een geleverde of een bewezen dienst. Hiervan zijn de tarieven in principe volledig kostendekkend. Het is niet toegestaan een meer dan kostendekkend tarief te hanteren. In Lisse worden de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de leges en het marktgeld als rechten geheven.

Overzicht lokale heffingen

Bedragen x € 1.000				
Lokale heffingen	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022
Belastingen				
Onroerende zaakbelasting	4.946	6.686	6.686	6.684
Roerende zaakbelasting	2	3	3	3
Toeristenbelasting	83	125	125	102
Hondenbelasting	106	103	116	115
Precariobelasting	2.221	10	10	13
Totaal niet-bestedingsgebonden	7.358	6.927	6.940	6.917
Leges en Rechten				
Secretarieleges	310	317	352	324
Leges bouwvergunningen	574	773	900	913
Marktgelden	8	13	13	8
Afvalstoffenheffing	3.258	3.887	3.799	3.795
Rioolrechten	2.593	2.130	2.130	2.108
Totaal gebonden aan bestedingen	6.743	7.121	7.195	7.147
Totaal	14.101	14.048	14.135	14.064

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

De tarieven zijn bij de vaststelling aangepast aan de gemiddelde daling of stijging van de WOZ-waarde. De hertaxatie van alle WOZ-objecten vindt jaarlijks plaats. Voor 2022 geldt de waarde van de objecten op basis van het prijspeil van 1 januari 2021. De opbrengsten zijn in 2022 verhoogd met het inflatiepercentage van 1,1%. De opbrengsten zijn vrijwel overeenkomstig de ramingen. De stijgende trend van de waarde van de woningen zette door.

Roerende zaakbelasting (RZB)

Deze belasting wordt geheven op roerende woon- en bedrijfsruimte. Woonboten worden in de heffing betrokken, de waarde van de objecten is de heffingsgrondslag. De tarieven en voorwaarden zijn gelijk aan die van de Onroerende zaakbelastingen.

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting wordt geheven van personen die verblijf houden binnen de gemeente en die niet als ingezetene staan ingeschreven in de Basisregistratie personen. Degene die gelegenheid biedt tot het houden van verblijf (hotelhouder of campinghouder) wordt als belastingplichtige aangewezen.

Hondenbelasting

Voor het hebben van een hond wordt een belasting geheven. De tarieven voor het hebben van een hond zijn verhoogd met het inflatiecijfer van 1,1%.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het innemen of gebruiken van de openbare grond. De precario tarieven zijn verhoogd met het inflatiecijfer van 1,1%.

Leges en rechten

Kostendekkendheid

Voor het bepalen van de kostendekkendheid van leges en rechten mogen extra comptabel de volgende zaken worden meegerekend:

- a. De directe lasten van personeel HLTsamen zijn verantwoord op het taakveld. De overhead, de kosten voor Leidinggevend Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting (piofach), zijn gerelateerd aan de totale lasten van de bedrijfsvoering.
- b. De lasten in het prestatieveld zijn exclusief BTW. Omdat het BTW-compensatiefonds (bcf) wordt gevoed uit het Gemeentefonds, is toerekening van de BTW geoorloofd.
- c. Bij de berekening van de baten wordt een derde van de kosten van het taakveld Straatreiniging toegerekend aan de heffing afvalstoffenheffing en het rioolrecht. De kosten van straatreiniging worden mede gemaakt om het zwerfvuil te verminderen en om verstoppingen in het rioolstelsel te voorkomen.
- d. Het is geoorloofd om het bedrag aan gegeven kwijtscheldingen te compenseren in het tarief van de rechten waar dit mogelijk is.
- e. De kosten, gemaakt voor inning en invordering door de gemeenschappelijke regeling Belastingen Bollenstreek mogen worden toegerekend aan de rechten. Bij Afval en Riolering zijn deze kosten opgenomen in het taakveld.

Leges

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten zijn de leges waar nodig verhoogd met 1,1%, tariefaanpassing vindt slechts plaats voor zover daarmee de kostendeckendheid van de tarieven niet wordt overschreden.

(Bedragen x € 1.000)					
Berekening kostendeckendheid Leges en rechten					
	Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022
1	Kosten Burgerzaken	611	594	724	613
2	Kosten Wonen en Bouwen	1.068	912	959	837
	Netto kosten	1.680	1.505	1.683	1.450
	Toe te rekenen kosten				
a.	Overhead	298	185	207	178
	Totale kosten	1.978	1.690	1.890	1.629
	Opbrengsten Leges	310	317	352	324
	Opbrengsten Omgevingsvergunningen	577	773	900	913
	Totale opbrengsten	884	1.090	1.252	1.237
Kostendeckendheidspercentage		45%	64%	66%	76%

Er zijn geen bijzonderheden. De opbrengsten voor een vijftal grotere bouwprojecten waren in totaal zo'n € 569.000. Mede daardoor zijn de opbrengsten hoger zijn dan geraamd in de oorspronkelijke begroting.

Marktgelden

Om de levensvatbaarheid van de markt te stimuleren zijn de marktgelden niet verhoogd. Hieronder geven we inzicht in de kostendeckendheid van de marktgelden.

(Bedragen x € 1.000)					
Berekening kostendeckendheid Markt					
Onder-deel	Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022
Markt	Kosten Markt	28	29	43	25
	Baten Markt	0	0	0	0
	Toe te rekenen kosten	28	29	43	25
a.	Overhead	5	4	5	3
b.	BTW	6	6	9	5
	Totale kosten	39	39	58	34
	Opbrengsten Leges	8	13	13	9
	Totale opbrengsten	8	13	13	9
Kostendeckendheidspercentage		20%	33%	22%	26%

De kosten en lasten zijn verantwoord in het taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen, er zijn geen bijzonderheden.

Afvalstoffenheffingen

Het overzicht van de kostendekkendheid van het taakveld Afval. De opbrengst van de afvalstoffenheffing is gebaseerd op 100% dekking van de kosten.

(Bedragen x € 1.000)					
Berekening kostendekkendheid Afval					
Taakveld	Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022
Afval	Kosten Taakveld Afval	2.564	2.803	2.930	2.690
	Baten Taakveld Afval	239	250	250	290
	Netto kosten	2.325	2.553	2.680	2.400
	Toe te rekenen kosten				
a.	Overhead	445	350	360	331
b.	BTW	538	635	654	601
c.	Afvoeren veegafval	226	171	199	218
d.	Kwijtschelding	102	75	130	130
e.	Perceptiekosten				115
	Totale kosten	3.645	3.819	4.024	3.795
	Opbrengsten heffingen	3.258	3.819	3.799	3.795
Kostendekkendheidspercentage		89%	100%	94%	100%

De directe kosten van de werkorganisatie HLTsamen zijn aangepast aan de werkelijke werkzaamheden en opgenomen in de kosten van de taakvelden. Daarnaast zijn bij de toe te rekenen kosten de werkelijke overheadkosten en BTW-lasten berekend voor een juiste afspiegeling van het kostendekkendheidspercentage. Verder zijn de perceptiekosten aangepast aan de totale inkomsten per heffing, een deel van de kosten was ondergebracht bij het taakveld. In de kosten van het taakveld afval is een dotatie opgenomen van € 147.000 aan de egalisatie voorziening Reiniging, hiermee is het kostendekkendheidspercentage op 100% uitgekomen.

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven ter bestrijding van de kosten van de gemeentelijke watertaken (afvalwater, hemelwater en grondwater). De opbrengst van de rioolheffing is gebaseerd op 100% dekking van de kosten.

(Bedragen x € 1.000)					
Berekening kostendekkendheid Riolering					
Taakveld	Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022
Riolering	Kosten Taakveld Riolering	1.682	1.364	1.404	1.371
	Baten Taakveld Riolering	0	0	0	0
	Netto kosten	1.682	1.364	1.404	1.371
	Toe te rekenen kosten				
a.	Overhead	250	188	173	158
b.	BTW	355	321	287	288
c.	Afvoeren veegafval	226	171	199	218
d.	Kwijtschelding	80	86	72	73
	Totale kosten	2.593	2.130	2.135	2.108
	Opbrengsten heffingen	2.593	2.130	2.130	2.108

Kostendekkendheidspercentage	100%	100%	100%	100%
-------------------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------

De dotatie aan de voorziening is bijna € 50.000, hiermee is het kostendekkendheidspercentage op 100% uitgekomen. De perceptiekosten zijn aangepast aan de totale inkomsten per heffing, een deel van de kosten was ondergebracht bij het taakveld.

Kwijtscheldingen

Aan degenen die niet in staat zijn om de belastingaanslag te betalen, is (op grond van de Invorderingswet 1990) gehele of gedeeltelijke kwijtschelding verleend. De kwijtscheldingsnorm is bepaald op 100% van de geldende bijstandsnorm en is met het vaststellen van de belastingverordeningen bevestigd. Kwijtschelding is verleend voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Vooral met name bij de kwijtschelding op de afvalstoffenheffing zien we een forse stijging.

Toegekeende kwijtscheldingen lokale heffingen	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022
Kwijtscheldingen rioolheffing	€ 80.336	€ 86.000	€ 72.000	€ 73.061
Kwijtscheldingen afvalstoffenheffing	€ 101.882	€ 75.000	€ 130.000	€ 129.772
Kwijtscheldingen OZB				
Totaal kwijtscheldingen	€ 182.248	€ 161.000	€ 202.000	€ 202.833

Woonlasten

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. De OZB is gebaseerd op de gemiddelde waarde van een woning per gemeente en een meerpersoonshuishouden. In onderstaand overzicht staan de woonlasten van Lisse en een aantal regio- en omliggende gemeenten van het afgelopen begrotingsjaar.

Woonlasten 2022 (bron: Coelo)						
Gemeente	OZB woningen	OZB niet woningen	Afvalstof-fenheffing	Riool-heffing	Woonlasten huurder (afval en riool)	Woonlasten eigenaar OZB riool en afval
Teylingen	0,0863%	0,3623%	€ 213	€ 162	€ 375	€ 782
Haarlemmermeer	0,0739%	0,5945%	€ 382	€ 138	€ 520	€ 852
Katwijk	0,0959%	0,5574%	€ 348	€ 137	€ 485	€ 884
Hillegom	0,1033%	0,3540%	€ 335	€ 244	€ 579	€ 988
Lisse	0,1098%	0,4856%	€ 408	€ 192	€ 600	€ 1.059
Noordwijk	0,1009%	0,3372%	€ 389	€ 192	€ 581	€ 1.097
Heemstede	0,0675%	0,4045%	€ 396	€ 247	€ 643	€ 1.142
Leiden	0,1164%	1,0826%	€ 424	€ 212	€ 636	€ 1.172
Oegstgeest	0,1022%	0,5365%	€ 437	€ 223	€ 660	€ 1.244
Bloemendaal	0,1035%	0,6342%	€ 435	€ 281	€ 716	€ 1.736

Verplichte tabel kengetallen Woonlasten

Lokale heffingen		Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	354	392	459
A	Compensatieregeling OZB-RZB	-79		
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	238	192	192
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	353	408	408
D	Eventuele heffingskorting	0	0	0
	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde			
E	(A+B+C-D)	866	992	1.059
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	810	839	839
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%		107%	118%	126%

De cijfers van de begroting wijken voor de OZB af van de realisatie. Dit wordt veroorzaakt door de ontwikkeling van de gemiddelde WOZ-waarde. Bij de begroting 2022 is in augustus 2021 een inschatting gemaakt van de verwachte gemiddelde WOZ-waarde (€ 353.481). Coelo publiceert haar rapport, waar bovenstaande tabel van afgeleid is, op basis van de werkelijke gemiddelde WOZ-waarde. Deze bedroeg volgens de gegevens van Coelo € 418.033. De gemiddelde WOZ-waarde van € 418.033 maal het door de raad vastgestelde tarief van 0,1098% levert een OZB op van € 459.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft inzicht in de actuele risico's en het vermogen om deze risico's op te kunnen vangen. De grondslag van deze paragraaf is vastgelegd in artikel 11 van het BBV.

Inleiding en Achtergrond

Lisse omschrijft een risico als een onzekere gebeurtenis die effect heeft op het kunnen behalen van een doelstelling. Een risico onderscheidt zich van een probleem omdat een probleem een zekerheid is. Risico's kunnen zowel intern als extern zijn.

Door te sturen op risico's in relatie tot doelstellingen is Lisse beter in staat om haar doelen te verwezenlijken met de beschikbare middelen. Bij het aangaan van risico's worden onderstaande vier vragen in acht genomen:

- Wat willen wij bereiken?
- Wat is daarbij onzeker (voor wie)?
- Wat gaan wij doen (voor wie)?
- Hoeveel risico is aanvaardbaar*?

**Ten aanzien van de hoeveelheid aanvaardbaar risico is het voorlopige uitgangspunt gekozen dat de (netto) kans maal (netto) impact van de risico's per programma totaal niet groter mogen zijn dan 5% van het programmabudget tenzij hier een door het college goedgekeurde onderbouwing aan ten grondslag ligt. Het uitgangspunt zal formeel worden vastgesteld wanneer er voldoende ervaring is opgedaan met de herziene methodiek van risicoberekening.*

Het beperken van risico is geen doel op zich. Zonder risico kan Lisse geen invulling geven aan zijn maatschappelijke missie. Volledige controle vereist immers oneindig budget. De kern van bovengenoemde vragen het maken van een gedegen afweging tussen effectiviteit en efficiency.

Het sturen op risico's in relatie tot doelstellingen is een ontwikkeling binnen Lisse die zich de komende jaren verder zal uitbreiden. In het huidige begrotingsjaar ligt de nadruk op het inventariseren en beheren van de strategische risico's per programma. Hierbij wordt gekeken naar de netto risico's. Dit zijn de risico's na het inrichten van de beheersmaatregelen. De operationele risico's binnen het ambtelijk apparaat (HLT'samen) komen terug in de risico's ten aanzien van verbonden partijen. In de komende jaren zal een grotere nadruk worden gelegd op risicobewustzijn op zowel strategisch, tactisch als op operationeel niveau. De huidige opzet van het risicomanagement is weergegeven in onderstaand figuur.

Omvang Risico en Weerstandscapaciteit

De omvang van het risico is berekend door per programma inzichtelijk te maken wat de belangrijkste risico's (zie inleiding en achtergrond) zijn, hoe groot de kans wordt ingeschat dat het risico zich door de jaren heen zal voordoen en hoe groot de impact (in euro) naar inschatting zal zijn wanneer dit plaatsvindt. De kans maal de impact is het risicobedrag dat wordt toegevoegd aan het benodigde weerstandsvermogen.

Bij het inschatten van kans en impact wordt rekening gehouden met de beheersmaatregelen die zijn getroffen (of worden getroffen) om het risico en/of de impact te verkleinen, bijvoorbeeld een verzekering om de schade na een brand te beperken. Op deze manier wordt het netto risicobedrag berekend.

De risico's zijn geïnventariseerd en geactualiseerd door de managers die sturen op beheersing van het risico en de daarmee verbonden doelstellingen. Bij het inschatten van kans en impact hebben zij kunnen kiezen tussen het gebruik een standaard tabel voor kans en impact of het maken van eigen beoordeling.

Op basis van bovengenoemde risico-inventarisatie is gebleken dat de omvang van het netto risico van Lisse € 2.493.594 bedraagt. Dit bedrag is opgenomen in de reserve weerstandsvermogen op de balans.

Omvang risico Lisse

Per 31-12-2022	
Strategisch risico (nieuw + oud beleid)	€ 2.493.594
% risico i.r.t. programmabudgetten	4%
Netto risico Financiering	€ 232.000
Netto risico Overkoepelend risico	€ 349.000
Netto risico Verbonden partijen	€ 1.266.000
Netto risico Vitaliteit	€ 311.000
Netto risico Leefomgeving	€ 291.594
Netto risico Bestuur en ondersteuning	€ 44.000

In bijlage 6 is een specificatie opgenomen van de strategische netto risico's.

Omvang weerstandscapaciteit Lisse

Bedragen X € 1.000

	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Algemene reserve	€ 2.724	€ 1.678	€ 6.263
Stille reserve	€ -	€ -	€ -
Vastgestelde buffer reserve Weerstandsvermogen	€ 2.409	€ 2.512	€ 2.494
Resultaat boekjaar	€ 5.302	€ 26	€ 5.029
Totaal	€ 10.435	€ 4.216	€ 13.786

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risico-inventarisatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit is het vrij besteedbaar deel van de reserves en bedraagt per 31 december € 13.786.000.

De ratio voor het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Voor Lisse komt de ratio uit op (afgerond) 5,5 (€ 13,8 / € 2,5 miljoen) en valt daarmee in niveau A op basis van de waarderingstabel van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR).

Waarderings cijfer	Ratio Weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Voor Lisse, met een ratio van 5,5, betekent dit dat het weerstandsvermogen ruim voldoende is en voldoet aan de eis van minimaal niveau B, zoals vastgelegd in de Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing en de notitie Toekomstbestendig begroten.

Kengetallen Lisse

	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Netto schuldquote	121,5%	164,5%	105,1%
- Gecorrigeerd voor verstrekte leningen	106,4%	153,9%	92,1%
Solvabiliteit	19,2%	13,2%	21,2%
Grondexploitatie	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	2,5%	0,7%	-0,16%
Belastingcapaciteit	107%	118%	126%
Ratio weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit)	4,3	1,7	5,5

De kengetallen geven het volgende aan:

Netto schuldquote:

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Overigens hanteert de VNG een signaalwaarde van 100%, waarboven waakzaamheid is geboden. Een netto schuldquote van hoger dan 130% is een indicatie voor een te hoge schuld. De berekening is uitgewerkt in de paragraaf financiering

Netto schuldpositie gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het bezit op de balans gefinancierd is door het eigen

vermogen en in hoeverre de gemeente aan de financiële verplichtingen kan voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves en het eventuele resultaat uit het overzicht baten en lasten.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld.

De voorraden bouwgrond (inclusief bouwgrond in exploitatie en overige voorraden) kunnen als een aandeel van de inkomsten worden uitgedrukt. Dat levert het kengetal de voorraadquote op.

Structurele exploitatieruimte:

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Woonlasten: De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan het landelijk gemiddelde. In de paragraaf 'Lokale heffingen' zijn de lasten van de diverse heffingen weergegeven en een overzicht van de gemiddelde woonlasten.

Ratio weerstandsvermogen: Wij maken gebruik van de waarderingstabel opgesteld door het Nederlands Adviesbureau voor risicomanagement. De minimale ratio is $1,4 < x < 2$. Hoe hoger de ratio, hoe beter de gemeente in staat is om risico's op te kunnen vangen.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente beheert een groot deel van de openbare ruimte. Hierin vindt een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Daarbij maken we gebruik van kapitaalgoederen die in de openbare ruimte aanwezig zijn:

- infrastructuur (wegen, water, riolering, kunstwerken, openbare verlichting)
- voorzieningen (groen, sportfaciliteiten)
- gebouwen

Deze paragraaf behandelt, conform artikel 12 uit het BBV, de belangrijkste kapitaalgoederen die de gemeente in eigendom en/of beheer heeft. De beschikbaar gestelde middelen zetten we in om uitvoering te geven aan het beleid zoals door de raad vastgesteld.

Inrichting en onderhoud hebben een directe relatie met elkaar. Sommige inrichtingen vragen veel onderhoud, andere juist weinig. Aangezien dit een substantieel onderdeel van de begroting vormt, willen we zicht krijgen op het noodzakelijk onderhoud van deze kapitaalgoederen.

In beleidsplannen maken we afspraken over de wijze waarop we onderhouden en hoe dit aansluit op de vastgelegde ambities op gemeentelijke opgaven zoals biodiversiteit en klimaatadaptatie en circulaire economie. De doelstellingen en activiteiten die gerelateerd zijn aan deze paragraaf staan in het taakveld 'Openbare ruimte en duurzaamheid' binnen het programma 'Leefomgeving'.

WELKE ONTWIKKELINGEN SPELEN ER?

- We werken aan een klimaatadaptieve leefomgeving:
 - In 2022 hebben we voor klimaatadaptatie deze ambitie vastgesteld: actief. Klimaat krijgt nadrukkelijker een plek krijgt in de beheer- en onderhoudsplannen van de gemeente.
 - In 2022 geven we met het groenbeheerplan verdere invulling aan de biodiversiteit en klimaatadaptatie.
 - Vanwege de Europese kaderrichtlijn Water moeten er in de toekomst meer natuurlijke oevers komen.
 - Integraal en duurzaam inrichten en beheren van de openbare ruimte wordt verder ontwikkeld. Duurzame oplossingen zijn steeds vaker mogelijk. Zo werken we aan opgaven zoals "Smart city", waarbij we technologie inzetten om tot slimme oplossingen te komen op gebied van mobiliteit en energie- en klimaatopgaven. Ook werken we aan het gebruik van asset management om slimme keuzes te maken voor beheer, onderhoud en inrichting van de buitenruimte.
- In onze inkooptrajecten en in ons afvalmanagement werken we toe naar een circulaire economie.
- We investeren in groen en biodiversiteit.

Gemeentelijke gebouwen en objecten

Naam Beleidsplan	Beleidsplan beheer gemeentelijke gebouwen Lisse 2021-2024
Vastgesteld	2021
Looptijd	2021-2024
Actualisatie	2025
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Conditie score 3
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Meerjaren onderhoudsplan 2021-2040
Looptijd	2021-2040

Actualisatie	2025
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Diverse voorzieningen per adres

Diverse onderhoudsvoorzieningen per adres

(x € 1.000)	Begroot 2022	Werkelijk 2022
Stand per 1 januari	948	948
Storting	171	171
Uitname	90	72
Vrijval	0	44
Stand per 31 december	1.029	1.003

Uitvoering in 2022

Metselwerk schoorsteen gemeentehuis
Herstel van nen3140 en nieuwe boiler en geiser aan loods van Lyndeweg
Onderhoud airco brandweerkazerne

Sportpark

Naam Beleidsplan	-
Vastgesteld	-
Looptijd	-
Actualisatie	-
Vastgesteld kwaliteitsniveau	-
Naam Beheer- en onderhoudsplannen	Beheerplan Sportpark Ter Specke 2020-2029
Looptijd	10 jaar
Actualisatie	2029
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Beschikbare budgetten

(x € 1.000)	Begroot 2022	Werkelijk 2022
Investerings	0	0

Uitvoering in 2022 (omschrijving activiteit)

- Hisalis: hockeyveld 1, vervangen verlichtingsarmaturen door Led verlichting.
- FC Lisse: voetbalvelden 3,4,6 en 9 vervangen van de doelen.
- FC Lisse: voetbalveld 4, vervangen ballenvanger.
- RTV de Bollenstreek: vervangen toegangshek voor afsluiting van de wielerved.
- Alle verenigingen: afgelopen jaar zijn er 4 schouwen uitgevoerd.

Toelichting:

Sinds 2020 is een groot deel van het onderhoud overgedragen aan de verenigingen. Samen met de vereniging, externe adviseur en gemeente wordt elk kwartaal een schouw uitgevoerd om te bepalen of de gemaakte onderhoudsafspraken gehaald zijn, of bijgesteld moeten worden. Tevens wordt aan de hand van deze schouwen bepaald of geplande vervanging eerder nodig is, of kan worden uitgesteld. Met name voor de natuurlijke sportvloeren en sportparkinrichting is het beeld veranderlijk door weersinvloeden, speelintensiteit en het tijdstip van beoordeling ten opzichte van het speelseizoen van een sport. Dit laatste geldt vooral voor de natuurgrasvelden. Hierdoor kan geplande uitvoering/ vervanging verschuiven.

Riolering	
Naam Beleidsplan	Integraal Waterketenplan 2022-2026
Vastgesteld	2022
Looptijd	2022-2026
Actualisatie	2026
Vastgesteld kwaliteitsniveau	n.v.t.
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	n.v.t.
Looptijd	n.v.t.
Actualisatie	n.v.t.
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening Riolering

Beschikbare budgetten		
(x € 1.000)	Begroot 2022	Werkelijk 2022
Investerings	368	373
Exploitatiebedragen	316	265

Voorziening riolering		
(x € 1.000)	Begroot 2022	Werkelijk 2022
Stand per 1 januari	2.219	2.131
Storting	709	99
Uitname	260	0
Stand per 31 december	2.668	2.230

Uitvoering in 2022 (omschrijving activiteit)
Rioolrenovaties Bondstraat, Herenweg, Grevelingstraat en Schorpioen

Toelichting:

Het beheer en onderhoud van de riolering is uitgevoerd op basis van het Integraal Waterketenplan 2022-2026. In dit in de Bollenstreek opgestelde plan wordt invulling gegeven aan het gezamenlijk beleid voor de gehele waterketen en wordt de afstemming verbeterd in de keten van drinkwaterproductie, -distributie en levering, de riolering- en de afvalwaterzuivering. Het waterketenplan vervangt het gemeentelijk rioleringsplan en omvat het gemeentelijk beleid ten aanzien van stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. De financiële consequenties van het plan bepalen de hoogte van de rioolheffing.

Afgelopen jaar is in diverse straten circa 400 meter van de vrijvervalriolering gerenoveerd. Deze renovatie is uitgevoerd vanuit de rioolleidingen zelf, zonder de straten open te breken.

Groen	
Naam Beleidsplan	Omgevingsvisie Lisse 2040
Vastgesteld	2022
Looptijd	
Actualisatie	
Vastgesteld kwaliteitsniveau	A in het winkelgebied en B in de rest van Lisse
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Groenbeheerplan 2021-2030
Looptijd	10 jaar
Actualisatie	2030
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Beschikbare budgetten		
(x € 1.000)	Begroot 2022	Werkelijk 2022
Bedragen t.l.v. exploitatie	699	722
Investerings	250	198

Uitvoering in 2022 (omschrijving activiteit)
- Groeninspectie 2022. - Vervangen groen Suddeoever. - Aanplant bollenmengsel aan de Ooievaarstraat, van Lijndenweg en Meer en Duin.

Toelichting:

In 2022 is de campagne 'Alle tuinen groen' in samenwerking met de IVN en De Groene Uitdaging voortgezet. In 2022 is met verschillende acties verder gewerkt aan de bewustwording en het vergroenen van eigenen tuin van inwoners, door onder andere Fiets zoekt Groen, de actie Tegels Eruit, Plan Erin, het NK tegelwippen en het Groendoenplein.

Groeninspectie

In oktober/ november 2022 heeft een externe partij een groeninspectie uitgevoerd op alle groenvakken met als doel inzicht te vergaren in de technische staat van het groen. De uitkomst van de inspectie geeft een overzicht van de maatregelen en middelen die technisch nodig zijn om het groen op orde te krijgen. Deze inspectie vormt de basis voor de vervangcyclus van het groen voor de komende jaren.

Bij groenrenovaties/herinrichting van plantvakken wordt de plantkeuze afgestemd op meer biodiversiteit. Zo worden er vruchtdragende bomen en heesters aangeplant. Maar ook waar mogelijk prikkelsruiken, zodat bijvoorbeeld egels er kunnen schuilen en overwinteren of vogels er een nest kunnen maken. Ook zijn er in 2022 weer nectar- en stuifmeel gevende bloembollen mengsels geplant, zoals bijvoorbeeld aan de Ooievaarstraat, Van Lijndenweg en Meer en Duin.

Bomen	
Naam Beleidsplan	Bomenbeleidsplan
Vastgesteld	2014
Looptijd	15 jaar
Actualisatie	2030
Vastgesteld kwaliteitsniveau	N.v.t.

Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Groenbeheerplan 2021-2030
Looptijd	10 jaar
Actualisatie	2030
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	-
Naam voorziening/reserve	Voorziening Herplantplicht bomen

Voorziening Herplantplicht Bomen

(x € 1.000)	Begroot 2022	Werkelijk 2022
Stand per 1 januari	16	16
Storting	0	0
Uitname	0	0
Stand per 31 december	16	16

Uitvoering in 2022 (omschrijving activiteit)

- Vervangen van 113 bomen
- 100 nestkasten voor koolmezen en pimpelmezen voor preventieve bestrijding eikenprocessierups.
- Luisbestrijding en bodemverbetering Montbretiastraat.
- Aanbrengen wortelscherm Wagenstraat.
- Boomveiligheidscontrole particulier waardevolle bomen.
- Boomveiligheidscontrole gemeente bomen Rayon 1.
- Uitvoering maatregelen naar boomveiligheidscontrole Rayon 2.

Onderhoud:

Jaarlijks wordt een derde deel van de bomen beoordeeld, waar nodig worden maatregelen genomen zoals het snoeien en incidenteel vervangen van bomen. Het gebied dat in 2022 is beoordeeld is Rayon 2 en betreft de wijken Meer en Duin, Meerenburgh, Oranjewijk, Zeeheldenwijk, Centrum, Bloemenwijk en Van Rijckevorsel.

Ziekte en plagen:

Het aantal bomen met eikenprocessierups is in 2022 stabiel gebleven. De verwachte toename is uitgebleven. Het creëren van meer leefruimte en voedsel voor natuurlijke vijanden (meer biodiversiteit) door veranderingen in beheer en inrichting en plaatsen van nestkasten, begint zijn vruchten af te werpen.

Toelichting:

De komende jaren worden de uitgestelde vervangingen verder ingelopen en wordt het bomenbestand in Lisse uitgebreid. Bij de soortkeuze wordt uitgegaan van inheemse soorten en wordt gelet op diversiteit, zo min mogelijk overlast in de toekomst (juiste boom op de juiste plek) en klimaatbestendigheid.

Bomenziektes zoals kastanjabloedingsziekte en essentaksterfte blijven zorgwekkend en bevestigingen nogmaals het belang van een divers bomenbestand.

Wegen

Naam Beleidsplan	Beleidsplan Wegen 2022-2026
Vastgesteld	2022
Looptijd	2022-2026
Actualisatie	2026

Vastgesteld kwaliteitsniveau	Basis en basis+
Naam Beheer- en onderhoudplannen	n.v.t.
Looptijd	n.v.t.
Actualisatie	2023
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	n.v.t.

Wegen		
(x € 1.000)	Begroot 2022	Werkelijk 2022
Bedragen t.l.v. exploitatie klein onderhoud	110	61
Bedragen t.l.v. exploitatie groot onderhoud	604	629

Wegen		
(x € 1.000)	Begroot 2022	Werkelijk 2022
Investerings	527	0

Uitvoering in 2022 (omschrijving activiteit)	
Klein onderhoud elementen- en asfaltverhardingen	
Onderhoud belijningen en markeringen	
Groot onderhoud elementenverhardingen op diverse locaties	
Groot onderhoud asfaltverhardingen Lindenlaan	

Toelichting:

Het beheer en onderhoud van de wegen is uitgevoerd op basis van het begin 2022 vastgestelde Beleidsplan Wegen 2022-2026. Het wegenbeleidsplan omvat het gemeentelijk wegenbeleid. In het plan worden de te hanteren kwaliteitsniveaus voor de wegen aangegeven. In het plan is vastgesteld om voor alle wegtypes te kiezen voor het kwaliteitsniveau basis en voor specifiek de fietspaden, de winkelstraten en de voetpaden/trottoirs rondom zorgcentra het hogere kwaliteitsniveau basis+. Het basiskwaliteitsniveau komt overeen met een basisniveau van verantwoord wegbeheer waarbij de kosten van onderhoud worden geminimaliseerd. Bij het niveau basis+ wordt een strengere richtlijn gehanteerd waardoor de kwaliteit van de verhardingen op een hoger niveau blijft. In de zettingsgevoelige gebieden van Lisse worden alleen de ernstige zettingen aangepakt.

Afgelopen jaar is in diverse straten het straatwerk aangepakt. Ook is er onderhoud uitgevoerd aan de asfaltverhardingen in de Lindenlaan. Daarnaast is er op diverse locaties klein onderhoud uitgevoerd aan de asfaltverhardingen. De belijningen en markeringen zijn daar waar nodig onderhouden.

Op basis van het vastgestelde beleidsplan en de weg inspecties die aan het einde van 2022 uitgevoerde weg inspecties wordt een beheerplan voor de aankomende vijf jaar opgesteld. Dit plan wordt vervolgens jaarlijks geactualiseerd.

Spelen	
Naam Beleidsplan	Uitvoeringsprogramma spelen en sporten buitenruimte Lisse 2020
Vastgesteld	2020
Looptijd	10 jaar
Actualisatie	2030

Vastgesteld kwaliteitsniveau	B (basis)
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Vervangingsplan spelen
Looptijd	Geen eind datum
Actualisatie	Het plan wordt jaarlijks geactualiseerd
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee

Beschikbare budgetten

(x € 1.000)	Begroot 2022	Werkelijk 2022	Werkelijk 2022
Investeringsbedrag Prinsessestraat	37	22	5
Investeringsbedrag Leeuwerikstraat	37	41	
Investeringsbedrag Meeuwenlaan	37	40	2
Exploitatiebedrag Kosten onderhoud	38	37	

Uitvoering in 2022 (omschrijving activiteit)

Er zijn 3 speelplekken in participatie heringericht.

De jaarlijks hoofinspectie is uitgevoerd.

Het vervangingsplan is geactualiseerd. Ouderdom en slijtage bepalen welke plek wanneer heringericht wordt. Waar mogelijk werken we integraal.

De kaart met speelplekken is geactualiseerd. Deze is te vinden via www.lisse.nl/spelen

Onderhoud aan kunstgras is - grotendeels elektrisch - uitgevoerd.

Er zijn 2 speelplekken verwijderd. Dit is een onderdeel van het "uitvoeringsplan spelen en bewegen".

Het Voetbalveld bij het Veldhuizen van Zantenpark is voorzien van een nieuwe ballenvanger en krijgt een nieuwe kunstgrasmat.

Overschrijding en onderscheiding op de budgetten

De prijzen voor materialen en het uitvoeren van werk zijn in 2022 omhoog gegaan. In 2022 is tussentijds extra budget aangevraagd om het reguliere werk te kunnen blijven uitvoeren.

Straatmeubilair, bebording en bewegwijzering

Naam Beleidsplan	Niet aanwezig
Vastgesteld	-
Looptijd	-
Actualisatie	2023 / 2024
Vastgesteld kwaliteitsniveau	B (basis)
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Niet aanwezig
Looptijd	-
Actualisatie	2023 / 2024
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee

Beschikbare budgetten

(x € 1.000)	Begroot 2022	Werkelijk 2022
Exploitatiebedrag kosten onderhoud	84	71

Uitvoering in 2022 (omschrijving activiteit)

Verschillende werkzaamheden m.b.t. straatmeubilair. Wegbewijzing aanpassen, afvalbakken en bankjes plaatsen etc.

Onderhoud Urilift. het contract met de Uriliften is opgezegd, de liften worden in 2023 verwijderd.

Openbare verlichting

Naam Beleidsplan	Beleidsplan Openbare verlichting
Vastgesteld	2018
Looptijd	2018-2022
Actualisatie	2023
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Alle armaturen in 2030 vervangen door LED
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Beheerplan Openbare Verlichting 2018-2022
Looptijd	2018-2022
Actualisatie	2023
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Beschikbare budgetten

(x € 1.000)	Begroot 2022	Werkelijk 2022
Investeringsbedragen oude jaren	177	177
Investeringsbedragen 2022	157	88
Bedragen t.l.v. exploitatie	90	97

Uitvoering in 2022 (omschrijving activiteit)

In 2018 is het beleids/beheerplan Openbare Verlichting 2018-2022 vastgesteld.

Hierin is een programma voor de vervanging van lichtmasten door LED-verlichting opgenomen voor 2018-2022 en de financiële gevolgen daarvan. Dit plan wordt in 2023 geactualiseerd.

Op basis van het beleidsplan wordt ieder jaar een deel van de verlichting vervangen door LED-verlichting met als doel om in 2030 ten opzichte van 2013 50% energie te besparen. In 2030 is dan alle openbare verlichting voorzien van LED-armaturen.

Door leverings- en capaciteitsproblemen bij de aannemer is het niet gelukt het programma van 2022 volledig uit te voeren. Dit wordt in 2023 ingehaald.

Het onderhoud loopt volgens planning.

Civiele kunstwerken

Naam Beleidsplan	Beheerbeleidsplan civiele kunstwerken 2018-2022
Vastgesteld	2018
Looptijd	2018-2022
Actualisatie	2028
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Basis
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Beheerbeleidsplan civiele kunstwerken 2018-2022
Looptijd	2018-2022
Actualisatie	2023
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja,	Nee

toelichting opnemen in paragraaf)	
Naam voorziening/reserve	Voorziening M.O.P. Bruggen

Beschikbare budgetten

(x € 1.000)	Begroot 2022	Werkelijk 2022
Investerings		
- Veenenburger Brug (2020)	146	30
- Bruggen Oranjelaan/Waterman	206	0

(x € 1.000)	Begroot 2022	Werkelijk 2022
Exploitatie		
- Klein onderhoud	60	40

Voorziening M.O.P. Bruggen

(x € 1.000)	Begroot 2022	Werkelijk 2022
Stand per 1 januari	90	127
Storting	56	331
Uitname	37	115
Stand per 31 december	109	343

Uitvoering in 2022

In het beleids/beheerplan civiele kunstwerken 2018-2022 is een programma opgenomen voor onderhoud en de vervanging van de civiele kunstwerken en de financiële gevolgen daarvan.

De vervangingswerkzaamheden van de Veenenburgerbrug zijn afgerond.

In 2022 zijn de geplande groot onderhoudswerkzaamheden aan de Ruishornlaanviaduct uitgevoerd. Tijdens werkzaamheden aan de onderzijde bleek de schade aan de betonnen draagconstructie (betonrot) veel ernstiger dan verwacht. Daarvoor zijn/worden nu tijdelijke maatregelen getroffen, in afwachting van een definitieve oplossing. Hierover wordt u nog nader geïnformeerd.

Baggeren

Naam Beleidsplan	Baggerbeleids- en beheerplan Lisse
Vastgesteld	2018
Looptijd	2013-2022
Actualisatie	2023
Vastgesteld kwaliteitsniveau	-
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Baggerbeleids- en beheerplan Lisse
Looptijd	2013-2022
Actualisatie	2023
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	-
Naam voorziening/reserve	Voorziening Baggeren

Uitgaven

(x € 1.000)	Begroot 2022	Werkelijk 2022
Bedragen t.l.v. exploitatie (groot onderhoud)	70	130
Bedragen t.l.v. exploitatie (adviezen en klein onderhoud)	1	26

Uitvoering in 2022

Geen actuele informatie ontvangen.

Oevers

Naam Beleidsplan	Beleidsplan Oevers 2019-2028
Vastgesteld	2018
Looptijd	2019-2028
Actualisatie	-
Vastgesteld kwaliteitsniveau	-
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	-
Looptijd	-
Actualisatie	-
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	-
Naam voorziening/reserve	Voorziening Beschoeiingen

Voorziening beschoeiingen

(x € 1.000)	Begroot 2022	Werkelijk 2022
Stand per 1 januari	266	14
Storting	169	18
Uitname	149	32
Stand per 31 december	286	0

Uitvoering in 2022

Geen actuele informatie ontvangen.

Paragraaf Financiering

Inleiding

De financieringsfunctie dient uitsluitend de publieke taak. Het beleid valt binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Transparantie en risicobeheersing staan centraal in deze wet. Om inzicht te geven in de manier waarop de gemeente dit doet en een beeld te geven van de stand van zaken, gaan we in deze paragraaf in op de ontwikkelingen rond de gemeentelijke financiering, het te voeren beleid op dit gebied en de risico's die we daarbij lopen.

Algemeen

De door de raad in 2014 vastgestelde Nota Financiering vormt het kader voor beleid en uitvoering van de treasuryfunctie. Het uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen is dat de kasgeldlimiet optimaal benut wordt en zoveel mogelijk kort vermogen wordt aangetrokken. Hierbij wordt benadrukt dat de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient en dat een prudent beleid wordt gevoerd binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido).

Welke ontwikkelingen speelden er?

Rente-ontwikkelingen

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft in maart 2016 de herfinancieringsrente verlaagd naar 0,00%. Tot en met januari 2023 is deze rente in vier stappen verhoogd naar 2,5%. Momenteel (februari 2023) bedraagt de geldmarktrente voor aan te trekken driemaands kasgeldleningen 2,48%. De vergoedingen bij het Schatkistbankieren staan op 1,90%. De kapitaalmarktrente voor aan te trekken leningen voor looptijden van 5 en 10 jaar zonder renteherziening bedraagt momenteel respectievelijk 3,18% en 3,08%. De verwachting is dat deze rentetarieven iets zullen stijgen.

Gemeentelijke ontwikkelingen

In 2022 zijn er geen langlopende leningen afgesloten.

Liquiditeitsprognoses

Wekelijks stellen we globale liquiditeitsprognoses voor de korte termijn op om tijdig in te kunnen spelen op schommelingen in de liquiditeit. Jaarlijks stellen we een liquiditeitsprognose op met een horizon van minimaal vier jaar. In 2022 is gestart met treasury-kwartaalrapportages. Deze zijn nog in ontwikkeling.

Garantiestelling leningen en verstrekken van leningen

Ons beleid is leningen of garanties uit hoofde van de publieke taak alleen te verstrekken aan partijen die de gemeenteraad heeft goedgekeurd. Daarbij winnen we vooraf informatie in over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij. Indien een andere voorziening beschikbaar is, verstrekt de gemeente uitsluitend aanvullend een lening of garantie.

Risicobeheer

Het risicobeheer is gericht op het beperken van financiële risico's. In het Financieringsstatuut zijn richtlijnen en limieten opgenomen, die de basis vormen voor alle transacties op dit gebied. Ons beleid is uitsluitend gebruik te maken van veilige en inzichtelijke financiële instrumenten.

De Wet Fido geeft normen voor het beperken van risico's. De belangrijkste risicocategorie is het renterisico; de kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn belangrijke richtlijnen om renterisico's te beperken.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een rentetypische looptijd tot één jaar. Het totaal van deze leningen mag niet meer bedragen dan 8,5% van de totale lasten op de begroting. De renterisiconorm heeft betrekking op leningen met een rentetypische looptijd vanaf één jaar. De verplichte aflossingen en renteherzieningen op deze leningen mogen niet meer bedragen dan 20% van de totale lasten op de begroting. Het doel van deze normen is het beperken van

financiële problemen te beperken wanneer bij herfinanciering van leningen een rentestijging optreedt.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het wettelijke maximum aan leningen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar. De kasgeldlimiet staat toe om in 2022 de financieringsbehoefte tot een bedrag van € 4,9 miljoen te dekken met kortlopende leningen. Zodra wij deze limiet voor een langere periode (meer dan een half jaar) dreigen te overschrijden, trekken wij een langlopende lening aan of vragen wij (onderbouwd) toestemming aan de provincie om gedurende een bepaalde periode de limiet te mogen overschrijden.

Gelet op de te verwachte relatief lage rente voor kort krediet maken we zoveel mogelijk gebruik van de toegestane norm, tenzij we sterke rentestijgingen verwachten op de kapitaalmarkt.

in € 1.000

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)		2022
1	Begrotingstotaal lasten	57.912
2	Maximaal toegestane kasgeldlimiet (8,5% van begrotingstotaal lasten)	4.911
3	Gemiddeld saldo vlottende korte schuld en vlottende middelen	2.894
4	Ruimte onder kasgeldlimiet	2.017

Renterisiconorm

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)		2022
1	Renteherziening op langlopende schuld o/g	0
2	Te betalen aflossingen	3.499
3	Renterisico (1 en 2)	3.499
4	Renterisiconorm	11.582
5a	Ruimte onder risiconorm	8.083
5b	Overschrijding risiconorm	

4a	Begrotingstotaal lasten	57.912
4	Renterisiconorm 20% van begrotingstotaal	11.582

De verwachting is dat we voor de komende jaren onder de renterisiconorm blijven.

Financieringsbehoefte

Per 1 januari 2022 bedroeg het financieringsoverschot € 7,8 miljoen. Dit is een globale berekening van het verschil tussen het totaal van de vaste activa en voorraden grond enerzijds en de vaste financieringsmiddelen anderzijds (reserves, voorzieningen, langlopende leningen). Het werkelijke liquiditeitsoverschot per 1 januari 2022 kan afwijken ten gevolge van debiteuren- en crediteurensaldi en vooruit ontvangen en vooruitbetaalde bedragen.

Financieringsbehoefte (x € 1.000)	Begroting 1-1-2022	Rekening 1-1-2022
1 Reserves en voorzieningen	24.924	30.004
2 Langlopende leningen	86.889	82.367
3 Totaal vaste financieringsmiddelen	111.813	112.371
4 Boekw. investeringen, incl. voorraden grond	112.801	104.590
Financieringstekort/overschot (3 - 4)	-988	7.781

Schuldpositie en solvabiliteit

Het BBV schrijft een aantal kengetallen voor ter opname in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicomanagement. Omdat een aantal van deze kengetallen verband houdt met de financiering, zijn deze ook hier opgenomen.

Recapitulatie kengetallen	rek. 2021	Begr. 2022	rek. 2022
Netto schuldquote	121,5%	164,5%	105,1%
Netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	106,4%	153,9%	92,1%
Solvabiliteitsratio	19,2%	13,2%	21,2%

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Overigens hanteert de VNG een signaalwaarde van 100%, waarboven waakzaamheid is geboden. Een netto schuldquote van hoger dan 130% is een indicatie voor een te hoge schuld. Lisse heeft dus een hoge schuld. Dit heeft de nodige aandacht van college, raad en provincie. Hetzelfde geldt voor de solvabiliteit.

Netto schuldquote (bedragen x € 1.000)		rek. 2021	rek. 2022
Vaste schulden	+	83.336	80.571
Netto vlottende schuld	+	5.221	1.938
Overlopende passiva	+	4.327	9.482
Fin. activa (uitsluitend art. 36, d,e,f)*	-	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	-	14.845	15.094
Liquide middelen	-	224	213
Overlopende activa	-	3.229	4.989
Totaal		74.586	71.695
Totale baten, excl. mutaties reserves		61.370	68.215
Netto schuldquote (netto schuld/baten)		121,5%	105,1%

* Betreft art. 36 BBV

- d. uitzettingen in de schatkist van het Rijk met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- e. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier, rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- f. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote, gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend, is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen (bedragen x € 1.000)		rek. 2021	rek. 2022
Vaste schulden	+	83.336	80.571
Netto vlottende schuld	+	5.221	1.938
Overlopende passiva	+	4.327	9.482

Fin. activa (uitsluitend art. 36, b,c,d,e,f)*	-	9.303	8.850
Uitzettingen < 1 jaar	-	18.845	15.094
Liquide middelen	-	224	213
Overlopende activa	-	3.229	4.989
Totaal		65.283	62.845
Totale baten, excl. mutaties reserves		61.370	68.215
Netto schuldquote (netto schuld/baten)		106,4%	92,1%

* Betreft art. 36 BBV

b. leningen aan:

1. openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, a, van de Wet fido;
2. woningbouwcorporaties;
3. deelnemingen;
4. overige verbonden partijen;

c. overige langlopende leningen;

d. uitzettingen in de schatkist van het Rijk met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;

e. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier, rentetypische looptijd van één jaar of langer;

f. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het bezit op de balans gefinancierd is door het eigen vermogen en in hoeverre de gemeente aan de financiële verplichtingen kan voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal.

Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves en het eventuele resultaat uit het overzicht baten en lasten.

De gemiddelde gemeente heeft een solvabiliteitsratio van 32%. De solvabiliteit heeft de nodige aandacht van college, raad en provincie.

Solvabiliteitsratio (bedragen x € 1.000)	rek. 2021	rek. 2022
Eigen vermogen	23.577	26.447
Balanstotaal	122.855	124.982
Solvabiliteit (eigen vermogen/balanstotaal)	19,2%	21,2%

Verstrekte leningen

Ons beleid is leningen en garanties alleen te verstrekken aan partijen die de gemeenteraad heeft goedgekeurd uit hoofde van de 'publieke taak'. Wij gaan hier terughoudend mee om, waarbij garantieverlening de voorkeur heeft.

verstrekte leningen per einde dienstjaar	rek. 2021	rek. 2022
Leningen aan woningbouwcorporaties		
STEK	713.344	685.008
	713.344	685.008
Leningen aan overige verbonden partijen		
Alliander	2.393.035	2.393.035
	2.393.035	2.393.035

Overige verstrekte langlopende leningen		
Verstrekte startersleningen SVn	1.111.618	1.732.263
Verstrekte duurzaamheidsleningen SVn	399.923	320.655
Verstrekte funderingsleningen SVn	62.729	61.717
Rekening-courant SVn	1.507.920	976.916
Hypothecaire leningen (voormalig) personeel	2.729.347	2.321.958
Geldlening Duimelijntje	11.170	-
Geldlening FC Lisse (2012)	135.000	120.000
Lening St. Jenaplanscholen	6.435	6.435
Geldlening Speelkwartier	232.503	232.503
	6.196.645	5.772.448
Totaal verstrekte leningen	9.303.024	8.850.490

Rentemethodiek

In het vernieuwde BBV is opgenomen dat de paragraaf financiering van de begroting en jaarrekening naast de beleidsvoornemens en het gerealiseerde beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille ook verplicht inzicht moet geven in:

- de rentelasten uit externe financiering;
- het renteresultaat;
- de wijze van rentetoerekening.

Onderstaand overzicht en toelichting in de paragraaf financiering geeft invulling aan deze verplichting.

Renteomslag		1-1-2022
Restant korte financiering		0
Restant lange financiering		82.367.011
Totaal externe financiering		82.367.011
Gewogen gemiddeld rentepercentage externe financiering		2,13%
a1. De externe rentelasten over de korte financiering	+	-15.516
a2. De externe rentelasten over de lange financiering	+	1.803.069
b. De externe rentebaten	-	35.910
<i>Totaal door te rekenen externe rente</i>		1.751.643
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-	
c2. De rentelasten van projectfinanciering	-	33.527
c3. De rentebaten van doorverstrekte leningen (projectfinanciering)	+	
<i>Saldo door te rekenen externe rente</i>		1.718.116
d1. Rente over eigen vermogen	+	0
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	+	0
<i>De aan taakvelden toe te rekenen rente</i>		1.718.116
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-	1.922.137
<i>f. Renteresultaat op het taakveld treasury</i>		-204.021

Alle rente wordt verantwoord op het taakveld Treasury. Alle rentelasten en -baten worden direct op dit taakveld geboekt. Voor de inzet van immateriële, materiële en financiële activa (exclusief verstrekte leningen) wordt de rente voor de financiering van deze activa omgeslagen over de betreffende taakvelden (lasten). De reserves worden aangewend als intern financieringsmiddel. Hierdoor hoeft er minder geld geleend te worden op de kapitaalmarkt. Vanaf 2019 wordt conform het advies van de commissie BBV geen rente over de reserves berekend. De afschrijvingen worden direct ten laste gebracht van de diverse taakvelden, waarop de af te schrijven activa betrekking hebben.

EMU-saldo en de Wet HOF

De Wet HOF (Houdbare Overheidsfinanciën) bevat een richtlijn over de tekortnorm voor de decentrale overheden. Dit houdt in dat aan de kasstroom van de lagere overheden gezamenlijk (EMU-saldo) een maximum is gesteld. EMU staat voor Economische en Monetaire Unie. Hiervan afgeleid heeft iedere gemeente een zogenaamde referentiewaarde (fictief aandeel). Voor Lisse bedraagt deze $\pm$ € 3,0 miljoen.

Overzicht EMU-saldo

Sinds 2006 zijn gemeenten verplicht een raming van de eigen 'bijdrage' aan het EMU-saldo op te nemen. Aanleiding hiervoor was de overschrijding van de norm van het EMU-tekort van 3% waar Nederland in het verleden mee werd geconfronteerd. Om de cijfers tussen verschillende landen goed te kunnen vergelijken zijn in de Europese Unie afspraken gemaakt over de wijze van berekening van het EMU-saldo.

Het EMU-saldo wordt berekend op kasbasis, dus de feitelijke geldstromen die in een jaar plaatsvinden. Een negatief EMU-saldo wil niet zeggen dat de gemeente onmiddellijk een probleem heeft, omdat de gemeente werkt met het baten- en lastenstelsel. Het EMU-saldo van de gemeente Lisse bij de jaarrekening ziet er als volgt uit:

EMU saldo Jaarrekening (x € 1.000)			2022
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan of onttrekking uit reserves	+	2.870
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	+	3.570
3	Bruto dotaties aan de voorzieningen ten laste van de exploitatie	+	286
4	Uitgaven aan investeringen in (im) materiële vast activa die op de balans worden geactiveerd	-	4.951
5	De in mindering op onder 4 bedoelde investeringen gebrachte bijdragen van Rijk, Provincie, EU en overigen	+	211
6a	Verkoopopbrengsten uit desinvesteringen in (im) materiële vast activa	-	627
6b	Boekwinst op desinvesteringen in (im) materiële vast activa	-	50
7	Uitgaven aankoop van grond en uitgaven van bouwrijp maken	+	0
8a	Verkoopopbrengsten van grond	-	0
8b	Boekwinst op grondverkoop		0
9	Betalingen ten laste van voorzieningen	-	297
10	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	-	0
	Saldo		2.266

Paragraaf Bedrijfsvoering

Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid

Op 17 oktober 2019 heeft uw raad de verordening doelmatigheid en doeltreffendheid gemeente Lisse 2019 vastgesteld. Hierin is bepaald dat het college de doelmatigheid onderzoekt en de doeltreffendheid toetst. Jaarlijks voor 1 april zenden wij u een onderzoeksplan toe. In de voortgangsrapportages en de jaarrekening geven wij de voortgang aan van de onderzoeken, de rapportages en de ontwikkelplannen.

2022

Ondanks de forse werkdruk in de organisatie hebben we de lopende onderzoeken uit 2020 en 2021 in 2022 vastgesteld. In 2023 starten we met het 213a onderzoek Afhandelen klantvragen uit 2022, omdat de organisatie in 2022 voorrang heeft gegeven aan de Financiële evaluatie inbrengpercentages HLTsamen.

Het onderzoek Anterieure overeenkomsten uit het Onderzoeksplan 2020 is afgerond. Op 22 maart 2022 is de rapportage Anterieure overeenkomsten door ons vastgesteld. De belangrijkste ontwikkelpunten zijn samengevat:

- geef in de college- en raadsvoorstellen Bestemmingsplanwijziging aan welke beleidsdoelen in de onderhandelingen zijn overeengekomen en die door middel van de anterieure overeenkomst worden gerealiseerd;
- breng de Leges Omgevingsvergunning in overeenstemming met de kosten en hanteer de meest recente plankostenscan;
- stuur op en monitor de uitvoering van de anterieure overeenkomsten en verwerk afgesloten anterieure overeenkomsten in de begroting via een wijziging of in een planning & control rapportage.

Domein Ruimtelijke ontwikkeling heeft het Ontwikkelplan Anterieure overeenkomsten samengesteld en het management heeft daar mee ingestemd.

De rapportage Sturen op gemeenschappelijke regelingen (Onderzoeksplan 2021) is door ons op 1 november 2022 vastgesteld. De drie belangrijkste ontwikkelpunten uit de rapportages zijn: actualiseer de Nota Verbonden partijen 2018, vereenvoudig de instrumenten in de nota en implementeer de nota in de organisatie. Domein Strategie & Projecten heeft het Programma Sturen op gemeenschappelijke regeling samengesteld en het management heeft daarmee ingestemd. Gestart wordt met het actualiseren van de Nota Verbonden partijen 2018. Het totale programma is voor eind 2023 afgerond.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn samenwerkingspartners waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft en medeverantwoordelijkheid draagt (mede-eigenaarschap). Van een financieel belang is sprake wanneer de gemeentemiddelen beschikbaar heeft gesteld die ze kwijt is wanneer de verbonden partij failliet gaat en/of in de financiële problemen komt en de daaraan verbonden kosten verhaald kunnen worden op de gemeente.

Van bestuurlijk belang is sprake als de gemeente (in de persoon van een wethouder, raadslid of ambtenaar) zeggenschap kan uitoefenen via een zetel in het bestuur of stemrecht.

Verbonden partijen kunnen zowel publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) als privaatrechtelijke (stichtingen, verenigingen, nv's en bv's) organisaties zijn. Vanwege de risico's die de gemeente met dat mede-eigenaarschap loopt, geldt voor deze partijen een bijzonder sturings- en beheersingssysteem (*governance*). Vanwege de gemeentelijke belangen in de verbonden partijen hebben deze een bijzondere status.

Deze paragraaf behandelt, conform artikel 15 uit het BBV, de algemene visie op het inschakelen van een verbonden partij, de ontwikkelingen die er spelen en de voorgeschreven lijst van verbonden partijen.

Uitgangspunt van de nota Verbonden partijen is dat de gemeente uitsluitend overgaat tot samenwerking met een verbonden partij als dat bijdraagt aan de behartiging van het openbaar belang en het bevorderen van de doelmatigheid daarvan.

Welke ontwikkelingen spelen er?

Als vervolg op de nota Verbonden partijen, die de raad op 22 februari 2018 vaststelde, is er een governance-regime voor prioritaire gemeenschappelijke regelingen vastgesteld. De vier grote gemeenschappelijke regelingen worden periodiek besproken in de expertteams. Dat zijn: Holland Rijnland, werkorganisatie HLTsamen, Provalu en de Intergemeentelijke Sociale Dienst Bollenstreek. Recent is een evaluatierapport verschenen. Inmiddels is er een expertteam voor de ServiceOrganisatie Zorg (SOZ) ingesteld en vervalt het expertteam Provalu.

Stand van zaken wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)

Op 14 december 2021 heeft de Eerste Kamer ingestemd met een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Hiermee wordt de politieke verantwoording over gemeentelijke samenwerking versterkt. Volksvertegenwoordigers krijgen zo meer mogelijkheden om hun controlerende rol in dit soort samenwerkingen in te vullen en te versterken. De wijziging is op 1 juli 2022 in werking treden. Het deel van de wet dat rechten geeft aan volksvertegenwoordigers is direct op die datum ingegaan. Voor het andere deel (verplichtingen om bestaande gemeenschappelijke regelingen aan te passen, om zo scherpere afspraken te maken over bijvoorbeeld uittreding of evaluatie) geeft de wet een implementatieperiode van twee jaar.

Met deze wijziging wordt de betrokkenheid van volksvertegenwoordigers bij het bestuur van een samenwerkingsverband verbeterd. Zo krijgen de volksvertegenwoordigers meer invloed op besluiten van een gemeenschappelijke regeling, bijvoorbeeld via zienswijzen of door het instellen van een gemeenschappelijke adviescommissie voor raadsleden bij zware regelingen. Ook krijgen volksvertegenwoordigers meer mogelijkheden om invloed uit te oefenen op het functioneren van een regeling, bijvoorbeeld via verplichte afspraken over evaluatie van de regeling en de verplichting om scherpere afspraken te maken over (financiële) gevolgen van uittreding voor de uittredende deelnemers. Daarnaast komen er extra controlebevoegdheden, zoals de mogelijkheid om een enquête in te stellen over het functioneren van de gemeenschappelijke regeling. Wel dienen alle betrokken volksvertegenwoordigers met deze enquête in te stemmen.

Overzicht met verbonden partijen

De lijst van verbonden partijen bevat de informatie zoals is aangegeven in artikel 15 van het BBV. Hierbij onderscheiden we de vier categorieën: gemeenschappelijke regelingen; vennootschappen en coöperaties; stichtingen en verenigingen, en overige verbonden partijen;

Per verbonden partij maken we duidelijk wat het belang van de gemeente is, maar ook welk openbaar belang daarmee wordt gediend en hoe groot dat belang is. Daarbij vermeldt deze lijst de financiële informatie over de verbonden partijen en eventuele risico's voor de gemeente.

De paragraaf is niet gericht op het gemeentelijk mede-opdrachtgeverschap dat zich richt op de prestaties van de verbonden partij, als bijdrage aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Die rol komt terug in de reguliere begrotingsprogramma's, net zoals dat gebeurt voor de andere samenwerkingspartners, niet zijnde verbonden partijen.

Totaal overzicht bijdragen aan verbonden partijen

Naam	Begroot 2022	Realisatie 2022
1. Gemeenschappelijke regelingen		
HLTsamen	€ 13.282.838	€ 13.683.520
Holland Rijnland	€ 819.426	€ 806.074
Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Bollenstreek	€ 12.913.299	€ 12.599.078
Werkvoorzieningschap Kust, Duin- en Bollenstreek / Provalu	€ 2.048.915	€ 1.991.559
Regionale dienst openbare gezondheidszorg (HECHT) Hollands Midden	€ 1.416.000	€ 1.416.000
Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)	€ 1.479.000	€ 1.468.000
Samenwerking Belastingen Bollenstreek	€ 474.527	€ 527.990
Regeling omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	€ 688.000	€ 724.498
Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)	€ 60.609	€ 60.609
2. Vennootschappen en coöperaties		
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)		
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea)		
Alliander N.V.		
De Meerlanden N.V.	€ 1.908.483	€ 1.996.087
3. Stichtingen en verenigingen		
Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK)	€ 141.908	€ 141.908
4. Overige verbonden partijen		
Totaal	€ 35.233.005	€ 35.415.232

1. Gemeenschappelijke regelingen

HLTsamen			
Vestigingsplaats	Hillegom		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Daarmee biedt de werkorganisatie een kwalitatief, hoogwaardige, efficiënte en innovatieve dienstverlening aan de 'klanten' van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen.		
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit zes leden van de drie gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen. Het ene lid is een wethouder en het andere lid is de burgemeester per gemeente.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage volgens in het bedrijfsplan opgenomen verdeelsleutel.		
Financieel belang	Een eventueel nadelig saldo van de gemeenschappelijke regeling wordt gedekt door aanvullende bijdragen op basis van deze verdeelsleutel.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2022	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 923	€ 896
	Vreemd vermogen	€ 9.974	€ 11.081
	Resultaat		€ 11.997
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Uitvoering geven aan het bedrijfsplan zoals vastgesteld in de raden van de aangesloten gemeenten. Focus ligt op het gebied van kwaliteit, kostenreductie, kwetsbaarheid en de verbeterde strategische positie.		
Overige informatie			

Holland Rijnland			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Holland Rijnland is een samenwerking van en voor dertien gemeenten in het hart van de Randstad. Deze gemeenten werken vanuit een gezamenlijke strategische visie aan de verdere ontwikkeling van de regio om de kwaliteit van wonen, werken, ondernemen en recreëren van burgers, bedrijven en instellingen in het gebied te bevorderen.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. Het Algemeen Bestuur bestaat uit 33 leden waarvan 2 leden afkomstig uit de gemeente Lisse. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit 8 leden waarvan geen lid afkomstig uit de gemeente Lisse.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2022	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 1.667	€ 1.822
	Vreemd vermogen	€ 56.901	€ 56.901
	Resultaat		€ -96

Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.
Ontwikkelingen	Sinds 2020 werkt Holland Rijnland met een nieuwe Regionale agenda 2019-2023. Hierin staan gezamenlijk gedragen ambities op de beleidsterreinen ruimte (onder andere wonen, mobiliteit, biodiversiteit), regionale energiestrategie, het sociaal domein en de strategische positionering van de regio.
Overige informatie	

Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Bollenstreek

Vestigingsplaats	Lisse		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Individuele voorzieningen op het gebied van werk, inkomen en zorg.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit twee wethouders per deelnemende gemeente en het dagelijks bestuur uit één wethouder per deelnemende gemeente.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2022	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 0	€ 0
	Vreemd vermogen	€ 6.903	€ 8.244
	Resultaat		€ 0
Risico's	Een risico voor de gemeenten is enerzijds de bijdrage van de gemeenten in de exploitatielasten van de ISD, en anderzijds de uitvoering van een open eindregeling door de ISD, waarvan de gemeenten de financiële lasten dragen.		
Ontwikkelingen	In 2022 heeft de ISD zorg gedragen voor de uitvoering van het leefgeld voor Oekraïners. Ook is de uitvoering van de energietoeslag bij de ISD belegd. De uitvoering van de wet inburgering 2021, waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, is voor een groot deel belegd bij de ISD. Vooruitlopend op de door decentralisatie van maatschappelijke zorg in 2023 van centrumgemeente Leiden naar de gemeente is vanaf 2022 begonnen met twee pilots om kennis over maatschappelijke zorg op te doen. De ISD is ook bij de uitvoering betrokken. Daarnaast is de ISD betrokken bij de aanbesteding van de inkoop van de maatschappelijke zorg en de inrichting van de toegang.		
Overige informatie			

Werkvoorzieningschap Kust, Duin- en Bollenstreek / Provalu

Vestigingsplaats	Voorhout
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen

Doelstelling/publiek belang	Provalu is binnen de Kust-, Duin- en Bollenstreek de uitvoeringsorganisatie van de brede re-integratietraak. De NV voert werkzaamheden uit in het kader van de Wet sociale werkvoorziening (module A WsW), de participatievoorziening beschut werk als voorzien in artikel 10b van de Participatiewet (module B beschut) en het plaatsen van werkzoekenden, al dan niet met een arbeidsbeperking bij werkgevers (module C Re-integratie). Provalu zet zich in om duurzame arbeidsrelaties te realiseren, door de afstand tussen gemotiveerde mensen en werkgevers te overbruggen. Dit doet de organisatie door mensen professioneel te begeleiden, te scholen, te bemiddelen en met werkgevers mee te denken en hen te adviseren.		
Bestuurlijk belang	In het algemeen bestuur 1 wethouder, in het dagelijks bestuur levert Lisse geen wethouder		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van plaatsingen en voor module C een verdeelsleutel.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2022	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 4.450	€ 4.910
	Vreemd vermogen	€ 2.634	€ 2.164
	Resultaat		€ 461
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Binnen Provalu loopt het project Sturing & Samenwerking. In dit project wordt in gezamenlijkheid (GR-gemeenten, ISD Bollenstreek, Sociale dienst Katwijk en Provalu) het fundament gelegd voor de doorontwikkeling van Provalu, van (oud) SW-werkbedrijf naar toekomstbestendig Sociaal Ontwikkelbedrijf. Het project kent twee sporen. Spoor 1 betreft toekomstvisie, beleid en kaderstelling. Spoor 2 omvat uitvoering, werkafspraken, instrumentarium en informatiesysteem (ICT). Beide sporen hebben een eigen externe projectleider.		
Overige informatie			

Regionale dienst openbare gezondheidszorg (HECHT) Hollands Midden	
Vestigingsplaats	Leiden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doelstelling/publiek belang	De Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (Hecht) Hollands Midden, heeft als uitvoerende eenheden de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Hollands Midden, bureau GHOR Hollands Midden en de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Hollands Midden. Hecht heeft ten doel de belangen te behartigen van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg, de volksgezondheid en de ambulancezorg. Hecht Hollands Midden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisissituaties.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit de portefeuillehouders volksgezondheid van de 18 deelnemende gemeenten. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit 7 leden waarvan geen afkomstig uit de gemeente Lisse.
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners en aantal kinderen (BPI/BPK).
Financieel belang	De kosten van HECHT Hollands Midden worden gedragen door de deelnemende gemeenten.

Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2022	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 10.012	€ 5.539
	Vreemd vermogen	€ 45.292	€ 33931
	Resultaat		€ -730
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	De belangrijkste thema's voor 2022 zijn: Preventie, waarbij vooral aandacht is voor roken, overmatig alcoholgebruik, (ernstig) overgewicht, depressie en diabetes. Daarnaast gezondheidsbescherming (infectieziekenbestrijding, antibioticaresistentie) en het terugbrengen van gezondheidsverschillen (gelijke kansen op gezondheid). Ontwikkelingen verschillende programma's Hecht: GGD: De bekostiging voor het Rijksvaccinatieprogramma is gewijzigd en ook is de wettelijke opdracht voor de JGZ uitgebreid met een prenataal contactmoment. Gemeenten ontvangen hiervoor een kostendekkende vergoeding van het Rijk, waardoor het effect voor gemeenten kostenneutraal zal zijn. RAV: - Met het aanbieden van meerdere niveaus van ambulancezorg wil de RAV het eigen zorgaanbod beter laten aansluiten op de zorgvraag. Dit gebeurt bijvoorbeeld door onderscheid te maken tussen ambulancezorg bij zorgvragen (waarbij de nadruk ligt op verzorging en vervoer) en de inzet voor acute situaties. - In de pilot van een Zorg Coördinatie Centrum werken alle ketenpartners samen in de prehospitale acute zorg, zodat de juiste zorg op de juiste plek door de juiste zorgprofessional te organiseren is. GHOR: De focus in 2022 ligt op de introductie van het netcentrisch werken (informatie uitwisselen binnen een netwerk van partners) in de acute zorgketen. Hecht wil daarmee bereiken dat partners weten waar zij wel van zijn en wat zij van Hecht kunnen verwachten. ZVH: Sinds 1 januari 2021 is het Zorg- en Veiligheidshuis operationeel en gepositioneerd als RVE binnen de RDOG HM.		
Overige informatie			

Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)	
Vestigingsplaats	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doelstelling/publiek belang	In de Veiligheidsregio Hollands Midden werken hulpverleningsdiensten en gemeenten samen aan de veiligheid. Ze bereiden zich voor op rampen en ernstige ongelukken. Daarnaast nemen ze maatregelen om toenemende risico's beter te beheersen.
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. De 18 burgemeesters uit de regio Hollands Midden vormen samen het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden. Het Dagelijks Bestuur is samengesteld uit 6 burgemeesters waarvan 1 afkomstig uit de gemeente Lisse.
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.

Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2022	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 6.823	€ 6.440
	Vreemd vermogen	€ 41.692	€ 66.772
	Resultaat		€ 375
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Nieuw Regionaal Risicoprofiel VRHM 2023-2026, Beleidsplan 2020-2023 en Crisisplan: Eind 2022 is (na consultatie van de raden) het nieuwe Regionaal Risicoprofiel 2023-2026 VRHM vastgesteld. Het regionaal risicoprofiel heeft tot doel inzicht te krijgen in de risico's die binnen de veiligheidsregio bestaan. De inzichten uit het risicoprofiel helpen het veiligheidsbestuur met strategische beleidsvoering om de aanwezige risico's te voorkomen of te beperken en om de crisisorganisatie op specifieke en generieke risico's voor te bereiden. In 2023 zal het bestuur van de veiligheidsregio dan ook (ook na consultatie van de raden) het nieuwe Regionaal Beleidsplan 2024-2027 vaststellen. Dit strategisch beleidsplan geeft richting aan de inspanningen en beschrijft de te behalen prestaties. Het risicoprofiel en het strategisch beleidsplan vormen de basis en dienen ter input voor het op te stellen crisisplan (crisisbeheersingsorganisatie). In het crisisplan worden de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de hulpverleningsdiensten vastgelegd voor de bestrijding van rampen en crisis.		
Overige informatie			

Samenwerking Belastingen Bollenstreek			
Vestigingsplaats	Noordwijk		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Belastingen Bollenstreek verricht voor de gemeenten Noordwijk, Lisse en Teylingen de uitvoeringswerkzaamheden van de gemeentelijke belastingen: wet WOZ, aanslagoplegging, invordering, kwijtschelding en bezwaarschriften.		
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouders Belastingen van de colleges van de deelnemers komen tenminste eenmaal per jaar in vergadering bijeen voor overleg en afstemming over deze gemeenschappelijke regeling.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2022	31-12-2022
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
	Resultaat		
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen			
Overige informatie			

Regeling omgevingsdienst West-Holland (ODWH)			
Vestigingsplaats			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Uitvoering van de VTH-A taken (Vergunningverlening, Toezicht&Handhaving en Advies) volgens de Wet milieubeheer, de Wet bodembescherming en het Besluit Bodemkwaliteit.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. De stemverhouding wordt jaarlijks vastgesteld door het AB en is afhankelijk van de gemeente bijdrage in versus totale begroting. Het dagelijks bestuur bestaat uit 5 leden waarvan 1 afkomstig uit de gemeente Lisse. Het algemeen bestuur bestaat uit 26 leden waarvan 2 bestuursleden afkomstig uit de gemeente Lisse.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van uren.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2022	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 1.383	€ 1.757
	Vreemd vermogen	€ 11.268	€ 13.521
	Resultaat		€ 372
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt de gemeente bevoegd gezag bodem. Deze bevoegdheid ligt nu bij de provincie. De ODWH voert bodemtaken uit namens de provincie. In 2023 gaan gemeente en provincie toewerken naar de overdracht van de bodemtaken. Ook wordt onderzocht (in overleg met de ODWH) welke taken en rollen er bij de ODWH worden neergelegd.		
Overige informatie			

Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)			
Vestigingsplaats	Voorhout		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	De VAB verzorgt voor de Duin en Bollenstreek (Hillegom, Lisse, Teylingen, Noordwijk en Katwijk) de overslag en afvoer van verbrandbaar en composteerbaar/vergistbaar afval.		
Bestuurlijk belang	Algemeen bestuur: 1 wethouder Dagelijks bestuur: 1 wethouder		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage.		
Financieel belang	Een eventueel nadelig saldo van de gemeenschappelijke regeling wordt gedekt door aanvullende bijdragen op basis van een verdeelsleutel.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2022	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 206	€ 206
	Vreemd vermogen	€ 272	€ 158
	Resultaat		€ 67

Risico's	De installatie is verouderd en de huurovereenkomst met de NS voor de stationslocatie loopt tot eind 2023. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek zullen investeringen gedaan moeten worden om de continuïteit en de bedrijfszekerheid van de overslag te garanderen tot minimaal de einddatum van de huidige contracten voor overslag, transport en verwerking van gft- en restafval.
Ontwikkelingen	Het contract voor het beheer van het overlaadstation is in 2019 na een Europese aanbesteding gegund aan Meerlanden. Het contract loopt tot en met 2023.
Overige informatie	

2. Vennootschappen en coöperaties

Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)			
Vestigingsplaats	Hillegom		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	GOM is een uitvoeringsorganisatie zonder publiekrechtelijke taken. Bij GOM zijn vijf Duin- en Bollenstreekgemeenten betrokken. De regio Holland Rijnland en meer in het bijzonder het gebied van de Duin- en Bollenstreek heeft een sterke internationale concurrentiepositie in de tuinbouwsector waar het gaat om bloemen, bollen en vaste planten. Partijen willen deze internationale concurrentiepositie behouden, uitbouwen en versterken door een integrale gebiedsontwikkeling waarbij vorm en inhoud wordt gegeven aan een integrale ruimtelijke herstructurering van het gebied van de Duin- en Bollenstreek. De herstructurering van de Greenport vraagt om een integrale en bovenlokale aanpak.		
Bestuurlijk belang	Lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders: 1 wethouder per deelnemende gemeente.		
Jaarlijkse bijdrage	Er is geen sprake van een jaarlijks bijdrage.		
Financieel belang	De gemeente heeft zich (evenals de andere vier deelnemende gemeenten) garant gesteld voor een bedrag van 7 miljoen.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2022	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 325	€ 325
	Vreemd vermogen	€ 18.511	€ 25.000
	Resultaat		
Risico's	Het uitgangspunt van de GOM is een budgettair neutraal eindresultaat. Daarbij wordt in acht genomen de kapitaalbreng van de gemeenten (€ 325.000), de 10 miljoen euro bijdrage van Holland Rijnland uit het regionale investeringsfonds (RIF) voor de Greenport en een nader te bepalen deel van de 20 miljoen euro uit het RIF voor de regionale groenstructuur, de toegekende FES-gelden, eventuele provinciale- en rijksbijdragen, eventuele andere subsidies en de opbrengst uit de verkoop van gronden en woningbouwtitels.. De gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen hebben zich - ieder afzonderlijk evenals de andere twee deelnemende gemeenten - garant gesteld voor een bedrag van 7 miljoen euro.		
Ontwikkelingen	In 2023 wordt uitvoering gegeven aan het Meerjarenprogramma 2022-2025. In het najaar 2022 is gestart met de evaluatie van de Intergemeentelijke Structuurvisie Duin- en Bollenstreek 2016 (ISG). De activiteiten van de GOM zijn in 2022 afgeschaald vanwege de discussie over het financieringsmodel van de GOM en de lopende evaluatie die naar verwachting voor de zomer van 2023 wordt afgerond en bestuurlijk wordt vastgesteld. Er wordt gestart met de herijking van de ISG (Programma Duurzame Greenport).		
Overige informatie			

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)			
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Bestuurlijk belang	De gemeente is voor 0,62% aandeelhouder. De raad van bestuur en de directie bestaan beiden uit 3 leden waarvan geen leden afkomstig uit de gemeenten.		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	Jaarlijks wordt dividend verstrekt over de in het bezit zijnde aandelen. De BNG is een NV. De aandeelhouders zijn niet aansprakelijk voor eventuele tekorten bij de BNG.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2022	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 5.062.000	€ 4.615.000
	Vreemd vermogen	€ 143.995.000	€ 107.459.000
	Resultaat		€ 300.000
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	BNG Bank is betrokken partner voor een duurzamer Nederland. De bank ondersteunt overheidsbeleid door op basis van haar excellente kredietwaardigheid financiering tegen gunstige voorwaarden te verstrekken ten behoeve van gemeenten, woningcorporaties, zorg- en onderwijsinstellingen, projectfinanciering en andere instellingen met een maatschappelijk belang. Met een balans van EUR 140 miljard is BNG Bank de vierde bank van Nederland.		
Overige informatie			

Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea)			
Vestigingsplaats	Zoetermeer		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	Dunea produceert en levert aan circa 1,2 miljoen klanten lekker en betrouwbaar drinkwater in het westelijk deel van Zuid-Holland.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Het bestuur bestaat uit 1 lid welke niet afkomstig uit de gemeente Lisse.		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	De gemeente heeft 377.188 aandelen tegen een nominale waarde van € 5. Als aandeelhouder is de gemeente niet aansprakelijk voor eventuele verliezen van de nv. Dunea keert geen dividend uit.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2022	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 245.294	€ 245.294
	Vreemd vermogen	€ 361.748	€ 361.748
	Resultaat		

Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.
Ontwikkelingen	Dunea voert (vaak innovatieve) projecten uit om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en eisen, of om processen verder te optimaliseren. Voorbeelden zijnde schone Maaswaterketen, de uitbreiding van de waterzuivering, samenwerking in de waterketen en verbinding aan de Greenport.
Overige informatie	

Alliander N.V.			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	Via energienetwerken zorgt Alliander voor de distributie van gas en elektriciteit in een groot deel van Nederland. Alliander brengt een open en duurzame energiemarkt dichterbij.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. De raad van bestuur bestaat uit 3 leden waarvan geen bestuursleden afkomstig uit de gemeente Lisse.		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	Jaarlijks keert Alliander 45% van het resultaat uit in dividend aan de aandeelhouders. Als aandeelhouder is de gemeente niet aansprakelijk voor eventuele verliezen van de N.V.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2022	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 4.470.000	€ 4.570.000
	Vreemd vermogen	€ 4.127.000	€ 4.216.000
	Resultaat		
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	De economische groei is een uitdaging en de overgang naar een duurzaam energiesysteem komt steeds meer op stoom. Alliander bevindt zich in een uitdagende periode om dit met alle stakeholders te realiseren, door samen slimme oplossingen te bedenken zodat de energievoorziening betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar blijft voor iedereen.		
Overige informatie			

De Meerlanden N.V.			
Vestigingsplaats	Hoofddorp		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	De Meerlanden werkt samen met een aantal gemeenten aan een schone en duurzame leef- en werkomgeving. Dit doen zij door de gemeenten schoon, heel en veilig te houden en door afval innovatief in te zamelen en te verwerken.		
Bestuurlijk belang	Algemeen bestuur: 1 wethouder Dagelijks bestuur: geen		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage.		
Financieel belang	De gemeente Lisse bezit 8.950 aandelen (5%) van de totale 183.480 aandelen. De nominale waarde per aandeel bedraagt € 46.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2022	31-12-2022

	Eigen vermogen	€ 29.464	€ 31.265
	Vreemd vermogen	€ 27.438	€ 25.730
	Resultaat		€ 2.800
Risico's	De (uniforme) tarieven zijn gebaseerd op (werkelijke) kostenallocatie. Dat betekent dat meer-/minderkosten doorberekend worden aan de aangesloten gemeenten.		
Ontwikkelingen	Meerlanden, als gezamenlijk overheidsbedrijf, verzorgt zijn diensten steeds meer op basis van uniforme tarieven. Dit betekent dat de aangesloten gemeenten evenredig belast worden met de kosten. Daarnaast investeert Meerlanden (in beleid en uitvoering) in een verdere ontwikkeling naar een circulaire economie.		
Overige informatie			

3. Stichtingen en verenigingen

Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK)			
Vestigingsplaats	Heemstede		
Rechtsvorm	Stichtingen en verenigingen		
Doelstelling/publiek belang	Stichting RIJK is een samenwerkingsorganisatie tussen gemeenten om financiële, kwalitatieve en procesmatige voordelen voor haar leden te halen. Daarnaast wordt inkoop als strategisch en tactisch instrument ingezet ter ondersteuning van de beleidsdoelstellingen van de gemeente.		
Bestuurlijk belang	Gemeentesecretaris in het Algemeen bestuur.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van afgesproken afname uitgedrukt in aantal dagen per week.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2022	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 332	€ 332
	Vreemd vermogen	€ 198	€ 183
	Resultaat		
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden. Stichting RIJK heeft de risico's geïnventariseerd. Voor 2023 wordt rekening gehouden met een benodigde weerstandscapaciteit van € 903.500. De nota bandbreedte weerstandsvermogen is vastgesteld met een bandbreedte voor ratio weerstandsvermogen van 0,8 tot 1,2.		
Ontwikkelingen	Het maatschappelijk verantwoord inkopen is toegenomen in de werkzaamheden van Stichting RIJK. RIJK heeft, door de urgentie achter het Klimaatakkoord van Parijs (2015), haar werkmodel aangepast om deze versnelling binnen haar eigen organisatie te borgen. In elke aanbesteding die RIJK begeleidt bij de diverse gemeenten zijn deze beleidsthema's als vast onderdeel meegenomen.		
Overige informatie	www.stichtingrijk.nl		

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid bevindt zich op het snijvlak tussen omgevingsbeleid en financiën. Het is geen doel op zich, maar een essentieel middel om mede uitvoering te geven aan vrijwel alle gemeentelijke beleidsdoeleinden. Het beleid moet passen binnen de financiële mogelijkheden en doelstellingen van de gemeente. Met grondbeleid wordt bepaald of en hoe instrumenten, zoals bijvoorbeeld kostenverhaal, worden ingezet om de gestelde doelen te realiseren.

Naast de ontwikkelingen en de visie op grondbeleid zoomt deze paragraaf in op de uitgangspunten en kaders waarbinnen het grondbeleid wordt uitgevoerd. Het uitgangspunt van de gemeente Lisse is om geen zuiver actief grondbeleid uit te oefenen, maar ook niet per definitie een passief grondbeleid. Er is gekozen voor situationeel oftewel flexibel grondbeleid. Het college kan per opgave of locatie kan afwegen welke vorm van grondbeleid (meer of minder actief) nodig is om het maatschappelijk doel te bereiken.

Ontwikkelingen

De gemeente heeft een groot aantal ambities vervat in de Omgevingsvisie Lisse 2040. Deze ambities geven richting aan het omgevingsbeleid van de komende jaren en zijn verder uitgewerkt in diverse uitvoeringsprogramma's. In de nabije toekomst zijn er in Lisse (en de regio) majeure opgaven op het gebied van woningbouw, energietransitie, klimaatadaptatie, economie en mobiliteit. Grondbeleid is in financieel-economische zin dienstbaar aan het realiseren van doelstellingen op deze terreinen. De uitvoering van het grondbeleid – via de inzet van instrumenten van grondbeleid – wordt daardoor mede bepaald.

VISIE OP GRONDBELEID

In Lisse is de beleidslijn dat een situationeel grondbeleid wordt gevoerd. De ruimtelijke opgaven vragen om een grondbeleid met mogelijkheden om sturing te geven en de regie te nemen door bijvoorbeeld zelf actief gronden te verwerven. Bij de te volgen strategie staan per project de maatschappelijke doelen en ruimtelijke ambities centraal. Dat betekent dat de keuze voor een meer actieve rol dan wel een facilitaire benadering per project of locatie kan worden gemaakt. Als de markt de door de gemeente gewenste ontwikkelingen niet oppakt, dan ligt een actievere overheidsopstelling meer voor de hand en komt de regie bij de gemeente te liggen. In een dergelijk geval wordt een grondexploitatie gevoerd.

Uitgangspunten en kaders

De belangrijkste uitgangspunten en kaders zijn vastgelegd in:

- Besluit Begroting Verantwoording (BBV)/Renteomslag
- Vennootschapsbelasting
- Notitie 'Grondbeleid' (commissie BBV)
- Nota 'Grondbeleid'
- Financiële positie in relatie tot reserves en voorzieningen
- Grondbeleid en risico's

Vennootschapsbelasting (vpb)

Sinds 1 januari 2016 geldt de vpb-plicht, indien handelingen beschouwd worden als ondernemersactiviteit, ook voor gemeenten. De winst die wordt gemaakt met het uitvoeren van (actief) grondbeleid (Bouwgrond in exploitatie) is in beginsel belastbaar voor vpb. Op basis van de aangifte 2016 heeft de Belastingdienst het standpunt ingenomen dat er in Lisse geen actief grondbeleid wordt gevoerd en dat er geen sprake is van vpb-plicht. Tot op heden hanteren we bij de jaarlijkse aangifte vpb dit standpunt. Het enige resterende risico is dat de Belastingdienst bij

latere aangiften, op basis van verandering van de gewijzigde feitelijke omstandigheden, hierover een ander oordeel kan innemen.

Financiële uitgangspunten

In het geval van een particuliere (facilitaire) ontwikkeling waaraan de gemeente medewerking verleent, worden de te verhalen kosten in beeld gebracht. Het betreft de kosten van interne uren van het ambtelijk apparaat en de inhuur. De kosten zijn gebaseerd op de zogenaamde plankostenscan en worden op de ontwikkelaar verhaald middels een anterieure overeenkomst.

Nota grondbeleid

In 2022 heeft de gemeenteraad de nota 'Grondbeleid' vastgesteld. Hierin staat dat de gemeente kiest voor situationeel grondbeleid. Deze beleidskeuze komt mede voort uit financiële overwegingen. De gemeente wil zich richten op haar kerntaken en (financiële) risico's zoveel mogelijk uit de weg gaan. Om dat mogelijk te maken, richt de gemeente zich actief op risicomanagement en projectmatig werken. De wijze waarop dat gebeurt, is vastgelegd in de nota 'Risicomanagement' en het handboek 'Projectmatig Werken'. De projectmatige werkwijze is nog gedetailleerder uitgewerkt in het plan- en besluitvormingsinstrument.

Grondbeleid en risico's

Ruimtelijke projecten zijn altijd omgeven met risico's. Risico's van operationele aard, strategische risico's maar zeker ook systeemrisico's, zoals economische ontwikkelingen, die door de gemeente niet of nauwelijks te beïnvloeden zijn. Risico's die optreden kunnen het financiële beeld van de gemeente beïnvloeden. Daarom worden regelmatig risicoanalyses uitgevoerd om risico's te identificeren, te beoordelen en daar waar nodig beheersmaatregelen te treffen.

Categorieën projecten Grondbeleid

In het BBV wordt onderscheid gemaakt in verschillende soorten gronden en tussen de eigendomssituatie: in bezit van de gemeente of van derden. Ook is van belang of de gronden een vaste of te veranderen bestemming hebben en met welk doel deze gronden zijn verworven. In lijn met het BBV wordt in Lisse onderscheid gemaakt in de volgende soorten gronden en projecten:

- Bouwgrond In Exploitatie (BIE) (niet van toepassing in Lisse)
- Faciliterende projecten
- Warme gronden
- Materiële Vaste Activa (MVA)

Bouwgrond In Exploitatie (BIE)

Definitie: gronden die in eigendom van de gemeente zijn en waarvoor de gemeenteraad een grondexploitatiecomplex met een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.

Het startpunt van bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de BIE geopend en kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie bij onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie) op de balans. Om de risico's die samenhangen met zeer lang lopende projecten te beperken, is het uitgangspunt dat de looptijd van een grondexploitatie in beginsel maximaal tien jaar bedraagt.

De gemeente Lisse heeft geen eigen grondexploitaties.

Faciliterend Grondbeleid

Definitie: Bij faciliterend grondbeleid heeft de gemeente zelf geen grond in haar bezit en voert zij niet zelf de grondexploitatie, maar gebeurt dit door een private ontwikkelaar. De kosten die de gemeente maakt worden in dat geval verhaald op de private partijen. Er is dus geen sprake van

een bouwgrond in exploitatie of een voorraad grond in bezit van de gemeente, maar van een vordering op een derde partij. Feitelijk schiet de gemeente kosten voor die op basis van een overeenkomst worden teruggevorderd bij een derde partij, dan wel op basis van het exploitatieplan mogelijk in de toekomst kunnen worden teruggevorderd van een derde partij.

Relevante onderwerpen

Ook al is de gemeente bij de projecten niet risicodragend betrokken, er kan toch sprake zijn van risico's en verliezen:

1. op basis van de wetgeving zijn niet alle te maken kosten via de plankostenscan verhaalbaar;
2. er worden kosten gemaakt die bij het opstellen van de plankostenscan niet voorzien waren;
3. uiteindelijk wordt er geen overeenkomst gesloten en/of gaat het project niet door;
4. door de verkoop van gemeentelijke grond kan er winst gemaakt worden op het faciliterende project. Dit is naar de letter van de wet niet toegestaan;
5. op de verkoop van gemeentelijke grond kan het Vpb-regime van toepassing zijn.

Naast de facilitaire projecten, waarbij gewerkt wordt aan het opstellen en uiteindelijk ondertekenen van een overeenkomst, kan er sprake zijn van faciliterende projecten in de initiatief- of onderzoeksfase. Hierbij worden verkennende gesprekken gevoerd en mogelijkheden onderzocht.

Facilitaire projecten; grote gebiedsontwikkelingsprojecten

Elka

Elka		
Boekwaarde 1-1-2022	480.655	N
- Kosten	31.070	N
- Opbrengsten plankosten	-65.952	V
- Opbrengsten bovenwijken	-47.875	V
- Overige opbrengsten	-11.076	V
- Afboeken voorziening (deel)	-386.820	V
Boekwaarde 31-12-2022	0	

Op 26 maart 2013 is een anterieure overeenkomst gesloten met Adriaan van Erk om het bouwplan Elka te realiseren. Op 21 december 2016 heeft het college een allonge afgesloten. In de jaren daarna is hard gewerkt om het bestemmingsplan gereed te maken en onherroepelijk vastgesteld te krijgen. In april 2020 is het bestemmingsplan door een uitspraak van de Raad van State onherroepelijk geworden. Daarna heeft de ontwikkelaar de locatie bouwrijp gemaakt en is gestart met de bouwwerkzaamheden. Het project is in 2022 afgerond.

Het negatieve resultaat van dit project bedraagt € 386.820. In 2019 is een voorziening getroffen voor dit facilitaire project van € 406.828 (saldo 2021). Na afronding van het project is de voorziening deels ingezet om het project af te kunnen sluiten.

Sportlaan

Sportlaan		
Boekwaarde 1-1-2022	-43.637	V
- Kosten	42.504	N
- Winstneming	984.409	N
- Opbrengsten grondverkoop	-1.154.899	V
Boekwaarde 31-12-2022	-171.623	V
Nog te maken kosten	163.739	N
Boekwaarde 31-12-2024	-7.884	V
Netto contante waarde 1-1-2023	0	

De gemeenteraad van Lisse heeft met het raadsbesluit op 31 januari 2013 de grondexploitatie Sportlaan vastgesteld. Op 3 juli 2012 is de Gebiedsontwikkelingsovereenkomst Herontwikkeling Sportlaan-Van Speykstraat gesloten tussen de gemeente, woningcorporatie Stek en ontwikkelaar VOF De Waterkanten (ABC Vastgoed en Vorm Bouw). Daarna zijn diverse andere overeenkomsten en allonges tussen partijen gesloten. Deze rapportage is op die overeenkomsten gebaseerd.

In 2017 is de status van een aantal projecten gewijzigd als gevolg van wijzigingen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de invoering van de vennootschapsbelasting (vpb). Sindsdien geldt de Sportlaan als een faciliterend project. Hoewel qua werkwijze de systematiek van een grondexploitatie wordt gevolgd, is dit project daarmee formeel gezien geen grondexploitatie meer. De uitkomst van de berekening betreft het verwachte verkoopresultaat van de grondpositie van de gemeente.

Het nog resterende verkoopresultaat op einddatum (31-12-2024) bedraagt ca. € 8.000. Opgeteld bij de tussentijdse winstnemingen van € 725.000 (jaarrekening 2018), € 1.002.000 (jaarrekening 2019), € 761.000 (jaarrekening 2020), € 165.000 (jaarrekening 2021) en € 984.000,- (jaarrekening 2022), komt het totale verwachte verkoopresultaat daarmee uit op circa € 3.645.000. Per 1 januari 2022 lag deze prognose op € 3.549.000.

De boekwaarde bedraagt per 31-12-2022 € 171.623 positief (meer opbrengsten ontvangen dan kosten - inclusief winstnemingen - gerealiseerd). In 2022 is afgerond € 43.000 aan kosten gemaakt. Daarnaast is afgerond € 1.155.000 aan opbrengsten ontvangen in verband met de levering van veld 4 aan Stek en het uitbetalen van het deel van het kwaliteitsfonds dat in het openbaar gebied wordt geïnvesteerd. De berekende winstneming bij jaarrekening 2022 komt uit op € 984.000.

Vanaf 2023 is alleen nog sprake van plankosten en kwaliteitsimpuls als uitgaven. Alle opbrengsten in het project zijn nu gerealiseerd.

Een mogelijk risico is dat een deel van de door de provincie uitbetaalde HOV-nadeelcompensatie terugbetaald moet worden. De HOV-lijn is nog niet aangelegd, maar de inpassing voor de HOV-lijn in het project is wel gedaan. Het risico voor de gemeente bestaat dat de HOV-nadeelcompensatie terugbetaald moet worden (€ 457.500) als blijkt dat de HOV-lijn niet wordt aangelegd. De kans dat dit terugbetaald moet worden, wordt ingeschat als klein.

Ruigrok/Den Dekker

Ruigrok/Den Dekker		
Exploitatiebijdrage	295.311	
In rekening gebracht	295.311	
In rekening te brengen	0	
Bijdrage bovenwijks	144.066	
In rekening gebracht	107.693	
In rekening te brengen	36.373	
Boekwaarde 1-1-2022	21.418	N
- Kosten	4.376	N
- Opbrengsten plankosten index	0	N
- Opbrengsten bovenwijks	0	N
- Opbrengsten grondverkoop	0	N
Boekwaarde 31-12-2022	25.794	N
Nog te maken kosten	51.000	N
Nog te realiseren opbrengst aovk	0	N
Nog te realiseren opbrengst bovenwijks	-36.373	V
Nog te realiseren opbrengst	-32.743	V
Eindwaarde saldo 31-12-2023	7.678	N
Getroffen voorziening (in 2019)	7.277	

Het project Ruigrok – Den Dekker is qua kosten verzekerd door de anterieure overeenkomst die op 7 juni 2017 is afgesloten. Het totale plan is opgeknipt in 2 fasen. Fase I bevat 25 woningen, waarvan 12 twee-onder-een-kap woningen, 2 vrijstaande woningen, 4 seniorenwoningen en 7 eengezinswoningen. Deze woningen hebben een hoog ambitieniveau op het gebied van duurzaamheid. Ze zijn geheel zelfvoorzienend in hun eigen energievoorziening en zijn “smart homes” in een “smart grid”. Het bestemmingsplan voor fase I is in maart 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. De start van de verkoop is uitgesteld omdat er onzekerheid is over het realiseren van steigers en het aanmeren van boten voor de 10 woningen aan de Greveling. Het onderzoek naar de vaarveiligheid op de Greveling is in 2021 uitgevoerd. Het college heeft besloten dat er, onder voorwaarden, ruimte is voor een smalle steiger waar een boot kan worden aangemeerd.

De plannen voor fase 2 omvatten 16 woningen; 4 seniorenwoningen, 5 sociale koopappartementen en 7 eengezinswoningen. De ontwikkelaar van fase 1 is nog in gesprek met de eigenaar van de gronden in fase 2 om deze te verwerven. Indien fase 2 in ontwikkeling wordt genomen zal een afspraak gemaakt worden over een extra exploitatiebijdrage aan de plankosten van de gemeente. De onderhandelingen zijn opgeschort om dezelfde reden als bij fase I.

De huidige boekwaarde bedraagt per 31-12-2022 € 25.794 negatief (meer kosten dan opbrengsten). Voor fase 1 zal de ontwikkelaar in 2023 een stuk grond van de gemeente kopen tegen een grondwaarde van € 32.743.

De overige nog te realiseren opbrengst bedraagt € 36.373, dit betreft de bijdrage voor fase 2 aan de bovenwijkse voorzieningen. De nog te maken plankosten voor de komende jaren zijn ingeschat op ruim € 51.000. Het financiële resultaat zal naar verwachting uitkomen op ruim € 7.000 negatief (meer kosten dan opbrengsten). Voor dit negatieve resultaat is (in 2019) een voorziening getroffen.

Voorziening

Definitie voorziening: er is een bedrag apart gezet voor toekomstige uitgaven die onvermijdelijk zijn, maar waarvan tijdstip en omvang niet exact bekend is.

Zoals in het BBV is bepaald, mogen verwachte positieve en negatieve resultaten niet worden gesaldeerd en dient er voor verwachte tekorten direct een voorziening te worden getroffen. De voorziening Stadsvernieuwing voor Ruigrok/Den Dekker is eind 2022 vastgesteld op € 7.277.

Facilitaire projecten; kleine gebiedsontwikkelingsprojecten in uitvoering

Facilitaire projecten in uitvoering	Boek waarde	Kosten	Opbrengsten	Verlies voorziening (-) / Winstneming (+)	Boek waarde
	1-1-2022				31-12-2022
Geestwater	0	1.536.280		-506.757	1.029.523
Hoek Oranjelaan / Heereweg 3	-2.413	9.585	-20.500		-13.328
ITS gebouw	-46.672	5.144	-11.132	45.000	-7.660
Heereweg 331 Microformat	16.890	27.061	-36.009		7.942
Kanaalstraat 33 De Zon - aovk	4.650	4.440	-14.308		-5.218
Heereweg 347b (van Erk)	30.699	23.389			54.088
Heereweg 26	635				635
Broekweg 112 (Cardea school)	-708	657			-51
Vivaldistraat 2	6.926	146	-6.488		585
Haven 4 -aovk	0	10.551	-24.297		-13.746
Haven 1 Flynth	-24.321	18.174	-62.215		-68.362
Trompenburg fase II	86.848	45.447	-21.799	-89.899	20.597
Middenweg 21- aovk	0	2.064	-4.995		-2.931
Heereweg 455 C	0	21.925	-1.850		20.075
Von Bönninghausenlaan 54	0		-7.247		-7.247
Vuursteeglaan	0	41.763	-49.050		-7.287
vml Rembrandtschool	94.491	77.648	-55.000		117.139
Achterweg 20 - aovk	0		-4.265		-4.265
Schoolstraat 5 tot en met 11	0	24.608	-56.830		-32.222
Heereweg 245-249	0	20.963	-48.379		-27.416
Totaal	167.025	1.869.845	-424.364	-551.656	1.060.851

Geestwater

Gemeente, woningstichting Stek en Amvest hebben een samenwerkingsovereenkomst gesloten met als doel te komen tot:

- een voorlopig ontwerp voor de nieuwe woonwijk
- medewerking van publieke stakeholders
- overeenkomsten tussen partijen voor de ontwikkeling en realisatie van de nieuwe woonwijk

Nu de overeenkomst voor het project Geestwater door de partijen is ondertekent is de financiële stand van zaken uitgewerkt. In de anterieure overeenkomst is met de ontwikkelaar een exploitatiebijdrage van € 1.030.853 afgesproken.

Samen met alle nog te maken plankosten is de inschatting dat er gedurende de hele looptijd van het project (tot en met 2026) in totaal een bedrag gemoeid is van € 1.537.610. Dit afgezet tegen de exploitatiebijdrage maakt duidelijk dat er een verlies geleden wordt van € 506.757. Op grond van wet- en regelgeving moet er de verplichting worden getroffen ter grootte van het verlies. We verwerken deze wijziging via de voorziening stadsvernieuwing.

De compensatie voor dit verlies wordt gevonden in de afwikkeling en levering van de gronden in 2023. Op basis van de ondertekende contracten bedraagt het netto positieve resultaat van de grondtransactie in 2023 ruim € 5,3 mln.

Hoek Oranjelaan/Heereweg 33

In 2019 heeft het college positief besloten op het principeverzoek voor de realisatie van zes vrijstaande woningen en de wijziging van het bestemmingsplan van bedrijven naar wonen. Het bestemmingsplan Heereweg 31a-33a voorziet in een woonbestemming voor zes vrijstaande woningen. De nieuwe kopers kunnen een omgevingsvergunning aanvragen voor de bouw van hun woning. Met de initiatiefnemer is een anterieure overeenkomst afgesloten. Ondertekening heeft in 2021 plaatsgevonden. Het bestemmingsplan is 23 december 2021 vastgesteld door de raad en inmiddels onherroepelijk. De kavels zijn verkocht. Omgevingsvergunningen worden/zijn aangevraagd. Alles is gesloopt en de bouw van een aantal vrijstaande woningen is gestart.

ITS-gebouw, hoek Heereweg 177-179, Kanaalstraat 1-7

De nieuwbouw voor de 26 appartementen met in de plint een commerciële ruimte is gestart in het tweede kwartaal van 2022. De commerciële ruimten aan de Kanaalstraat kunnen opgedeeld worden naar 6 werkateliers voor de direct erboven gelegen appartementen. Verder worden op de verdiepingen nog 12 appartementen gerealiseerd. Een loopbrug verbindt de in totaal 18 appartementen aan de Kanaalstraat en de 6 appartementen aan de Heereweg met elkaar verbonden. Dankzij de aanleg van een groene binnentuin ontstaat er een gemeenschappelijke ontmoetingsruimte voor bewoners met elkaar de verbinding kunnen zoeken. Tevens zijn er 20 autoparkeerplaatsen binnen het plangebied voor de bewoners aanwezig. De verkoop van de appartementen is gestart. Dit project wordt in 2023 afgesloten. Het verwachte positieve resultaat van € 45.000 is in 2022 verantwoord.

Heereweg 331

In april 2021 heeft de gemeente een principeverzoek ontvangen om de kantoren die bij het voormalig bedrijf horen te bestemmen als zelfstandige kantoren en de achterliggende bedrijfsruimte te slopen en woningen te bouwen. De benodigde parkeervoorzieningen worden gerealiseerd op eigen terrein. Het bedrijventerrein krijgt de bestemming wonen. Het bouwplan biedt ruimte voor 7 sociale huurappartementen en 21 huurappartementen in het middensegment. In de plint van het pand komt een huisartsenpraktijk. Het ontwerpbestemmingsplan is door het college vrijgegeven voor zienswijze en heeft van 15 februari tot en met 29 maart 2023 ter inzage gelegen. Voorafgaand aan de terinzagelegging voor zienswijzen is de anterieure overeenkomst ondertekend.

Kanaalstraat 33

In 2021 is een aanvraag omgevingsvergunning binnengekomen voor het realiseren van elf appartementen en een winkelruimte. Ten opzichte van het vorige bouwplan is de commerciële ruimte met 150 m2 afgenomen. In 2022 hebben de gemeente en de initiatiefnemer de anterieure overeenkomst ondertekend. Eind november 2022 is de omgevingsvergunning verleend voor realisatie van het bouwplan. De omgevingsvergunning is onherroepelijk. In totaal worden 11 appartementen gebouwd. Aan de Kanaalstraat wordt op de begane grond een commerciële ruimte van 50 m2 gerealiseerd met 6 appartementen in het pand. Aan de Van der Veldstraat komen 5 appartementen. In totaal worden 3 sociale woningen gerealiseerd. Het voormalig pakhuis en de woning aan de Van der Veldstraat 2A worden gesloopt om de ontwikkeling mogelijk te maken.

Heereweg 347b (Van Erk)

In maart 2020 heeft de eigenaar van het pand een verzoek ingediend tot het wijzigen van de bestemming bedrijven naar wonen. Het doel was het realiseren van woningen met een oppervlakte van 40 m2 tot 125 m2. Er werd gedacht circa 350 eenheden. Het woningbouwprogramma moet het woonbeleid van Lisse volgen. Om een gemengd woonmilieu te realiseren, moeten ook arbeidsmigranten zich hier kunnen vestigen. Knelpunten zijn de milieueisen ten aanzien van het achtergelegen bedrijventerrein, de erfgoedbiotoop Huys Dever en de provinciale eis tot compensatie van het bedrijventerrein. Het college heeft de regie genomen door stedenbouwkundige randvoorwaarden op te stellen. In 2022 hebben de provincie Zuid-Holland en de gemeente overlegd over de herontwikkeling van het bedrijventerrein naar wonen/werken. De

locatie is voor de 'verkleuring' opgenomen in de omgevingsvisie van Lisse. De provincie heeft aangegeven dat de gemeente een regionale bedrijventerreinvisie moet opstellen waarin vraag en aanbod van bedrijventerreinen zijn vastgelegd. Deze visie wordt momenteel opgesteld en zal vervolgens aan de Provincie worden aangeboden.

Heereweg 26

De initiatiefnemer wil 60 woningen realiseren: 18 in de sociale huur, 18 in de betaalbare koop en 24 in de vrije sector. Enkele onderzoeken en het stedenbouwkundig plan moeten nog nader worden onderbouwd. De anterieure overeenkomst is nog niet ondertekend. De ontwikkelaar heeft nog geen voorontwerpbestemmingsplan ingediend, dit als gevolg van onder meer stedenbouwkundige aanpassingen en gestegen bouwpreizen.

Broekweg 112

De voormalige Cardeaschool is in 2019 verkocht. De akte van levering wordt binnen twee weken na datum wijziging passende woonbestemming gepasseerd of zoveel eerder of later als partijen tezamen overeenkomen. De reguliere omgevingsvergunning (met passende woonbestemming) is in 2021 verleend. Er worden 11 appartementen gerealiseerd waarvan 6 voor senioren met een zorgvraag. Voor het project is in 2021 ook een anterieure overeenkomst afgesloten. De leveringsakte is gepasseerd. De bouw vordert. Oplevering is naar verwachting eind 2022 of begin 2023. Het pand wordt bewoond. Oplevering van de buitenruimte verwacht ik binnenkort.

Vivaldistraat 2

Na het positieve besluit op het principeverzoek in 2019 is er in 2020 een uitgebreide omgevingsvergunning aangevraagd voor de realisering van 6 huurappartementen. Hiervoor is een anterieure overeenkomst afgesloten. De omgevingsvergunning is verleend en onherroepelijk. Bouw is gestart. Oplevering in 2023.

Haven 4

Op 26 maart 2021 is door het college besloten om mee te werken aan de herontwikkeling van de horecavoorziening met woonhuis op de locatie Haven 4 naar een bouwplan met een totaal woonprogramma van 31 woningen (29 appartementen en 2 kluswoningen). Na het collegebesluit van 6 juli 2021 is het voorontwerpbestemmingsplan direct na de zomervakantie ter inzage gelegd voor inspraak en voorgelegd aan de wettelijke overlegpartners. Er zijn twee inspraakreacties ontvangen. Naar aanleiding van de inspraakreacties is het bestemmingsplan niet aangepast. Ook zijn twee vooroverlegreacties en een advies van de Omgevingsdienst West-Holland (ODWH) ontvangen. Alleen het advies van de ODWH was aanleiding om de toelichting van het bestemmingsplan tekstueel aan te passen. Op 29 juni 2021 is met de initiatiefnemer een anterieure overeenkomst gesloten. Op 18 januari 2022 heeft het college besloten om het ontwerpbestemmingsplan "Haven 4, Lisse" middels de coördinatieregeling in procedure te brengen. Daarbij is rekening gehouden met het in 2020 door de gemeenteraad vastgestelde beeldkwaliteitsplan Haven-Grachtweg. Naast het ontwerpbestemmingsplan heeft ook de ontwerp-omgevingsvergunning voor het appartementencomplex ter inzage gelegen. Op 16 juni 2022 heeft de raad het bestemmingsplan vastgesteld en is door het college de omgevingsvergunning voor het appartementencomplex (29 woningen) verleend. Tegen deze besluiten is beroep aangetekend. Dit beroep is eind 2022 ingetrokken door de bezwaarmakers. Er is nog niet gestart met de bouw van het appartementencomplex. Een omgevingsvergunning voor de bouw van de kluswoningen is nog niet aangevraagd.

Haven 1 (voormalig kantoor Flynth)

In 2018 is een omgevingsvergunning verleend voor het afwijken van het bestemmingsplan 'Centrum Lisse 2011'. Het ging toen om het wijzigen van een kantoorfunctie naar een woonfunctie. Het tegen dit besluit ingediende beroep heeft de rechtbank in oktober 2020 ongegrond verklaard.

Bezwaarmaker heeft geen hoger beroep ingediend, zodat het mogelijk werd om 9 appartementen in het complex te realiseren.

De locatie Haven 1-3 heeft een grondoppervlak van circa 3.153 m². De nieuwe eigenaar heeft omgevingsvergunning aangevraagd voor het realiseren van 52 huurappartementen: 28 appartementen in het sociale segment, 18 appartementen in het middeldure segment en 6 appartementen in het dure segment. Het parkeren vindt plaats op eigen terrein. Een anterieure overeenkomst waarin de planschade is geregeld, maakt onderdeel uit van een eventuele planologische procedure en is ondertekend. Tegen de verleende omgevingsvergunning voor de realisatie van de 52 appartementen is op 30 augustus verleend. Tegen de verleende omgevingsvergunning is een bezwaarschrift ingediend. De behandeling van het bezwaarschrift is nog lopende. Door initiatiefnemer is separaat een ontheffing van de Wet natuurbescherming aangevraagd.

Trompenburg fase II

In 2016 hebben de gemeente Lisse en woningstichting Eigen Haard een intentieovereenkomst getekend voor het woningbouwproject Trompenburg Lisse. Dit project maakte deel uit van een exploitatieovereenkomst die in 2011 is gesloten en waarvan ook het vernieuwde en inmiddels gerealiseerde woonzorgcomplex Rustoord onderdeel was. In de intentieovereenkomst is overeengekomen dat Eigen Haard de woningbouwlocatie mag overdragen aan een projectontwikkelaar ten behoeve van de realisatie van woningbouw. Wilma Wonen heeft de woningbouwlocatie aangekocht en is van plan om maximaal 65 woningen te ontwikkelen op het braakliggende terrein Trompenburg. De ontwikkeling is een divers woningbouwprogramma dat bestaat uit vrijstaande woningen, twee-onder-een-kapwoningen, appartementen en rijwoningen. In 2021 heeft het voorontwerp bestemmingsplan 'Nieuw Trompenburg' ter inzage gelegen. Er zijn meerdere inspraakreacties ingediend. Daarop is een verkeersonderzoek uitgevoerd, ook in relatie tot de aankomende ontwikkeling Vuursteeglaan-Zuid. In juli 2021 is de anterieure exploitatieovereenkomst ondertekend. Het ontwerpbestemmingsplan lag in het eerste kwartaal van 2022 ter inzage. De raad heeft het bestemmingsplan in juni vastgesteld. Er is beroep ingediend bij de Raad van State. Vanwege beroepsgronden wordt het bestemmingsplan via een herstelbesluit opnieuw vastgesteld door de raad op 23 februari 2023. Vervolgens moeten we de zitting bij de RvS afwachten.

Niet alle gemaakte kosten op dit project kunnen worden verhaald op de opdrachtgever. Vooraf is een plankostenscan, een inschatting van de te maken uren en kosten, opgesteld. Door de beroepsprocedure worden er meer interne uren gemaakt op dit project dan vooraf was ingeschat. Daarom is een verliesvoorziening voor dit project opgenomen van 90.000 euro (sboekwaarde per 31/12/2022 - saldo van toekomstige opbrengsten en kosten).

Voormalige Rembrandtschool

Frans Halsstraat 6, een voormalige schoollocatie, is in eigendom van de gemeente Lisse. Woonstichting Stek en de gemeente Lisse hebben in prestatieafspraken vastgelegd dat partijen de gezamenlijke ambitie hebben om te onderzoeken of er op deze locatie sociale huurwoningen kunnen worden gerealiseerd. In 2020 hebben Stek en de gemeente Lisse een intentieovereenkomst gesloten. Daarna hebben partijen gezamenlijk het ontwikkelingstraject opgepakt. Voor het plangebied zijn stedenbouwkundige randvoorwaarden opgesteld en Groosman Architecten heeft in opdracht van Woonstichting Stek een voorlopig stedenbouwkundig ontwerp opgesteld. Beide vormden de basis voor het bestemmingsplan, zodat woningbouw op deze locatie mogelijk kan worden gemaakt.

Het bestemmingsplan maakt gestapelde woningbouw mogelijk in de vorm van een appartementencomplex (50 sociale huurwoningen). In 2021 en 2022 hebben er bewonersbijeenkomsten plaatsgevonden. Vanaf oktober 2021 heeft het voorontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegen. Binnen een termijn van zes weken kon iedereen

een inspraakreactie indienen en konden de wettelijke overlegpartners een overlegreactie indienen op het voorontwerpbestemmingsplan. Er zijn in totaal zestien reacties binnengekomen van de overlegpartners en omwonenden.

Woonstichting Stek en de gemeente Lisse hebben eind 2021 een samenwerkingsovereenkomst gesloten, waarin de uitgangspunten voor de samenwerking zijn vastgelegd, maar ook de activiteiten door en de verplichtingen van partijen, de planning enzovoort. De provincie Zuid-Holland heeft in het kader van de regeling 'Knelpuntenpot sociale huur en middenhuur Zuid-Holland' een subsidie van € 200.000,-- toegekend.

Voorafgaand aan de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan is een koop- en realisatieovereenkomst (KRO) afgesloten. Een KRO met een anterieure overeenkomst is nodig om de afspraken vooraf juridisch goed vast te leggen. Dit om te komen tot verkoop van de voormalige schoollocatie en voor de ontwikkeling en realisatie van het plan. In juni 2022 hebben partijen de KRO ondertekend. Het ontwerpbestemmingsplan 'Frans Halsstraat 6' lag vanaf juni 2022 zes weken ter inzage. In deze periode zijn drie zienswijzen ingediend. Eén van een overlegpartner, de tweede van een omwonende via de rechtsbijstand en de derde zienswijze is namens 17 omwonenden ingediend. De beantwoording van de zienswijzen is vastgelegd in de Nota van beantwoording zienswijzen tevens nota van wijzigingen.

Op 20 oktober 2022 heeft de gemeenteraad tijdens de openbare vergadering het bestemmingsplan gewijzigd vastgesteld ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan.

Het raadsbesluit met het vastgestelde bestemmingsplan heeft vanaf 2 november 2022 tot en met dinsdag 13 december 2022 ter inzage gelegen. Tegen het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan konden belanghebbenden gedurende de periode van 3 november tot en met 14 december 2022 beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Binnen de beroepstermijn is door 16 omwonenden een beroepschrift ingediend bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De gemeente en Woonstichting Stek hebben een verweerschrift ingediend en het wachten is op een zittingsdatum.

De omgevingsvergunning voor het bouwen van de appartementen wordt later aangevraagd.

Middenweg 21

De bedrijfsvoering is beëindigd. Met de GOM is overleg geweest om te kijken of er een GOM-woning kan worden gerealiseerd. In mei 2012 vonden de eerste gesprekken plaats. De eigenaar wilde stoppen met de bedrijfsvoering, de bebouwing opruimen en een reguliere woonbestemming realiseren. Er zijn toen geen herstructureringsafspraken gemaakt. Dit gedeelte van de Rooversbroekpolder kende een glastuinbouwreservering (uitbreiding). Opruimen van opstallen en bouwvlakken ten gunste van landschap was niet aan de orde. Deze planologische reservering is er niet meer. Mede daarom heeft de eigenaar de GOM in 2017 opnieuw benaderd. In 2019 heeft het college besloten in principe medewerking te verlenen. Het voorontwerpbestemmingsplan en het ontwerpbestemmingsplan hebben ter inzage gelegen. In juni 2022 heeft de raad het bestemmingsplan vastgesteld. Het bestemmingsplan is nu onherroepelijk. Voorafgaand aan de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan is een anterieure overeenkomst getekend.

Heereweg 455

In november 2019 heeft de gemeente het principeverzoek ontvangen voor de transformatie van het voormalig waterreservoir en pompgebouwnaar vijf woningen. Eén woning is voor eigen bewoning; de andere vier woningen worden gebouwd in het middendure koopsegment. De benodigde parkeervoorzieningen worden op eigen terrein gerealiseerd. De voormalige waterberging is geschikt te maken voor bewoning: deze ligt binnenstedelijk maar ook grenzend aan het landelijk gebied. Het plangebied c.q. de toegangsweg ligt gedeeltelijk in het landelijke

gebied. Toepassing van een reguliere procedure kan daardoor niet worden toegestaan. Om af te wijken van het bestemmingsplan, is een omgevingsvergunning uitgebreide procedure van toepassing en is een verklaring van geen bedenkingen van de raad nodig. De ontwerp verklaring van geen bedenkingen is door de raad van september 2022 afgegeven. Tegen de ontwerp omgevingsvergunning en ontwerp verklaring van geen bedenkingen zijn zienswijzen ingebracht. Het college zal de raad van 30 maart voorstellen om de verklaring van geen bedenkingen af te geven zodat de omgevingsvergunning kan worden verleend.

Von Bönninghausenlaan 54

Op 21 juni 2022 is een aanvraag omgevingsvergunning ontvangen voor het slopen en herbouwen van een vrijstaande woning aan de Von Bönninghausenlaan 54 te Lisse. De aanvraag gaat uit van een vrijstaande woning. Het vigerende bestemmingsplan 'Lisse Dorp 2010', staat de 'bestemming wonen' toe. Hoewel het bouwen van een woning volgens het vigerende bestemmingplan is toegestaan, is de beoogde ontwikkeling in strijd met de bouwregels van dit bestemmingsplan. Door de realisatie van de nieuwe woning wordt de inhoud van meer dan 25% vergroot in vergelijking met de bestaande woning. Wanneer er sprake is van een vergroting van de inhoud van de woning met meer dan 25% is er geen mogelijkheid tot een binnenplanse afwijking. Op 10 oktober 2022 is een omgevingsvergunning verleend via de 'kruimelgevallenprocedure' (artikel 2.12 lid 1, onder a, onder 2, Wabo) om af te wijken van het vigerende bestemmingsplan. Tegen de verleende omgevingsvergunning zijn 2 bezwaren ingebracht. De bezwaren zijn momenteel in behandeling. Door de Odwh is een besluit genomen om hogere waarden vast te stellen op basis van de Wet geluidhinder vanwege het wegverkeer op de Westelijke Randweg en de Keukenhofdreef. Het besluit heeft voor bezwaar ter inzage gelegen van 5 oktober tot en met 15 november 2022. Voorafgaand aan de verlening van de omgevingsvergunning is de anterieure overeenkomst ondertekend.

Vuursteeglaan

Timpaan heeft de woningbouwlocatie, waar voor een groot deel een wijzigingsbevoegdheid op zat, aangekocht en is van plan om 82 woningen te ontwikkelen. De ontwikkeling is een divers woningbouwprogramma dat bestaat uit 10 vrijstaande woningen, 14 twee-onder-een-kapwoningen, 30 betaalbare bebo's 21 sociale appartementen en 7 rijwoningen. In het najaar van 2022 zijn twee inspraakavonden geweest. Er is een aanvullend verkeersonderzoek uitgevoerd, ook in relatie tot de aankomende ontwikkeling Nieuw Trompenburg. December 2022 is de anterieure exploitatieovereenkomst ondertekend. Het ontwerpbestemmingsplan wordt eind februari / begin maart ter inzage gelegd.

Achterweg 20

Na het positieve besluit op het principeverzoek is in 2021 middels een kruimelprocedure een omgevingsvergunning aangevraagd voor de realisatie van 1 nieuwe woning. De bestaande woning op het perceel wordt gesloopt. Er is een anterieure overeenkomst afgesloten. De omgevingsvergunning is verleend en onherroepelijk. De bouw is gestart.

Schoolstraat 5 tot en met 11

In september 2021 heeft de gemeente Lisse een intentieovereenkomst gesloten met de eigenaar van 'De Gewoonste Zaak' Schoolstraat 11 en de ontwikkelaar Meer Vastgoed B.V., eigenaar van Schoolstraat 5-9, met als doel om te onderzoeken of er 30 tot 36 appartementen gerealiseerd kunnen worden. Uit diverse onderzoeken is gebleken dat 33 appartementen met de daarbij behorende parkeervoorzieningen binnen het plangebied mogelijk is. Voldaan wordt aan de woonvisie van de gemeente Lisse. Een bouwmassa zorgt voor een rustige en goede stedenbouwkundige inpassing in het plangebied.

Om de ontwikkeling mogelijk te maken is een wijziging van het geldend bestemmingsplan "Centrum Lisse" is nodig. De huidige percelen zijn binnen het plangebied gelegen binnen de bestemmingen 'Wonen', 'Horeca', 'Tuin' en 'Maatschappelijk'. De voorgenomen planontwikkeling past qua omvang en functie niet binnen het huidige bestemmingsplan. Binnen het vast te stellen bestemmingsplan zijn de bestemmingen 'Wonen', 'Tuin', 'Verkeer-verblijfsgebied' en 'Groen' opgenomen. De bestemming 'Wonen' wordt toegevoegd aan de noordoost kant van het plangebied. Daarnaast is het bouwvlak aangepast.

Op 4 oktober 2022 heeft het college van Lisse ingestemd om het ontwerpbestemmingsplan 'Schoolstraat 5-11, Lisse' ter inzage te leggen voor zienswijzen. De terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan 'Schoolstraat 5-11, Lisse' heeft plaatsgevonden van 5 oktober 2022 tot en met 15 november 2022. Tijdens deze periode zijn er vier zienswijzen ingebracht. Alle zienswijzen zijn ontvankelijk, maar één zienswijze geeft aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan. Drie van de vier bezwaarmakers hebben hun zienswijzen ingetrokken. Uit de overgebleven zienswijze blijkt samengevat dat er zorgen zijn over de impact van de bouwhoogte op de hoeveelheid daglicht en woonbeleving. De benodigde parkeervoorziening wordt gerealiseerd op eigen terrein. In het tweede kwartaal van 2023 wordt het vast te stellen bestemmingsplan aan de raad voorgelegd.

Heereweg 245-249

Op 11 oktober 2022 heeft het college besloten om het ontwerpbestemmingsplan "Heereweg 245-249" te Lisse vrij te geven voor zienswijzen. Tijdens de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan van 12 oktober 2022 tot en met 22 november 2022 zijn er 4 zienswijzen ontvangen. In de loop van de procedure hebben 3 reclamanten hun zienswijze ingetrokken. 1 Zienswijze is niet ingetrokken. De zienswijze is ontvankelijk. Er heeft naar aanleiding van een zienswijze een wijziging in het bouwplan plaatsgevonden. Er worden geen balkons aan de noordzijde van het te bouwen appartementencomplex gerealiseerd. Dit leidt tot een gewijzigde vaststelling van het bestemmingsplan en opzichte van het ontwerpbestemmingsplan. Het vast te stellen bestemmingsplan maakt, na het onherroepelijk zijn, het mogelijk om op de locatie maximaal 15 appartementen te realiseren. Tenminste worden 4 appartementen gebouwd waarbij kopers in aanmerking komen van een starterslening. Voldaan wordt aan de woonvisie van de gemeente Lisse. De benodigde parkeerplaatsen voor de bewoners van de koopappartementen en de bezoekers worden op eigen terrein gerealiseerd. Wellicht zal het vast te stellen bestemmingsplan in het tweede kwartaal van 2023 aan de raad worden aangeboden ter vaststelling.

Facilitaire projecten; initiatief- of onderzoeksfase

Facilitaire projecten Initiatief	Boek waarde	Kosten	Opbrengsten	Boek waarde
	1-1-2022			31-12-2022
Hoogvliet	19.448	6.800		26.248
Ruishornlaan 21 - de Greef	0	194		194
Ruishornlaan 25 - Knarrenhof	0	4.590		4.590
Ruishornlaan 31 - Pauluskerk	0	340		340
Nassaustraat 25 - Posthuys	0	5.975		5.975
Bondstraat Lisse	0	2.963		2.963
Keukenhofdreef 18A	0	8.285		8.285
Essenlaan 7 - aovk	0	1.069		1.069
Tulpenstraat 35	0	5.920		5.920
Heereweg 351	0	389		389
Totaal	19.448	36.525	0	55.973

De bovenstaande bedragen betreffen de voorbereidingskosten in de initiatief- of onderzoeksfase. Ook voor deze kosten geldt dat de kosten vanaf 2020 in beeld zijn gebracht. Naar verwachting worden deze kosten bij het afsluiten van de anterieure overeenkomst verrekend met de ontwikkelaar. Niet verrekenbare kosten worden afgeboekt t.l.v. het rekeningresultaat. Vooralnog worden deze kosten als risico aangemerkt.

Warme gronden

Definitie: de door de gemeente verworven gronden met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie door de Raad is vastgesteld.

Op basis van de wijziging van het BBV in 2016 worden deze warme gronden verantwoord onder materiele vaste activa en wel tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is niet toegestaan.

Ingeval van duurzame waardevermindering vindt afwaardering plaats naar de waarde volgens de geldende bestemming. Voor gronden die zijn verworven en waarvoor nog geen bestemmingswijziging is doorgevoerd kan dit betekenen dat er (tijdelijk) een forse afwaardering moet plaatsvinden, die grotendeels kan worden teruggedraaid zodra tot de bestemming van bouwgrond wordt besloten. Dit leidt met name bij de gebiedsontwikkeling tot ongewenste effecten, zoals grote fluctuaties in de waardering van deze gronden, en als gevolg daarvan het resultaat en de financiële positie van de gemeente.

Materiële Vaste Activa (MVA) – inclusief overlopende passiva

Definitie: over grond als materiële vaste activa wordt gesteld, dat deze grond een vaste bestemming heeft en niet in een transformatieproces zit. Dit geldt ook voor gronden die anticiperend en strategisch zijn aangekocht maar waarbij geen sprake is van gebiedsontwikkeling. Bij grond als materiële vaste activa gaat het veelal om ondergrond van gebouwen, wegen, parken, pleinen of van land-/bosbouwgronden.

In relatie tot het Grondbeleid is deze categorie niet relevant. In deze paragraaf Grondbeleid wordt daarom niet ingegaan op grond als materiële vaste activa .

	Boek waarde	kosten	opbrengsten	resultaat neming	afboeking	Boek waarde
	1-1-2022					31-12-2022
Dever Zuid / Geestwater (Gronden)	476.432					476.432
Dever Zuid / Geestwater (facilitair)	689.811	218.657			-908.468	-
Heemskerkplein (vh Factorij)	650.000					650.000
Bouwkavels (Villa's) Achterweg	118.007	5.526	-1.010.000	886.467		-
Heereweg 351	-	1.052.023	-450.000			602.023
Totaal	1.934.250	1.276.206	-1.460.000	886.467	-908.468	1.728.455

Dever-Zuid en Geestwater

Onder de Materiële vaste activa zijn de gronden van Dever Zuid- en Geestwater opgenomen. De kosten zijn overgeheveld naar de facilitaire projecten in uitvoering. Zie facilitaire projecten in uitvoering voor een toelichting op het project eerder in deze paragraaf.

Heemskerkplein

De resterende boekwaarde per 31 december 2022 heeft betrekking op de kavels aan de Schoolstraat. Naar verwachting wordt deze boekwaarde ruimschoots gecompenseerd door de verkoop van deze kavels. Jaarlijks worden de voorbereidingskosten afgeboekt t.l.v. het rekeningresultaat.

Josephschool Lindenlaan (bouwkavels Achterweg ook bekend als Villa's Achterweg)

Via een aanbesteding is Van Breda geselecteerd als ontwikkelaar en koper van de grond. Met de ontwikkelaar is een koopovereenkomst en een anterieure overeenkomst afgesloten. Op de locatie van de oude Josephschool komen zes vrijstaande, duurzame woningen. De raad heeft het bestemmingsplan, gecoördineerd met de omgevingsvergunning, op 27 januari 2022 vastgesteld. Het plan lag tot en met 22 maart ter inzage voor beroep. Het bestemmingsplan is nu onherroepelijk. Op 3 mei 2022 hebben wij de nota van afrekening en de akte van levering ontvangen. De bouw is gestart.

Het netto resultaat van de verkoop van de gronden in 2022 bedraagt € 886.467.

Heereweg 351

In 2022 zijn terreinen aangekocht voor het project Geestwater. Deze zullen weer worden verkocht in 2023 en 2024.

Reserves en voorzieningen

Definitie reserves: deze worden aangehouden als buffer voor risico's, om lasten te egaliseren en om te sparen voor toekomstige uitgaven.

Definitie voorziening: er is een bedrag apart gezet voor toekomstige uitgaven die onvermijdelijk zijn, maar waarvan tijdstip en omvang niet exact bekend is.

Het meest essentiële verschil tussen een reserve en een voorziening is dat bij een reserve de Raad de bestemming ervan kan wijzigen. Er is sprake van vrije besteedbaarheid. Bij een voorziening kan dat niet, er is sprake van verplichte bestedingsrichting.

Reserve grondexploitatie

Voor de risico's die de gemeente loopt met betrekking tot het grondbeleid wordt geen aparte reserve grondexploitatie gevormd. Conform beleid (Nota reserve Weerstandvermogen) wordt de risicoreservering meegenomen bij de bepaling van de hoogte van het algemene weerstandsvermogen.

Voorziening Stadsvernieuwing

Zoals in het BBV is bepaald, mogen verwachte positieve en negatieve resultaten niet worden gesaldeerd en dient er voor verwachte tekorten direct een voorziening te worden getroffen.

Project	
Geestwater	506.757
Trompenburg	89.899
Ruigrok/ Den Dekker	7.277
	603.933

Paragraaf Open overheid

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) is 1 mei 2022 ingegaan en heeft de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) per die datum vervangen. De Woo heeft als doel de overheid transparanter en toegankelijker te maken. De wet bestaat uit twee onderdelen: passieve openbaarmaking en actieve openbaarmaking.

Passieve openbaarmaking

Het onderdeel passieve openbaarmaking regelt het recht om informatie bij bestuursorganen op te vragen. Hiervoor kan een informatieverzoek (Woo-verzoek) worden ingediend. Het proces rondom het Woo-verzoek is in 2022 verbeterd en verder gedigitaliseerd. Per 1 mei 2022 is er een Woo-coördinator aangesteld die de Woo-verzoeken afhandelt en zowel in- als extern als contactpersoon fungeert.

Tussen 1 mei en 31 december zijn voor gemeente Lisse 12 Woo-verzoeken binnengekomen.

- 3 verzoeken gevolgd door besluiten waarbij documenten zijn verstrekt.
- 6 verzoeken informeel afgehandeld of doorverwezen.
- 1 verzoek op basis van uitzonderingsgrond besloten geen documenten te verstrekken.
- 2 verzoeken zijn buiten behandeling gesteld (niet op de juiste manier ingediend of niet gereageerd op preciseringsverzoek).

Actieve openbaarmaking

Het onderdeel actieve openbaarmaking verplicht bestuursorganen uit eigen beweging informatie openbaar te maken. Deze informatie is onderverdeeld in 11 voor gemeenten relevante informatiecategorieën.

Vanuit de Rijksoverheid wordt het Platform open overheidsinformatie (PLOOI) ontwikkeld. Dit platform zal gebruikers in staat stellen vanuit een centraal platform te zoeken in alle open overheidsinformatie. De realisatie van dit platform heeft vertraging opgelopen. Aansluiten op PLOOI was in 2022 niet mogelijk. De Rijksoverheid heeft de verdere ontwikkeling van het platform uiteindelijk in december 2022 stilgelegd. Er zal een nieuw ontwerp worden gemaakt waarna de ontwikkeling weer zal worden hervat. Er is nog niets bekend over wanneer gemeenten hierop kunnen aansluiten. De verplichting tot actieve openbaarmaking is vooralsnog opgeschort tot er meer duidelijkheid kan worden gegeven over PLOOI. Wel geldt er een inspanningsverplichting tot actieve openbaarmaking. Wat er wordt bedoeld met 'inspanning' is niet nader uitgewerkt. Hier is in 2022 invulling aan gegeven door de afgehandelde Woo-verzoeken actief op de website openbaar te maken.

Paragraaf Opvang ontheemden

In februari 2022 begon de oorlog in Oekraïne, waarmee een grote vluchtelingenstroom richting de rest van Europa en dus ook Nederland op gang kwam. De HLT-gemeentes stonden daardoor acuut voor de uitdaging om Oekraïense ontheemden op te vangen en hebben nadrukkelijk hun verantwoordelijkheid genomen bij deze humanitaire ramp. Omdat het hier om crisisopvang gaat, ligt de bevoegdheid bij de burgemeester, aangestuurd door het Veiligheidsberaad (landelijk) en de Veiligheidsregio (regionaal).

Lisse heeft vanaf april 48 mensen opgevangen in een deel van hotel Lowietje aan de Heereweg. Daarnaast is er een kleine locatie aan de Laan van Rijckevorsel beschikbaar voor 9 personen. Vanaf november kon er een extra etage worden gehuurd in Lowietje, waar nog eens 80 ontheemden kunnen verblijven. Er zijn weinig wisselingen geweest in de gehuisveste groep.

Voor alle ontheemden die de gemeente Lisse in 2022 heeft opgevangen, is naast huisvesting gezorgd voor zorg, onderwijs, welzijn, toegang tot werk en leefgeld en een veilige leefomgeving. De opgave heeft veel gevraagd van HLTsamen en doet dat nog steeds. Zo is er voor de uitvoering veel gebruikt gemaakt van ingehuurde externe partijen. Ook hebben inwoners van Lisse en vrijwilligers waar nodig ondersteuning geboden.

Periodiek wordt binnen HLTsamen een financiële monitor opgesteld. Deze financiële monitor geeft weer welke kosten we tot nu toe hebben gemaakt, welke inkomsten er zijn en wat de verwachtingen zijn voor in de toekomst. Met behulp van deze monitor brengen we de knelpunten en risico's in kaart. De informatie in deze paragraaf is gebaseerd op de definitieve monitor over 2022.

Voor het bepalen van de inkomsten en uitgaven zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Alle direct aan een gemeente toe te rekenen kosten, worden direct verantwoord in de administratie van de desbetreffende gemeente.
2. Het aantal opvangdagen dat er beschikbaar was in de gemeente, zoals dat ook de basis is voor de declaratie naar het Rijk.
3. De kosten van HLTsamen (met name interne uren, inhuur, welzijn e.d.) worden naar rato van het aantal opvangdagen toegerekend aan de gemeente.
4. Het financiële kader is het Rijksbudget, hier zijn we binnen gebleven. Gezien de onzekerheid over wat er nog op ons afkomt, is het voorstel om het positieve saldo over te hevelen naar 2023.

Inkomsten

Gemeentelijke Opvang Oekraïne

De regeling gemeentelijke opvang Oekraïne (GOO), per 4 juni 2022 in werking getreden, regelt de compensatie voor gemeenten voor de realisatie van noodopvangplekken en verstrekkingen aan ontheemden. Gemeenten ontvangen volgens deze regeling een normbedrag van €100 per dag per gerealiseerde gemeentelijke opvangplek. Onder dit normbedrag vallen alle kosten die direct gerelateerd zijn aan de opvang, zoals huur, energie en schoonmaak. Per 15 oktober 2022 is de regeling gewijzigd, waarbij het normbedrag is gedaald van € 100 naar € 83.

In Lisse werden eind 2022 110 ontheemden opgevangen in de gemeentelijke opvang, waarvan 50 ontheemden leefgelduitkering ontvangen. Over 2022 hebben we van het Rijk € 1.767.584 aan compensatie ontvangen.

Particuliere Opvang Oekraïne

Waar de meeste ontheemden in gemeentelijke opvanglocaties worden opgevangen, kan een

gasthuishouden ook tijdelijk onderdak aanbieden. Het gasthuishouden ontvangt echter geen financiële vergoeding. Hiervoor geldt de regeling particuliere opvang Oekraïne (POO) die ook per 4 juni 2022 in werking is getreden. Na registratie in een gemeente krijgen de ontheemden leefgeld uitgekeerd per maand is dat € 475 voor volwassenen en € 315 voor minderjarigen. Gemeenten krijgen voor de ondersteuning van de particuliere opvang € 210 per maand per ontheemde die aanspraak maakt op het leefgeld. Dit normbedrag geldt met terugwerkende kracht vanaf 1 maart 2022.

Met behulp van het aantal beschikbare plekken per locatie, het totaal aantal dagen waarop deze plekken beschikbaar waren en het normbedrag, zijn de inkomsten berekend. De inkomsten zijn gesplitst in perioden waarin verschillende regelingen van kracht waren. Eind 2022 werden 55 ontheemden opgevangen in de particuliere opvang, waarvan er 9 leefgeld ontvangen. Voor particuliere opvang hebben we in 2022 € 113.408 aan compensatie ontvangen.

Uitgaven

De gemeente maakt, wat de kosten betreft, onderscheid tussen drie categorieën: kosten van leefgeld, de locatiekosten (huur, beveiliging, klein onderhoud), inzet van personeel van HLTsamen (zowel eigen personeel als inhuur) en overige kosten. Bij de laatste categorie kan gedacht worden aan de kosten voor de internationale schakelklas, welzijn, catering, tandarts en fysiotherapie. Bij de kosten is geen onderscheid gemaakt tussen gemeentelijke of particuliere opvang, ze zijn als het totaal van de opvang in de gemeente gepresenteerd.

Samenvattend kan financieel de volgende stand van zaken gepresenteerd worden:

Overzicht Financiën Crisis Noodopvang Oekraïne

Inkomsten

Gemeentelijke opvang	€ 1.679.584
Particuliere opvang	€ 28.140
subtotaal inkomsten	€ 1.707.724

Uitgaven

Leefgeld	€ 138.977
Kosten locatie	€ 726.101
Inzet personeel en externe inhuur	€ 471.293
Overige kosten	€ 109.965
subtotaal uitgaven	€ 1.446.336

verschil inkomsten en uitgaven	€ 261.388
---------------------------------------	------------------

Bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat van 2022 stellen we voor om een bedrag van € 261.388 naar 2023 over te hevelen, gezien alle onzekerheden rondom de opvang van ontheemden.

Financiële jaarrekening

Wettelijk kader

De Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten scheppen het wettelijk kader voor de financiën van gemeenten.

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn eisen gesteld aan de specifieke informatie die moet zijn opgenomen in de financiële jaarrekening. De bedoeling hiervan is om de transparantie van de gemeentelijke jaarrekening te verhogen. Deze verplichte onderwerpen zijn de uitgangspunten voor de structuur van de jaarrekening.

- De uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting.
- Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Provinciaal toezicht

De provincie heeft de taak toezicht te houden op de gemeenten. Om in aanmerking te komen voor de meest lichte vorm van toezicht (repressief toezicht) hebben Gedeputeerde Staten de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- De begroting 2024 moet in evenwicht zijn of, als dat niet het geval is, moet het laatste jaar van de meerjarenraming (2027) in evenwicht zijn.
- De jaarrekening 2022 moet in evenwicht zijn; als de jaarrekening niet in evenwicht is, kan dat, afhankelijk van de aard en/of omvang van het tekort, van invloed zijn bij de bepaling van het toezichtregime.
- De vastgestelde jaarrekening 2022 en de begroting 2024 moeten tijdig, respectievelijk vóór 15 juli 2023 en 15 november 2023, aan de provincie zijn toegezonden.

Met het hiervoor genoemde evenwicht wordt 'materieel evenwicht' bedoeld. Dit houdt in dat structurele lasten moeten worden gedekt door structurele baten.

Door vaststelling van de jaarrekening in de vergadering van 29 juni 2023, tijdige inzending en het materiële evenwicht van de jaarrekening wordt aan de eisen voldaan.

Balans

Balans

Bedragen € x 1.000

ACTIVA	31-12-2022	31-12-2021
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
• Investerings met een economisch nut		
<i>Bedrijfsgebouwen</i>	6.717	5.022
<i>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</i>	1.306	1.157
<i>Gronden en terreinen</i>	2.220	1.645
<i>Machines, apparaten en installaties</i>	881	569
<i>Overig</i>	61.294	63.794
<i>Woonruimten</i>	416	451
• Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven		
<i>Grond- weg- en waterbouwkundige werken</i>	15.438	15.382
<i>Machines, apparaten en installaties</i>	611	658
• Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut		
<i>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</i>	4.985	4.649
	93.869	93.327
Financiële vaste activa		
• Kapitaalverstrekkingen aan:		
<i>Deelnemingen</i>	1.968	1.961
• Leningen aan:		
<i>Overige verbonden partijen</i>	2.393	2.393
<i>Woningbouwcorporaties</i>	685	713
• Overige langlopende leningen	5.772	6.197
	10.818	11.264
TOTAAL VASTE ACTIVA	104.687	104.590
VLOTTENDE ACTIVA		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
• Vorderingen op openbare lichamen	5.762	5.863
• Rekening-courantverhouding met het Rijk	7.661	5.387
• Overige vorderingen	1.671	3.562
	15.094	14.812
Liquide middelen		
• Liquide middelen (kas- en banksaldi)	213	224
	213	224
Overlopende activa		
• Nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel van:		
<i>Het Rijk</i>	1.787	-
<i>Overige Nederlandse overheidslichamen</i>	378	-
• Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.823	3.229
	4.989	3.229
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	20.295	18.265
TOTAAL ACTIVA	124.982	122.856

Balans

Bedragen € x 1.000

PASSIVA	31-12-2022	31-12-2021
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen		
• Algemene reserves	6.263	1.725
• Bestemmingsreserves	15.154	16.550
• Nog te bestemmen resultaat	5.029	5.302
	<u>26.446</u>	<u>23.576</u>
Voorzieningen		
• Egalisatievoorzieningen	1.965	1.519
• Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.198	2.778
• Van derden verkregen midd. die spec. besteed moeten worden	2.382	2.131
	<u>6.546</u>	<u>6.428</u>
Vaste schulden		
• Onderhandse leningen van:		
<i>Binnenlandse banken en overige financiële instellingen</i>	80.564	82.367
• Waarborgsommen	7	969
	<u>80.571</u>	<u>83.336</u>
TOTAAL VASTE PASSIVA	113.563	113.340
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlottende schulden		
• Overige kasgeldleningen	-	3.000
• Overige vlottende schulden	1.938	2.029
	<u>1.938</u>	<u>5.029</u>
Overlopende passiva		
• Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	7.248	3.385
• Ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren van:		
<i>Het Rijk</i>	649	350
<i>Overige Nederlandse overheidslichamen</i>	936	420
• Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen.	648	331
	<u>9.482</u>	<u>4.486</u>
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	11.420	9.515
TOTAAL PASSIVA	124.982	122.856

Aan natuurlijke en rechtspersonen verstrekte borgstellingen of garantstellingen

70.982

65.994

Totaaloverzicht resultaat per programma

In onderstaand overzicht treft u voor de Programmarekening 2022, in één totaaloverzicht, de baten en lasten en de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma, inclusief de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien, aan.

		Rekening	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening
		2021	2022	2022	2022
Programma 1. Vitaliteit	Lasten	-28.797	-28.523	-33.806	-34.118
	Baten	6.210	4.345	5.994	7.720
Saldo		-22.585	-24.178	-27.810	-26.398
Programma 2. Leefomgeving	Lasten	-17.957	-14.656	-16.240	-15.955
	Baten	12.064	7.451	9.620	10.939
Saldo		-5.895	-7.205	-6.620	-5.017
Programma 3. Bedrijvigheid	Lasten	-2.717	-2.219	-2.887	-3.264
	Baten	300	394	298	1.385
Saldo		-2.418	-1.825	-2.589	-1.879
Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Lasten	-2.493	-2.517	-2.836	-2.633
	Baten	1.425	455	938	1.413
Saldo		-1.066	-2.062	-1.899	-1.220
Saldo programma's		-31.964	-35.270	-38.918	-34.514

Algemene dekkingsmiddelen:

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Saldo	33.437	33.436	38.161	38.970
Belastingen overig	Saldo	1.945	-289	-248	-305
Overhead	Saldo	-7.293	-7.423	-7.945	-8.758
Overige baten en lasten	Saldo	-10	-25	210	23
OZB niet-woningen	Saldo	2.305	2.579	2.579	2.570
OZB woningen	Saldo	2.641	4.108	4.108	4.113
Treasury	Saldo	516	845	739	770
Saldo algemene dekkingsmiddelen		33.541	33.231	37.604	37.384

Saldo voor resultaatbestemming	1.584	-2.037	-1.303	2.870
---------------------------------------	--------------	---------------	---------------	--------------

Stortingen in reserves

1. Vitaliteit	Lasten	-2.018	-2.457	-2.719	-2.719
2. Leefomgeving	Lasten	0	0	-417	-417

3. Bedrijvigheid	Lasten	0	0	-284	-284
4. Bestuur en ondersteuning	Lasten	0	0	-5	-90
Totaal stortingen in reserves		-2.018	-2.457	-3.425	-3.510

Onttrekkingen reserves

1. Vitaliteit	Baten	4.832	4.074	4.670	4.510
2. Leefomgeving	Baten	593	410	82	102
3. Bedrijvigheid	Baten	119	0	803	798
4. Bestuur en ondersteuning	Baten	195	40	214	259
Totaal onttrekkingen uit reserves		5.739	4.524	5.769	5.669

Resultaat na bestemming		5.304	30	1.042	5.029
--------------------------------	--	--------------	-----------	--------------	--------------

Waarderingsgrondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De baten en lasten m.b.t. grondbeleid worden met ingang van boekjaar 2020 in de exploitatie verwerkt volgens de notitie Grondbeleid. Het saldo van de baten en lasten wordt verwerkt in de balans in de post Overlopende passiva of Overlopende activa.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke. Personele kosten worden niet geactiveerd. Dus voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op een andere wijze een verplichting opgenomen.

Vaste activa

Waardering en afschrijving vaste activa

1. Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief worden lineair in maximaal 5 jaar afgeschreven.
2. Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.
3. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 10.000,- worden in beginsel niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd.
4. Bij de waardering van de vaste activa worden bijdragen van derden die in directe relatie staan met het actief in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
6. Investeringskosten worden lineair afgeschreven.
7. Afschrijven van een investering beginnen in het jaar volgend op het jaar waarin het actief wordt opgeleverd.
8. Aan een investering wordt rente toegerekend over de boekwaarde op de eerste dag van het jaar. De rente wordt berekend met het omslagpercentage. Voor 2022 is dit 2%.
9. Bij het bepalen van de afschrijvingen wordt de componentenbenadering gehanteerd. De componentenbenadering houdt in dat verschillende samenstellende delen van een materieel vast actief afzonderlijk worden afgeschreven op basis van het individuele waardeverloop van die delen. Per samenstellend deel kunnen de economische gebruiksduren namelijk verschillen.
10. Afschrijvingsbeleid materiële vaste activa met economisch nut:
 - max. 80 jaar: rioleringen en duikers
 - 40 jaar: (ver)nieuwbouw woonruimten, schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen en parkeergarage
 - 10 jaar: Tijdelijke gebouwen/ noodlokalen/ loodsen/ opslagplaatsen
 - 25 jaar: Renovatie, restauratie en aankoop woonruimten, schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen en parkeergarage

- 15 jaar: Technische installaties in schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen
- 10 jaar: Inventaris schoolmeubilair en veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen
- 20 jaar: motorvoertuigen
- 40 jaar: begraafplaats
- 25 jaar: uitbreiding begraafplaats
- 5 jaar: Hardware
- 3 – 5 jaar: Software en randapparatuur
- 7 jaar: Tractie

Het college kan in bijzondere gevallen beargumenteerd afwijken van de bovenstaande afschrijvingstermijnen. Overige niet genoemde investeringen worden zo veel mogelijk volgens bovenstaande richtlijnen geactiveerd.

Warme gronden

Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden in de regel geduid als 'warme gronden'. Conform de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019)' worden deze verantwoord onder materiële vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV) tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.

Afwaarderen naar de waarde volgens de geldende bestemming van deze gronden kan achterwege blijven als aan een aantal cumulatieve voorwaarden wordt voldaan. Als aan deze cumulatieve voorwaarden wordt voldaan, kan voor deze 'warme gronden' uitgegaan worden van de waarde in toekomstige bestemming in plaats van de geldende bestemming (art. 65 BBV). De cumulatieve voorwaarden zijn:

- de gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;
- de (toekomstige) bestemming(en)/functies (ontwikkeling) betreffende het plangebied dien(en)t goed onderbouwd te worden;
- de gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- de visie/het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of rijk;
- periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige bestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Financiële vaste activa

De belangen in gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen en effecten worden gewaardeerd tegen kostprijs. De posten worden in waarde verminderd, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is. De lening aan de woningcorporatie en de overige uitgegeven leningen worden gewaardeerd tegen nominale waarden.

Vlottende activa

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen en overlopende posten

De liquide middelen en overlopende posten worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Onderscheid tussen reserves en voorzieningen

In het Besluit Begroting en Verantwoording is een onderscheid gemaakt tussen reserves en voorzieningen. De reserves worden weer onderscheiden in algemene reserve en bestemmingsreserves.

Algemene reserve: alle reserves, niet zijnde een bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve: een reserve waaraan het bestuur een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Voorziening: een voorziening is een deel van het vermogen dat afgezonderd is wegens

1. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs ingeschat kunnen worden;
2. op de balansdatum bestaande risico's m.b.t. bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs ingeschat kan worden;
3. kosten die in een volgend jaar zullen worden gemaakt mits het maken van de kosten zijn oorsprong mede vindt in het (lopende) jaar of in een voorafgaand jaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal jaren.

Van een voorziening is dus sprake als het gaat om te kwantificeren financiële verplichtingen of risico's. Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie ultimo balansdatum verslagjaar geen negatieve stand hebben. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies'

Het gaat bij voorzieningen om min of meer onzekere verplichtingen die te zijner tijd tot schulden kunnen worden, zoals bijvoorbeeld wachtgeld- en belastingverplichtingen, pensioenverplichtingen, garantieverplichtingen en dergelijke. Ook kunnen voorzieningen betrekking hebben op verplichtingen, samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten, zoals bijvoorbeeld groot onderhoud. Indien de financiële verplichtingen of risico's niet te kwantificeren zijn dan dienen deze zaken vermeld te worden in de risicoparagraaf.

Pensioenen en andere lange termijn-personeelsbeloningen

De pensioenverplichtingen ten behoeve van de wethouders zijn verzekerd bij Loyalis. Het niet afgedekte deel is tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. Hierbij is de rekenrente op basis van de APPA-rente gehanteerd. De rekenrente van de ingegane pensioenen wijkt af van de APPA-rente.

Gebruik van schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening dient het bestuur, in overeenstemming met de algemeen aanvaarde grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die mede bepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen afwijken van deze schattingen.

Rentetoerekening aan reserves en voorzieningen

Aan reserves en voorzieningen wordt geen rente toegerekend.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met betaalde aflossingen. Vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Toelichting op de balans

ACTIVA

Immateriële en Materiële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn vaste activa, die niet tastbaar zijn.

De materiële vaste activa zijn als volgt onderverdeeld:

- Gronden en terreinen: alle terreinen en gronden in gebruik gegeven of verhuurd aan anderen;
- Woonruimten: alle huizen in gebruik gegeven en in gebruik gegeven als dienstwoning;
- Bedrijfsgebouwen: gemeentehuis, brandweerkazerne, scholen e.d.;
- Grondbouwkundige werken: drainages, keerwanden, overstorten e.d.;
- Waterbouwkundige werken: sloten, bruggen, beschoeiingen, rioleringen, duikers, gemalen e.d.;
- Wegbouwkundige werken: straten, pleinen, verlichting, straatmeubilair, groenvoorzieningen e.d.;
- Vervoermiddelen: auto's;
- Machines, apparaten en installaties: machines, computers e.d.;

Deze indeling is gebaseerd op het BBV. De kolommen worden alleen getoond als er daadwerkelijk ook bedragen in voorkomen.

a Investerings met een economisch nut

De specificatie is als volgt:

Omschrijving	Termijn van afschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Investerings	Des-investeringen	Bijdragen van derden	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2022
Investerings met een economisch nut							
Bedrijfsgebouwen	10 - 40	5.022	2.167		180	291	6.717
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10 - 15	1.157	210		13	49	1.306
Gronden en terreinen	-	1.645	1.055	481		-	2.220
Machines, apparaten en installaties	15 - 60	569	373			61	881
Overig	5 - 40	63.794	50	146		2.404	61.294
Woonruimten	25	451				35	416
TOTAAL		72.638	3.856	627	193	2.840	72.834

Op diverse onderdelen zijn belangrijke investeringen en/of bijdragen van derden te signaleren. Een toelichting van de belangrijkste mutaties per activumsoort wordt hierna gegeven:

- **Bedrijfsgebouwen**
In 2022 is er € 2.017.000 geïnvesteerd in de nieuwbouw FC Lisse en € 150.000 bekostiging nieuwbouw De Lisbloem school. De bijdrage van derden betreft een specifieke uitkering van het Rijk voor de nieuwbouw FC Lisse
- **Grond-weg-en waterbouwkundige werken**
De investeringen betreft het vervangen van kunstgrasvelden van FC Lisse € 101.000 en het inrichten van diverse speelplaatsen € 109.000. De bijdrage van derden betreft een specifieke uitkering van het Rijk voor de kunstgrasvelden FC Lisse
- **Gronden en terreinen**
In 2022 is een Grond aangekocht voor de Dever Zuid en Geestwater. De vermindering op gronden en terreinen heeft te maken met een correctie van de geactiveerde kosten en de verkoop van een deel grond Dever Zuid/Geestwater.
- **Machines, apparaten en installaties**
De investering heeft betrekking op de openbare verlichting € 333.000 en de aanschaf van laptops voor de raad € 40.000.
- **Overig**
Investering heeft betrekking op het Zwembad € 50.000 en de desinvestering betreft de verkoop van Bondstraat 11.
- **Woonruimten**

Geen mutaties.

b Investerings met een economisch nut waar tegenover heffingen e.d. staan

De specificatie is als volgt:

Omschrijving	Termijn van afschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Investerings	Des-investeringen	Bijdragen van derden	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2022
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven							
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	15 - 50	15.382	521			464	15.438
Machines, apparaten en installaties	10 - 20	658				46	611
TOTAAL		16.040	521	-	-	511	16.050

Op diverse onderdelen zijn belangrijke investeringen en/of bijdragen van derden te signaleren. Een toelichting van de belangrijkste mutaties per activumsoort wordt hierna gegeven:

- Grond-weg-en waterbouwkundige werken
De investeringen hebben betrekking op de Riolering en de waterstructuur Meer- en Duinpolder.

c. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

De specificatie is als volgt:

Omschrijving	Termijn van afschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Investerings	Des-investeringen	Bijdragen van derden	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2022
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut							
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	10 - 40	4.649	856	282	18	220	4.985
TOTAAL		4.649	856	282	18	220	4.985

Op diverse onderdelen zijn belangrijke investeringen en/of bijdragen van derden te signaleren. Een toelichting van de belangrijkste mutaties per activumsoort wordt hierna gegeven:

- Grond-weg-en waterbouwkundige werken
De investeringen hebben betrekking op diverse herinrichtingen wegen en parkeerplaatsen, verkeersmaatregelen en het groenbeheerplan. De bijdrage van derden betreft een stimuleringsuitkering van het Rijk voor verkeersveiligheid.

Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Verstrekte leningen	Aflossingen	Overige	Boekwaarde 31-12-2022
Financiële vaste activa					
<i>Kapitaalverstrekingen aan:</i>					
Deelnemingen	1.961	7			1.968
<i>Leningen aan:</i>					
Overige verbonden partijen	2.393				2.393
Woningbouwcorporaties	713		28		685
Overige langlopende leningen	6.197	705	598	531	5.772
TOTAAL	11.264	712	627	531	10.818

Leningen aan woningbouwcorporaties

Er loopt nog één lening van het rijk via de gemeente. De gemeente functioneert als doorgeefluik. Zie ook onder Langlopende schulden.

Kapitaalverstrekingen: Deelnemingen en effecten

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Boekwaarde 31-12-2022
Deelnemingen		
Aandelen Dunea (70.521 aandelen)	32	32
Aandelen netwerkbedrijf Alliander (541.261 aandelen)	243	243
Aandelen De Meerlanden (7.022 aandelen)	940	940
Aandelen De Meerlanden 2021 (3.205 aandelen)	638	638
Aandelen De Meerlanden 2022 (36 aandelen)		7
Aandelen B.N.G. (18.252 aandelen)	42	42
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij	66	66
TOTAAL	1.961	1.968

Deelnemingen

Het aantal aandelen Dunea bedraagt 70.521 aandelen per 31-12-2022. De aandelen Dunea zijn tegen € 0,45 per stuk opgenomen op de balans.

De aandelen in het netwerkbedrijf Alliander zijn voor € 243.567 opgenomen op de balans tegen € 0,45 per stuk. Het aantal aandelen bedraagt 541.260 stuks.

Per 1 juli 2009 is de inrichting en het beheer van de openbare ruimte uitbesteed aan De Meerlanden en heeft Lisse 8.951 aandelen in deze overheid gedomineerde vennootschap. De aandelen kostten € 105 per stuk, in totaal € 939.855.

In 2021 is er de kapitaalstructuur van de Meerlanden aangepast. Er heeft een herschikking van de aandelen afgestemd op het aantal huisaansluitingen plaatsgevonden. In 2021 zijn er 3.205 aandelen aangekocht. De aandelen kostten € 199 per stuk, in totaal € 638.334. Op de oude aandelen heeft een conversie plaatsgevonden. 8.951 aandelen zijn met de conversie 7.022 aandelen geworden tegen de zelfde waarde. Met de herijking van de aandelen is in 2022 36 aandelen aangekocht. Per stuk € 206 is in totaal € 7.417.

Het aantal aandelen BNG bedraagt 18.252 (van € 2,50). De boekwaarde van deze aandelen BNG bedraagt € 41.411,98. Lisse ontvangt jaarlijks dividenduitkeringen uit hoofde van haar aandelenbezit in de BNG.

Bij de oprichting van Greenport heeft de gemeente bijgedragen in de stichting daarvan.

Overige langlopende geldleningen u/g

De specificatie is als volgt:

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Verstrekte leningen	Aflossingen	Overige	Boekwaarde 31-12-2022
Overige langlopende leningen					
<i>Diverse:</i>					
Geldlening Duimelijntje	11		11		-
Geldlening FC Lisse aflossing schuld 2012 en boeterente	135		15		120
Lening St. Jenaplanscholen (renteloos)	6				6
Geldlening Speelkwartier	232				232
<i>SVN:</i>					
Rekening-courant	1.508			531	977
Duurzaamheidsleningen	400		79		321
Leningen funderingen	63		1		62
SVN Startersleningen	1.112	705	85		1.732
<i>Hypothecaire leningen</i>					
Personeel	2.729		407		2.322
TOTAAL	6.196	705	598	531	5.772

In januari 2012 is besloten om de openstaande vorderingen van FC Lisse om te zetten in een renteloze lening van € 360.000, waarvan in 2022 € 15.000 is afgelost.

In januari 2012 is besloten om activa over te nemen van FC Lisse. Met de verkoopopbrengst heeft FC Lisse lopende leningen bij de bank afgelost. De hieruit voortvloeiende boeterente is ook omgezet in een renteloze lening. Voor beide leningen is een overeenkomst van schuld gesloten.

Ingevolge de wet FIDO mogen geen leningen meer verstrekt worden aan het personeel. De lopende personele leningen zijn voor de invoering al verstrekt.

Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar (x € 1.000)

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Uitzettingen met een rentetypische looptijd <1 jaar		31-12-2022	31-12-2021
a.	Vorderingen op openbare lichamen	5.762	5.863
e.	Rekening-courantverhouding met het Rijk	7.661	5.387
h.	Overige vorderingen	1.671	3.562
		<u>15.094</u>	<u>14.812</u>

- a. De vorderingen op openbare lichamen hebben betrekking op de nog te ontvangen algemene uitkering, Belasting debiteuren en te ontvangen BTW uit het BTW compensatiefonds.
- e. Rekening- courantverhouding met het Rijk betreft de gelden die in de Schatkist is gestort. In 2013 is het wetsvoorstel verplicht schatkistbankieren in werking getreden. Gemeenten, provincies en waterschappen moeten vanaf 16 december 2013 het overgrote deel van hun overtollige liquide middelen en beleggingen onderbrengen bij het ministerie van Financiën. Deze maatregel levert een significante bijdrage aan de EMU schuldverlaging en vermindert daarnaast het financieel risico voor decentrale overheden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000) Lisse					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	1.159			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	275	311	290	260
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	884	848	869	899
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	57.939			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	57.939			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000					
Vanaf 1 juli 2021					
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.					
	Drempelbedrag	1.159			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	24.715	28.268	26.702	23.933
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	275	311	290	260

- h. De openstaande vorderingen worden regelmatig nagelopen en periodiek worden de nodige maatregelen getroffen om invordering te bereiken.

Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

	Liquide middelen	31-12-2022	31-12-2021
a.	Liquide middelen (kas- en banksaldi)	213	224
		<u>213</u>	<u>224</u>

Overlopende activa

De overlopende activa zijn verdeeld in:

Bedragen € x 1.000

	Overlopende activa	31-12-2022	31-12-2021
a.	Nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel van:		
	<i>Het Rijk</i>	1.787	-
	<i>Overige Nederlandse overheidslichamen</i>	378	-
b.	Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.823	3.229
		<u>4.989</u>	<u>3.229</u>

a.

Bedragen € x 1.000

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.	Beginsaldo 1-1-2022	Toevoegingen 2022	Ontvangen 2022	Eindsaldo 31-12-2022
BBZ 2021 SISA G4A declarabel		6		6
NTO Noodopvang Oekraïne (vanuit normbedrag)		1.760		1.760
SPUK Sport SISA H4		3		3
SISA D19 deels besteed		18		18
Subtotaal het Rijk	-	1.787	-	1.787
Provincie Zuid-H SGG N207/N208		200		200
Holland Rijnland RIF N207/N208		125		125
Gem. Hillegom bijdr proj 207/N208		53		53
Subtotaal overige Nederlandse overheidslichamen	-	378	-	378
TOTAAL	-	2.165	-	2.165

b.

Bedragen € x 1.000

	Overige overlopende activa	31-12-2022	31-12-2021
	Vooruitbetaalde bedragen	1	586
	Nog te ontvangen bedragen	1.304	1.175
	Nog te verrekenen kosten	151	847
	Facilitaire projecten	1.367	621
		<u>2.823</u>	<u>3.229</u>

PASSIVA

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen :

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Stortingen	Onttrekkingen	Vermindering door afschrijving	Boekwaarde 31-12-2022
Algemene reserve	1.725	4.643	105	-	6.263
Subtotaal Algemene reserves	1.725	4.643	105	-	6.263
Reserve weerstandsvermogen	2.409	85	-	-	2.494
Reserve overhevelen budgetten	-	1.555	937	-	618
Reserve accommodatiebeleid	8.113	946	1.727	-	7.332
Reserve huisvesting onderwijs	4.798	1.582	2.212	-	4.168
Reserve regionaal investeringsfonds	1.230	-	688	-	542
Subtotaal Bestemmingsreserves	16.550	4.168	5.564	-	15.154
Saldo van baten en lasten	5.302	5.029	5.302	-	5.029
Totaal Saldo van baten en lasten	5.302	5.029	5.302	-	5.029
TOTAAL	23.577	13.840	10.971	-	26.446

Algemene reserve

De **Algemene Reserve** is bestemd voor de egalisatie van positieve en negatieve exploitatiesaldi.

De Algemene Reserve is "vrij besteedbaar" om risico's af te dekken.

Bij de Kadernota 2016 is bepaald dat de stand van de reserve 2% van het begrotingstotaal bedraagt.

Bestemmingsreserves

- De Reserve **Weerstandsvermogen** is ingesteld om calamiteiten uit het risicoprofiel op te vangen.
- De bestemmingsreserve **Overhevelen budgetten** is alleen van belang voor de overheveling van budgetten van het ene jaar naar het andere jaar.
- De bestemmingsreserve **huisvesting onderwijs / Accommodatiebeleid** is een egalisatiereserve en dient voor over- of onderschrijdingen, zodat de kosten van de uitvoering van de onderwijshuisvesting en het accommodatiebeleid overeenkomstig het bestaande beleid budgettair neutraal verlopen.
- De bestemmingsreserve **Regionaal Investeringsfonds Holland Rijnland** is een reserve ter dekking van de bijdragen aan het Regionaal Investeringsfonds.

Vreemd vermogen

Onder het vreemde vermogen vallen voorzieningen en Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Stortingen	aanwending	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2022
Voorziening Stadsvernieuwing	414	597	-	407	604
Voorziening M.O.P. Gebouwen	948	171	72	44	1.003
Voorziening Herplantplicht bomen	16	-	-	-	16
Voorziening Beschoeiingen	14	18	32	-	-
Voorziening Bruggen	127	331	115	-	343
Subtotaal Egalisatievoorzieningen	1.519	1.117	219	451	1.966
Voorziening Reiniging	-	147	-	-	147
Voorziening Riolering	2.131	104	-	-	2.235
Subtotaal Van derden verkregen midd. die specifiek besteed moeten worden	2.131	251	-	-	2.382
Voorziening Pensioenen wethouders	2.778	-	78	501	2.199
Subtotaal Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen, risico's	2.778	-	78	501	2.199
TOTAAL	6.428	1.368	297	952	6.547

Voorzieningen

- De voorziening **Stadsvernieuwing** is gevormd, omdat verwachte positieve en negatieve resultaten binnen het grondbeleid niet gesaldeerd mogen worden op basis van het BBV. Voor verwachte tekorten moet direct een voorziening te worden getroffen. Zie voor verdere onderbouwing de paragraaf grondbeleid.
- De voorziening **M.O.P. Gebouwen** is opnieuw ingesteld per 2015.
- In 2015 is besloten tot het instellen van de voorziening **Herplantplicht bomen**.
- In 2016 is besloten tot het instellen van de voorziening **Beschoeiingen**.
- De voorziening **Bruggen** is ingesteld in 2017 en maakt onderdeel uit van het beheerplan civiele kunstwerken 2018-2022.
- De voorziening **Riolering** is een voorziening voor de egalisatie van de lasten en baten betreffende de riolering. De voorziening Riolering is opnieuw ingesteld per 2015.
- De voorziening **Reiniging** is een voorziening voor de egalisatie van de lasten en baten betreffende afval. De voorziening Reiniging is opnieuw ingesteld per 2022.
- De voorziening **pensioenen voormalige wethouders** is gevormd in 2016 en gevoed met het noodzakelijke bedrag om aan de pensioenverplichting te kunnen voldoen, zoals dat is bepaald naar de meest actuele berekening. Er is een bedrag van € 78.000 onttrokken aan pensioenskosten en er is € 501.000 vrijgevallen te gunsten van de exploitatie.

Vaste schulden

Onder vaste schulden zijn begrepen:

De lening aan de woningbouwvereniging en de onderhandse leningen zijn verstrekt door de BNG en de Nederlandse Waterschapsbank.

Naast deze schulden staat er nog een bedrag aan waarborgsom uit.

Bedragen € x 1.000

Vaste schulden		31-12-2022	Rentelast	31-12-2021
a.	onderhandse leningen			
	Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	80.564	1.803	82.367
b.	Waarborgsommen	7		969
		<u>80.571</u>	<u>1.803</u>	<u>83.336</u>

Vlottende passiva

Vlottende schulden

Bedragen € x 1.000

Netto vlottende schulden		31-12-2022	31-12-2021
b.	Overige kasgeldleningen	-	3.000
d.	Overige vlottende schulden	1.938	2.029
		<u>1.938</u>	<u>5.029</u>

- d. De vlottende schulden betreft € 1.871.000 aan openstaande facturen per 31-12-2022. Eind februari 2023 zijn de meeste facturen betaald. Voor € 67.000 aan Loonheffingen en afdrachten december die in januari zijn afgedragen.

Overlopende passiva

Bedragen € x 1.000

Overlopende passiva		31-12-2022	31-12-2021
a.	Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	7.248	3.385
b.	Ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren van:		
	<i>Het Rijk</i>	649	350
	<i>Overige Nederlandse overheidslichamen</i>	936	420
c.	Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen.	648	331
		<u>9.482</u>	<u>4.486</u>

- a. De verplichtingen hebben betrekking op goederen en diensten die in 2022 zijn ontvangen of afgenomen.

b.

Bedragen € x 1.000

De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.	Beginsaldo 1-1-2022	Ontvangen 2022	Vrijgevallen 2022	Eindsaldo 31-12-2022
632875 Uitkering stimulering sport 2019	116			116
Subsidie Onderwijs Achterstanden Beleid	90	14		104
Inburgering		59		59
TOZO 2021	-53	63		11
SPUKA sportpreventieakkoord	20		20	
Energie Armoede		179		179
Subsidie verkeersmaatregelen Ter Specke	18		18	
NPO 2021	88		30	58
Rijksbijdrage SPUK sportakkoord	70		32	38
Voorlopige uitkering Onderwijsroute 2022		20		20
SPUK Cliëntenondersteuning 2022		50		50
SPUK KOT Sisa B2		15		15
Subtotaal het Rijk	350	400	101	649
Grondsanering voormalig gasfabriek	180		180	
Subsidie de Waterkanten deel 1 PZH-2021-783134529		258		258
Subsidie Rembrandtschool deel 2 PZH-2021-776523624		180		180
Subsidie Geestwatertoren deel 1 PZH-2022-811741950		90		90
Investeringsfonds Maatschappelijke Zorg	204		77	127
2021 ntb SPUK CTB 3187486	35			35
Restant niet benutte spuk inburg. ISD G10		132		132
Restant niet benut beschermd wonen ISD		114		114
Subtotaal overige Nederlandse overheidslichamen	419	774	257	936
TOTAAL	769	1.174	358	1.585

- c. De overige vooruit ontvangen bedragen zijn ontvangen bedragen met betrekking tot facilitair project Sportlaan en het Wandelnetwerk.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen:

Bedragen € x 1.000

Gewaarborgde geldleningen	Restantbedrag geldlening per 01-01-2022		Bedrag nieuw gewaarborgde geldleningen 2022	Bedrag aflossingen 2022	Restantbedrag geldlening per 31-12-2022	
	Totaal	Waarvan door de gemeente gewaarborgd	Totaal	Totaal	Totaal	Waarvan door de gemeente gewaarborgd
Direct gegarandeerde leningen	15.629	15.629		553	15.076	15.076
Gemeente garantie	738	273		223	515	193
Deelname Waarborgfonds Soc. Woningbouw	100.184	50.092	63.936	5.688	158.432	55.713
Totaal gewaarborgde geldleningen	116.551	65.994	63.936	6.464	174.023	70.982

Toelichting

Leningen

Direct gegarandeerde leningen betreft o.a. de garantstelling op de lening verstrekt aan DSV in het kader van de aankoop van de onroerende zaken Rustoord door DSV.

GOM (greenport Ontw.mij) Oorspronkelijk mocht GOM 42 miljoen lenen bij de BNG. 6 Gemeenten stonden garant voor elk 7 miljoen. Sinds de fusie Noordwijk/Noordwijkerhout, staan 5 gemeenten voor elk 7 miljoen garant, totaal 35 miljoen. Op dit moment heeft de GOM geen geldleningen waar Lisse voor garant staat.

Deelname Waarborgfonds sociale Woningbouw

De gemeente heeft een achtervangfunctie bij leningen die door woningstichting Stek zijn aangegaan. Deze leningen worden gewaarborgd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De achtervangfunctie houdt in dat gemeenten en rijk (50%/50%) renteloze leningen verstrekken als het WSW in financiële problemen geraakt. Het risico voor gemeenten is zeer gering en de woningstichting kan goedkoper lenen. Dit houdt sociale woningbouw beter betaalbaar. Het maximum dat Stek kan lenen (met een achtervang van de gemeente Lisse) heeft een relatie met de WOZ-waarde van de woningen in Lisse die in eigendom zijn van Stek en met de financiële situatie waarin Stek verkeert. Het WSW beoordeelt Stek als voldoende kredietwaardig.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 zijn overheidsondernemingen verplicht om vennootschapsbelasting af te dragen over winstgevende activiteiten. Gemeenten zijn onder de nieuwe wet in principe vennootschapsbelasting-belastingplichtig voor alle werkzaamheden, die als een ondernemingsactiviteit kunnen worden aangemerkt. Een inventarisatie, ondersteund door PWC, wijst er op dat Lisse geen onder de vennootschapsbelasting vallende activiteiten heeft. We hebben de definitieve aanslag vennootschapsbelasting 2019 van de Belastingdienst ontvangen. Die kwam uit op nihil. Naar verwachting zal de aanslag voor 2020, 2021 en 2022 ook nihil zijn.

Overige niet in de balans opgenomen verplichtingen

Bedragen € x 1.000

Naam leverancier	Aard dienstverlening	Jaarlijkse contractwaarde	Restant verplichting	Looptijd contract t/m
Holland Rijnland	Regionaal investeringsfonds	410	820	2024

Toelichting op de programma's

Programma 1 Vitaliteit

Lasten	Begroting	Rekening	Vershil
	2022 na wijziging	2022	2022
Gezondheid & Vitaliteit			
Sportbeleid en activering	-1.164	-1.515	-351
Sportaccommodaties	-2.537	-2.753	-216
Volksgezondheid	-1.423	-1.480	-57
Totaal Gezondheid & Vitaliteit	-5.124	-5.748	-624
Onderwijs			
Onderwijshuisvesting	-2.472	-2.585	-113
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-979	-946	33
Openbaar basisonderwijs	-106	-196	-90
Totaal Onderwijs	-3.557	-3.727	-170
Sociaal domein			
Samenkracht en burgerparticipatie	-2.658	-3.322	-664
Wijkteams	-1.572	-1.386	186
Arbeidsparticipatie	-299	-267	32
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-402	-444	-42
Inkomensregelingen	-7.217	-6.474	743
Geëscaleerde zorg 18-	-500	-498	2
Maatwerkdienstverlening 18-	-5.225	-5.066	159
Maatwerkdienstverlening 18+	-5.354	-5.423	-69
Begeleide participatie	-1.882	-1.748	134
Geëscaleerde zorg 18+	-17	-15	2
Totaal Sociaal domein	-25.126	-24.643	483
Totaal lasten	-33.807	-34.118	-311

Baten	Begroting	Rekening	Vershil
	2022 na wijziging	2022	2022
Gezondheid & Vitaliteit			
Sportbeleid en activering	38	122	84
Sportaccommodaties	397	907	510
Volksgezondheid	25	49	24
Totaal Gezondheid & Vitaliteit	460	1.078	618
Onderwijs			
Onderwijshuisvesting	510	582	72
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	540	479	-61

Totaal Onderwijs	1.050	1.061	11
Sociaal domein			
Samenkracht en burgerparticipatie	594	1.945	1.351
Wijkteams	0	16	16
Inkomensregelingen	3.890	3.619	-271
Totaal Sociaal domein	4.484	5.580	1.096
Totaal baten	5.994	7.719	1.725
Saldo voor resultaatbestemming	-27.820	-26.405	1.415

Reserves	Begroting	Rekening	Verschil
	2022 na wijziging	2022	2022
Toevoegingen reserves	-2.719	-2.719	
Onttrekkingen reserves	4.670	4.510	-160
Totaal reserves	1.951	1.791	-160
Saldo na resultaatbestemming	-25.869	-24.614	1.255

Lasten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Gezondheid & Vitaliteit				
Sportbeleid en activering		-351	Niet geraamde uitgaven voor de SPUK regelingen Sportakkoord en Preventieakkoord (H8 en H12) waar rijksmiddelen tegenover staan. Vanuit deze incidentele middelen zijn activiteiten ingezet door Lisse Actief voor een gezonde leefstijl.	-70
			De kosten voor de exploitatie van Ter Specke zit nog niet goed in de begroting 2022. Dit zorgt voor een overschrijding op dit taakveld van afgerond € 269.000.	-269
			Overige verschillen.	-12
			Subtotaal	-351
Sportaccommodaties		-216	Er zijn reguliere onderhoudswerkzaamheden op basis van de overeenkomst verricht aan het zwembad de Waterkanten in de periode juli 2021 tot en met december 2022. Dit wordt deels gecompenseerd doordat er geen storting aan de voorziening onderhoud meer plaats vindt.	-569

			Er heeft dit jaar geen storting in de onderhoudsvoorziening plaatsgevonden voor het sportcentrum de Waterkanten.	233
			Er heeft dit jaar geen storting in de onderhoudsvoorziening plaatsgevonden voor de Tennishal.	72
			De tarieven voor gas en licht zijn in 2022 aanzienlijk gestegen. Daarom zijn in de tweede tussenrapportage de budgetten voor energie van de buitensportaccommodaties opgehoogd. De energielasten voor 2022 van deze accommodaties zijn nog niet volledig gefactureerd, waardoor de totale kosten voor 2022 nog niet bekend zijn.	206
			De onderhoudsbijdrage aan de sportverenigingen zijn hoger uitgevallen dan begroot.	-34
			Niet begrote publieke heffingen en kosten verzekeringen sportcentrum de Waterkanten.	-79
			Hogere exploitatievergoeding Sporthal Ter Specke 2021 dan in de jaarrekening 2021 was voorzien.	-21
			Overige verschillen.	-24
			Subtotaal	-216
Volksgezondheid		-57	Er zijn vanuit HLTsamen kosten in rekening gebracht voor communicatie en handhaving corona regels die niet waren geraamd. Voor deze gemaakte kosten hebben we nog compensatie ontvangen vanuit het Rijk.	-57
Totaal Gezondheid & Vitaliteit		-355	Totaal Gezondheid & Vitaliteit	-355
Onderwijs				
Onderwijshuisvesting		-113	Hoger dan geraamde publieke heffingen voor scholen in het primair onderwijs.	-57
			Hoger dan geraamde kosten verzekeringen voor scholen in het primair onderwijs.	-33
			Overige verschillen.	-23
			Subtotaal	-113
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	33		Lokaal onderwijsbeleid-OAB/Overige Van het rijk ontvangen gelden Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) mogen na ontvangst binnen in een termijn van 4 jaar besteedt worden. De gelden die overgeheveld worden vallen in deze termijn.	21

			Overige verschillen.	12
			Subtotaal	33
Openbaar basisonderwijs		-90	De kosten van het bewegingsonderwijs van o.a. het Floretten college vallen hoger uit dan geraamd. Hier staat een inkomsten van Fioretti voor gebruik sportaccommodaties tegenover (€ 87.000).	-90
Totaal Onderwijs		-170	Totaal Onderwijs	-170
Sociaal domein				
Samenkracht en burgerparticipatie			Taakstelling subsidies. Deze post is niet over individuele posten verdeeld in de begroting. de realisatie staat wel op individuele posten. Per saldo is de taakstelling tot en met 2022 gehaald. In de tussenrapportage 2023 en in de begroting 2024 zal deze post verdeeld worden.	-186
			Voor de indexering 2021 en 2022 van de gesubsidieerde instellingen zijn stelposten opgenomen die nog niet zijn verdeeld op individuele posten. Er staan op de individuele posten wel lasten tegenover in verband met verhoging maximaal te verlenen subsidiebedrag 2021 en 2022 op andere taakvelden. In de tussenrapportage van 2023 en in de begroting 2024 zullen deze stelposten over de individuele posten worden verdeeld en afgeraamd.	106
			Voor de crisisopvang van ontheemden uit Oekraïne zijn kosten gemaakt voor huisvesting, catering e.d. die door het Rijk via een SPUK regeling worden gecompenseerd. Deze kosten zijn niet volledig geraamd. Het betreft een regeling met normbedragen. Per saldo is er een positief resultaat op deze regeling.	-1.264
			Op basis van de ontvangen jaarrekening ISD 2022 heeft er een afrekening plaatsgevonden van de bijdrage voor de Maatschappelijke Zorg/Beschermd Wonen wat leidt tot hogere lasten.	-114

		Maatschappelijke Zorg: de structureel geraamde bedragen zijn deels niet uitgegeven. Reden is dat afgelopen jaar de pilot Wijk GGD is gefinancierd uit incidentele bijdrage van ZonMW. Doel van de pilot was te onderzoeken hoe de structurele middelen uit het investeringsfonds voor de decentralisatie zo efficiënt kunnen worden ingezet.	58
		De bijdragen die ontvangen uit het Investeringsfonds Maatschappelijke Zorg worden overgeheveld naar 2023 om in de komende jaren te worden besteed.	127
		Nieuwe wet Inburgering: Vanuit de SPUK gelden kan de Maatschappelijke Begeleiding van Vluchtelingen bekostigd worden. Deze kosten verwerkt Vluchtelingenwerk in haar jaarlijkse verantwoording. De werkelijke besteding van deze Spuk middelen wordt pas in 2023 duidelijk.	59
		Op basis van de jaarrekening van de ISD heeft een afrekening plaatsgevonden van de bijdrage voor Inburgering. Dit heeft geleid tot lagere lasten	132
		Statushouders: eind 2021 heeft een overheveling plaatsgevonden van 89k in de decembercirculaire voor einde lening en voor voorbereiding decentralisatie. Ook waren gelden over voor de ondertussengroep. Er is vanuit de ondertussengroep via de ISD geen signaal gekomen dat hier vragen over zijn.	83
		In 2022 is het reguliere budget voor statushouders niet volledig benut. In dit startjaar stromen inburgeraars om meerdere redenen niet meteen in naar de diverse onderdelen van de inburgering.	58
		Toegang AMW een deel van de raming staat onder toegang wijkteams.	-34
		WMO beleid: in de raming is een bedrag opgenomen voor kosten voor het regresrecht (terugvorderen van kosten voor WMO-hulpmiddelen bij de aansprakelijke partij) Deze kosten hebben in 2022 niet plaatsgevonden.	72

			Overige verschillen.	11
			Subtotaal	-664
Maatwerkvoorzieningen (WMO)		-42	Op basis van de jaarrekening 2022 van de ISD heeft een afrekening van de bijdrage plaatsgevonden. Dit leidt tot lagere lasten dan geraamd	-43
			Overige verschillen.	1
			Subtotaal	-42
Geëscaleerde zorg 18-	2		Overige verschillen.	2
Wijkteams	186		In 2022 is de jaarlijkse subsidie aan Kwadraad lager dan geraamd. Een deel van het budget valt onder het budget van Voor Ieder 1.	36
			Voor de Preventie Jeugd en Gezin is in 2022 minder subsidie verstrekt dan geraamd, deels o.b.v. resultaten in voorgaande jaren.	81
			Toegang wijkteams een deel van de lasten staat onder toegang AMW(samenkracht en budgetparticipatie € 34.000) en een deel is niet gerealiseerd t.g.v. tekorten op de arbeidsmarkt(€ 28.000)	62
			Overige verschillen.	7
			Subtotaal	186
Maatwerkdienstverlening 18-	97		Op basis van de jaarrekening 2022 van de ISD heeft een afrekening van de bijdrage plaatsgevonden. Dit leidt tot lagere lasten dan geraamd.	80
			Overige verschillen.	17
			Subtotaal	97
Maatwerkdienstverlening 18+		-69	Op basis van de jaarrekening 2022 van de ISD heeft een afrekening van de bijdrage plaatsgevonden. Dit leidt tot lagere lasten dan geraamd.	-71
			Overige verschillen.	2
			Subtotaal	-69
Arbeidsparticipatie	32		Op basis van de jaarrekening 2022 van de GR KDB heeft een afrekening van de bijdrage plaatsgevonden. Dit leidt tot lagere lasten dan geraamd.	30
			Overige verschillen.	2
			Subtotaal	32

Inkomensregelingen		743	In de beleidsnotitie "Iedereen doet mee Lisse 2019-2022", die is vastgesteld door de raad in 2020, is besloten dat de resterende armoedegelden (beschikbaar vanaf 2019) jaarlijks meegenomen wordt naar de volgende jaren om alle maatregelen van het beleid uit te voeren. Het restant van het budget over de periode 2019-2022 bedraagt € 260.957. Vanaf 2022 waren ook al structurele middelen voor armoedebeleid opgenomen in de begroting.	260
			De structurele armoedegelden zijn in 2022 niet geheel benut.	50
			Energiearmoede deze SPUK gelden zijn deels al benut. Het restant is via een balansoverbrenging naar 2023 doorgezet (€ 179.468)	179
			Energietoeslag het restantbedrag wordt overgeheveld naar 2023 (€ 100.438)	100
			Energietoeslag, de ISD heeft een lager bedrag uitgegeven dan geraamd. Om in 2023 de lage inkomens te kunnen ondersteunen vragen wij het bedrag over te hevelen.	39
			Het budget voor Project meedoen is niet volledig ingezet. Om het project nieuw leven in te blazen vragen we overheveling voor het restant bedrag (41.800).	42
			In de begroting is onterecht rekening gehouden met een bate vanwege doorgeschoven btw vanuit de ISD.	76
			Overige verschillen.	-4
			Subtotaal	743
Begeleide participatie	134		Voor de extra uitgaven voor Beschut werken is een bedrag in de begroting geraamd van € 180.000. In 2022 is hiervan gerealiseerd € 74.000.	106
			Op basis van de jaarrekening van GR KDB heeft een afrekening van de bijdrage plaatsgevonden . Dit leidt tot lagere lasten.	27
			Overige verschillen.	1

			Subtotaal	134
Geëscaleerde zorg 18+	2		Overige verschillen.	2
Totaal Sociaal domein		483	Totaal Sociaal domein	483
Totaal lasten		-311	Totaal lasten	-311

Baten	Verskil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Gezondheid & Vitaliteit				
Sportbeleid en activering	84		Niet geraamde SPUK gelden voor het Sport- en preventieakkoord 2021 en 2022 die voor een deel zijn benut en voor het andere deel worden overgeheveld naar 2023.	84
Sportaccommodaties	510		De vergoedingen voor leveringen van gas en elektra aan sportverenigingen zijn hoger door gestegen energieprijzen.	139
			Nog te ontvangen huur 2022 voor de sporthal Ter Specke waar echter ook een nog te betalen exploitatiebijdrage aan SFN Lisse door de gemeente tegenover staat. De exacte hoogte van de vergoeding voor sporthal Ter Specke is echter nog niet bekend, aangezien er nog steeds wachten op de definitieve kostprijs dekkende huur en de bijbehorende vergoeding.	262
			Vanwege verstrekte huurcompensatie aan sportverenigingen als gevolg van de TVS regeling zijn middelen ontvangen van het Rijk.	32
			Extra ontvangen SPUK uitkering IJZ voor huurvermindering de Waterkanten november en december 2021	32
			Niet geraamde doorbelasting van gemeentelijke belastingen voor het Sportpark aan Sportfondsen Lisse.	33
			Overige verschillen.	12
			Subtotaal	510
Volksgezondheid	24		Overige verschillen.	24
Totaal Gezondheid & Vitaliteit		618	Totaal Gezondheid & Vitaliteit	618
Onderwijs				
Onderwijshuisvesting	72		Hogere huurinkomsten voor het speciaal onderwijs	25

			Niet geraamde bijdrage voor de ISK over 2021 van de gemeente Katwijk	22
			Overige verschillen.	25
			Subtotaal	72
Onderwijsbeleid en leerlingzaken		-61	Door beperkte ambtelijke capaciteit zijn de NPO gelden niet volledig besteed. De nog niet bestede NPO gelden mogen overgeheveld worden en worden naar verwachting in 2023 besteed. De regeling is recentelijk verlengd naar het schooljaar tot en met 2024-2025.	-58
			Overige verschillen.	-3
			Subtotaal	-61
Totaal Onderwijs		-11	Totaal Onderwijs	-11
Sociaal domein				
			Crisis noodopvang Oekraïne. Gedurende het jaar is een Specifieke uitkering ontvangen voor de Noodopvang. Deze was niet geraamd.	1.778
Samenkracht en burgerparticipatie	1.351		Maatschappelijke zorg De bedragen die ontvangen zijn vanuit het investeringsfonds zijn geraamd als baten. De realisatie is echter lager . Het resterende deel (€ 126.546) is als balansoverboeking naar 2023 meegenomen.	-241
			Statushouders in de begroting is het volledige bedrag van de specifieke uitkering als bate geraamd. De realisatie was lager en het resterende deel is via de balans overgebracht naar 2023	-187
			Overige verschillen.	11
			Subtotaal	1.351
Wijkteams	16		Overige verschillen.	16
Inkomensregelingen		-271	Rijksbijdrage energiebesparende maatregelen. In de begroting is het volledig ontvangen geld als bate geraamd. een deel van de lasten zal in 2023 gerealiseerd worden. Daarom zijn de resterende baten (€ 179.468) via de balans door geboekt naar 2023.	-179
			De definitieve Rijksbijdrage BUIG was lager dan door het Rijk in het nader voorlopig budget aangegeven.	-20
			In de begroting is onterecht rekening	-76

			gehouden met een bate vanwege doorgeschoven btw vanuit de ISD.	
			Overige verschillen.	4
			Subtotaal	-271
Totaal Sociaal domein		1.096	Totaal Sociaal domein	1.096
Totaal baten		1.725	Totaal baten	1.725

Reserves	Verskil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Toevoegingen reserves		0		0
Onttrekkingen reserves		-160	De kapitaalslasten die uit de reserves Onderwijshuisvesting en Accommodatiebeleid worden gedekt vallen € 159.000 lager uit dan begroot. Dit komt doordat onder andere de vervanging van de kunstgrasvelden van FC Lisse en de sporthal Ter Specke later wordt opgeleverd dan begroot.	-160
Totaal reserves		-160	Totaal reserves	-160

Programma 2 Leefomgeving

Lasten	Begroting	Rekening	Vershil
	2022 na wijziging	2022	2022

Mobiliteit

Verkeer en vervoer	-3.229	-2.993	236
Parkeren	-141	-136	5
Totaal Mobiliteit	-3.370	-3.129	241

Openbare ruimte en duurzaamheid

Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.449	-2.137	312
Riolering	-1.403	-1.393	10
Afval	-2.930	-2.690	240
Milieubeheer	-1.246	-1.057	189
Begraafplaatsen en crematoria	-3		3
Totaal Openbare ruimte en duurzaamheid	-8.031	-7.277	754

Veiligheid

Openbare orde en veiligheid	-843	-669	174
Crisisbeheersing en brandweer	-1.651	-1.605	46
Totaal Veiligheid	-2.494	-2.274	220

Wonen

Wonen en bouwen	-959	-837	122
Ruimtelijke ordening	-1.381	-2.438	-1.057
Totaal Wonen	-2.340	-3.275	-935
Totaal lasten	-16.235	-15.955	280

Baten	Begroting	Rekening	Vershil
	2022 na wijziging	2022	2022

Mobiliteit

Verkeer en vervoer	303	412	109
Parkeren	7	10	3
Totaal Mobiliteit	310	422	112

Openbare ruimte en duurzaamheid

Openbaar groen en (openlucht) recreatie	53	51	-2
Riolering	2.130	2.108	-22
Afval	4.049	4.085	36
Totaal Openbare ruimte en duurzaamheid	6.232	6.244	12

Veiligheid

Openbare orde en veiligheid	20	15	-5
-----------------------------	----	----	----

Crisisbeheersing en brandweer	110	105	-5
Totaal Veiligheid	130	120	-10

Wonen

Wonen en bouwen	900	893	-7
Ruimtelijke ordening	2.048	3.260	1.212
Totaal Wonen	2.948	4.153	1.205
Totaal baten	9.620	10.939	1.319

Saldo voor resultaatbestemming	-6.615	-5.017	1.598
---------------------------------------	---------------	---------------	--------------

Reserves	Begroting	Rekening	Verschil
	2022 na wijziging	2022	2022
Toevoegingen reserves	-417	-417	
Onttrekkingen reserves	82	102	20
Totaal reserves	-335	-315	20

Saldo na resultaatbestemming	-6.950	-5.332	1.618
-------------------------------------	---------------	---------------	--------------

Toelichting op de verschillen tussen de Programmabegroting 2022 na wijzigingen en de realisatie op basis van de Programmarekening 2022:

Lasten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Mobiliteit				
Verkeer en vervoer	236		Lagere bijdrage HLTsamen voor verkeer en vervoer.	76
			Herclustering elektra openbare verlichting. Er heeft een herberekening plaats gevonden over het elektraverbruik over de jaren 2016 - 2021. Dit levert een incidenteel voordeel op.	309
			Lagere uitgaven voor het onderhoud (groot en klein) van wegen.	49
			Lagere uitgaven aan mobiliteitsplan en verkeers- en parkeertellingen.	48
			Lagere uitgaven voor straatreiniging	4
			Er is besloten om € 275.000 in de voorziening	-275

			te storten vanwege de calamiteiten aan de Grachtbrug	
			Overige verschillen.	-20
			subtotaal	236
Parkeren	5		Overige verschillen.	5
Totaal Mobiliteit	241.		Totaal Mobiliteit	241
Openbare ruimte en duurzaamheid				
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	312		Lagere bijdrage HLTsamen.	138
			De voorziening baggeren is vrij komen te vallen, het restant saldo van € 131.171 komt ten gunste van het resultaat	131
			In de 2e Tussentijdse rapportage is er abusievelijk € 50.000 te veel budget aangevraagd. Dit resulteert in een lagere storting in de voorziening.	50
			Overige verschillen.	-7
			subtotaal	312
Riolering	10		Positief resultaat voor het product riolering. Dit resultaat is afgerekend met de voorziening. Er is in de begroting uitgegaan van een nadeling resultaat van € 64.000	-168
			Lagere uitgaven aan onderhoud, inspecties en adviezen door derden	126
			Herclustering elektra gemalen. Er heeft een herberekening plaats gevonden over het elektraverbruik over de jaren 2016 - 2021. Dit levert een incidenteel voordeel op.	34
			Overige verschillen.	18
			subtotaal	10
Afval	240		Lagere kosten voor de inzameling van het afval via de Meerlanden.	209
			Lagere kosten voor het verwerken van het ingezamelde afval via het VAB.	155

			Positief resultaat voor het product afval. Dit resultaat is afgerekend met de voorziening. Er is eerder uitgegaan van een sluitende begroting.	-146
			Lagere bijdrage HLTsamen.	42
			Er zijn meer kosten gemaakt voor adviezen, vanwege een steekproef voor de NEDVANG vergoeding moest er een accountantscontrole uitgevoerd worden.	-19
			Overige verschillen.	-1
			subtotaal	240
Milieubeheer	189		Duurzaamheid: het budget is voor een klein deel uitgegeven aan dit doel. Het resterende budget bedraagt € 64.159 en is in 2022 niet uitgegeven omdat besluitvorming omtrent duurzaamheid pas later in 2022 heeft plaats gevonden.	64
			Energietransitie: het budget is niet uitgegeven aan dit doel, omdat besluitvorming omtrent de energietransitie pas later in 2022 heeft plaats gevonden door de raad. Voorgesteld wordt om dit budget van 2022 over te hevelen naar 2023.	165
			Hogere afrekening Omgevingsdienst West-Holland op basis van jaarrekening ODWH	-39
			Lagere bijdrage HLTsamen duurzaamheid.	19
			Overige verschillen.	-20
			subtotaal	189
Begraafplaatsen en crematoria	3		Overige verschillen.	3
Totaal Openbare ruimte en duurzaamheid	754		Totaal Openbare ruimte en duurzaamheid	754
Veiligheid				

Crisisbeheersing en brandweer	46		Veiligheidsregio Hollands midden heeft over 2021 een positief resultaat behaald. Dit resultaat is in 2022 aan Lisse uitbetaald.	17
			Er zijn dit jaar minder uitgaven geweest voor rampenoefeningen.	12
			Lagere bijdrage HLTsamen.	10
			Overige verschillen.	7
			subtotaal	46
Openbare orde en veiligheid	174		Lagere bijdrage HLTsamen Handaving BOA's. In 2022 heeft er een uitbreiding plaats gevonden BWT toezichthouders en juridische handhaving. Dit heeft nog geen uitvoering gehad in 2022.	117
			Lagere bijdrage HLTsamen.	38
			Minder kosten voor toezicht in uitgaansgebied.	21
			Overige verschillen.	-2
			subtotaal	174
Totaal Veiligheid	220		Totaal Veiligheid	220
Wonen				
Wonen en bouwen	122		Lagere bijdrage HLTsamen op het taakveld Wonen.	71
			Lagere bijdrage HLTsamen Implementatie Omgevingswet.	53
			Overige ontwikkelingen.	-2
			subtotaal	122
Ruimtelijke ordening		-1.057	Lagere uitgaven voor de omgevingsvisie en omgevingsplan. In 2022 zijn voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd voor het actualiseren van het omgevingsplan en omgevingsvisie. Een deel van de niet bestede budgetten zijn voorgesteld voor overheveling naar 2023.	144

		De verliesvoorziening voor Geestwater is op basis van geactualiseerde gegevens verlaagd naar € 506.757. Dit is een verlaging van € 55.000. De plankosten in 2022 zijn lager dan eerder werd verwacht bij het opstellen van de 2e tussentijdse rapportage.	55
		Niet alle gemaakte kosten van het project Trompenburg kunnen worden verhaald op de opdrachtgever. Vooraf is een plankostenscan, een inschatting van de te maken uren en kosten, opgesteld. Door de beroepsprocedure worden er meer interne uren gemaakt op dit project dan vooraf was ingeschat. Daarom is een verliesvoorziening voor dit project getroffen van € 90.000.	-90
		Op het facilitaire project van het ITS-gebouw is een positief resultaat gerealiseerd van € 45.000. Minder uren en kosten zijn gemaakt dan vooraf zijn ingeschat bij het opstellen van de plankostenscan.	45
		Onder de lasten zijn de uitgaven opgenomen van diverse facilitaire projecten. Deze moeten in combinatie worden gezien met de baten. Onder de baten zijn de inkomsten en de balansboekingen opgenomen waarbij de uitgaven van de facilitaire projecten naar de balans worden geboekt als nog te ontvangen uitgaven van de facilitaire projecten. De uitgaven worden daar geparkeerd totdat ze verhaald kunnen worden op de planontwikkelaars.	-1.190

			Overige verschillen.	-21
			subtotaal	-1.057
Totaal Wonen	-935		Totaal Wonen	-935
Totaal lasten	280		Totaal lasten	280

Baten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Mobiliteit				
Verkeer en vervoer	109		Hogere inkomsten voor de degeneratiekosten.	72
			Openbare verlichting; Inkomsten voor stroom oplaadpunten en verkoop armaturen.	20
			Diverse schade uitkeringen voor wegen en openbare verlichting.	14
			Overige verschillen.	3
			subtotaal	109
Parkeren	3		Overige verschillen.	3
Totaal Mobiliteit	112		Totaal Mobiliteit	112
Openbare ruimte en duurzaamheid				
Openbaar groen en (openlucht) recreatie		-2	Overige verschillen.	-2
Riolering		-22	Lagere opbrengst van de rioolheffing.	-22
Afval	36		Op basis van de definitieve jaarvergoeding 2020 voor afval is er € 71.047 extra ontvangen.	71
			Voor de Nedvang vergoeding over 2022 is vanaf kwartaal 3 de vergoeding per ton aanzienlijk gedaald.	-32
			Onder de lasten zijn de uitgaven opgenomen van de diverse facilitaire projecten. Deze moeten in combinatie worden gezien met de baten. Bij de baten is de balansboeking opgenomen waarbij de uitgaven van de facilitaire projecten naar de balans worden geboekt als nog te ontvangen uitgaven facilitaire projecten. De	-1596

			uitgaven worden daar geparkeerd totdat ze verhaald kunnen worden op de planontwikkelaars.	
			Overige verschillen.	-3
			subtotaal	36
Totaal Openbare ruimte en duurzaamheid	12		Totaal Openbare ruimte en duurzaamheid	12
Veiligheid				
Crisisbeheersing en brandweer		-5	Overige verschillen.	-5
Openbare orde en veiligheid		-5	Overige verschillen.	-5
Totaal Veiligheid	-10		Totaal Veiligheid	-10
Wonen				
Wonen en bouwen		-7	Overige verschillen.	-7
Ruimtelijke ordening	1.212		Hogere winstneming op Sportlaan/Waterkanten. Dit komt niet doordat het project een hogere winst heeft, maar door een verschuiving van een deel van het resultaat van 2023 naar 2022. Dit is op basis van de POC-methode zoals afgestemd met de accountant.	99
			Zie toelichting lasten onder Taakveld ruimtelijke ordening.	1.113
Totaal Wonen	1.205		Totaal Wonen	1.205
Totaal baten	1.319		Totaal baten	1.319

Reserves	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Toevoegingen reserves				
Onttrekkingen reserves	20		Overige verschillen.	20
Totaal reserves	20		Totaal reserves	20

Programma 3 Bedrijvigheid

Lasten	Begroting	Rekening	Verschil
	2022 na wijziging	2022	2022

Kunst & Cultuur

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-767	-966	-199
Musea	-77	-76	1
Cultureel erfgoed	-57	-61	-4
Media	-696	-696	
Totaal Kunst & Cultuur	-1.597	-1.799	-202

Regionale economie

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-79	-50	29
Economische promotie	-202	-188	14
Economische ontwikkeling	-1.005	-1.228	-223
Totaal Regionale economie	-1.286	-1.466	-180
Totaal lasten	-2.883	-3.265	-382

Baten	Begroting	Rekening	Verschil
	2022 na wijziging	2022	2022

Kunst & Cultuur

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	692	692
Media	202	203	1
Totaal Kunst & Cultuur	202	895	693

Regionale economie

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	13	9	-4
Economische promotie	83	102	19
Economische ontwikkeling	0	378	378
Totaal Regionale economie	96	489	393
Totaal baten	298	1.384	1.086

Saldo voor resultaatbestemming	-2.585	-1.878	707
---------------------------------------	---------------	---------------	------------

Reserves	Begroting	Rekening	Verschil
	2022 na wijziging	2022	2022
Toevoegingen reserves	-284	-284	
Onttrekkingen reserves	803	798	-5
Totaal reserves	520	514	-6

Saldo na resultaatbestemming	-2.065	-1.364	701
-------------------------------------	---------------	---------------	------------

Toelichting op de verschillen tussen de Programmabegroting 2022 na wijzigingen en de realisatie op basis van de Programmarekening 2022:

Bedragen x € 1.000

Lasten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Kunst & Cultuur				
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		-199	De Bondstraat is via de notaris formeel op 31 december 2022 verkocht. De verwachting was dat dit in 2023 zou plaats vinden en is daarom niet gemeld in de 2e Tussentijdse rapportage 2022. De restantboekwaarde van het pand was € 146.065 en is als last verantwoord. De netto opbrengst bedraagt € 502.000.	-146
			Hogere uitgaven diverse gemeentelijke gebouwen.	-31
			Overige verschillen.	-22
			subtotaal	-199
Media	0		Geen verschillen.	0
Cultureel erfgoed		-4	Overige verschillen.	-4
Musea	1		Overige verschillen.	1
Totaal Kunst & Cultuur	-202		Totaal Kunst & Cultuur	-202
Regionale economie				
Economische promotie	14		Overige verschillen.	14
Economische ontwikkeling		-223	De totale uitgaven aan het project N207/N208 bedragen in 2022 € 354.000 afgerond. De inkomsten van de gemeente Hillegom, Holland Rijnland en de Provincie ZH zijn als baten opgenomen. Per saldo is er € 24.000 minder uitgegeven aan dit project dan was begroot.	-354
			Lagere uitgaven centrumontwikkeling en aantrekkingskracht Lisse dan vooraf was begroot.	69
			Lagere uitgaven economische samenwerking dan vooraf was begroot.	45
			Overige verschillen.	17
			subtotaal	-223

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	29	Lagere elektriciteitslasten weekmarkt dan vooraf werd verwacht. Bij de tussentijdse rapportage is het budget incidenteel verhoogd met € 9.000.	13
		Overige verschillen.	16
		subtotaal	29
Totaal Regionale economie	-180	Totaal Regionale economie	-180
Totaal lasten	-382	Totaal lasten	-378

Baten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Kunst & Cultuur				
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	692		De Bondstraat is via de notaris formeel op 31 december 2022 verkocht. De verwachting was dat dit in 2023 zou plaats vinden en is daarom niet gemeld in de 2e Tussentijdse rapportage 2022. Het pand is voor € 648.000 verkocht en is als baten verantwoord. De netto opbrengst bedraagt € 502.000.	648
			Met de verkoop van de Bondstraat is ook de reservering in de voorziening groot onderhoud voor de Bondstraat vrijgevallen ten gunste van het resultaat.	44
Media	1		Overige verschillen.	1
Totaal Kunst & Cultuur	693		Totaal Kunst & Cultuur	693
Regionale economie				
Economische promotie	19		Overige verschillen.	19
Economische ontwikkeling	378		Dit betreffen de inkomsten van de deelnemende gemeenten aan het project N207/N208. Zie ook de toelichting bij de lasten.	378
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		-4	Overige verschillen.	-4
Totaal Regionale economie	393		Totaal Regionale economie	393
Totaal baten	1.086		Totaal baten	1.086

Reserves	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Toevoegingen reserves				
Onttrekkingen reserves		-5	Overige verschillen.	-5
Totaal reserves		-5		-5

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

Lasten	Begroting	Rekening	Vershil
	2022 na wijziging	2022	2022

Dienstverlening

Burgerzaken	-724	-613	111
Beheer overige gebouwen en gronden	-307	-322	-15
Totaal Dienstverlening	-1.031	-935	96

Regionale samenwerking

Bestuur	-1.803	-1.697	106
Totaal Regionale samenwerking	-1.803	-1.697	106
Totaal lasten	-2.834	-2.632	202

Baten	Begroting	Rekening	Vershil
	2022 na wijziging	2022	2022

Dienstverlening

Burgerzaken	308	293	-15
Beheer overige gebouwen en gronden	560	590	30
Totaal Dienstverlening	868	883	15

Regionale samenwerking

Bestuur	69	530	461
Totaal Regionale samenwerking	69	530	461
Totaal baten	937	1.413	476

Saldo voor resultaatbestemming	-1.897	-1.221	676
---------------------------------------	---------------	---------------	------------

Reserves	Begroting	Rekening	Vershil
	2022 na wijziging	2022	2022

Toevoegingen reserves	-5	-90	-85
Onttrekkingen reserves	214	259	45
Totaal reserves	209	169	-40

Saldo na resultaatbestemming	-1.688	-1.052	636
-------------------------------------	---------------	---------------	------------

Toelichting op de verschillen tussen de Programmabegroting 2022 na wijzigingen en de realisatie op basis van de Programmarekening 2022:

Lasten	Vershil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		

Dienstverlening				
Burgerzaken	111		De kosten voor de procesbegeleiding arbeidsmigranten vallen lager uit dan begroot.	52
			De kosten voor rijbewijzen vallen lager uit dan begroot. Hier staan ook minder inkomsten tegenover.	22
			De kosten voor reisdocumenten vallen lager uit dan begroot. Hier staan ook minder inkomsten tegenover.	25
			Overige verschillen.	12
			subtotaal	111
Beheer overige gebouwen en gronden		-15	Overige verschillen.	-15
Totaal Dienstverlening	96		Totaal Dienstverlening	96
Regionale samenwerking				
Bestuur	106		Voor de voorziening wethouderspensioenen was in de begroting rekening gehouden met een storting in de voorziening. Achteraf blijkt dat een deel van de voorziening vrij kan vallen. Zie ook de toelichting bij de baten.	106
Totaal Regionale samenwerking	106		Totaal Regionale samenwerking	106
Totaal lasten	202			202

Baten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Dienstverlening				
Burgerzaken		-15	De opbrengsten vanuit leges burgerlijke stand vallen hoger uit dan begroot.	14
			De opbrengsten voor reisdocumenten vallen lager uit dan begroot.	-12
			De opbrengsten rijbewijzen vallen lager uit dan begroot. Hier staan ook lagere uitgaven tegenover.	-13
			Overige verschillen.	-5
			subtotaal	-15
Beheer overige gebouwen en gronden	30		In 2022 zijn 3 stukjes grond verkocht door de gemeente. Bij het opstellen van de 2e Tussentijdse rapportage was het bedrag nog onder de € 25.000 en daarom niet gemeld.	50

			De inkomsten uit verhuur van woningen en uit erfpacht vallen lager uit dan begroot.	-22
			Overige verschillen.	2
			subtotaal	30
Totaal Dienstverlening	15		Totaal Dienstverlening	15
Regionale samenwerking				
Bestuur	461		Als gevolg van de gewijzigde rekenrente en de nieuwe sterftetabel kan een bedrag van afgerond € 460.000 vrijvallen uit de voorziening wethouderspensioenen.	460
			Overige verschillen.	1
Totaal Regionale samenwerking	461		Totaal Regionale samenwerking	461
Totaal baten	476		Totaal baten	476

Reserves	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Toevoegingen reserves			De reserve Weerstandsvermogen moest op basis van de geactualiseerde risico-inventarisatie aangevuld worden met een bedrag van € 84.594. De risico-inventarisatie wordt 2x per jaar geactualiseerd (bij de begroting en de jaarrekening) en op basis daarvan wordt de mutatie voor de reserve weerstandsvermogen bepaald. Dit betreft de storting in de reserve weerstandsvermogen.	-85
Onttrekkingen reserves	45		De reserve Weerstandsvermogen moest op basis van de geactualiseerde risico-inventarisatie aangevuld worden met een bedrag van € 84.594. De risico-inventarisatie wordt 2x per jaar geactualiseerd (bij de begroting en de jaarrekening) en op basis daarvan wordt de mutatie voor de reserve weerstandsvermogen bepaald. Dit betreft de onttrekking aan de algemene reserve, voordat het bedrag in de reserve weerstandsvermogen kan worden gestort.	85

		Op basis van de begroting kon € 40.000 in het kader van duurzaamheid (leefbaarheid) onttrokken worden aan de algemene reserve. De onttrekking aan de algemene reserve is verantwoord in programma 2, waar ook de lasten zijn verantwoord.	-40
		subtotaal	45
Totaal reserves	-40	Totaal reserves	-40

Algemene dekkingsmiddelen

Lasten	Begroting	Rekening	Vershil
	2022 na wijziging	2022	2022

Algemene dekkingsmiddelen

Overhead	-7.907	-8.775	-868
Treasury	122	82	-40
Belastingen overig	-405	-451	-46
Overige baten en lasten		-230	-230
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	-8.190	-9.374	-1.184
Totaal lasten	-8.190	-9.374	-1.184

Baten	Begroting	Rekening	Vershil
	2022 na wijziging	2022	2022

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	38.161	38.970	809
Overhead	-38	18	56
Treasury	617	687	70
Belastingen overig	157	147	-10
Overige baten en lasten	210	253	43
OZB niet-woningen	2.578	2.570	-8
OZB woningen	4.108	4.113	5
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	45.793	46.758	965
Totaal baten	45.793	46.758	965

Saldo voor resultaatbestemming	37.603	37.383	-220
---------------------------------------	---------------	---------------	-------------

Reserves	Begroting	Rekening	Vershil
	2022 na wijziging	2022	2022
Toevoegingen reserves	0	0	
Onttrekkingen reserves	0	0	
Totaal reserves	0	0	

Saldo na resultaatbestemming	37.603	37.383	-220
-------------------------------------	---------------	---------------	-------------

Toelichting op de verschillen tussen de Programmabegroting 2022 na wijzigingen en de realisatie op basis van de Programmarekening 2022:

Lasten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Algemene dekkingsmiddelen				
Overhead			De kosten aan HLTsamen vallen hoger uit dan begroot. Op totaal van de begroting is dit een overschrijding van afgerond € 459.000. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de overschrijding op de buitendienst.	
			In de Bestuursrapportage 2022 HLTsamen is aan het eind van 2022 besloten door het bestuur om de registratie (en afrekening) van de plustaken te versimpelen. Deze wijziging kon niet meer in de administratie van de gemeente verwerkt worden. De afrekening van alle nieuwe en plustaken is bij Lisse terecht gekomen op de overhead. Dit zorgt bij diverse programma's voor onderschrijdingen en op het taakveld Overhead voor een overschrijding. In 2023 zal dit worden hersteld.	-909
			Voor de inzet van een projectleider voor het bezuinigingstraject as € 50.000 geraamd. Uiteindelijk is € 25.000 uitgegeven. Dit komt omdat een deel van de opdracht uiteindelijk binnen de organisatie zelf is uitgevoerd.	25
			Overige verschillen.	16
			subtotaal	-868
Treasury			De rente op de kort- en langlopende leningen is hoger uitgevallen dan begroot.	-40
Belastingen overig			De kosten aan Belastingen Bollenstreek valt € 41.385 hoger uit dan begroot.	-41
			Overige verschillen.	-5
			subtotaal	-46

Overige baten en lasten		-230	In november 2022 is de controle van de Belastingdienst afgerond op de BCF en BTW in de periode 2017-2020. Dit leidt tot een naheffing (inclusief rente) van € 229.979, die niet voorzien was bij de 2e Tussentijdse rapportage 2022.	-230
Totaal lasten		-1.184	Totaal lasten	-1.184

Baten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Algemene dekkingsmiddelen				
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	809		Als gevolg van de Decembercirculaire 2022 is de algemene uitkering € 808.538 hoger uitgevallen dan begroot.	809
Overhead	56		Op de overhead is per abuis een last begroot in 2022. Deze is in 2022 aan de lastenkant verantwoord binnen het taakveld overhead. Hierdoor ontstaat een voordeel bij de baten.	38
			Overige verschillen.	18
			subtotaal	56
Treasury	70		Overige verschillen.	19
			De rente op de lening aan Alliander die eind 2021 is verstrekt, was niet begroot. Dit leidt tot een extra opbrengst van afgerond € 51.000.	51
			subtotaal	70
Belastingen overig		-10	Overige verschillen.	-10
Overige baten en lasten	43		In 2022 is een oud depot van een notaris terug gestort bij de gemeente. Deze was bij het notaris gezet om bij bepaalde projecten de legeskosten te kunnen verrekenen. In de praktijk wordt hier geen gebruik meer van gemaakt.	81
			In 2022 is een terugontvangst begroot van een waarborgsom van stichting Rijk binnen dit taakveld. De opbrengst is uiteindelijk op het taakveld overhead verantwoord.	-31
			Overige verschillen.	-7
			subtotaal	43
OZB niet-woningen		-8	Overige verschillen.	-8

OZB woningen	5	Overige verschillen.	5
Totaal baten	965	Totaal baten	965

Reserves	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Toevoegingen reserves		0	Geen verschillen.	0
Onttrekkingen reserves		0	Geen verschillen.	0
Totaal reserves		0		0

Overzicht van incidentele baten en lasten

Er volgt nu een overzicht van incidentele baten en lasten op programmaniveau. Voor de incidentele baten en lasten geldt dat, indien van toepassing, de begroting van de gemeenschappelijke regeling gevolgd wordt. Indien de incidentele bate of last uit de begroting van een gemeenschappelijke regeling komt, is de naam van de gemeenschappelijke regeling vermeld.

Op basis van de financiële verordening, die in juni 2023 is vastgesteld, worden alleen incidentele baten en lasten opgenomen met een bedrag groter dan € 25.000.

Bedragen x € 1.000

Incidentele baten en lasten		Begroting		Wijzigingen		Begroting na wijzigingen		Rekening	
(- = nadeel)		2022		2022		2022		2022	
Nr.		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1	Programma Vitaliteit								
1.1	Communicatie en handhaving coronaregels					-	-	56	19
1.2	Ondersteuning organisatie ivm corona			-		-		-	
				20		20	-	23	
1.3	Sloop tijdelijke huisvesting Tweemaster			-		-		-	
				30		30	-	34	
1.4	Energiearmoede			-		-		-	
				1.137	311	1.137	311	1.230	132
1.5	Crisis Opvang Ontheemden			-		-		-	
				217		217	-	1.481	1.778
	Totaal mutaties lasten en baten		-	-		-		-	
				1.404	311	1.404	311	2.825	1.928
1.3	Dekking sloop tijdelijke huisvesting Tweemaster				30	-	30		30
1.6	Mutaties reserve Overhevelingen in 2022			-		-		-	
				190	566	190	566	190	571
1.7	Reguliere mutaties Accommodatiereserve			-		-		-	
				946	1.887	946	1.887	946	1.727
1.8	Reguliere mutaties reserve Onderwijshuisvesting			-		-		-	
				1.583	2.187	1.583	2.187	1.583	2.183
	Totaal mutaties reserves		-	-		-		-	
				2.719	4.670	2.719	4.670	2.719	4.510

							-	-			
	Subtotaal programma 1	-	-	-	4.123	4.981	4.123	4.981	-	5.544	6.439
2	Programma Leefomgeving										
2.1	Winstneming Sportlaan						-	-			1.155
2.2	Verliesvoorziening Geestwater			-	562		-	562	-	507	
2.3	Verkoop grond Achterweg			-	124	1.010	-	124	1.010	124	1.010
2.4	Winstneming ITS gebouw										45
2.5	Kosten leefbaarheid	-	40				-	40	-	20	
	Totaal mutaties lasten en baten	-	40	-	685	1.010	-	725	1.010	651	2.210
2.5	Kosten leefbaarheid uit algemene reserve						-	-			20
2.6	Mutaties reserve Overhevelingen in 2022				417	82		417	82	417	82
	Totaal mutaties reserves	-		-	417	82		417	82	417	102
	Subtotaal programma 2	-40	-	-	268	1.092	-	308	1.092	1.068	2.312
3	Programma Bedrijvigheid										
3.1	Bijdrage Holland Rijnland Regionaal investeringsfonds	-	410				-	410	-	410	
3.2	Verkoop Bondstraat 11-11a-13a						-	-			648
	Totaal mutaties lasten en baten	-410	-	-		-	-	410	-	410	648
3.1	Mutaties reserves bijdrage Holland Rijnland Regionaal investeringsfonds					410	-	410			410
3.3	Mutaties reserve Overhevelingen in 2022				-5	115	-5	115		-5	110
3.4	Vrijval reserve Regionaal Investeringsfonds				-	279	-	279	-	279	
3.4	Storting vrijval reserve Regionaal Investeringsfonds in algemene reserve					279	-	279			279
	Totaal mutaties reserves	-		-	284	804	-	284	804	284	798
	Subtotaal programma 3	-410	-	-	284	804	-	694	804	694	1.446
4	Programma Bestuur en ondersteuning										

4.1	Verkoop Oranjelaan 114				390	-	390		392
	Totaal mutaties lasten en baten	-	-	-	390	-	390	-	392
4.2	Mutaties reserve Overhevelingen in 2022			-5	214	-5	214	-5	174
4.3	Onttrekking algemene reserve voor aanvulling weerstandsvermogen					-	-		85
4.3	Aanvulling reserve weerstandsvermogen vanuit de algemene reserve					-	-	-	85
	Totaal mutaties reserves	-	-	-	5 214	-	5 214	-	90 259
	Subtotaal programma 4	-	-	-	5 604	-	5 604	-	90 651
5	Algemene dekkingsmiddelen								
5.1	Bijdrage Rijk energiearmoede			-	1.238		1.238		1.688
	Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	1.238	-	1.238	-	1.688
	Totaal incidentele baten en lasten	-450	-	-4.679	8.720	-5.129	8.720	-7.395	12.536
	Waarvan reservemutaties	-	-	-2.590	5.771	-2.590	5.771	-3.510	5.669

Toelichting per post:

Nr. Omschrijving	
1	Programma 1: Vitaliteit
1.1	Communicatie en handhaving coronaregels: betreft het tijdelijk communiceren en toezicht op de naleving van de coronaregels die inmiddels niet meer van toepassing zijn (dus einddatum). Alle baten en lasten omtrent corona worden als incidenteel gezien.
1.2	Ondersteuning organisatie ivm corona: betreft het eenmalig financiële bijdrage verstreken aan maatschappelijke organisaties voor een regeling die in 2023 afloopt. Alle baten en lasten omtrent corona worden als incidenteel gezien.
1.3	De tijdelijke huisvesting bij de Tweemaster moest gesloopt worden in 2022 en de gemeente heeft deze kosten vergoed aan de school. Het plaatsen en slopen van tijdelijke huisvesting is incidenteel van aard, omdat de gemeente zelden gebruik maakt van tijdelijke huisvesting. De kosten kunnen daarom gedekt worden uit de reserve Onderwijshuisvesting.
1.4	Vanuit het Rijk zijn middelen ontvangen voor de energiearmoede, omdat de regeling een einddatum kent (2023) worden alle inkomsten en uitgaven omtrent energiearmoede als incidenteel geoormerkt.
1.5	Vanuit het Rijk zijn middelen ontvangen en maakt de gemeenten kosten voor de opvang van ontheemden, omdat hier vooralsnog sprake is van een tijdelijke regeling, worden alle inkomsten en uitgaven omtrent de opvang van ontheemden als incidenteel geoormerkt.
1.6	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2021 zijn overgeheveld naar 2022 of bij de 2e Tussentijdse rapportage 2022 naar 2023. Dit loopt via de reserve Overhevelingen. Dit is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.

2	Programma 2: Leefomgeving
2.1	Winstneming op het project de Waterkanten. Winsten of verliezen uit dergelijke projecten worden als incidenteel gezien, omdat de voorraad projecten eindig is.
2.2	Verliesneming op het project Geestwater. Winsten of verliezen uit dergelijke projecten worden als incidenteel gezien, omdat de voorraad projecten eindig is.
2.3	Grondverkoop binnen het project Achterweg. Winsten of verliezen uit dergelijke projecten worden als incidenteel gezien, omdat de voorraad projecten eindig is.
2.4	Winstneming op het project ITS gebouw. Winsten of verliezen uit dergelijke projecten worden als incidenteel gezien, omdat de voorraad projecten eindig is.
2.5	Vanuit HLTsamen is dit budget aangemerkt als incidenteel. De gemeente heeft dit overgenomen in de begroting 2019. Deze tijdelijke extra inzet loopt af in 2022. Het bedrag wordt gedekt uit de algemene reserve.
2.6	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2021 zijn overgeheveld naar 2022 of bij de 2e Tussentijdse rapportage 2022 naar 2023. Dit loopt via de reserve Overhevelingen. Dit is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
3	Programma 3: Bedrijvigheid
3.1	Voor het Regionaal Investeringsfonds bij Holland Rijnland zijn tot en met 2024 regionale afspraken gemaakt en is daarvoor ook budget geregeld voor die jaren. De lasten worden gedekt vanuit de reserve Regionaal Investeringsfonds. Er is nog geen besluitvorming over mogelijke verlenging van het fonds.
3.2	Betreft de verkoop van een voormalig pand van de gemeente. Deze inkomsten worden als incidenteel beschouwd, omdat de gemeente geen beleid heeft om accommodaties te verkopen.
3.3	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2021 zijn overgeheveld naar 2022 of bij de 2e Tussentijdse rapportage 2022 naar 2023. Dit loopt via de reserve Overhevelingen. Dit is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
3.4	In de reserve Regionaal Investeringsfonds zat nog een restantsaldo, die in 2022 is vrijgevallen. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
4	Programma 4: Bestuur en Ondersteuning
4.1	Betreft de verkoop van een woning. Deze inkomsten worden als incidenteel beschouwd, omdat de gemeente nog enkele woningen in bezit heeft en verkoopt als de huurder opzegt.
4.2	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2021 zijn overgeheveld naar 2022 of bij de 2e Tussentijdse rapportage 2022 naar 2023. Dit loopt via de reserve Overhevelingen. Dit is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
4.3	Dit betreft het aanvullen de reserve weerstandsvermogen vanuit de algemene reserve op basis van de risico-analyse. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
5	Algemene dekkingsmiddelen
5.1	Vanuit het Rijk zijn middelen ontvangen voor de energiearmoede, omdat de regeling een einddatum kent (2023) worden alle inkomsten en uitgaven omtrent energiearmoede als incidenteel geoormerkt.

Structureel evenwicht

Kengetal structureel evenwicht verplichting BBV

Eén van de verplichte kengetallen van het BBV (Besluit, Begroting en Verantwoording) is het aantonen van het structurele evenwicht. Dit houdt in dat structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten. Indien dit niet het geval zou zijn, zou de kans aanwezig zijn dat er op termijn een (begrotings)tekort ontstaat. Op basis van onderstaande overzicht wordt aangetoond dat de jaarrekening 2020, conform de uitgangspunten in het BBV, structureel in evenwicht is.

Berekening structureel evenwicht

Om vast te kunnen stellen of er sprake is van een structureel evenwicht is het belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel zijn en welk deel structureel.

De aard van de taak is daarbij bepalend voor het onderscheid tussen structureel en incidenteel. In het onderstaande overzicht wordt de berekening van het structureel evenwicht gepresenteerd.

Voor de specificatie van de incidentele baten en lasten verwijzen wij naar de hoofdstuk 3.6.

Uitkomst structureel evenwicht is negatief

De uitkomst van het structureel evenwicht is € 113.000 negatief (-0,16%). Dit betekent dat de structurele lasten groter waren dan de structurele baten.

Materieel in evenwicht

bedragen x € 1.000

Programma	Realisatie 2022	Realisatie 2022	Realisatie 2022
	Lasten	Baten	Saldo
1. Vitaliteit	-34.119	7.722	-26.397
2. Leefomgeving	-15.952	10.937	-5.015
3. Bedrijvigheid	-3.262	1.384	-1.878
4. Bestuur en ondersteuning	-2.631	1.412	-1.219
Algemene dekkingsmiddelen	-9.374	46.758	37.384
	-65.338	68.213	2.875
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	-3.510	5.669	2.159
Afrondingsverschillen			-6
	-68.848	73.882	5.028
Incidentele baten en lasten	-3.885	6.867	2.982
Incidentele toevoegingen en onttrekkingen reserves	-3.510	5.669	2.159
Structureel resultaat	-61.453	61.346	-113

Bijlage 1: SISA-verantwoording

Single information, single audit (SiSa) betekent eenmalige informatieverstrekking, eenmalige accountantscontrole. SiSa is de manier waarop mede overheden (provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen) aan het Rijk ieder jaar verantwoorden of en hoe ze de specifieke uitkeringen hebben besteed.

Het CBS vervult hierbij namens het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de intermediaire rol tussen mede overheden en vakdepartementen. Gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen dienen hun verantwoordingsinformatie met een rapport van bevindingen opgesteld door de accountant hierover, vóór 15 juli 2023 digitaal aan het CBS te verstrekken.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023								
Ver- strekker	Uitkerings code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A13	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen Gemeenten	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden)	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: A13/01	Aard controle n.v.t. Indicator: A13/02	Aard controle R Indicator: A13/03	Aard controle R Indicator: A13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: A13/05	
			€ 18.684	Ja	€ 0	€ 18.684	Ja	

JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T)	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbe- paling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskoste n	Besteding (jaar T) uitvoeringskoste n tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator:</i> <i>A16/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator:</i> <i>A16/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator:</i> <i>A16/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator:</i> <i>A16/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator:</i> <i>A16/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator:</i> <i>A16/06</i>
		Gemeenten	€ 912.000	€ 767.584	€ 0	€ 0	€ 0	€ 52.261
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskoste n per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoor- ding (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle</i>	<i>Aard controle</i>	<i>Aard controle</i>	

			Indicator: A16/07	Indicator: A16/08	n.v.t. Indicator: A16/09	n.v.t. Indicator: A16/10	n.v.t. Indicator: A16/11	
			€ 0	€ 28.140	€ 1.759.985	€ 0	Nee	
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021)	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021)
		Gemeenten					Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2
			Aard controle R Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle D2 Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06
			0	19	0	1	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)			
				Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			

			Indicator: B2/07	Indicator: B2/08	Indicator: B2/09	
			Nee			
			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten
			Aard controle R Indicator: B2/10	Aard controle R Indicator: B2/11	Aard controle R Indicator: B2/12	Aard controle R Indicator: B2/13
			€ 0	€ 0		€ 0
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
			Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen
			Aard controle R Indicator: B2/16	Aard controle R Indicator: B2/17	Aard controle R Indicator: B2/18	Aard controle R Indicator: B2/19
			€ 0	€ 7.220	€ 0	€ 3.468
						€ 0
						€ 2.244

			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22 € 0	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23 € 12.000	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/24 € 0	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/25 € 0	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/26 € 0	
BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten

			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01	Aard controle R Indicator: C55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04	Aard controle R Indicator: C55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06
			446	€ 131.823	€ 131.823	0	€ 0	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07	Aard controle R Indicator: C55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09			
			242	€ 0	€ 0			

			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierkening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15</i>
			1.913	816	0	0	414	481
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle R Indicator: C62/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C62/04</i>				
			€ 0	Nee				

OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	
		Gemeenten	€ 232.426	€ 0	€ 0	€ 0	€ 89.927	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachter standenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachter standenbeleid Bedrag	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode Bedrag	
			Aard controle R n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	

			Indicator: D8/06	Indicator: D8/07	Indicator: D8/08	Indicator: D8/09	Indicator: D8/10	
			1					
			2					
			100					
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03	Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05	
			€ 238.893	€ 0	€ 2.970	€ 0	€ 88.155	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de		

			verantwoording informatie voor die gemeente invullen	specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	verantwoording informatie voor die gemeente invullen	specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			<i>Aard controle</i> <i>n.v.t.</i> <i>Indicator:</i> <i>D14/06</i>	<i>Aard controle R</i> <i>n.v.t.</i> <i>Indicator:</i> <i>D14/07</i>	<i>Aard controle</i> <i>n.v.t.</i> <i>Indicator:</i> <i>D14/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>n.v.t.</i> <i>Indicator:</i> <i>D14/09</i>		
			1					
			2					
			10					
<i>IenW</i>	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R</i> <i>n.v.t.</i> <i>Indicator:</i> <i>E20/01</i>	<i>Aard controle</i> <i>n.v.t.</i> <i>Indicator:</i> <i>E20/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>n.v.t.</i> <i>Indicator:</i> <i>E20/03</i>	<i>Aard controle</i> <i>n.v.t.</i> <i>Indicator:</i> <i>E20/04</i>		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveilige ids-maatregelen per type maatregel	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		

					(stuks, meters)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08</i>		
			1108 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW aantal in st	Nee	0			
			2123 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer) aantal in st	Nee	0			
		50						
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 Levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 Levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R

			Indicator: G2/07	Indicator: G2/08	Indicator: G2/09	Indicator: G2/10	Indicator: G2/11	Indicator: G2/12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijte schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Aard controle D2	Aard controle n.v.t.				
			Indicator: G2/13	Indicator: G2/14				
			€ 0	Nee				
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2021	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAW	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAZ

			invullen					
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1)		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
		(Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/01	Aard controle R Indicator: G2A/02	Aard controle R Indicator: G2A/03	Aard controle R Indicator: G2A/04	Aard controle R Indicator: G2A/05	Aard controle R Indicator: G2A/06
		1060553 Gemeente Lisse		€ 3.035.088	€ 68.241	€ 249.703	€ 2.344	€ 16.607
		2						
		100						
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes		Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d

			gemaakt bij indicator G2A/01					Participatiewet
			In de kolommen hiernaast de verantwoording informatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW)
			Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/07	Aard controle R Indicator: G2A/08	Aard controle R Indicator: G2A/09	Aard controle R Indicator: G2A/10	Aard controle R Indicator: G2A/11	Aard controle R Indicator: G2A/12
		1060553	Gemeente Lisse	€ 0	€ 39.695	€ 187	€ 0	€ 223.207
		2						
		100						
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als		

			indicator G2A/01		uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangto eslagaffaire	gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. kinderopvangto eslagaffaire		
			In de kolommen hiernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
				I.7 Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/13	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle D2 Indicator: G2A/16		
			1060553 Gemeente Lisse	€ 556	€ 0	€ 0		
			2					
			100					
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) _gemeentedeel I 2022	Besteding (jaar T) kapitaalverstre king	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskost en artikel 52, eerste lid, onderdeel b,

								Bbz 2004 (Bob)
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire		

				eslagaffaire	eslagaffaire			
			Gemeente Aard controle R	Gemeente Aard controle R	Gemeente Aard controle R	Gemeente Aard controle R	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: G3/07	Indicator: G3/08	Indicator: G3/09	Indicator: G3/10	Indicator: G3/11	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2021 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1).	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstreking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Besteding (jaar T-1) Bob Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Gemeente	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam

		(Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/01	Aard controle R Indicator: G3A/02	Aard controle R Indicator: G3A/03	Aard controle R Indicator: G3A/04	Aard controle R Indicator: G3A/05	Aard controle R Indicator: G3A/06
		1060553 Gemeente Lisse		€ 6.495	€ 0	€ 496	€ 0	€ 0
	2							
	100							
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoording informatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) onderzoekskost en artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	BBZ vóór 2020 — levensonderhou d (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhou d BBZ in jaar T- 1 (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangto eslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar	BBZ vóór 2020 — kapitaalverstre king (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstre kingen BBZ in jaar T -1 (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangto eslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar	BBZ vóór 2020 — levensonderhou d en kapitaalverstre kingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhou d BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstre kingen BOB in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangto eslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar	BBZ vanaf 2020 — kapitaalverstre king Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstre kingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangto eslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar	

				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3A/08</i>	<i>lichaam Aard controle R Indicator: G3A/09</i>	<i>lichaam Aard controle R Indicator: G3A/10</i>	<i>lichaam Aard controle R Indicator: G3A/11</i>	<i>lichaam Aard controle R Indicator: G3A/12</i>
			1060553 Gemeente Lisse	€ 2.195	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2						
			100						
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) Levensonderhou d	Besteding (jaar T) kapitaalverstre king	Baten (jaar T) Levensonderhou d	Baten (jaar T) kapitaalverstre king (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstre king (overig)	
		Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>	
			1Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			2Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			3Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			4Tozo 4 (geldend van 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	

			tot 1 juli 2021)					
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
	Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
	Aard controle n.v.t.	Gemeente Aard controle R	Gemeente Aard controle R	Gemeente Aard controle n.v.t.				
	Indicator: G4/07	Indicator: G4/08	Indicator: G4/09	Indicator: G4/10				
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee				
6	Totaal	0	0					
	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland			

			buitenland (gemeente Maastricht)	(gemeente Maastricht), aflossing	(gemeente Maastricht), overig	(gemeente Maastricht)	
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicator: G4/11</i>	<i>Indicator: G4/12</i>	<i>Indicator: G4/13</i>	<i>Indicator: G4/14</i>	<i>Indicator: G4/15</i>
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling	Levensonderho ud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhou d Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangto	Levensonderho ud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden	Kapitaalverstre kingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstre	

				eslagaffaire	schulden levensonderhoud d Tozo i.v.m. kinderopvangto eslagaffaire	kingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangto eslagaffaire		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	<i>Gemeente Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Gemeente Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	<i>Gemeente Aard controle R Indicator: G4/19</i>		
			1Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			6Totaal	0	0	0		
SZW	G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2021	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T-1) levensonderhou d	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstek king	Baten (jaar T-1) levensonderhou d	Baten (jaar T-1) kapitaalverstek king (aflossing)	
			Inclusief geldstroom naar	Inclusief geldstroom naar	Inclusief geldstroom naar	Inclusief geldstroom naar	Inclusief geldstroom naar	

		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2020 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.	openbaar lichaam	openbaar lichaam	openbaar lichaam	openbaar lichaam	openbaar lichaam	
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/01	Aard controle R Indicator: G4A/02	Aard controle R Indicator: G4A/03	Aard controle R Indicator: G4A/04	Aard controle R Indicator: G4A/05	
			1Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 117	€ 0	€ 6.939	€ 29.481	
			2Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 247	€ 0	€ 8.804	€ 0	
			3Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 407.544	€ 8.200	€ 17.605	€ 0	
			4Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 217.837	€ 2.004	€ 8.368	€ 0	
			5Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 159.348	€ 0	€ 5.642	€ 0	
			Kopie regeling	Baten (jaar T-1) kapitaalverstreking (overig)	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T-1)	Aantal besluiten kapitaalverstreking (jaar T-1)		

				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06	Aard controle R Indicator: G4A/07	Aard controle R Indicator: G4A/08	Aard controle R Indicator: G4A/09		
			1Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	8	0		
			2Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	3	0		
			3Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	50	5		
			4Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	60	16		
			5Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	40	9		
			Kopie regeling	Levensonderho ud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhou d Tozo in jaar T -1 i.v.m. kinderopvangto eslagaffaire	Levensonderho ud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden	Kapitaalverstre kingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstre kingen Tozo in		

					levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	jaar T -1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire		
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/10	Aard controle R Indicator: G4A/11	Aard controle D2 Indicator: G4A/12	Aard controle R Indicator: G4A/13		
			1Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2022	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering			

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	(Ja/Nee) Gemeente	
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: G10/01</i>	<i>Indicator: G10/02</i>	<i>Indicator: G10/03</i>	
			€ 17.921	€ 0	Nee	
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente	
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: G12/01</i>	<i>Indicator: G12/02</i>	<i>Indicator: G12/04</i>	

			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen) , jaar T-1.		
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam			
			<i>Aard controle</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>		

			n.v.t. Indicator: G12A/01	Indicator: G12A/02	Indicator: G12A/03	Indicator: G12A/04		
		1060553 Gemeente Lisse	€ 0	€ 0	9			
		2						
		20						
SZW	G13	Onderwijsroute 2022_ deel gemeente Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/01 € 0	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/02 € 0	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/03 € 0	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/04 € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05 Ja	
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) Aard controle R Indicator: H4/01 € 188.910	Totale werkelijke berekende subsidie Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02 € 256.419				

			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicator: H4/03</i>	<i>Indicator: H4/04</i>	<i>Indicator: H4/05</i>	<i>Indicator: H4/06</i>	<i>Indicator: H4/07</i>	<i>Indicator: H4/08</i>
			1 Nieuwbouw	€ 231.432	€ 231.432	€ 0	€ 0	
			2 Onderhoud	€ 8.620	€ 8.620	€ 0	€ 0	
			3 Overige kosten	€ 3.382	€ 0	€ 0	€ 3.382	
			4 Renovatie kunstgrasveld		€ 0	€ 0	€ 12.985	In 2022 is de aangifte verlegde btw over de kosten 2021 in rekening gebracht, Hier was in 2021 geen rekening mee gehouden. Daarnaast heeft een verrekening plaatsgevonden. Deze kosten zaten in de aanvraag 2021.
		100		€ 12.985				

VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)
					Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Aard controle R Indicator: H8/03	Aard controle R Indicator: H8/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06
			11038587	€ 85.142	€ 0	€ 71.044	€ 0	€ 85.142
			2560131464	€ 37.717	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3					
			4					
			Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08				
			11038587	Ja				
			2560131464	Nee				
			3					
			4					
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)			

			Aard controle R Indicator: H12/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03			
			€ 42.880	Ja	Nee			
VWS	H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee)	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H21/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H21/02	Aard controle R Indicator: H21/03	Aard controle R Indicator: H21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H21/05	
			Nee	Uitvoering is gepland in 2023	€ 0	€ 0	Nee	
VWS	H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	Beschikkingnummer / kenmerk	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) Automatisch berekend	Totale definitieve exploitatietekort Automatisch berekend	Totale cumulatieve besteding Automatisch berekend	Eindverantwoording	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H25/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/05	
		1	560144623 / SPUKIJZ21-	€ 31.095	€ 35.839	€ 31.095	Nee	

			22227					
			Naam locatie	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022?	Totale toezegging per locatie	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie	Besteding per locatie	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: H25/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: H25/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: H25/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/11</i>
		1	<i>Sportcentrum De Waterkanten</i>	<i>Nov + dec 2021</i>	€ 21.165	€ 25.909	€ 21.165	€ 21.165
		2	<i>Sportcentrum De Waterkanten</i>	<i>jan-22</i>	€ 9.930	€ 9.930	€ 9.930	€ 9.930
		50						

Bijlage 2: Overzicht investeringskredieten

Kredietnaam	Uit jaar	Totaal krediet	Restant krediet per 1-1-2022	Geraamd in 2022	Uitgegeven 2022	Restant per 31-12-2022	Afsluiten per 31-12-2022 Ja/nee	Stand van zaken jaarrekening 2022
Programma 1 Vitaliteit								
Grachtweg 38: CJG Voor ieder 1 verbouw balie 2021	2021		-26.974	26.974	-	-	Ja	Project is afgerond.
VoorIeder1 balie inrichting	2021		-	-	-	-	Ja	Project is afgerond.
Orion 2: SCH/PO Vernieuwbouw 2021	2021-2022	150.000	139.200	2.000.000	150.000	1.989.200	Nee	Project is tijdelijk on-hold gezet. In afwachting van een nieuw IHP.
Programma 2 Leefomgeving								
Trainingshal ter Specke bouwkundig			-	-		-	ja	Kredietnummer dubbel aangemaakt, kan worden afgesloten.
Trainingshal ter Specke verkeersmaatregelen en parkeren		875.000	829.981	260.000	313.670	776.311	nee	project loopt nog
		875.000		-	-18.450	18.450	nee	project loopt nog
Vervangen kunstgrasvelden FC Lisse 2021	2022	3.719.392	160.990	-	100.778	60.212	Ja	Velden zijn opgeleverd en in gebruik genomen.
	2021	-263.000	96.043	-	-12.985	109.028	Ja	
Gebiedsprogramma 2021	2021	50.000	124.679	-	-281.831	406.510	Nee	Budget is bedoeld voor de entree N207/N208. Het project is grotendeels uitgevoerd, in 2023 resteert alleen de plaatsing van een kunstwerk. De gemeente Hillegom en Lisse betalen
	2021		-145.726	-		145.726		
	2021		-81.071	-		81.071		
	2021		-	-		-		

			129.713			129.713		beide hier aan mee. Aanvullend zijn er ook de nodige subsidies.
Gebiedsprogramma 2022	2022	25.000	-	25.000		25.000	Nee	Dit bedrag zal worden gebruikt voor de evaluatie, die in 2023 start
Sportlaan 21: ZW/SH Sportcomplex 2015	2011		508.408	-	50.026	458.382	Nee	
	2022		-	-		-	Nee	
2016 Gymzaal Frans Halsstraat			870.000	-	-	870.000	Nee	
Sportpark herindeling	(<)2018	55.168	53.142	-	-	53.142	nee	
Spekkelaan 1: SH Nieuwbouw bouwkundig 2019			699.535	-260.000	1.606.151	- 1.166.616	nee	Project loopt nog.
					-10.000	10.000	nee	Project loopt nog.
Spekkelaan 1: SH Nieuwbouw installaties 2019	(<)2018	492.120	- 134.840	-	392.898	- 527.738	nee	Project loopt nog.
Spekkelaan 1: SH Vaste inrichtingen 2019	(<)2018	64.000	- 36.647	-	6.530	- 43.177	nee	Project loopt nog.
Spekkelaan 1: SH Bijkomende kosten 2019	2022	3.719.392	- 43.286	-	10.997	- 54.283	nee	Project loopt nog.
	2021	- 263.000	- 317.187	-	-170.395	- 487.582	nee	Project loopt nog.
Spekkelaan 1: SH Aanhelingskosten 2019	(<)2018	650.000	624.385	-	-	624.385	nee	Er zijn verschillende kredieten rond het project Ter Specke. Per saldo is het restant per 31 december 2022 positief. Dit zijn alle kredieten op naam van de projectleider.

Speelplaats Fazantstraa 112	2020	30.000	-	-	-	-	Ja	project in 2021 afgerond
Speelplaats Van Ostadestraat 72	2021	41.000	11.158	-	3.975	7.183	Nee	Project wordt in 2023 afgerond
Speelplaats Frans Halsstraat 95	2021	30.750	40.940	40.940	3.342	3.342	Ja	Project afgerond
Speelplaats Prinsessestraat 86	2022	45.527	-	36.667	21.722	14.945	Nee	Project wordt in 2023 afgerond
Speelplaats Leeuwerikstraat 3	2022	45.527	-	36.667	40.973	4.306	Ja	project afgerond
Speelplaats Meeuwenlaan 9	2022	45.527	-	36.667	39.708	3.041	Ja	project afgerond
Fitplein			3.428	-	-	3.428	Ja	Project is 2021 afgerond en in 2022 officieel geopend.
Groenbeheerplan 2022	2022	250.000	-	250.000	197.817	52.183	Nee	In uitvoering, oplevering 2023
2019 Beheerplan duikers	2019	20.000	13.738		2.538	11.201	Nee	Krediet wordt ingezet voor onderzoek doorlopend in 2023
2016 GRP Hemelwaterafvoer aanleg	2016		173.000	-173.000	-	-	Ja	Krediet vervallen conform Integraal Waterketenplan (R308)
2016 GRP Vrijverval Schoolstraat	2016		153.852	-3.852		150.000	Ja	Kredieten opgevoerd conform Integraal Waterketeplan (R308)
2016 Vrijverval G.Flinck/V.v.Goghstraat	2016		20.002	-20.002	22.125	22.125	Ja	Krediet vervallen conform Integraal Waterketenplan (R308), overschrijding op budget wordt gecompenseerd door investering 77200403 Riolering Schilderswijk
2018 Meer- en Duinpolder waterstructuur	2018	553.000	261.028	-	147.576	113.452	Nee	krediet beschikbaarhouden voor aanvullende

								werkzaamheden in het binnenterrein
GRP vrijverval	(<)2018	1.077.000	595.980	-595.980	-	-	Ja	Krediet vervallen conform Integraal Waterketenplan (R308)
2016 GRP Drainageaanleg	2016	34.000	34.000	-34.000	-	-	Ja	Krediet vervallen conform Integraal Waterketenplan (R308)
Vervanging riolering Schilderswijk 1e fase	2021		-	-	-	-	Ja	Krediet vervallen conform Integraal Waterketenplan (R308)
GRP, vervanging vrijvervalriolering 2019	2019	435.000	415.072	-415.072	-	-	Ja	Krediet vervallen conform Integraal Waterketenplan (R308)
GRP, verbetering vrijvervalriolering 2019	2019	174.000	111.628	-111.628	-	-	Ja	Krediet vervallen conform Integraal Waterketenplan (R308)
GRP, vervanging vrijvervalriolering 2020	2020	474.000	474.000	-474.000	-	-	Ja	Krediet vervallen conform Integraal Waterketenplan (R308)
GRP, verbetering vrijvervalriolering 2020	2020	252.000	169.343	-169.343	-	-	Ja	Krediet vervallen conform Integraal Waterketenplan (R308)
GRP verbetering vrijvervalriolering 2021	2021	1.157.000	1.157.000	-1.157.000	-	-	Ja	Krediet vervallen conform Integraal Waterketenplan (R308)
GRP Verbetering vrijvervalriolering 2022	2022	218.000	-	165.521	-	165.521	Nee	Kredieten volgens Integraal waterketenplan
Afkoppelen Schilderswijk	(<)2018	73.000	73.000	-73.000	-	-	Ja	Krediet vervallen conform Integraal Waterketenplan (R308)
Drainageaanleg Schilderswijk	(<)2018	74.000	74.000	-74.000	-	-	Ja	Krediet vervallen conform Integraal Waterketenplan (R308)

Afkoppelen Schilderswijk	(<)2018	73.000	55.000	55.000	-	-	Ja	Krediet vervallen conform Integraal Waterketenplan (R308)
Rioolvervanging v.Ostade/J.Vermeer/J.Steenstr	(<)2018		189.560	-189.560	10.413	10.413	Ja	Krediet vervallen conform Integraal Waterketenplan (R308), overschrijding op budget wordt gecompenseerd door investering 77200403 Riolering Schilderswijk
2015 GRP Paulus Potterstraat	(<)2018	205.130	173.870	-173.870	-	-	Ja	Krediet vervallen conform Integraal Waterketenplan (R308)
Afkoppelen Zeeheldenwijk 2020	2021	100.000	100.000	-100.000	-	-	ja	Budget is overgeheveld naar krediet Riolering De Ruijterstraat
GRP drukriol 3e Poelln Jachth.dam en Rijckev. 2022	2022	15.000	-	15.982	-	15.982	Nee	In voorbereiding, uitvoering 2023
GRP indiv behandeling afvalwater Loosterw Nrd 2022	2022	9.000	-	9.156	-	9.156	Nee	In voorbereiding, uitvoering 2023
GRP randvoorziening Tasmanstraat 2022	2022	65.000	-	69.869	-	69.869	Nee	In voorbereiding, uitvoering 2023
GRP rioolgemalen V d Veldstraat en Grev.str 2022	2022	61.000	-	65.730	-	65.730	Nee	In voorbereiding, uitvoering 2023
Riolering De Ruijterstraat Lisse	2021	50.000	50.000	100.000	1.975	148.025	Nee	Project in voorbereiding. Start uitvoering Q3/Q4 2023
Wateroverlast Kanaalstraat 2022	2022		-	200.000	21.698	178.303	Nee	In voorbereiding, uitvoering 2023
Wateroverlast Willemskade 2022	2022		-	170.000	13.486	156.514	Nee	In voorbereiding, uitvoering 2023
Verbetering Grevelingstraat 2022	2022		-	180.000		180.000	Nee	In voorbereiding, uitvoering 2023
Riolering Schilderswijk 2022	2022			2.625.478		2.625.478	Nee	In voorbereiding, uitvoering 2023 en 2024

Renovatie/vervanging rioolleiding 2022	2022			350.000	303.626	46.374	Nee	Uitgevoerd in 2022, wordt afgewikkeld
Riolering Zeeheldenwijk 2022	2022			375.000		375.000	Nee	In voorbereiding, uitvoering 2023
Reconstructies wegen 2021	2021	455.000	455.000	-382.500		72.500	Nee	Krediet gebruiken ten behoeve van Mobiliteitsplan
Reconstructies wegen 2022	2022	455.000	-	455.000		455.000	Nee	Krediet gebruiken ten behoeve van Mobiliteitsplan
2016 Duurzaam veilig	2016		52.692	52.692	-	-	Ja	Krediet tbv Spekkelaan
2016 Duurzaam veilig (2019)	2019	75.000	75.000	75.000		-	Ja	Krediet tbv Spekkelaan
Duurzaam veilig 2020	2022	3.719.392	56.450	31.913	-	24.537	nee	Krediet wordt benut voor verkeersmaatregelen
	2021	-	-	-	-	-	nee	Krediet wordt benut voor verkeersmaatregelen
Duurzaam veilig 2021	2021	263.000	18.450		-	18.450	nee	Krediet wordt benut voor verkeersmaatregelen
	2021	37.500	36.489		-	36.489	nee	Krediet wordt benut voor verkeersmaatregelen
Duurzaam veilig 2022	2022	37.500	-	37.500	-	37.500	nee	Krediet wordt benut voor verkeersmaatregelen
2015 HOV Noordwijk-Schiphol	2015		-	-		-	Nee	Project is overgedragen aan Ronald Dees (aanpassen svp). Project loopt door. Gerealiseerde kosten worden gedekt door een provinciale subsidie waarvan de aanvraag in voorbereiding is.
	2015		51.461		19.971	19.971	nee	idem
2016 Uitv. Mobiliteitsplan	2016		153.463	-	159	153.304	nee	Krediet wordt benut voor mobiliteitsplan
2017 Mobiliteitsplan/duurzaam veilig	2017		190.395	-190.395	-	-	Ja	Krediet tbv Spekkelaan

Vervangen 2 voetg.bruggen 2022	2022	130.000	-	206.000	-	206.000	Nee	In voorbereiding. Uitvoering 2023
vervangen Veenenburger brug	2020	541.000	146.224	-	30.574	115.650	Nee	uitgevoerd in 2022, in de overdracht fase
Herinrichting Grevelingstraat			590.900	-	-	590.900	nee	Wordt opgepakt na afronding projecten rondom
Revitaliseren Bondstraat			200.000	-200.000		-	Ja	Krediet vervallen conform Integraal Waterketenplan (R308)
Bushalte Oranjelaan/Kanaalstraat fietsparkeren	2019	60.000	20.440	29.000	41.217	8.223	Nee	uitvoering 2023, gaat overschreden worden oa. door schade
2020 Verlichtingsplan, armaturen	2020	193.000	35.133	32.560	67.693	0	Ja	Restant overhevelen naar 72100402.30 (OV 2022)
Openbare verlichting 2021	2021	177.000	177.000	-	176.377	623	Ja	Restant overhevelen naar 72100402.30 (OV 2022)
Openbare verlichting 2022	2022	190.000	-	157.440	88.817	68.623	Nee	Opdracht verstrekt, uitvoering naar 2023 verschoven.
Herinrichting Zeeheldenwijk fase 3			125.856	-125.856	-	-	Ja	Restant budget is overgeheveld naar krediet ophoging Zeeheldenwijk De Ruijterstraat
Ophoging Zeeheldenwijk Van Speyckstraat 2021	2021	248.000	248.000	-	-	248.000	Nee	Project nog niet gestart
Ophoging Zeeheldenwijk 2018	2018	200.000	140.737	-130.000	11.013	-276	Ja	Restant budget is overgeheveld naar krediet ophoging Zeeheldenwijk De Ruijterstraat
Ophoging Zeeheldenwijk De Ruijterstraat	2020	356.000	346.280	286.856	59.075	574.061	Nee	Project in voorbereiding. Start uitvoering Q3/Q4 2023
Verkeersstructuur 2022	2022	818.000	-	818.000	-	818.000	Nee	Krediet gebruiken ten behoeve van Mobiliteitsplan

Duurzaam Veilig inrichten Ter Specke 2022	2022 R302	427.500	-	427.500	-	427.500	nee	
Herinrichting Spekkelaan 2022	2022	3.719.392	-	473.000	69.137	403.863	nee	
	2022	- 263.000	-	- 18.000	-	- 18.000	nee	
Herinrichting terrein Ter Specke 2022	2022 R302	435.000	-	435.000	15.671	419.329	nee	
Uitritconstructie Broekweg 2021	2021	55.000	55.000	-	-	55.000	Nee	Krediet gebruiken ten behoeve van Mobiliteitsplan
Uitritconstructie Heereweg 2021	2021	40.000	40.000	-	-	40.000	Nee	Krediet gebruiken ten behoeve van Mobiliteitsplan
Parkeren algemeen	(<)2018	64.596	26.897	- 26.897	-	-	ja	Niet meer actief. Kan afgesloten.
Dever Zuid/Geestwater voorber tm 2020					-339.900	339.900		
Bouwkavels Achterweg voorber 2020 NIET GEBRUIKEN			-	-	-87.459	87.459	ja	grond is verkocht
De Factorij Heereweg verkoop	2019		-	-	-	-	Ja	Geen bijzonderheden
Grond Dever Zuid/Geestwater Heereweg 351	2021		-	-	2.023	- 2.023	Nee	Betreft de aankoop en een deel van de verkoop van de Heereweg 351. Dit is overgeboekt naar het activaregister. Lopend project waarvan het restant wordt verkocht in 2023 of 2024.
					-450.000	450.000	Nee	
					1.050.000	- 1.050.000	Nee	
Dever Zuid/Geestwater - 2021	2021		- 190.279	1.350.000	218.657	941.064	Ja	Project betreft een facilitair project en wordt voortgezet op 68203015.
Sportlaan - grondverkoop	2020		-	-	3.380	- 3.380	Ja	Dit deel van het project is afgerond.

Heemskerkplein - vh Factorij		295.947	-	-	-	-	Nee	Lopend project. Gebouw wordt wrs. verkocht in 2023.
Jospehschool Lindenlaan / Villa's Achterweg		177.664	147.117	-	-30.548	177.665	nee	Het project is nog niet afgerond. Bouw van de villa's is nog niet gereed.
Vb-krediet Tiny houses bloemenbuurt	2020		3.462	290.000	72.323	221.139	Nee	Lopend project in 2023.
Renovatie openb. Ruimte Blokhuis	2021	3.719.392	239.649	-	92.760	146.889	nee	aanbesteding loopt
	2021	- 263.000	69.465	-	2.372	67.093		
Vml Rembrandtschool, Fr.Halsstr. 6 grondverkoop	2022		-	-	-	-	Ja	Het 7-nr. van dit project kan worden afgesloten.
Programma 3 Bedrijvigheid								
Programma 4 Bestuur en Ondersteuning								
Aanschaf laptops nieuwe raad	2022			50.000	40.190	9.810	Ja	Vervanging van de laptops is afgerond.
Totaal			11.464.471	6.774.947	4.121.866	14.117.552		

Bijlage 3: Wet normering topinkomens

In deze bijlage staan de topfunctionarissen van de gemeente Lisse opgenomen. Op grond van de Wet Normering Topinkomens (WNT) moeten inkomens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen met een publieke taak openbaar gemaakt worden. Het voor de gemeente Lisse toepasselijke bezoldigingsmaximum is het algemeen bezoldigingsmaximum en is in 2022 gesteld op € 216.000.

Voor gemeenten geeft de wet specifiek aan wie als topfunctionaris wordt aangemerkt. Dit zijn:

- de gemeentesecretaris
- de griffier

Het is goed denkbaar dat de gemeentesecretaris en de griffier niet boven de WNT-norm verdienen. Toch worden ze aangemerkt als topfunctionaris en geldt voor hen de verplichting tot openbaarmaking en melding van de WNT-gegevens.

De leden van het college van B&W en de gemeenteraad zijn op grond van de WNT géén topfunctionarissen.

Dit verantwoordingsdocument bestaat uit het volgende model:

1. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2022	M.G.J. Veeger	E. Prins
Functiegegevens	Griffier	Gemeente-secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 94.266	€ 113.266
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.323	€ 20.258
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 110.589</i>	<i>€ 133.524</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000	€ 216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2022	€ 110.589	€ 133.524
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2021	M.G.J. Veeger	B. Marinussen	E. Prins
Functiegegevens	Griffier	Gemeente-secretaris	Gemeente-secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01-31/12	01/01-30/04	01/05-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,96	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Nee	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 93.008	€ 62.126	€ 71.981
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.427	€ 0	€ 13.583
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 109.435</i>	<i>€ 62.126</i>	<i>€ 85.564</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 209.000	€ 73.446	€ 139.715
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2021	€ 109.435	€ 62.126	€ 85.564

De topfunctionaris E. Prins is ook topfunctionaris in HLTsamen. In HLTsamen vindt er geen bezoldiging plaats.

Inhuur

In 2022 is er niemand ingehuurd boven de WNT-norm.

Bijlage 4: Overzicht mutaties van de reserves

Stortingen reserves 2022

bedragen x € 1.000

Progr.	Reserve	Begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Werkelijk 2022	Saldo	Omschrijving	Bedrag incidenteel	Bedrag structureel
1	Onderwijshuisvesting	1.534	1.583	1.583	0	Storting vanuit exploitatie.	1.583	0
1	Accommodatiebeleid	923	946	946	0	Storting vanuit exploitatie.	946	0
1	Overhevelingen	0	190	190	0	Overheveling naar 2023: POK gelden.	190	0
2	Overhevelingen	0	20	20	0	Overheveling naar 2023: Visie op verblijfsrecreatie	20	0
2	Overhevelingen	0	202	202	0	Overheveling naar 2023: Omgevingswet	202	0
2	Overhevelingen	0	195	195	0	Overheveling naar 2023: Klimaatakkoord	195	0
3	Overhevelingen	0	5	5	0	Overheveling naar 2023: De Kleine Kroniek	5	0
3	Algemene reserve	0	279	279	0	Storting vrijval reserve RIF in algemene reserve.	279	0
4	Overhevelingen	0	5	5	0	Overheveling naar 2023: Onderzoeksbudget Rekenkamercommissie	5	0
4	Weerstandsvermogen	0	0	85	-85	Storting reserve weerstandsvermogen vanuit de algemene reserve.	85	0
Totaal stortingen reserves		2.457	3.425	3.510	-85		3.510	0

Onttrekkingen reserves 2022

bedragen x € 1.000

Progr.	Reserve	Begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Werkelijk 2022	Saldo	Omschrijving	Bedrag incidenteel	Bedrag structureel
1	Reserve Onderwijshuisvesting	4.074	2.182	2.182	0	Dekking kapitaalslasten onderwijs	0	2.182
1	Reserve Accommodatiebeleid		1.892	1.727	165	Dekking kapitaalslasten accommodatiebeleid	0	1.727
1	Reserve Onderwijshuisvesting	0	30	30	0	Dekking kosten sloop tijdelijke huisvesting Tweemaster	30	0
1	Reserve Overhevelingen	0	261	261	0	Overheveling van 2021: Armoedegelden	261	0
1	Reserve Overhevelingen	0	84	84	0	Overheveling van 2021: Inburgering	84	0
1	Reserve Overhevelingen	0	22	22	0	Overheveling van 2021: Integrale verordening sociaal domein	22	0
1	Reserve Overhevelingen	0	50	50	0	Overheveling van 2021: Landelijk actieprogramma daklozen	50	0
1	Reserve Overhevelingen	0	18	18	0	Overheveling van 2021: Lokale aanpak eenzaamheid Lisse 2020-2022	18	0
1	Reserve Overhevelingen	0	10	10	0	Overheveling van 2021: Ontschottingsbudget naar voorieder1	10	0
1	Reserve Overhevelingen	0	17	17	0	Overheveling van 2021: Transformatiefonds Holland Rijnland	17	0
1	Reserve Overhevelingen	0	105	105	0	Overheveling van 2021:	105	0

						Corona steunfonds		
1	Reserve Overhevelingen	0	0	5	-5	Overheveling van 2021: Kleine Kroniek van Lisse jaren 1990. Door de verhuizing van accommodaties van programma 3 naar programma 1 in de begroting 2023 is de realisatie op programma 1 geboekt.	5	0
	Totaal programma 1	4.074	4.670	4.510	160		601	3.909
2	Reserve Regionaal Investeringsfonds	410	0	0	0	Dekking kosten in het programma.	0	0
2	Reserve Overhevelingen	0	30	30	0	Overheveling van 2021: Duurzaamheid	30	0
2	Reserve Overhevelingen	0	16	16	0	Overheveling van 2021: Restant aanbesteding Omgevingsvisie	16	0
2	Reserve Overhevelingen	0	26	26	0	Overheveling van 2021: Restant Omgevingsvisie voor Gebiedsvisie Rooversbroekpolder	26	0
2	Reserve Overhevelingen	0	10	10	0	Overheveling van 2021: Uitvoeringsprogramma verblijfsrecreatie	10	0
4	Algemene reserve	0	0	20	-20	Dekking kosten leefbaarheid uit de algemene reserve. Begroting staat in programma 4.	20	0
	Totaal programma 2	410	82	102	-20		102	0
3	Reserve Regionaal	0	410	410	0	Dekking kosten in het	410	0

	Investeringsfonds					programma.		
3	Reserve Regionaal Investeringsfonds	0	279	279	0	Vrijval restant reserve	279	0
3	Reserve Overhevelingen	0	20	20	0	Overheveling van 2021: Toezegging bijdragen	20	0
3	Reserve Overhevelingen	0	40	40	0	Overheveling van 2021: Gebiedsprogramma B(I)oeiende Bollenstreek	40	0
3	Reserve Overhevelingen	0	50	50	0	Overheveling van 2021: Dorpshart Lisse	50	0
3	Reserve Overhevelingen	0	5	0	5	Overheveling van 2021: Kleine Kroniek van Lisse jaren 1990	0	0
	Totaal programma 3	0	803	798	5		798	0
4	Algemene reserve	40	40	0	40	Dekking van kosten leefbaarheid in de periode 2018-2022. Realisatie staat in programma 2.	0	0
4	Algemene reserve	0	0	85	-85	Onttrekking aan de algemene reserve voor aanvulling reserve weerstandsvermogen.	85	0
4	Reserve Overhevelingen	0	50	50	0	Overheveling van 2021: Arbeidsmigranten	50	0
4	Reserve Overhevelingen	0	19	19	0	Overheveling van 2021: Decembercirculaire inburgering	19	0
4	Reserve Overhevelingen	0	105	105	0	Overheveling van 2021: POK Wijkteams	105	0
	Totaal programma 4	40	214	259	-45		259	0
	Totaal onttrekkingen	4.524	5.769	5.669	100		1.760	3.909

	reserves							
	Saldo toevoegingen en onttrekkingen via exploitatie	2.067	2.344	2.159	185		779	1.380

Bijlage 5: Overhevelingen

Programma	Taakveld	Onderwerp	Bedrag	P&C product	Toelichting
1. Vitaliteit	Inkomensregelingen	Restant budget Energietoeslag 2022	€ 139.298	Jaarrekening 2022	Er is een restant van de gelden 2022 voor de energietoeslag. In 2023 zullen deze gelden worden ingezet. De ISD draagt zorg voor de uitvoering van deze regeling. Op dit moment is nog geen inzicht of de ISD over 2022 al de als voorschot betaalde budgetten hebben uitgegeven.
1. Vitaliteit	Inkomensregelingen	Energietoeslag 2023	€ 450.168	Jaarrekening 2022	In de decembercirculaire 2022 is een bedrag opgenomen voor energietoeslag lage inkomens 2023. Om huishoudens nog beter te ondersteunen, biedt het kabinet gemeenten de mogelijkheid om € 500 hiervan al begin 2023 uit te keren.
1. Vitaliteit	Inkomensregelingen	Project Meedoen!	€ 41.800	Jaarrekening 2022	Project Meedoen! beoogt op een proactieve manier meer in contact te komen met en aandacht te geven aan mensen die jarenlang een bijstandsuitkering ontvangen met weinig uitzicht op betaald werk. Doel is hen te activeren, waardoor participatie aan de samenleving gestimuleerd wordt. Het project dat liep bij de ISD Bollenstreek is eind 2022 tot een einde gekomen. Er is een resterend budget van € 41.800. Momenteel loopt een onderzoek naar aansluiting bij project Lekker Fit in Noordwijk. Lekker Fit (voorheen Sportief naar werk) loopt al sinds 2015 en laat goede resultaten zien. Met project Lekker Fit geven Welzijn Noordwijk, de Intergemeentelijke Sociale Dienst en Provalu invulling Met project Lekker Fit geven Welzijn Noordwijk, de Intergemeentelijke Sociale Dienst en

Programma	Taakveld	Onderwerp	Bedrag	P&C product	Toelichting
					Provalu invulling een sterkere en bredere benadering om inwoners zonder werk op de weg te helpen. Op weg naar een baan of naar een zinvolle maatschappelijke bijdrage. 1. Meer focus komen op het welbevinden en niet alleen op werk; 2. Meer mensen die baat hebben bij deelname aan het project; 3. Intensieve samenwerking met de ketenpartners kan veel waarde toevoegen voor de deelnemer.
1. Vitaliteit	Maatwerkdienst verlening 18-	Transformatiefonds Holland Rijnland	€ 17.128	Jaarrekening 2022	De middelen die zijn ontvangen van het transformatiefonds Holland Rijnland zijn in 2022 niet ingezet, maar worden in 2023 besteed als de kwaliteitsmedewerker start ten behoeve van de Jeugd Lokale Toegang. Daarom wordt voorgesteld deze gelden over te hevelen naar 2023.
1. Vitaliteit	Samenkracht en burgerparticipatie	Statushouders	€ 25.000	Jaarrekening 2022	In de septembercirculaire zijn gelden vrijgegeven voor: Asiel (inburgering) Vanuit het Rijk worden middelen beschikbaar gesteld voor integratie. Als gevolg van een hogere instroom van inburgeraars is het budget voor inburgering verhoogd. De bijdragen worden als een taakmutatie opgenomen en worden zo nodig betrokken bij de overhevelingen in de jaarrekening 2022. Maatschappelijke begeleiding statushouders Gemeenten ontvangen voor de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden gelden om dit te verzorgen. Door toename van de aantallen worden er extra bijdragen verstrekt. De gelden worden opgenomen

Programma	Taakveld	Onderwerp	Bedrag	P&C product	Toelichting
					zullen in 2023 worden ingezet voor deze doelen.
1. Vitaliteit	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Lisse 825 jaar	€ 15.779	Jaarrekening 2022	In 2022 zijn voorbereidingen gestart voor het jubileumjaar 2023, waarin Lisse 825 jaar bestaat. Het budget is in 2022 niet volledig uitgegeven en daarom wordt voorgesteld om het restant toe te voegen het budget voor 2023.
1. Vitaliteit	Samenkracht en burgerparticipatie	Opvang Ontheemden	€ 261.388	Jaarrekening 2022	In 2022 zijn minder kosten gemaakt voor de opvang van ontheemden dan dat we aan vergoeding ontvangen hebben gekregen van het Rijk. Gezien alle onzekerheden rondom de opvang van ontheemden wordt voorgesteld om het restant over te hevelen naar 2023.
1. Vitaliteit	Wijkteams	POK Wijkteams	€ 190.445	Tussentijdse rapportage 2022	Eind 2022 wordt een voorstel voor de bureaudienst bij de wijkteams van Voor Ieder 1 voorgelegd aan het college. Daarnaast verkennen we de mogelijkheden van een gerichtere inzet van versterking van de dienstverlening, conform de door het rijk gestelde doelstelling.
Totaal programma 1 Vitaliteit			€ 1.141.006		

Programma	Taakveld	Onderwerp	Bedrag	P&C product	Toelichting
2. Leefomgeving	Ruimtelijke ordening	Actualisatie Omgevingsvisie	€ 30.000	Jaarrekening 2022	Bij de vaststelling van de Omgevingsvisie is afgesproken om deze elke twee jaar te actualiseren. In 2023 starten we met inventariseren van de interne en externe ontwikkelingen die de vastgestelde Omgevingsvisie kunnen aanpassen. Het bedrag wordt onder andere ingezet voor de werkzaamheden van een stedenbouwkundig bureau.
2. Leefomgeving	Ruimtelijke ordening	Verwerken wijzigingen opstellen Omgevingsplan in Omgevingsvisie	€ 30.000	Jaarrekening 2022	In 2023 starten we met het opstellen van het Omgevingsplan, de verwachting is dat dit traject ook consequenties heeft voor de Omgevingsvisie. Dit budget kan ingezet worden als de Omgevingsvisie aangepast moet worden, buiten het traject van de actualisatie om.
2. Leefomgeving	Ruimtelijke ordening	Restant Omgevingsvisie voor Gebiedsvisie Rooversbroekpolder	€ 60.000	Jaarrekening 2022	Het college heeft in september 2022 € 60.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van een gebiedsvisie voor de Rooversbroekpolder. Eind 2022 is de keuze gevallen op KuiperCompagnons om deze gebiedsvisie op te stellen. In de eerste helft van 2023 wordt een schetsverkenning met drie varianten opgeleverd.
2. Leefomgeving	Milieubeheer	Energietransitie	€ 125.000	Jaarrekening 2022	Onder het duurzaamheidsbudget is structureel budget opgenomen van € 150.000. Dit budget is voor een groot deel (€ 125.000) niet uitgegeven aan dit doel omdat besluitvorming omtrent duurzaamheid pas later in 2022 heeft plaats gevonden door de raad. Voorgesteld wordt om dit budget van 2022 over te hevelen naar 2023.
2. Leefomgeving	Milieubeheer	Energietransitie	€ 40.000	Jaarrekening 2022	Onder het duurzaamheidsbudget is incidenteel budget opgenomen van € 40.000 beschikbaar gesteld in de kadernota 2019. Dit budget is niet uitgegeven aan dit doel omdat besluitvorming omtrent duurzaamheid pas later in 2022 heeft plaats gevonden door de raad.

Programma	Taakveld	Onderwerp	Bedrag	P&C product	Toelichting
					Voorgesteld wordt om dit budget van 2022 over te hevelen naar 2023.
2. Leefomgeving	Ruimtelijke ordening	Taakmutatie Omgevingswet: Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb)	€ 33.114	Jaarrekening 2022	De Wkb is in de praktijk gekoppeld aan de Omgevingswet. Dit blijkt ook uit het feit dat ieder uitstel van de Omgevingswet ook voor de Wkb van toepassing was. Als gevolg van de Wkb zal de huidige omgevingsvergunning voor het bouwen in twee activiteiten worden opgesplitst, een bouwactiviteit en een omgevingsplanactiviteit. Afhankelijk van de activiteit zal een initiatief een bepaald proces doorlopen. Deze processen zullen opnieuw ingericht en afgestemd moeten worden. In 2023 zijn wij nog volop bezig met deze afstemming/inrichting en voor de uitvoering daarvan zijn de beide wetten daardoor onlosmakelijk. Het is daarom ook voor de uitvoering van de werkzaamheden als gevolg van de Wkb nodig om de bijbehorende bijdrage over te hevelen.
2. Leefomgeving	Ruimtelijke ordening	Omgevingswet Septembercirculaire 2022	€ 201.908	2e Tussentijdse rapportage 2022	In de septembercirculaire 2022 van de algemene uitkering is een taakmutatie opgenomen voor uitgaven ter inrichting van de Omgevingswet (€ 201.908). Tegenover de inkomsten staan de uitgaven die met deze wijziging in de begroting worden opgenomen.
2. Leefomgeving	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Visie op verblijfskosten	€ 20.000	2e Tussentijdse rapportage 2022	De raad heeft in 2022 € 20.000 eenmalig beschikbaar gesteld voor het opstellen van een visie op verblijfsrecreatie. Door beperkte personele capaciteit vanwege ziekte is dit in 2022 nog niet gelukt. In 2023 zullen we de visie opstellen en

Programma	Taakveld	Onderwerp	Bedrag	P&C product	Toelichting
					stellen daarom voor om het budget van € 20.000 over te hevelen naar 2023.
2. Leefomgeving	Milieubeheer	Uitvoeringskosten klimaatakkoord	€ 195.427	2e Tussentijdse rapportage 2022	Momenteel vindt besluitvorming plaats rondom de vaststelling van het uitvoeringsprogramma Energietransitie 2022-2026. In de plannen van dit uitvoeringsprogramma is dit budget nodig om uitvoering te geven aan de plannen in 2023.
Totaal programma 2 Leefomgeving			€ 735.449		
3. Bedrijvigheid	Regionaal Recreatie en groen	Gebiedsprogramma B(l)oeiend Bollenstreek	€ 25.000	Jaarrekening 2022	Het project is nagenoeg afgerond. In 2023 wordt het kunstwerk geplaatst. Aanvullend worden er nog kosten verwacht voor de begeleiding van het project.
3. Bedrijvigheid	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Kroniek van Lisse jaren 1990	€ 5.000	2e Tussentijdse rapportage 2022	De beoogde auteur van de Kleine Kroniek van Lisse over de jaren 1990 is in 2022 overleden. In 2023 is een nieuwe auteur gevonden, die het werk af wil maken. Daarom wordt voorgesteld dit budget over te hevelen.
Totaal programma 3 Bedrijvigheid			€ 30.000		
4. Bestuur en ondersteuning	Burgerzaken	Arbeidsmigranten	€ 50.000	Jaarrekening 2022	Het actieprogramma Arbeidsmigranten loopt nog door in 2023. Het betreffen activiteiten rondom registratie en het creëren van randvoorwaarden voor afspraken omtrent inzicht in huisvestingsituaties arbeidsmigranten. Hiervoor wordt een projectleider ingehuurd.

Programma	Taakveld	Onderwerp	Bedrag	P&C product	Toelichting
4. Bestuur en ondersteuning	Burgerzaken	Verkiezingen	€ 3.244	Jaarrekening 2022	In de decembercirculaire van 2022 zijn middelen ontvangen voor het toegankelijk maken van de verkiezingen en aanpassing software burgerlijke stand. Deze middelen worden in 2023 ingezet als onderdeel van het verkiezingsbudget voor de Provinciale Staten en Waterschappen en dienen daarom te worden overgeheveld.
4. Bestuur en ondersteuning	Bestuur	Rekenkamer commissie	€ 5.000	2e Tussentijdse rapportage 2022	Werkzaamheden van de Rekenkamercommissie worden niet in 2022, maar in 2023 uitgevoerd. Daarom wordt voorgesteld om eenmalig € 5.000 over te hevelen naar 2023 om dit te realiseren.
Totaal programma 4 Bestuur en ondersteuning			€ 58.244		

Totaal overhevelingen 2022 naar 2023

€ 1.964.669

Besloten bij de 2e Tussentijdse rapportage € 617.780

Nieuw aangevraagd bij de Programmarekening € 1.346.919

Bijlage 6: Risico-inventarisatie

Programma	Categorie	Risico	Toelichting Impact	Bedrag
Vitaliteit	Bedrijfsrisico	Leerlingenvervoer wordt niet conform contract geleverd.	Dit resulteert in juridische stappen met als doel de dienstverlening weer op peil te brengen.	7.000
Vitaliteit	Open einde regelingen	Stijging van de vraag naar zorg en ondersteuning binnen openeinde regelingen.	Dit resulteert in een toename van niet-begrote kosten.	225.000
Vitaliteit	Bedrijfsrisico	De verwachte kostenreductie in de begroting van de gemeenschappelijke regelingen in het sociaal domein kan niet worden gerealiseerd.	Dit resulteert in een toename van niet-begrote kosten.	79.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Bouwleges kunnen onvoldoende onderbouwd.	Dit kan resulteren in claims door burgers en bedrijven. Als de onderbouwing niet blijkt te kloppen, mogen in 2023 geen leges worden gevorderd. Totale schade is dan de geraamde opbrengst voor omgevingsleges.	34.000
Leefomgeving	Grond-exploitatie	Het begrote volume aan bouwleges kan niet worden gerealiseerd doordat projecten doorschuiven naar volgende boekjaren.	Dit kan resulteren in een dekkingstekort in de begroting.	34.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Implementatie van de Omgevingswet en de wet kwaliteitsborging loopt vertraging op.	Dit kan veroorzaakt worden door mismatch in kennis, vaardigheden en cultuur. Dit resulteert in extra kosten voor inhuur en begeleiding.	56.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	De inventarisatie van kapitaalgoederen is onvolledig.	De oorzaak hiervan is uitbesteding en onvoldoende vastlegging van kennis, met als gevolg: kapitaalgoederen hebben onvoorzien onderhoud nodig. Kapitaalgoederen zijn kostbaar, herstel is vaak kostbaar.	7.000
Leefomgeving	Juridisch risico	Een bestuurlijke maatregel is gebaseerd op een foute beoordeling.	Als uit de juridische procedure blijkt dat een bestuurlijke maatregel ten onrechte is opgelegd kan dit leiden tot een schadeclaim.	7.000

Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Schade door vandalisme is groter dan voorzien en is niet verzekerd.	De gemeente is verzekerd tegen brand,- storm-, vliegtuig- en inbraakschade voor gebouwen. Schades door vandalisme zijn voor rekening van de gemeente. Het risico bestaat dat bij onderverzekering een lager bedrag wordt uitgekeerd dan de werkelijke schade. De verzekerde waarden van de gebouwen zijn volgens de polissen geïndexeerd. Periodiek wordt de juistheid daarvan bezien door taxaties. De gemeente heeft budgetten voor vandalisme opgenomen. Tot op heden zijn deze budgetten toereikend.	7.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Ziekten en plagen in de buitenruimte nemen toe door o.a. klimaatverandering.	We zien steeds meer ziekten en plagen in de buitenruimte ontstaan waartegen we maatregelen moeten nemen. Essentak sterfte, kastanjabloedingsziekte, eikenprocessierups. Om de negatieve gevolgen hiervan te bestrijden, moeten vaker onvoorziene kosten worden gemaakt.	28.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Versneld vervangen of groot onderhoud uitvoeren door wijzigingen in o.a. het klimaat	Klimaatverandering brengt het risico met zich mee dat de huidige inrichting niet meer voldoet of sneller slijt dan voorzien.	79.000
Leefomgeving	Grond-exploitatie		Zie voor een toelichting de paragraaf 'Grondbeleid'.	39.594
Bestuur & Ondersteuning	Bedrijfsrisico	Politieke agenda kan niet geheel worden uitgevoerd vanwege vroegtijdig vertrek bestuurder	Dit kan resulteren in vertraging van de politieke agenda en additionele kosten voor wachtgeld. Bij het financieel maken van dit risico is enkel rekening gehouden met het aspect wachtgeld. Het jaarsalaris van een wethouder exclusief werkgeverslasten is afhankelijk van het aantal resterende maanden in het jaar.	27.000
Bestuur & Ondersteuning	Bedrijfsrisico	Participatietrajecten wekken vertrouwen dat onvoldoende kan worden waargemaakt.	Dit resulteert in imagoschade en additionele communicatie-inspanningen en -kosten voor verwachttingsmanagement en het herstellen/beperken van imagoschade.	17.000

Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	Risico als gevolg van operationele tegenvallers.		17.000
Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	Onvoldoende borging van projecten (projectmatig werken)	De oorzaak hiervan is tijd (afhankelijkheid van andere projecten), kennis en cultuur. Dit resulteert in kwaliteitsproblemen en herstelwerkzaamheden.	7.000
Overkoepelend Risico	Algemene uitkeringen	Ontwikkeling gemeentefonds	Risico dat de bestaande verdeelmaatstaven zich anders ontwikkelen dan geraamd.	39.000
Overkoepelend Risico	Algemene uitkeringen	Ontwikkeling gemeentefonds	Prijsontwikkeling gaat harder dan begroot.	158.000
Overkoepelend Risico	Juridisch risico	Procedurefouten bij aanbestedingen	Bij een gerechtelijke procedure kan de gemeente veroordeeld worden tot het betalen van de financiële schade. Tevens kan achteraf blijken dat de aanbesteding niet op rechtmatige wijze heeft plaats gevonden.	28.000
Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	Hogere uitgaven en lagere inkomsten vanwege crisissen, zoals corona en vluchtelingen.	Onzekerheid welke compensatie wij ontvangen in relatie tot de noodmaatregelen en of deze compensatie voldoende is om alle extra kosten te dekken.	100.000
Financiering & Garantie	Bedrijfsrisico	Risico dat directe tegenpartijen stoppen met betalen waardoor leningen niet of deels terugbetaald worden.	Dit heeft een negatief effect op de exploitatieruimte van de gemeente.	232.000
Verbonden partijen	Bedrijfsrisico	Risico's in de bedrijfsvoering van een verbonden partij.	Hierdoor is de verbonden partij onvoldoende in staat om haar opdracht uit te voeren en/of schade (euro) wordt doorbrekend aan de gemeente.	1.266.000
				2.493.594

Bijlage 7: Overzicht baten en lasten per taakveld

Bedragen x € 1.000

Taakvelden	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2021	2022	2022 na wijziging	2022
Afval				
Lasten	-2.507	-2.894	-2.930	-2.690
Baten	3.497	4.137	4.049	4.085
Saldo	991	1.243	1.119	1.395
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds				
Lasten				
Baten	33.437	33.436	38.161	38.970
Saldo	33.437	33.436	38.161	38.970
Arbeidsparticipatie				
Lasten	-222	-299	-299	-267
Baten				
Saldo	-222	-299	-299	-267
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
Lasten	-52	-65	-79	-50
Baten	8	13	13	9
Saldo	-44	-52	-66	-41
Begeleide participatie				
Lasten	-1.623	-1.622	-1.882	-1.748
Baten		-105		
Saldo	-1.623	-1.727	-1.882	-1.748
Begraafplaatsen en crematoria				
Lasten		-3	-3	
Baten				
Saldo		-3	-3	
Beheer overige gebouwen en gronden				
Lasten	-235	-190	-307	-322
Baten	884	138	560	590
Saldo	649	-52	253	267
Belastingen overig				
Lasten	-450	-405	-405	-451
Baten	2.395	116	157	147
Saldo	1.945	-289	-248	-305

Bestuur				
Lasten	-1.647	-1.732	-1.803	-1.697
Baten	258	34	69	530
Saldo	-1.389	-1.697	-1.734	-1.168
Burgerzaken				
Lasten	-611	-594	-724	-613
Baten	285	283	308	293
Saldo	-326	-311	-416	-320
Crisisbeheersing en brandweer				
Lasten	-1.498	-1.638	-1.651	-1.605
Baten	167	110	110	105
Saldo	-1.331	-1.528	-1.541	-1.501
Cultureel erfgoed				
Lasten	-55	-56	-57	-61
Baten				
Saldo	-55	-56	-57	-61
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie				
Lasten	-745	-218	-767	-966
Baten	8	23		692
Saldo	-737	-195	-767	-273
Economische ontwikkeling				
Lasten	-890	-895	-1.005	-1.228
Baten				378
Saldo	-890	-895	-1.005	-850
Economische promotie				
Lasten	-201	-223	-202	-188
Baten	83	125	83	102
Saldo	-119	-98	-119	-85
Geëscaleerde zorg 18-				
Lasten	-353	-499	-500	-498
Baten				
Saldo	-353	-499	-500	-498
Geëscaleerde zorg 18+				
Lasten	-17	-17	-17	-15
Baten				
Saldo	-17	-17	-17	-15
Inkomensregelingen				

Lasten	-5.630	-4.478	-7.217	-6.474
Baten	4.601	3.670	3.890	3.619
Saldo	-1.028	-808	-3.327	-2.855
Maatwerkdienstverlening 18-				
Lasten	-4.321	-4.747	-5.225	-5.066
Baten	17			
Saldo	-4.304	-4.747	-5.225	-5.066
Maatwerkdienstverlening 18+				
Lasten	-5.119	-5.045	-5.354	-5.423
Baten				
Saldo	-5.119	-5.045	-5.354	-5.423
Maatwerkvoorzieningen (WMO)				
Lasten	-345	-472	-402	-444
Baten				
Saldo	-345	-472	-402	-444
Media				
Lasten	-697	-687	-696	-696
Baten	201	233	202	203
Saldo	-496	-454	-494	-492
Milieubeheer				
Lasten	-1.137	-1.165	-1.246	-1.057
Baten	142			
Saldo	-996	-1.165	-1.246	-1.057
Musea				
Lasten	-77	-77	-77	-76
Baten				
Saldo	-77	-77	-77	-76
Mutaties reserves				
Lasten	-2.018	-2.457	-3.425	-3.510
Baten	5.738	4.524	5.770	5.669
Saldo	3.720	2.067	2.344	2.159
Onderwijsbeleid en leerlingzaken				
Lasten	-732	-512	-979	-946
Baten	345	61	540	479
Saldo	-387	-451	-439	-466
Onderwijshuisvesting				
Lasten	-2.530	-2.436	-2.472	-2.585

Baten	448	322	510	582
Saldo	-2.082	-2.114	-1.962	-2.003
Openbaar basisonderwijs				
Lasten	-194	-81	-106	-196
Baten				
Saldo	-194	-81	-106	-196
Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
Lasten	-2.530	-2.184	-2.449	-2.137
Baten	370	53	53	51
Saldo	-2.160	-2.131	-2.396	-2.086
Openbare orde en veiligheid				
Lasten	-750	-734	-843	-669
Baten	7	20	20	15
Saldo	-743	-714	-823	-653
Overhead				
Lasten	-7.368	-7.422	-7.907	-8.775
Baten	75		-38	18
Saldo	-7.293	-7.422	-7.945	-8.758
Overige baten en lasten				
Lasten	-5	-25		-230
Baten	-5		210	253
Saldo	-10	-25	210	23
OZB niet-woningen				
Lasten				
Baten	2.305	2.578	2.578	2.570
Saldo	2.305	2.578	2.578	2.570
OZB woningen				
Lasten				
Baten	2.641	4.108	4.108	4.113
Saldo	2.641	4.108	4.108	4.113
Parkeren				
Lasten	-132	-184	-141	-136
Baten	5	7	7	10
Saldo	-127	-177	-134	-126
Riolering				
Lasten	-1.692	-1.425	-1.403	-1.393
Baten	2.593	2.130	2.130	2.108

Saldo	902	705	727	715
Ruimtelijke ordening				
Lasten	-3.448	-641	-1.381	-2.438
Baten	2.836		2.048	3.260
Saldo	-612	-641	667	822
Samenkracht en burgerparticipatie				
Lasten	-1.717	-1.659	-2.658	-3.322
Baten	104		594	1.945
Saldo	-1.613	-1.659	-2.064	-1.377
Sportaccommodaties				
Lasten	-1.748	-2.551	-2.537	-2.753
Baten	599	397	397	907
Saldo	-1.149	-2.154	-2.140	-1.846
Sportbeleid en activering				
Lasten	-1.088	-1.126	-1.164	-1.515
Baten	9		38	122
Saldo	-1.079	-1.126	-1.127	-1.393
Treasury				
Lasten	-4	314	122	82
Baten	521	530	617	687
Saldo	517	844	739	770
Verkeer en vervoer				
Lasten	-3.185	-2.876	-3.229	-2.993
Baten	1.438	184	303	412
Saldo	-1.747	-2.692	-2.926	-2.582
Volksgezondheid				
Lasten	-1.641	-1.440	-1.423	-1.480
Baten	86		25	49
Saldo	-1.555	-1.440	-1.398	-1.431
Wijkteams				
Lasten	-1.516	-1.538	-1.572	-1.386
Baten	1			16
Saldo	-1.514	-1.538	-1.572	-1.371
Wonen en bouwen				
Lasten	-1.076	-912	-959	-837
Baten	1.009	810	900	893
Saldo	-68	-102	-59	56

